

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De fide, spe, charitate - Cod. Ettenheim-Münster 200

Lugo, Juan

[Köln, Rom], 1635

Tractatus de fide spe et charitate

[urn:nbn:de:bsz:31-117176](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-117176)

TRACTATUS

DE

FIDEI SPE ET CHARITATE

In primam Questionem et seqq.
ex Secunda Secunda S. Thomæ.

Tertio hanc materiam explicandam suscipimus. difficile est ut eadem doctrina apertius repetita fastidium non pariat, sed difficilius est eandem materiam ex alijs questionibus, aut eandem questionem ex alijs argumentis, vel doctrina diversa continere. dabimus itaq; operam ut Tractatus hic quoad præcipuas questiones & sententias idem sit, quoad alias questiones, rationes, responsiones & alia similia ut media ferè parte differens a præcedenti, quem tamen præ manibus habere utile erit, ut privato studio supplere quis possit ex ijs quod nos temporis angustijs ad illum referre cogemur.

Disputatio . I.

DISPUTATIO I

De obiecto Fidei.

Non est alia via ad cognoscendam quidditatem alieni actus vel habitus nisi scias obiectum circa quod versatur, cum ergo obiectum duplex scilicet fidele et male, quod vix imprimis de obiecto fidei. De principali, postea disputatio. Et dicitur de obiecto fidei. Et a. haec potissima disputatio est controversia totius materiae, tangit et questionem istam difficilem de resolutione fidei, nam idem est resolutione fidei quod ad sua principia, et auferre primum obiectum fidele, cui ultimo videtur ille assensus.

SECTIO I.

Supponuntur aliqua ad questionem,
Vt aperitur punctus difficultatis.

Suppono primo obiectum fidele et male in quibus disputatio est illa quorum vni assensumus per aliud, sicut etiam in actibus voluntatis est illud obiectum male, si amatur per aliud, obiectum vero fidele est illud per aliud voluntas, v. g. si voluntas medicinam per sanitatem medicina est obiectum male, ambas vero est obiectum fidele, quia quae informat et veddit medicinam quae secundum se in motus voluntatem, veddit in a bonitate, sanitatis allicit ad sui amorem. sic etiam quando illi assentitur vni per aliud v. g. prae propositioni non est veritas quae est moralis, veritas est obiectum male, rationalitas vero est obiectum fidele, quia veritas secundum se non assentitur, quia in se est ex propria terminis si apparet, informatur in eam quasi induitur altera veritate clariori et sic informat et veddit motus intellectum ad sui assensum.

Hinc infero primo, si oes actus voluntatis est illi habere obiectum male, oes in habere obiectum fidele. prima pars est experientia, nam actus amoris quo amatur totus finis vix ordine. de medicina
si requirit

2.
 et respicit alioq obta male, item assensu primi principij n, 2.
 essentibus vni pp, aliud. Et pars ista etiam: ha d hiet n oes
 actio intellectus et voluntatis habeant obta foale, taliter qz illud fo-
 ratur in aliud, qz potius appellari foale, quam fortitue, des
 ta hnt obta foale quon negatur, id e aliq obta vni q n ferant
 pp aliud sed p se ipse pp. itaqz primus amor ipis finis hnt finem
 pp obta foale quatenus ille amor videtur in ipso fine amato, nec
 illum amat in aliquo aliud, item assensu principij hnt veritate
 primi principij pro obta foale quatenus hnt in illa nec illi assen-
 titur pp aliud.

Infero 2do in actibus sequum externorum q inueniri
 hanc differentiam obta foale e male, vni e. v. qz n totius in
 vnum obta pp, aliud in seum explicato, nam licet terminetur
 simul ad hntem e colorem nec potit terminari ad tu colorem quin
 terminetur ad hntem, n ta terminatur ad vnum pp aliud, nec
 infert ee colorem ex eo qd sit lux, nec cognoscit ee colorem qz e
 lux habendo, itaqz quid ex parte obta, nam hie modus cognoscendi
 vnum pp aliud non ex alio habetur per discernum foalem vel
 saltem virtutalem, qz longissime distat a cognitione sensuum exter-
 norum. ito apud aliquos philosophos familiarum ee hunc modum
 loquendi e sciendi obta foale pota visiva ee colorem et sic, obta
 vero male ee aliquid vel nigrum e. coactorem contrarium do-
 cui in libris sc. hnt, ubi potit vni pota visivam e ey actum qz
 foaliter terminari ad album ad ee coloratum in rae obta, hnt
 in aliquo alio sensu potit color dici obta foale pota visiva, qua-
 tenus pota visiva specificatur fortate, per ordinem ad colorem
 in tota e h per ordinem ad album in particulari. quicquid hnt
 sit de hoc, certum e album h ee obta male, vni e in sensu
 quo nunc loquimur, cum vni h feratur in albedinem pp colorem,
 n e. sequitur ex eo qd sit coloratum qd sit album nec color sit
 ee rae assentiendi vel cognoscendi rae om albi.

Supponendum 2do assensu nri intellectus alios ee mediatos
 alios immediatos. mediatos e quando res cui assentimur h vnt
 ex ipis terminis, infertur hnt foaliter vel virtualiter ex alio
 principio cui cham assentimur. immediatus vero e quando assen-
 timur aliquid veritati videndo in ipsa qz ipsa apparet ex apprehen-
 sione terminorum; hac e e. nra nri intellectus e propensio quam hnt
 ad verum et nulli obta assentiatur nisi quatenus inuenit veritatem
 illius vel in ipso vel in alio cui obta immititur e in quo figit
 pedem pot ita dicam, ita ut nulli sit assensu qui h potit resolui

vj
 B

ut ad prima principia quibus illud per ipsa assentitur & non per
 aliud. Explicatur haec doctrina exemplo optimo voluntatis,
 in qua similiter inveniuntur haec duo genera actuum quorum alij
 sunt mediati quibus unum volunt per aliud seu ut modum utile ad
 aliud, alij vero sunt immediati quibus aliquid volunt per se, haec
 voluntas appetitionem ad bonum nec est aliquid utile, nisi in ob-
 mediato vel immediato inveniatur bonitatem aliquam per se ama-
 bilem & in qua ultimo sicut, nec invenire poteris aliud genus actuum
 illud vel voluntatis quia non ferantur ad obiectum per se vel per aliud.

Hinc ergo nascitur difficultas huius controuersiae,
 difficile est & assequari quid sit illud in quo ultimo sicut asse-
 ritur fieri, nam apertus quo credo v. g. Deum esse eternum &
 unum non assentitur huic veritati ut primo principis, nec est ipsa
 illat ex terminis, sed assentitur per aliud scilicet quod Deus reuelat.
 rursus quod Deus reuelat hoc mysterium, siquidem non dicitur ex terminis,
 debet cognosci per aliud, de hoc ergo quaeritur quid sit illud per quod
 videtur Deum hoc reuelare. si dicas humanum esse testimonium
 vel alias rationes quoniam non sicut fides nostra in autoritate divina
 sed in humana vel in rationibus probabilibus: si vero dicas ultimam
 rationem esse diuinum testimonium & venire debet ad hanc propor-
 tionem tanquam ad primum principium & ex terminis notam:
 Deus reuelat hoc mysterium, quod tunc dicitur absurdum. hic est totus
 difficultatis nodus. videmus nunc potissimas vias illum
 dissolueri, omnis est multis quae iam prout antiquata omni pro-
 babilitate spem perdidit.

SECTIO II

Proponuntur variae Theologorum sententiae.

Prima sententia docet fidem ipsam ultimo resolui in lumen infu-
 sum & motionem spiritus s. deo est. credimus reuelari diuine
 quae habemus habitum ex natura inclinantem ad illum assensum
 elicendum. verum haec sententia loquitur plane de diuino genere
 resolutionis, aliud est & quaerere quid concurrat efficienter per
 motum principis, aliud vero quid reuelat quod sit obiectum finale seu quae
 sit ratio obiectiue mouens ad illum assensum praestandum.
 quaestio a. natura procedit non in primo sensu, sed in secundo in quo certum
 est non per assensum resolui in lumen fidei seu in habitum infusum,
 nam infusio habitus si mouet per motum obiecti nec cognoscitur quidem
 aut

aut percipitur ab habente illum. adde. aliquando etiam assensum
fidei sine habitu scilicet per auxilium intrinsecam vel extrinse-
cum actualem. quando aliquis primo convertitur ad fidem, & tunc as-
sensu tunc habet eandem resolutionem obiectivam cum assensu effica-
to per habitum. videatur Suarez in presenti disp. 3. sect. 3. ubi late-
cam sententiam impugnat.

Quia sententia est aliorum qui dicunt assensum fidei ultimo
resolvi in auctoritatem Ecclesie in quidem humanam & propriam
resolvi in auctoritatem Ecclesie in quidem humanam & propriam
resolvi in auctoritatem Ecclesie in quidem humanam & propriam
nam si interrogetur fides: cur credat Trinitatem? Respondet quod Deus
revelavit. Porro si interrogatur: unde scias Deum revelasse.
Respondet quod Ecclesia catholica. Quia errare non potest ubi docet. Et ex vir-
tute horum factum satis habet.

Hoc sententia displicet, quia dum fugit ab auctoritate
humana ipsa Ecclesia rejungit fidem sine ultima ratio finali aut
incedit plane in circulum vitiorum, prout est. ubi ubi videri fi-
delem videri vult Ecclesia habere infallibilem auctoritatem et
errare non potest. sane hoc non est ex terminis notum. Et debet dicere
quod Deus revelavit se tempore Ecclesie auctore. videri vult: videri
scias Deum revelasse hanc auctoritatem. Respondet quod Ecclesia ubi
docet que errare non potest. ecce manifestum circulum cum probus
divinam revelationem ex auctoritate Ecclesie, et Ecclesia auctoritatem
ex revelatione divina.

Dicunt in esse vitiorum hunc circulum, habent e. illum
assensum in modum in alio casu, ut si Rexius Minis per Regis
epistolam afferat quia Rex iubet haberi fidem ipsi nuncio, tunc
credimus epistolam esse Regis quia nuntius dicit, nuntio a. credimus
quod Rex iubet ipsi credi. Sed contra, quod tunc non credimus litteras
esse Regis proinde quia nuntius dicit, sed proinde independentem a nuntio testi-
monio cognoscimus litteras manu Regis conscriptas et regio sigillo sig-
natas, ita ut fides unius et alterius nullo modo invicem dependant.
alioquin si alia via non suggereret ad cognoscendum litteras esse Regias
nisi ipsius nuntii testimonium, impossibile esset id credere pro auctori-
tatem nuntii ut regia auctoritate firmatam, sed ad summum cre-
deretur pro privatum nuntii auctoritatem.

Res a priori determinatur ex doctrina sectionis pre-
cedentis que est, hinc in potest. et sicut Philosophorum, quod omni assensu
illius debet esse immediatus vel per se ubi ad aliquem immediatus
vel ultimo ministratur, sicut omni actus voluntatis fundit in bonum
pro se vel pro alio pro alio pro se ametur, quare sicut non potest
amari

ex terminis manifestis. pone hominem baptizatum nutritum in
 ignis propone isti. Trinitatis mysterium e divinam revelacionem huius
 mysterij sine alia congruentia ad verum n̄ credit nec assentietur Deum
 revelante hoc mysterium si prudenter operatur. Sed deo q̄ n̄ h̄t suffici-
 ens ^{motuum} mysterium ex parte ob̄i ad iudicandum Deum revelante. Et ha-
 bitz fidei infusus n̄ h̄t vim elicendi assensum immediate circa revelacionem
 praeteritam, alioquin ille hoc h̄ns iam haberem in baptizate. infu-
 sum eo ipso pot̄ assentire sine alio motivo vel rade. Adde si habitz
 fidei infusus, q̄ signatilis, h̄t vim elicendi hunc assensum. Sed hoc
 revelat, sine aliquo medio vel rade foali licet ob̄i ipsum ut de se
 ob̄torem, cur n̄ potuit idem habitz elicere assensum immediatum
 circa ipsam rem revelatam quod diceret Deus e trinus n̄ stendo
 aliquo medio vel authoritate ad assentendum. ^{cum} vera illeq̄ relicty
 n̄a n̄a tam videtur indigere medio ad illam priorem assensum
 quo dicit Deus revelat, quam ad istum quo dicit Deus e trinus.

Dicunt t̄orem primum assensum circa revelacionem n̄
 indigere alio medio, q̄ ipsamet revelat manifestat mysterium e ob̄i per
 manifestat seipsam, itaq̄ mysterio assentimur q̄ revelacionem,
 revelat̄ vero q̄ seipsam, sicut lux illuminat colores, ipsa
 vero lux n̄ indiget alio lumine quo illuminetur. Sed
 contra, q̄ exemplum lucis n̄ e ad rem, lux e. n̄ e r̄o foalis ex
 que ob̄tetur. Insuper hunc e colorem albrum, virus namq̄
 ad formatur ad colorem in seipso sicut ad lucem licet indiget
 coherum necis ob̄i pot̄ terminari ad colorem. At vero ille d̄us
 n̄ s̄t assertori aliteri ob̄o curi veritas n̄ s̄bet ex terminis
 nisi colligendo per discursum foalem vel virtualem unam veri-
 tatem ad alia quae ex terminis cop̄bat. p̄to igitur, si quidem
 n̄ constat ex terminis Deum revelare hoc mysterium. n̄ de
 colligat illeq̄ hanc veritatem ut ei assentiatuz. d̄ies asser-
 tur revelat̄ q̄ ipsam revelacionem. Et ipsa revelat̄ manifestat
 seipsam immediate. cum sine veritate constante ex ipis termi-
 nis, sicut alius principium per se notum, nam cognitio imme-
 diata principij e illa quae asseritur ob̄i q̄ ipsum hoc e, sine
 medio, illa a. cognitio asseritur revelat̄ sine medio quae
 vertatur circa revelacionem tanquam circa primum principium
 cognitum ex terminis. Consequens a. n̄ videtur admittere hi
 auctores, q̄ n̄ videtur magis condare, ex terminis hanc propositio
 quam illa Deus e trinus. Et revelat̄ ipsa n̄ e per se nota sed per
 alio ut q̄ assentior revelat̄. Q̄d̄et revelat̄i assentimur sine
 medio intrinseco sine praecedentibz n̄ medio extrinseco nemp̄

pro =

propositione. Cetera, miraculis, consensu Doctorum &c. vocant
p. a. hae ^{oia} media extrinseca & motiva seu conditiones & applicabiles,
q. n. movent immediate, illectum ad assentiendum revelator, sed
solum movent immediate, voluntatem ut prudenter imperet
assensui immediate p. circa ipsam revelatorem, itaq. interrogari
car credo Deum, revelante Trinitatem. Q. Debo illecty quidem
nullam h. r. rem qua ipsum immediate, movent ad assensum,
voluntas tñ habuit plures r. ad prudenter imperandum illum,
exemplum qui immediate assentiatur revelari sine vlla alia r. q.
foian. Sed contra, q. repugnat hac oia motiva movere, tota
immediate voluntatem ad imperandum assensum & h. respiciat
ipso illecte tanquam r. ad assensum, sicut si voluntas p. q. uam
medicina apparet utilis ad sanitatem, imperaret actum amoris
circa medicinam p. seipsum & p. sanitatem, hoc certe ea termi-
nis repugnat, q. repugnat amoris medicinam p. seipsum nisi in
ipsa appareat bonitas p. se amabilis & timibilis & sufficit re-
presentari illi. Voluntas motiva ad assentiendum revelari
ut voluntas pot. imperare assensum revelator in seipsa si n.
apparet ex ipse obte in ipsa revelator, veritas per seipsum cognos-
cibilis e. n. per aliud. & si vere. Illa veritas talis apparet ut
seculis motiva n. pot. illecty ei assensum in seipsa, sed in alio
quantumcumq. accedant motiva talis erit, nec voluntas potens
imperare assensum immediate circa illam veritatem sed sola
immediate p. illa motiva, q. voluntas n. p. cogere, illectum
ad operandum nisi circa obte sibi sufficiens propositum
sicut n. p. illum cogere, ad assentiendum falso ut falso.

Diels: illectum etiam respicere illa motiva n.
tñ ut motiva intrinseca sed ut conditiones. Sed contra,
q. in ordine ad assensum illectum n. p. distingui cognitio ob-
iectiva a motiva foali, nam conditiones illa movent etiam
suadendo obte de unum, verum & ita disponendo ad assensum
aliud, hoc a. solum, faciunt q. motiva sed p. p. foalia.
Confirmatur: q. n. p. voluntas cogere, illectum ut h. dicitur
videtur de paria & ideo q. illecty debet semper moveri a veri-
tate, obte apparentis vel qua apparet mediate vel immedi-
ate & illud per se apparet debet et motivum intrinsecum as-
sentiendi, nihil e. aliud significans q. p. n. nisi illud p.
immediate suadet illectu veritatem obte

secte III.

SECTIO III.

5.

Impugnatur responsiones aliquorum recentiorum de praesita argumenta.

Ad haec oia respondent recentiores recurrendo ad mysteria & eleva-
tionem quantitate qua deus elevat nram intellectum & ultra oem mo-
dum operandi sibi congruam & solipsum aliter operetur in
rebus fidei, & ad hoc infunditur fidei habitus supernaturalis qui ex nae
sua potest tendere in revelationem sibi taliter proportionatam, cuius exaltatio
licet non proponatur intellectui sufficienter ut possit in eam tendere
per scripturam; nam intellectus nisi viribus rebus nunquam potest ten-
dere nisi vel in conclusionem ad aliud vel in principia quae essent
evidenter vel saltem probabiliter ex ipsis terminis apprehensis
intellectui tamen cum habitu infuso fidei sufficienter proponatur
revelatio ut primum principium ad quod potest credere sistendo in ipsa,
qui modus operandi non regnat intellectui elevato, non potest assignari
impugnata a contradictione, & aliunde non potest aliter expli-
cari quomodo fides sua resolvetur ultimo in revelationem fidei
Dei attendendo in ipsa, quare licet hoc ipsum difficile percipiatur
credendum est.

Mihi certe nunquam placuit hic Philosophandi
& Theologizandi modus, ut quae quilibet scholasticam difficultatem
recurramus ad mysteria intelligibilia, quibus res nostrae fidei dif-
ficiles, incredibiles, imperceptibiles oibus reddamus dum ^{scilicet} volamus
persuadere illa ipsa quae in rebus experiuntur alia esse ab iis
quae ipsi experiuntur alia esse ab iis quae ipsi experiuntur, oes e-
videntes, experiuntur & credunt & operantur circa res fidei sicut circa
sua obiecta, nec enim intellectum transferri ad alium modum operandi
circa obiecta proportionata; modum, inquam, adeo diversum qualem nunquam
in rebus aliis habuerant, sicut si voluntas elevaretur ad amandum aliquid
non proportionatum ut bonum quod licet darentur potest a Deo fieri, & feret tamen
aliquid quod diceretur hoc & miraretur in se modum illum amandi deo
diversum ab illo quem in rebus aliis amandas semper habuerat. nun-
quam a. fides aperit talem diversitatem in suo intellectu, sed potest
experiuntur intellectum suum eodem modo procedere, & operari querendo
veritatem & illam prosequendo sicut in aliis obiectis. vide merito S. Thomae
infra.

infra q. 177. art. 2. ad 3. dixit actus fidei & alios similes qui sunt
ad habitus infusis h. c. supraduales secundum substantiam actus sed solum
secundum modum quibus verbis h. vultur ipsam existentiam actus h. c. super-
naturalem sed solum h. c. talem ut si possit viribus naturae fieri alius actus simi-
lis in modo tendenti ad naturam obiecti, sed potius seruire in vobis naturam
& conditiones ipsa intellectiva ut eodem modo tendat illis per eos actus
supraduales ad obiecta neut per actus naturales tendere solet ad alia obiecta.

Doctoris ergo Theologi magis hoc e. h. quidem imaginari naturas rerum pro-
ut ipse vult tibi fingere ad dissoluenda articula & prouidere talis e. con-
tra id quod oes experientur, sed potius consilique experientiam ipsam et
sensum factum e. ex vs inuestigare quales ut natura e. operatio habitus
habituus factus e. & si ipse deceptus in aliquo principio specula-
tibus quod tibi finxit, quam si fideles res decipiant ut cum iudicat se
tali modo e. circa tale obiectum operari, cum reuera alio longe diuerso modo
& circa aliud obiectum ois diuersum operetur.

Porro experientiam omnium factum contrariam e. illi
modo explicandi. Atque summo clarissime: si ruditer nullam prorsus diuer-
sitatem in obiecto factum aut in modo operationis experitur quando credit
articulum fidei verum vel quando credit articulum factum utrumque tibi
a Parocho propositum, utriusq. e. avertum tibi per voluntatem im-
perat & cogatur utrum eodem modo atq. eadem firmitate credere, nec
illam veritatem diuersitatis experitur in utroque assensu. cum in iuxta
illam modum opinandi intercedat ad tunc diuersitas plus quam generis
h. solum in naturalitate. ut p. e. supernaturalitate. actum, sed etiam in ipso obiecto
factum e. in modo tendenti ad illud, nam circa articulum verum datur
actus quo creditur ille articulus se reuelationem Dei videndo in ipsa reuelatione,
qui actus nullo modo tendit aliter respicit alia motiva ulteriora, sed
videt reuelationem tanquam primum prorsus principium sufficienter propo-
situm intellectui eleuato extendendo modum quendam tendenti in solutum ad
primum principium. si in seipso nec euidenter nec inuenienter apparet.
at vero circa articulum factum exercet actum solum naturalem quo creditur
articulum se reuelationem h. videndo in ipsa reuelatione. sic videndo illam
se testimonium Parocho e. alia motiva tibi proposita, ^{cum} tunc e. ille actus
factus naturalis h. potest tendere in reuelationem videndo in ipsa, quod hic modus ten-
dendi e. supra vires naturales intellectus, ut hic Theologi dicunt, cum ergo
illa duo actus adeo sint diuersi e. adeo diuersa obiecta facta respiciant
debet aliquando factus potest in seipso agnoscere hanc tantam diuersitatem
& in euidenter constat nunquam ab aliquo potuisse talem diuersitatem
agnosci.

Dicunt aliqui assensum supraduales fidei cum sit
super-

supernatū h' cognosci vnaquam ab habente illum, sed solum cognosci
 alium actum natūalem concomitantem, qui cum h' h'c illum modum
 tendendi nec notat in ipsa reuelatōe. id resoluat semper attentum in
 motiua humana, hinc ē q' semper experiamur atq' erudim' ratiō, q'
 semper experimur atq' solum natūales qui semper h' eundem modum tendendi
 e' d'om' obitu formale.

Ad contra hoc ē, q' supponitur in hac responsione actus
 fieri diuine quos habem' nunquam a nobis cognosci, sed alios diuinos
 fieri humane e' q' motiua mere humane, q' tñ falsum ē probabim'
 infra sectione. 7. Deinde ex hoc us argui q' falsitas huius sententia,
 q' ponit in actu fieri talem modum attendendi qualem nunquam
 aliquis expert' ē in suo intellectū, sed semper modum contrarium etiam in
 rebus fieri quis ergo dicitur attendit fieri diuine tales ē nāc. o' in tale
 obitu fiatō tendere, cui' contrarium semper dicitur in seipis expert' ē. certe
 hoc pueris nimis credulis persuadere vix poteris; alioquin dicit aliquis
 quoties amant' proximū q' seipsum dari in nobis alium actum supernatūalem
 quo amant' proximū q' Deum, quem tñ actum h' experitur q'
 humanālis ē. Item quoties amant' Deum, dari in nobis atq' experit'
 natūales nobis in cognitos quib' volum' ista etiam virtutum q' Deum.
 Item quoties credim' fieri diuinā, dari in nobis tñ in infusam eorum
 dem obitūrum vel potius etiam visionem clarā Dei, hoc tñ res actū
 h' cognosci a nobis nec percipi q' supernatūales h' si o' semel tollis de
 medio argūm a clarissima e' virtū experientia deductum, poterit ali-
 qui oia figmenta quibus potest credere, dicendo ea oia occultari in no-
 bis q' coram sup'natūalitatō.

¶ Nunc deo impugnetur doctrina illa ex eadem experi-
 entia, q' si mod' tendendi, quem oēs semper experitur in seipis,
 h' ē q' reuelatōem, vident' in ipsa sed resoluendo attentum in alio mo-
 tuū, ratiō h'c ē curabit de imperando tibi alio modo tendendi in obitu
 illi ē. idem imperat q' apprehendit pōibile ē illud solum apprehendit
 pōibile q' nunquam a experitur per se, illum alium modum erigendi
 q' reuelatōem debuit ergo accurate doceri e' doceri de hoc a
 Parocho vel a Catechista quando proponuntur ei fieri veritates, ut
 coratur credere, alio modo pōibile ē tibi ignoto quom' nunquam
 experitur, vinct' crede nō reuelatōem tanquam primam p'ncipiam
 h' apparetis ea terminis erudenter aut inuidenter, Parochi. a. neq'
 hoc docent, neq' si vera ē tua sententia docere pōis cum nec igni talem
 modum crede nō in seipis nunquam expert' ias, vnde ergo pōis rati-
 ōni illi diuinare talem modum, attendendi pōibilem ē ēl' etiam actum
 ad conueniendam fidem diuinam. fatendum ergo tibi erit eos
 ratiōis

iudiciorum fore oēs per totam vitam manere cum sola fide humana
quam solum sibi imperant, cum n̄ habuerint notitiam aliquam obli-
gatus aut p̄bilitatis illis alteri modo tendendi in obitu formale,
nec sine tali notitia poterint sibi imperare eum modum assuetudini
quem nemo unquam expertus ē in seipso. mihi certe multo venius
& illam ēē fidem divinam & supernālem quam hi rudnes hnt & quam
in se experti dicunt se ēē fideles christianos, quam istam humanam quam
hi Theologi fingunt sibi habitare in abstractis istis tabulis n̄ illectes,
quam nulli unquam horum aut angelorum viatorum in seipso perci-
pere potuit.

Tertio ex eodem capite arguitur, q̄ illa modus ten-
dendi in revelationem, quem de facto hnt assueti fidei divinae, n̄ talis
vt h̄ pot̄ respici in actu obitu n̄ali & n̄ d̄ supra modum quem
illecti seruat in alijs assuetis circa veritatem n̄ notam clare ex
terminis. Ant̄ p̄t̄: q̄ de facto conctio illa falsa, quā deducitur ex
vno principio fidei & alioq̄o falso, & atq̄ n̄ales cum sit falsus,
& ita ille actus tendit n̄ solum in obitu conctiois sed etiam in obitu
premissarum, vt ipmet aduertari fatentur, atq̄ adeo debet tendere
in eodem obitu finale & n̄ale in q̄ tendebat premissa de fide. Et ille
actus conctiois, quatenus altem in obituo assuetitur obitu fidei, assueti
p̄ eodem motuum q̄ erat in assueti fidei, nam si haberet alium motu-
thum diuertum n̄ pot̄ hac conctio procedere ex illa premissa & actus
n̄ales p̄ retinere eundem modum assuetiendi reallam quem habebat
actus fidei divinae.

Atq̄ primo: quando conctio ē falsa p̄ aliquam pre-
missam n̄alem falsam ex qua oritur, tunc n̄ procedere ex premissa
supernāli fidei divinae, sed ex premissa n̄ali quā deum obitu reve-
latum crediderim, ē p̄ revelationem n̄ videndo in qua sed resurrexerit ad
alia motiva humana, vt iustum ē, quare actus conctiois n̄ debet res-
picere motuum fidei prout respicitur a fide divina, sed prout
respicitur a fide n̄ali & humana q̄ modus atq̄ obitus ē ab actu n̄ali
conctiois.

Sed contra, q̄ posita premissa fidei divinae n̄ minus
p̄ illecti ex illa, & ex premissa n̄ali falsa deducere conctioem, quā
ex alio actu n̄ali fidei humanae, videt̄. Illecti ex obitu fidei divinae
& obitu premissae falsae sequi per evidentem consequentiam falsam conctioem
& quidem n̄ ē eadem ois conctio quā deduci p̄t̄ ex illo actu supernāli fidei
& actu fidei n̄ali, nam cum n̄ sit eodem ois obitu finale utriusq̄ per se, oportet
q̄ etiam conctio diuerſa sit reallam quoad obitu finale. sicut ergo ex actu
n̄ali fidei p̄t̄ deduci vna conctio, poterit etiam illa alia conctio deduci ex
Mo

illo alio actu ragnali ut excederet apparcat bonitas illius. finge. e.
 in illece de actu actum fidei ragnalis cum illo alio principio ragnali
 falso alio alio actu fidei ragnali, v: q: per actum ragnalem fidei cog-
 noscit deus Beatos videre dare Deum q: Deus summe verax ita reu-
 lauit, rursus per actum ragnalem credit Bearem Augustum ee beatum,
 tunc exidentor apparet ex illis principiis sequi Augustum Casarem
 videri dare Deum, poterit ergo illece id deducere ex illis promissis,
 cur ergo n poterit licet dicitur simul alio actu ragnali circa primam pax-
 miam? conctio e. ut dicit n eadem q: ex promissa ragnali pot
 inferri, cum hat diuerfum obitu finale.

Et ita responderi pot magis iuxta mentem eorum
 Theologorum negando qd inquam ee actum ragnalem qui deducatur
 per diuerfum ex vna promissa de fide, semper e. illece actus e ragnalis, &
 p: eo epam si sit verus, n h: procedit a promissa ragnali fidei sed semper
 ab illo alio actu concomitante ragnali, qui versatur circa idem obitu licet
 n sub eodem die motus ultimo, quare actus conctior etiam n vergit, n
 h: h: illum modum tendendi ad coniugationem subiendo in ipsa, qui modus
 reperitur solum in actu fidei ragnali.

Hec in responso difficilior e eam impugnabimus infra
 dicta sectione 7. nunc a. breuiter impugnatur. q: ex hac doctrina
 sequitur primo fore oia bona opera q: ab hoie. Quia sunt n ee
 meritoria p: merito ragnali, nam hi Theologi concedunt ee op: meritoria
 requiri actum voluntatis ragnalem e tunc debere oriri ex cognitione
 ragnali, quib: suppositis p: sequela, nam bona opera ut plurimum
 e fore semper n oriuntur immediate ex fide sed mediate, v: q: ex fide
 alio elemosynam placere Deo, cognosco rursus hanc ee sed apparere pau-
 perem, infero bonum ee dare elemosynam huic ho: hu: e: p:pe, quib: cepte
 n e actus fidei mediat, ut constat, cum n aliquid voluntatum de hoc
 hoie, ex illo a. actu oritur immediate voluntas dandi elemosynam
 huic pauperi, qui actus oritur solum mediate ex fide, si ergo conctio
 illa nullo modo oritur ex fide diuina sed ex fide ragnali, consequens
 e ut elemosyna n oriatur illo modo ex fide diuina, e per consequens
 n sit meritoria, cum solum oritur ex cognitione ragnali, idem e quando
 vltimo adorare hanc hostiam q: voluntas oritur mediate ex fide.
 diuina iustitate sub hostia consecrata ee corq: h: dignum adorare,
 e ex alia cognitione qua iudicio hanc ee hostiam consecratam, ex quib:
 infero hanc hostiam ee dignam adorare, qua certe n e conctio ille fide
 e voluntas adorandi hanc hostiam n e meritoria si cognitio ille immu-
 diata nullo modo procedit ex fide diuina sed solum ex humana,
 mo: quomodo ex ea doctrina corrumpunt magna ex parte merita
 hois

hois Christi, qua fere oia procedunt ex cognitione practica deo acta
ex principijs fidei, & plerumq; hinc longe diuturna & attenta meritate
& cogitatione.

Sequitur 2do ex illa doctrina fidem diuinam quam
habemus esse fere otiosam in nobis & inutilem, nam licet dicat principia
aliqua vtilia, illa tñ fere nunquam mouent immediate ad arguendo
operandum, mediata. a. h. prouent, qd ex illis principijs fidei diuina
creditis h. prouent inferre aliquid per te. qd nos moueat ad bene ope-
randum. Debemus ergo gratias illis actibus concomitantibus fidei naturalis
& humanae, ex quibus deducimus cognitiones practicas que nos dirigunt
ad operandum in his vel illis circumstantijs, fides. e. diuina & cognitio
quidam abstracta & inopercunda que illuminat solum speculatiue circa
principia vtilia, nullo a. modo circa principia practica in particulari.
Ita ergo dicitur a illa scriptura & B. Aliter qui fidem dicitur esse
fontem & originem totius vite spiritualis, cuius meritorem, & bonorum
operum. h. si itaq; negari ex principijs illis fidei diuinae creditis
deduci cognitiones & conductiones practicas quibus postea immediate diri-
gimur ad bene operandum.

Quarto principaliter arguitur, qd in illi duo actus fidei
diuina & fidei naturalis habet inuicem motiua foetia, oportet qd voluntas
imperat vtrumq; actum distincte, nec sufficiens imperari fidem in confesso
aut velle. credere, ad hoc ut fiat vterq; actus, ille est. a. in huiusmodi actibus
subordinatur oia voluntati cuius imperium praeferre aut excedere h. p.
vnde voluntas n. debet vltimè imperare. a. vltimè seu etiam assensum ex
tali motiua foetia, si ergo voluntas imperat assensum Trinitatis, qd reuel-
lationem praesentem notens in illa n. p. ex vi huius imperij ille est credere
qd testimonium Barochi, hoc. e. n. est obedire voluntati, tunc nec e contra
si vltimè imperaret assensum qd reuelationem qua refertur ex testimonio Barochi
n. p. ex vi huius imperij credere. ille est qd reuelatione. e. vnde ergo illi duo moti
discutendi ut. a. d. v. v. oportet imperari vtrumq; a voluntate, ut vterq;
fiat, quare quando Parochus proponit articulum fidei, n. poterit rubere,
imperari sibi assensum fidei, qualem habere vult circa articulum verum,
credere n. hunc ad alium assensum dicitur n. tenentem in testimonium
Parochi, quem assensum ipse n. imperat.

Debet voluntatem imperare quidem tunc assensum fidei
diuinae presentem in reuelatione, ille est tñ, qd n. p. illo modo credere arti-
culum falsum, facere id qd n. p. credendo per assensum naturalem eo modo quo
fit licet n. eo modo quo imperatur. tes contra imo, qd in principijs
huiusmodi e. n. qd vult credendum cum n. p. facere qd praecipitur, facere
altem qd prohibetur ut aliquo faciat, voluntas. e. n. vltimè imperat

assensum

quorum pp. revelationem, sed prohibet progressi ad aliud illius motuum,
hoc e. Est tunc in revelate, illud a. pp. si sit videri, prout praecipitur,
progressus ad aliud duorum motuum contra prohibitionem expressam;
quod si dicit si pcc. illud ita resistere voluntati saltem ubi ab evidentia
ita si cogitur?

Secundo rejicitur responsio, quod licet id concedatur, casu
quo illud si potest excipi hoc imperium e. in se pp. revelationem resistendo
in ipso prout praecipitur, si scilicet tunc potest resistere pp. revelationem re-
sistendo illud ubique in aliud motuum, hoc tunc si deberet illo modo
cogendi quando id si praecipitur sit eodem modo observari, quare quando
praecipitur verus articulus fidei e. voluntas imperat assensum pp. revelationem
resistendo in ipso, hoc illum potest fieri illud, e. si illum aliam assensum
n. eadem extirpanda e. dicitur qui feratur in aliud motuum, quorum e.
imperato vno assensum e. prohibito alio feratur utrumque: sicut si diceret
si imperante voluntate assensum circa aliquam veritatem pp. revelationem
e. dicitur, illud eo ipso debet eliciere duos assensum, aliorum pp. revelationem
Dei, aliorum pp. auctoritatem auctoris, hoc certe, in inobediencia assensum
de si e. dicitur necessaria inter illa duo obia fidei. sic ergo im-
pente voluntate assensum circa Dei revelationem pp. ipsam ipsam e. pro-
hibente assensum pp. aliud motuum, cur debeat, elici necessario alio
assensum pp. auctoritatem auctoris, qui si solam si praecipitur, sed expresso
prohibetur a voluntate.

Quinto principaliter e. a priori arguitur, quod voluntas
si sit cogens illo modo illud ad assensum tunc suo motui proprio
si e. veritas ubi apparet, debet ergo veritas illa apparere vel in se
clare, vna, vel certe, ex apprehensione terminorum qui ostendunt
vel clare vel saltem ostendit connexionem inter predicatum e. obia, vel denique
debet apparere illa veritas per aliud si sit connexionem cum illa e. appa-
ret in se, ut supra dicebamus. hinc e. si pcc. voluntatem cogere
illud ut videtur e. contra ea paria, quod si apparet illa veritas nec in se nec
in aliquo medio. hinc etiam e. si pcc. illud ut cogit ut crearet immediate
Deum e. terminum, quod illa veritas si apparet in se, atque ideo debet apparere
per aliud nempe per revelationem qua sit connexionem cum illa. cum
ergo revelatio ipsa praecipitur si apparet in se nec, ex apprehensione ter-
minorum, Deus e. de se e. indifferens ad revelandum e. si revelandum,
si poterit voluntas cogere illud ad eductum Deum revelare nisi
ostendat illa revelatio vel in se vel certe in aliquo medio si arguat illam.

Quod illi recentiores habitum fidei si pcc. ex imperio vo-
luntatis videtur immediate Deum e. terminum pcc. si fieri illum habi-
tum a Deo, qui accedente imperio voluntatis eliciat assensum ⁱⁿ mediate

e. obscu =

et obscurem circa Trinitatem, sicut hic habet de facto elicit assen-
sum obscurem et immediatum circa revelationem, nulla est modo diffe-
rentia inter utrumque obitu.

Seco contra, quod peto a te: an frequenter tunc motus
credibilitatis sicut nunc preterierunt? H. debent, mi fallor, sequuntur
affirmatives; ponunt enim illum habitum similem habitui nro fidei in
illud operandi, excepto quod si tenderet in revelationem. dicitur in illa
motus non exigi in ordine ad intellectum sed ad voluntatem, ad hoc scilicet ut
voluntas praesens possit imperare assensum circa Trinitatem, ipse vero
intellectus postea elicitur assensum nullo modo respicit vel attendit ad
motus, sed solum operatur ex imperio voluntatis, quae si possit imperare
talem assensum nati ex motibus propositis apparet inobscure tale obitu.

Seco contra hoc videtur adhuc sufficienter, quod si motus illa
si in ordine ad voluntatem a qua sola postea determinatur intellectus ab illa
affertione ad motus. Et si per possibile vel impossibile poneretur illa vo-
luntas ab illis motibus praesentibus eodem modo determinaretur intellectus
et iudicaret Deum esse trinum per assensum obscurem, non apparet magis
connexionem inter extrema, quam nunc apparet scilicet revelationem.

Quis repugnare caum, si voluntas praesens, ad
determinandum illum habitum in finem debet esse voluntas bona
et prudens, non potest a. imperari honeste et prudenter ille assensus nisi
praecedant motus. Seco contra, quod in principio apparet repugnantia
in ordine, saltem ad partem absolutam, quod voluntas negligit imperaret et
determinaret sufficienter intellectum ad operandum per habitum repugnatem,
immo de facto per actum naturalem voluntatis imperatur actus veritatem re-
pernitalem. Quod si illa voluntas potest esse naturalis, cur non potest etiam voluntas
non prudens determinare sufficienter intellectum ad probandum illum assen-
sum sine motibus praesentibus? sed deus deus de deo. Et voluntate
illam bonam et repugnatem, adhuc potest haberi ab illis praesentibus motibus.
pone. et. aliquem ex ignorantia invincibili apprehendere honestum esse
illum assensum nullis praesentibus motibus, et hoc est utile ad humilita-
tem assequendam vel ad alium finem honestum, potest tunc ex effectu erga
humilitatem vel aliam honestatem velle illum assensum, et per consequens
potest per voluntatem praesentem et meritoriam illum assensum imperare.
cum ergo abunde intellectus ex se non indigeret motibus illis ad cognoscendum
assensum, diceret tunc actum suum obscurem, quod iudicaret Deum
esse trinum vel quod est paria non apparet magis connexionem inter extrema
et paria quam nunc apparet. Consequenter a. Et absurdum est si solum
hypothesis contra naturam intellectus nemo non videt, tunc est intellectus non movere
a veritate obitu, quae nulla magis apparet tunc quam nunc apparet.

vide

unde merito, fugastius dicit illum modum credendi esse oio impossibilem. 9.
ne loquitur lib. de spiritu & lib. cap. 29. his verbis: neg. e. hinc racionales
credere et quolibet libero arbitrio si nulla sit vocatio vel rursus cui credat.
in dicitur manio que moueat, sed cui credat, indicans eam etiam intrare.
talem formalem, quod etiam dixit lib. 1. ad simplicianum g. 2. quis potest
ingrat, credere nisi aliqua vocatio, hoc e, aliqua rerum testificatio tan-
quam pater?

Quaeritur: habitus cognoscibilis qualis est ille, si potest elicere
asserentiam falsam, supponeret ergo necessario veritatem cui obicit, atque
ideo penes operaretur circa verum. Sed contra, quod illectui non
sufficit quod obicit in se sit verum ut potest tendere in illud, sed requiritur
quod ex se appareat et representetur in actu primo ut verum sua per
presentiam claram vel saltem obscurem ad visionem vel asserentiam
immediatam sicut per connexionem formiorum apprehensam
alioquin si non est ista, modus operandi illectui, si repugnat obicit reali-
ter se tendat ad obicit verum, licet h. appareat ut verum. imo si suffi-
ceret obicit in se esse verum, sequeretur quod saltem de potentia absoluta potest
dari habitus illectui qui alicuius rei imaginis voluntatis eliceret asserentiam
circa obicit quod ex se appareret falsum, dummodo verum in se esset verum,
quod si nemo concedit. fatendum itaque est modum ethicalem operandi non
illectui h. esse se tendat ad id quod in se est verum, sed ad id quod apparet ut
verum, quoniam si h. appareret ut verum, h. potest voluntas etiam de potentia
absoluta illectum determinare ad asserentiam: cum ergo reuelat pra-
teritis, si appareat in se magis vere scilicet motibus praecedentibus
quam cogit esse verum, non poterit voluntas aliqua scilicet illis motibus
determinare ad credendum reuelationem, nec illectus poterit eam credere
si attendendo illo modo ad ipsa motiva, sed debet etiam immediato
moueri ab illis, si quatenus praecise h. motiva humana sed quatenus
integrant motivum diuinum reuelationis Dei, prout infra explicau-
erimus.

SECTIO III

Propositur reuocata sententia circa obiectum
formale. Fidei?

Antequam nostram sententiam aperiamus, obseruandum est principio omnium asseren-
tiam seu mediatam seu quo vni obicit essentiam per aliud esse diuini-
tatem sine formaliter sine virtualiter. discursus formalis appellatur quatenus
ex proximitate realiter distinctis inferatur realiter actus conclusionis
per

per, realem illam, vniusex alijs cum dicitur ois hoo e aial, Petrus
e hoo & Petrus e aial. diciturq; vero virtualis e quando vnus actu
attingitur obiu conitiois e pmissarum inferentia vnica ex alio, vti
omnino actu dicitur Petrus e aial qd e hoo, vt retro, a casu assensy rctiois
h e pro raioe foali obiu pmissy sine reatib; distincti sine solum vir-
tualiter. In vero assensy conitiois terminel, intrinsece, ad obiu pmissi-
porem, in vero solum extrinsece ab eo determinatur, quatu e quq;
tractari debet in Logica vel in libro de Me, vti dixi assensum conitiois
semper terminari intrinsece ad obiu pmissarum sine detur diciturq;
virtualis sine etiam foalis, nam sicut ois electio medij attingit intrin-
sece bonitatem finis ad quem eligitur medum, ita ois conitio attingere
etiam debet intrinsece veritatem principij ad qd assensy obiu conitiois.
Coeterum in quibione pienti parum refert vtro modo opereris in hac
controuersia, nam in oi sentia debes dicere conitioem requere sine
intrinseca sine extrinseca veritatem principij ad qd assensy ter
tanganam radon foalem assentiendi.

Obseruandum dco in oi dicitur sine foali sine virtuali de-
bere interuenire explicita vel implicite, qua principia ex quib; infer-
ratur obiu conitiois, nam licet in argumentaco votali sapij vtamur
extremitate, suppleudo breuitatis de vnica pmissam, coeterum in
argumentaco mentali vti illud ex veritate principiorum conuenit
vel mouetur ad essentiaidum conitiois, nequa e interuocione vtriusq;
pmissam solum implicite, qd ois vna illa fundatur in connexione
medij cum vtraq; extremitate. E debet ppassioni conitiois medij cum duo-
bus extremitatib; cognicionem conitiois extremitatum inter se
dixi hanc duplicem cognicionem interuenire solum implicite,
qd aliquando contingit principium aliq; ita e per se notum vt
magis videatur suppleo ho intellectum quam exprimi, vt si dicas, manus e
cubiculum quam domus qd e pars domus, videtur tunc colligi conitio
ex vnico principio scilicet qd cubiculum e pars, sed pnter suggestio
aliud principium vnde totum e manus sine parte, qd qd e vltio. no-
tum contrahitur hi vti e implicite, ita vt vix videatur haberi notitia
actualis illius, nam licet vena adit actu notitia aliqua, e h adco
tennis vt vix pot potipi nisi cum magna reflexione.

Hinc inferri possunt assensy foali quo credim; incarnatione
e assensy mediaty e continet illam e dicituram vel foalem vel
solum virtualem, de quo infra dicem; quando quarim; radon foalem
hui; assensy, idem e ac requirere principia obiectiua ex quibus
inferitur per pmissa mysticorum incarnationis, nec pot nos inquirere qua
at radon foalis hui; assensy quasi illa sit vnicia e simplex obiectiua?

sed debere in quovis qua sunt rationes fideles ex quibus implicite vel expli- jo.
cite inferunt auctus beatitudinis, quod est. principium unicum aug-
naturus si erit sufficiens per se ad inferendam beatitudinem nisi aliud
privilegium substat, nam si dicas Deo & summa veritas si in se bene
& Verbum carnem assumpsit, nisi sub nomine Deo hoc revelavit, nec e-
contra licet si dicas: Deo hoc revelavit, inferri bene, ita est, nisi sup-
pletur alia cognitio, qua dicas revelationem Dei esse infallibilem, ut
notatur bene S. Vazq. tom. 1 in 3 part. disp. 5. num. 5. videatur etiam
auctus disp. 3. sect. 2.

Hic supponitis facile, tam erit arguere rationem fidelem ob-
iiciam fidei, nam si bene attendamus auctus. fit per hunc ordinem
sive fidelem sive virtutem, de quo infra, revelatio divina fallere non potest,
Deus a. revelavit Verbum esse hominem, & Verbum esse hominem, quae omnia veritas
esse potest attingi, si dicas Verbum esse hominem, quae Deo si revelavit & revelatio
& infallibilis. Eae utrumque privilegium fidei, proximum cuius fidei
vel virtutem in nititur essentia fidei. In revelationem. restat
non difficultas in examinando utrum illo principio an solibus illo-
rum sit immediatum & per se notum, an vero mediaticum & cuius, alia
principia aucturamur. ut sic tandem veniamus ad prima principia
in quibus ultimo resolvitur fides auctus. in hac ergo sectione, examina-
bitur prior illam propositionem: revelatio divina fallere non potest, & per
vero examinabimus alteram: Deus hoc revelavit, ut sic per singulas
partes utrumque fidei revelatio clarior fiat.

Haec igitur prior propositio quae dicitur revelationem divi-
nam esse infallibilem aequivalens voci huic: Deus est summa veritas seu
Deus est prima veritas, pro quo auctus, voce prima veritatis in
presenti si illi primam veritatem in seculo seu veritatem transca-
dentem eodem modo ostendit, ut aliqui viderunt, sed primam veritatem
in cognoscendo & in dicendo, nihil perfectionem illam divinam scire
quam Deus sit a se in se, illa ratio falli in cognitione, ob id, & alteram
perfectionem ex parte voluntatis quae Deus habet in se, mentiri, quae non
ergo dicitur, an haec propositio sit mediata vel immediata, & videri quidem esse
mediata, nam hoc totum creditur per fidem esse Dei revelationem. Si in illam si proportionem
habet ex ea si resolvit ut auctus fidei. Verum si videt, hoc esse immediatum & hoc sti-
non indequate, ut si rationem fidei ad rationem igitur, arbitrandi si ob hoc huiusmodi
cognoscit, tunc a fide huiusmodi, independentem ab eo, si sit revelatum, nam nullum est
revelatum in particulari Deum esse si veritatem adhuc potest revelari alia mysteria & ordi-
si fidem, tunc ad aucturam si Deo sit si veritas, nam inveniuntur miracula in si fidem
fidei probata, hoc est, solam fidem Deum revelare mysteria fidei, si a. Deum esse veritatem.
In hoc namque Deum mentem adhuc potest operari miracula, ad captum ad si fidem, quod huiusmodi
si Deo sit si veritas habet independentem a revelatione & ex terminis, sicut habet esse nullum, sanctum &c.

quare

quare qui de hac veritate dubitaret h̄ potest ex vi miraculorum ad
fidei conversionem debet prius ratione vel alia via de suo errore convinci,
ut bene dixit Albinus in 2. lib. 3. summae tract. 3. cap. 2. §. j. licet
ming bene dicitur illam debere esse cognitionem naturalem, & in eodem for-
tasse sensu dixit etiam Aristoteles in 1. art. j. Fideles h̄ differre
per se qd̄ infidelibus in assentiendo vera esse quae dicitur Deus, sed in hoc
fideles credant haec esse dicta a Deo, qd̄ infideles n̄ credunt. Idem debet
supponere oēs qui negant p̄e simul esse veram & fidem de eodem obto non
Philosophy qd̄ evidenter scit Deum esse verum h̄ p̄ simul habere
cognitionem obscuram de eadem veritate Dei, videt. I. Thom. in 1. art.
art. 5. ad 3. aperte fatetur de his iis quae praerogantur ad credenda
revelata n̄ esse propriae fidei apud oēs, & th̄ Philosophy h̄e potest simul
credere alia mysteria revelata & tunc n̄ fundare fidem in veritate
Dei obscure cognita, sed in eadem veritate evidenter cognita per
eundem actum supernaturalem quo credit mysterium revelatum. Denique
idem videtur supponere in 1. art. 5. Ruyneri disp. 9. num. 42. ubi de
assensu circa veritatem post alias vias tentatas sic concludit: cum
vita n̄e homine certo nobis constet Deum esse summe sapientem
& bonum, ita ut quis apud se repugnet aut falli, aut fallere, merito ei
de se testanti se ita esse veracem ut ois simpliciter ipsum mentiri, credens,
& quidem assensu firmiore quovis alio quem ob rationes naturales potest
elicere, qd̄ fides & quavis vera naturalis certior. in quibus verbis n̄
videtur excludere notitiam quam de veritate Dei habemus, sed
eam videtur postea elevari per habitum fidei ut certior & firmiter fiat.
sed antequam videris progrediamur contra hanc
partem ut nulla difficultates. Prima qd̄ multi ut fideles p̄sertim
ratiōis qui h̄ h̄t evidenciam de existentia Dei hanc esse viam ut
cumque Philosophy demonstrare, & th̄ ratiōis h̄t assensum fidei
q̄ motuum fidei fidei & motuum fidei h̄t veritatem Dei
evidenter cognita.

qd̄ licet aliquis h̄ h̄t evidenciam de existentia Dei,
mibi t̄n imprimis satis verisimile & raro contingere, qd̄ sit aliquis
fidelis qui independenter a divina revelate h̄ videt Deum esse
veracem saltem conditionaliter, hoc d. qd̄ si Deus sit, ois veritas ad hoc
a. h̄ requiritur demonstratio quae evidenter probet Deum esse, sed
consequens simplex quo illigatur quid significatur per Deum, scilicet
ens p̄dum summe bonum & p̄fectum, quare nemo forte est qui veluti
etiam suomet h̄mip̄da obicit quoniam si Deus loquatur, loquatur verum,
alioquin si de hoc dubitaret, etiam postea crederet Deum aliquid
revelare, sed h̄c manent in formidine ad forte Deum mentiretur & velles

eam

eum decepte. fateor hunc ipsum assensum h' elici cum tanto fun-
damento quam ab h'ore docto, qui magis penetrans necessariam con-
nexionem inter Deum & primam veritatem. ceterum fatendum
est e' horum rubricum cum minori fundato assensum aliquando fir-
mum eidem ob'is, q' quo minorem h' capacitatem ad examinendam
vim rationum, eo minus formidat ab ob'is partis contrarie & secus
emaret ob'is, & fundata qua penetrat h'ore docti n' sufficerent ad
elicendum assensum sine fortitudine, sufficiens h'ore rubricus ad assen-
tendum ob'is firmiter ob'is & sine fortitudine. an vero assensu ille
Et tunc evidens simpliciter, an solum ex parte ob'is, n' multum con-
tendam: satis e' e' assensum verum & sine & illa fortitudine ut possit
in ipso fundari fides. adeo ob'is n' aliquis vellet assensum illum circa
veritatem Dei n' e' clarum ad obcurum de hoc n' malum e' con-
tendum, nam sicut circa revelationem q' fieri assensu obcurus e' ob'is
ag' sine fortitudine ex imperio voluntatis, ut videbimus rectione resp'
facile poterit illud assensum veritati, Dei sine illa fortitudine.
per obcurum n' clarum ex imperio voluntatis, cum maiora ^{pro-}
cedent, ad radicandum Deum e' veritatem, quam Deum reuelat. Incar-
nationem, & per consequens voluntas factures possit imperare illi tui
illum assensum sine fortitudine circa veritatem Dei; ego ob'is n'
video inconueniens, sed q' in aliquibus saltem assensu illa, propt' ter-
minatur ad veritatem Dei, n' in obcurus ad clarum.

De ob'is q' q' assensu, qui fides e' dicitur. Incarnatio e'
certior e' assensu evidenti n' elici & assensu incarnationis q' p' fundari
etiam partialiter in assensu evidenti veritatis Dei. P' conseq' q'
conclusio n' p' e' certior quam premissa cui imitabitur, q' e' contra
principium e' certis concludit. Re assensum incarnationis e' certior
& alio assensu evidenti a quo n' p' dependat ipse assensu incarnationis, seu
qui n' elicitur ab ipso habitu fidei, que maior certitudo consistit
potestatem in eo q' ob'is e' ad habitum infuso, e' q' illud ex imperio
voluntatis firmis coheret illi ob'is quam alius e' ex modo coherendi
assensum illi super oia, ut dicemus disp. 3. n' t' h' ille assensu hunc
maior certitudinem si comparatur cum assensu evidenti in quo
fundatur e' qui elicitur ab ipso habitu fidei. nec ex hoc sequitur dan-
aliquem assensum evidentem naturalem certiorum quam assensum fidei
q' assensu ad veritatem Dei licet sit evidens, existimus t' cum e'
signatur e' elicitum ab eodem habitu fidei, cum e' dicitur ipse actus
quo credimus incarnationem, debeat attingere intrinseca rationem sp'alem
attendendi, ut supra dixi, consequens e' ut illius actus sit etiam assensu
signaturis fidei & appropinquet huic proportioni: Verbum e' homo
Je

ga. Deus e numero verax, qui quidem acty, quatenus tendit ad assen-
dam veritatem de Deo, si e tempore obsequy sed aliquando e evidens,
toty in e supradel, toty e heitg ab habite fidei, qui h potuit per se
ordinari ad actum circa mysteria revelata quin unvel haberet virtu-
tem elicendi assensum circa noem fidei assentiendi seu circa princi-
pia fidei, e deniq toty ille acty e heitur ex imperio voluntatis incli-
natis per quam affectionem ad adherendum toti illi obbo super dia
obbo, siquere licet fides assentiat magis mysterio revelato quam hys
obbo, h ta magis quam veritati diversa cognita immediate per actu
etiam supradel e licitum ab eodem habitu fidei.

Dices: veritatis Dei sufficienter cognoscitur lumine nra,
at quid ergo debet cognosci per assensum elicicium ab habitu fidei?

Re. fidei h pot per se eluere assensum circa obbo male, quia assensy
ille pertinet intrinsicc circa obbo foale, vt dictum e, quare licet obbo
foale partialiter pot cognosci lumine nra, necesse h fuit qd idemone
obbo terminare scis actum supradel eluente habitu fidei quum
lumine nra, vt circa illud obbo tanquam circa principium fidei eli-
citur assensum primivrem, notivrem, e antevrem, ac proportionatum
ad fundandum assensum mysterio revelati.

Preterea adhuc: quomodo e illecty formis assentiendi illi obbo
nempe veritatis Dei quam alias assentiunt ut nisi accedat novum
motivum ad assentiendum? Re. hanc maiorem proportionem illecty
intervenit, scpe a voluntate, meliudate illectum ad assensum vel disser-
sum formivrem, vt agentes de ipso assensu obscuro fidei dicentz infra
supradel 3.

Dices iterum: assensy heitg ab habitu fidei e magis nra
obsequy, qd habitg yse e obsequy e assensy evidens nunquam elicitur
ab habitu fidei. Re. habitum fidei eluere ad ming e ysticam assensum.
alterum circa veritatem, alterum circa mysterium creditum; zyg e ob-
sequy, vt postea videbimz, e ab obscurotate huius denominatur fides ob-
sequy, sicut ab hoc obram assensy denominatur fides prior e. Eueny h tam
e fidei quam assensy principij fidei, a quo magis h ille habitg e habitum
primi principij quam habitum fidei, nec novum e habitum supradel
accepta potivram de nominacem a principio actu, vt de habitu Deo
mentis e aliy solit coluiter dici. adverte h licet circa veritatem
Dei pot dari assensy immediatg seu independens a revelacem, pot h
hunc articulum credi tra ricus e alios per assensum immediatum fidei
divinam revelacem, qd nunc de facto revelatum etiam e in scripturis
Deum e primam veritatem. obsequy tunc etiam oportet referri pra-
dictum ducum foaliter vel virtualiter in assensum evidens veritatis

Dei

Dei immediatum & independenter ab eo qd ut reuelata, ni dicitur in 12
resolutorie processu infirmitas reuelatum & ut assignetur auctori obli-
males alijs obli foale diuersum ab ipso maali.

Secundo principaliter obijcit Suarez in presenti disp. 3. sect.
2. num. 7. qd haec ipsa veritas, Deq h ps dicere, falsum, h e ita evidens
ex terminis, vt n potuerit ab aliquibz negari etiam auctis e Catholicis
aliqui e. vt infra videtibz, dixerunt Deum de poia absoluta, pde dicere
falsum. Et h ps in illa eidentia fundari certitudo nra fieri. hoc argu-
returqz manifeste contra ipsum Suarez, qd sine veracitate Dei cog-
noscatur eidenter sine obscure, ille. et qui semel negat Deum ee in-
finita veram, h ps simul etiam actu obscure credere infinitam vera-
tatem Dei. Et h ps simul credere aliqz mysterium fidei qd infinitam
veracitatem Dei. Et h mng in eiq sentia debet amittere fidem qui
negat veracitatem Dei quam qui in nra, e ois debemz saleri illos Doc-
tores negantes infinitam veracitatem Dei deponere in aliquo requisito
et verum animum fidei habendum, si fides sit pro obli foale infirmitate
veracitatem Dei suo clare, sine obscure, cognitam, sine medi aie, sine
immediat creditam, rationem quam diu actu habitant in mente illum
errorem contrarium, licet qd irremediabilem ignorantiam h pcurret.
quare dei ps verax vel n habebat actum fidei diuina dum actu atten-
detit ee illum alium errorem, vel qd habebat duo iudicia de obli,
contradictoria, qua quidem quando suat cum aliqua conclusione, potit
simul ee, vt contingeret in rubricis si qd reuelatm fictam Dei crederet
Deum pde aliquando mentiri.

Quarto obijcit eodem Suarez num. 5. S. Thomam in presenti
q. 2. art. 4. ubi docet necessarium fuisse reuelari se nobis per fidem
ca etiam que per rationem cognosci potit vt e qsa, certis credentibus.
De S. Thomam ubi loquit de alijs obli qua h ps principia fidei, qualis
e existia poia immensitas Dei ec, ipsam a veracitatem Dei
conditionaliter cognitam debemz absolute credere quam ex reuelatm,
vt diximz, licet qd per actum nralem, sed per signaalem elatum
ab eodem habitu fidei vt fundamentum e principium totis fidei.

Quinto obijcit ps: qd ipsamet veracitas Dei creditur
qz reuelatm, nam in Scriptura reuelatur etiam Deum ee infinita
veracem. Et veracitas creditur qz aliud, h ergo resoluitur vltimo fides
in ipsam veracitatem. Et pde quidem veracitatem credi qz reue-
latm, e tunc credi veracitatem h quidem qz ipsam veracitatem eodem
modo cognitam sed diuerso, alioquin e. syllogismus fidei eet in duobz
terminis totis nempe veracitate e reuelatm Dei, e conditio eet eadum
cum maiori praemissa, syllogismus s. talis eet. Deq e verax qd ipse
reue =

quod dicit, sed ipse reuelavit se esse veracem & Deus est verax quod ipse reuelavit, que forma arguendi non potest concludere. dicitur ergo syllogismus illum esse in tribus terminis, scilicet coniecta creata non esse eam cum maiori, syllogismus enim debet hoc modo formari: quicquid Deus dicit est verum, sed Deus dicit quod quicquid ipse dicit est verum & verum est quod quicquid Deus dicit est verum; in quo syllogismo illud verum quasi reflexe applicatum ad illud reuelante dicitur Dei est alius terminus, non est requiritur quod tres termini in syllogismo sint realiter distincti, sufficit distinguere secundum modum concipiendi, quo pacto obtinguntur in presenti veritates Dei directe a veracitate Dei quasi reflexe cognitae ut vera, quando dico in coniecta verum & de dicitur Dei esse verum, atque dico non creditur veracitas Dei directe sed veracitatem, sed veritas quasi reflexe a veracitate directe cognitam.

Quinto obicitur, quod Deum esse veracem seu primam veritatem in cognoscendo & loquendo non potest esse ratio specialis ultima ratio fidei etiam particulariter, nam hoc ipsum cognosci et iuri debet per aliud, ideo est iudicio Deum esse primam veritatem quod est Deus & Veritas ipsa est prima veritas & ultima ratio specialis fidei.

Doct. Suarez. Veritatem licet rigida sit ratio cur Deus sit prima veritas, hanc in rationem non considerari a philosopho, sicut licet partes sint colorati eo quod habeat mixtionem quatuor qualitatum, visus tamen consistit in ratione coloris & non considerat mixtionem illam primarum qualitatum. hec responsio non satisfacit, nec exemplum inductum satis ad rem, quod intellectus noster, ut videmus, non potest assentiri aliquid deo nisi vel immediate ex connexionione terminorum vel mediate quod aliud & quando intellectus iudicat Deum esse summam veracem vel hoc sit ex ipis terminis, vel debet recurrere ad Veritatem tanquam ad rationem quod quam iudicat Deum esse veracem, si ergo Veritas a parte rei est ratio cui Deus est infinite verax, illa etiam debet esse ratio assentiendi veracitati, intellectus enim noster non videt veracitatem in se sed nec est connexionio immediata inter terminos, quod per se Veritas est ratio connexionio illor duos terminos a parte rei & intellectus non potest illi propositioni assentiri ex connexionione immediata terminorum. unde apparet exemplum visus & coloris non satisfacere, quod visus tendit intus in colorem, quia si hoc color det aliam rationem cui non oportet eam attrahi a parte visiva, at vero intellectus noster non videt veracitatem Dei in se nec per se agnoscit connexionionem immixtam inter ipsam & Deum & debet agnoscere medietatem, et per consequens debet assentiri ultime quod Veritatem quod est ratio veritatis.

Facit ergo ad imprimis non oportere quod prima veritas Dei colligatur ex Veritate, sed ex ipis terminis immediate cognosci Deum

Deum esse primam veritatem, sicut e. ex terminis constat Deum esse
 cumulatam omnium affectionum, sic etiam ex terminis constat Deum habere
 hanc esse illam affectionem in particulari. nam proposito particulari est de
 eo immediata ac universali in qua continetur, cum ergo sit, immediate
 proposito hoc universalis: Deo hinc omnes affectiones simplices, hoc etiam
 potest esse immediate: Deo hinc summam veritatem, cum ex terminis
 constat hanc esse affectionem simplicem, nam hinc aliquando arguimus
 inferendo propositionem particularem ex vrbli, hoc hinc tollit potuisse
 etiam particularem cognoscere imperate, sicut etiam arguimus a definitio
 ad definitum et contra, et hinc ex immediate prima scilicet Petram esse verum
 ac Petram esse aial reale. Atque si aliqui contendat primam veritatem
 Dei hinc esse cognoscere immediate, addeboque colligi ex altero principio scilicet
 et ex priora veritas et affectio simpliciter, hinc multum erit de hoc con-
 tentum, parum e. et refertur ad fides resoluitur ultimo in illam etiam
 propositionem, cum tota haec differentia secundum magis et minus sit.
 Nunc iam videamus illa aliorum principum cui fides unititur, nem-
 pe Deum ita revelare, quomodo cognoscatur.

SECTIO V.

Quomodo revelatio divina sit ultima ratio for-
 malis, in quam resolvetur assensus Fidei?

Diximus duplicem esse rationem fidei cui ultimo unititur scilicet
 ut Deus est prima veritas, et Deus ita dicit, videmus etiam qualiter
 ille prior assensu sit immediatus et independens a revelate, videamus nunc
 quomodo assensus an sit etiam immediatus vel sit alius medius.
 Et primum videtur esse medius cum non constat ex ipsis terminis Deum
 revelasse. Incarnatorem, sed si medius est videtur iam reduci debere ad
 testimonium humanum, cum non esset reduci ad aliud testimonium di-
 vinum sine prolatu in vrblium, de vrbliis e. testimonys divinis
 sit fieri idem argumentum.

Pro solutione suppono revelationem esse aliquomodo rationem
 formalem sua proxima sine estiam ultimam, nec e. illud, sed aliqui
 dicunt primam veritatem Dei esse totam rationem formalem revelationem
 vero hinc esse rationem formalem sed illam appellationem quatenus per illam appli-
 catur divina auctoritas huic articulo, hoc hinc supra assignavimus,
 et probavimus hinc debere struere ad rationem formalem fidei revelationem
 quam veritatem Dei. restat hinc difficultas: an revelationem esse
 demus

damus pp alio, an solum immediate in se ipsa.
 Quibus ut haec difficultas, quae maxima in hac parte
 explicatur, dicere possum assensum quo credimus Deum hoc revelare
 & immediatum & ex apprehensione, terminorum, sicut solent de
 assensu principum principiorum, in se esse assensum evidentem sed
 obscurum licet certum & generale ac elicitum ab habitu fidei tan-
 quam primum etiam principium certum fidei. habet et habitus
 fidei virtutem elicienti assensum in soluta circa mysteria revelata
 quae se habet sicut conclusiones, ad certam circa principia ipsa, sicut sec-
 tione procedenti visum, elicere assensum circa veritatem Dei quae
 est unum principium & fidei quae movemur ad credenda mysteria, sic
 etiam ut elicere assensum circa revelationem ipsam quae est alius princi-
 pium illius fidei. nam licet loquendo de habitibus acquisitis in
 veris sit forte habitus principiorum & habitus conclusionis, ut constiter
 circumfertur, habitus in fidei qui est in seipso & datur ad modum pars idem
 met elicitur ad assensum principii & ad assensum conclusionis. quare
 habitus fidei elicit tres assensu distinctos realiter vel virtualiter duo distri-
 tos. primus est assensu aliquando evidens quo videtur Deum esse primam
 veritatem, de quo diximus sectione procedenti. secundus est assensu
 certam immediatam semper obscurus sed certus quo videtur Deum revelare
 Irmitatem v. g. de quo assensu nunc agimus. Tertius denique
 quo videtur Deum esse primum qui est obscurus & incertus & nescit, vni-
 tens alio modo, & hic tertius appellatur potissimum actus fidei: licet
 etiam actus Dei sit actus credendi & ad quem potissimum indigemus
 pia affectione, nam si credimus Deum revelare hoc vel illud mysterium
 facile erit credere ipsum mysterium.

Hunc modum dicendi videtur mihi tum difficultas alia-
 rum sententiarum, quam iam vidimus, & eorum auctores fatentur recurren-
 tes ad mysteria ut eas nobis persuadeant, tum praesertim exemplum fidei
 humanae, quam in obitu, quoad fieri potest, imitari debet fides divina
 illius imperfectionibus. quando ergo fidei humana aliq. credimus pp
 auctoritatem Petri qui de affirmat & testatur in modum dicimus mihi
 auctoritate, & testimonio Petri ac reducere suam nam in Petri testi-
 monium, quam testimoniam Dei quoad credimus fidei divina. quam-
 vis e. firmior sit assensu fidei divinae quam humanae, hoc in praevidet
 ex maiori auctoritate cui Dei cui intimius quam hominis, ceterum quo
 ad modum sustendi in auctoritate dicentis eodem modo se habet illi in
 utraq. parte, ut constat experientia, nec aliud a nobis exigunt scriptura
 & P. nisi ut credamus pp. testimonium Dei, sicut solent credere pp. hominis
 testimonium, ad ista solum maiore firmitate assensu prout exigit maior
 auctori-

auctoritas loquens. si e. ait *ffly* Joannes ad exigendam fidem nram
 epla. j. cap. 5. si testimonium hoium accipimus, testimonium Dei maius
 e. e. *spic* *solu* & arguit similiter ex fide qua edhibetur duobus
 testibz vs adhiberet etiam fides patris e. isti testificantibz. e. in
 lege vta, inquit, scriptum e. *sa* duorum hoium testimonium verum
 e. ego sum qui testimonium perhibeo de meipso e. testimonium perhibe
 bet de me qui misit me Peter. unde si res facti vta creamus firmis.
 vna ad testimonium Dei eo modo quo creamus fide humana ad testi
 monium Petri ad ea maiori illa firmitate, nemo potest negare qd fides vna
 resoluatur sufficienter in auctoritatem e. testimonium Dei, nec e. on
 quam a nobis exigitur qd magis resoluatur fides vna in testimonium
 Dei quam fides humana in testimonium huius cui creamus, nec de id asse
 rentum e. vltum probabilitatis vestigium, cum verum sit in toto rigore
 e. proprietate. qd si per fidem humanam creamus Petro e. moueamur eius
 auctoritate. e. testimonio, sicut e. verum dicere hoc ipsum de fide diuina
 respectu testimonij diuini.

Videndum ergo e. quomodo e. haec fides diuina humana in
 ordine ad testimonium huius creandum, an scilicet resoluatur illud in
 aliud motiuum, an vero sistamus in illo. quando v. g. ordo Petro tes
 tificanti Paulum obijcit. an tunc puenit quo vidue Petrum in testari sit
 immixtatur, an mediatus pp aliq aliud motiuum. e. quidem negari n
 potest qd e. auctoritas immediata e. vera euidentem, aliquando obser
 uum e. inuidentem. quando e. auditio eius vocem clare, quam aliunde, op
 time ignoro, videtur e. auctoris euidentem euidentem physica, quo iudicio
 Petrum loqui, aliquando vero e. minus clare, vt si audiam vocem Petri
 testificantem vel videam scripturam ipsius, potum e. in vtroq. casu formidare.
 an vere sit vox vel scriptura Petri, vnao th. tantam proportionem e.
 similitudinem cum voce e. scriptura Petri, vt licet h. hanc claritatem
 e. euidentem, prudenter th. potim agerim qd haec sit vox vel scrip
 tura Petri. similiter ergo vox Dei loquentis potest aliquando clare
 e. euidentem audiri, e. tunc agerim e. immediatam e. euidentem de locutione
 Dei. perum th. h. ita clare audiri sed obscure, praesertim quando
 Deus loquitur per nuncios vel ministros, e. tunc quidem licet obscure e. in
 euidentem, potum th. immediate credere. illam e. vocem aut nunciu aut
 scripturam Dei, nam licet quando Deus loquitur e. reuelat alium qd
 ipse esse et de facere per reuelationem inuidentem cognitam, de qua pot
 hoo formidare qd sit vox Dei vel illius daemone, et th. inuidentem
 resoluere potest reuelare Dei, ne qd e. contingere in voce e. reuelate menata,
 it e. hoo formidare an hoc sit nunciu Dei, an hic propheta missus sit a
 Deo, e. an Deus loquatur per ipsum, et etiam hoo inuidentem inuicare
 hanc

hanc eē vocem *Assi* loquens mediare, per *Christum* *Mucram*, qui *assensu*
p̄t eē *immediat* e in *ipso* p̄t *fundari* *fi*des *mysterii* *revelati*, p̄t *magis* *con-*
stat e *explicabitur* *is* *lacio* *difficultates* *que* *contra* *hanc* *dicendi* *modum*
*pos*it *opponi*.

Itaque aduersus hanc doctrinam prima obijci potest, quod si
assensu ille p̄t immediate ex apprehensione terminorum & euidens
& clarus & assensu etiam mysterii reuelati erit euidens, cum inferatur ex
eius principiis euidens. Ad negandum istam consequentiam licet
ille assensu sit immediatus & ex terminis, h̄t eē euidens, p̄t h̄t nouum
aut singulare euidens in assensu fidei, illicet e. lumine nati uentitur
phuribus principiis ex apprehensione terminorum, p̄t quidem euidens,
sed probabiliter, ut negono ex Logica, alioquin nullo eēt conuincens
probabilis, nisi daretur prima principia probabilia ex quibus inferretur.
Quis conuincem probabilem potest inferri ex principiis euidens, eē t̄n
probabilem, quod ipsa consequentia seu fortitudo illius h̄t constare euidens.
Ad contra & laqueum saltem concedis p̄t uideatur assensum solum probabi-
lem circa istam ueritatem illius, de hoc ergo assensu p̄t uis inquirere:
an sit immediatus, ut in mediatus? si immediatus & iam concedis ali-
quem assensum immediatum probabilem qui fiat immediate ex appre-
hensione terminorum, p̄t contendimus. si uero ille assensu sit mediatus,
redit dem arguere: an sit probabilis quod inferatur ex principiis probabilibus,
ap̄t quod inferatur per illam que solum cognoscatur probabiliter, Ergo de
hac dea cognitione illius inquiram: an sit probabilis immediata, & sic
in infinitum, donec ueniamus ad aliquam primam proportionem immēna-
tem cui illicet probabiliter assentatur.

Ratio enim a priori potest: quod assensu immediatus & qui
generatur ex apprehensione connectionis inter extrema illius proportionis
tunc alio modo, p̄t a contingere p̄t apprehensio h̄t ostendat clare illam
connectionem sed cum fortitudo, & per consequens sufficit ad gene-
randum assensum cum fortitudine licet immediate, uero istas desponsas
opinionem h̄t eēt de mediata sed de immediata, que e primis fortis e r̄ndi
totus probabiliter, sic e. dixit in poster. cap. 26. opinionem eē
acceptio nem. immediata propositionis h̄t necessaria, e istem dicit i Rhetor.
ad Theodectem cap. 2. e ad Alexandrum cap. 7. e 15. nemo igitur negare
potest dari aliqua prima principia que ex terminis cognoscantur p̄t euidens
sed opinabiliter uel obuiis, ut notauit etiam Iacobus Strando
in iudicium de in iudicium de actibus humanis tract. 12. Quis q. num. 1.

Ad contra hanc solutionem obijci potest. Sed Quia assensu, quo
fides creditur ex ipsis terminis uerum reuelare, h̄t certus sed solum proba-
bilis, alioquin si eēt certus eēt euidens, cum sit e ex terminis manifestus.

15.
Quo negando seq: At est bene illam assentiam esse certam et non esse obscuram,
si in omni sententia admittendum est, nam hoc tenentur concedere. Illorum ad
assentendum certo rebus fidei videtur aliqua motione prava ex parte
voluntatis imperantis illum assentum, ut infra videbitur, reclusa.
a hac motione voluntatis licet appareant motiva omnia que dantur ad
credendam revelationem Dei, illecti tamen ubi rebus istem potest elicere
assentum probabilem seu formidolosum quo videtur Deum illud mysterium
revelare, potest tamen vitare evidentior ille motus et tanti ponderis
ut licet evidentior sit ostendat factam esse revelationem, sufficit tamen ut vo-
luntas prudentissime potest imperare assentum illum revelationis obscurum,
qui alias eliceretur cum formidine, elicit sine formidine et cum dithi-
one firma ex parte illecti, nec ex novum est illi adhaerere fir-
miter alicui obsequio ex determinatione voluntatis, sed infra latius explicandum
est, nunc a satis suggerere quomodo hoc diffinitionem esse certam et veri-
tatis respondere debeat, dicitur illum, quando alias a solo illectu fieret
aliquid aliquid probabile, elicit certum ex imperio voluntatis prudenter prohi-
bitis formidinem. hoc ergo supposito addimus ex propria sententia
motiva illa qua procedunt actum fidei sufficere ex se, ut illecti ex
illorum apprehensione eliceret assentum immediatum quo cum formi-
dine assentiretur hanc principio. Deus revelat incarnationem, suffici-
unt tamen ut illecti videlicet reflexe ex illorum apprehensione licet
si apparet evidentior revelatione, apparere tamen inevitabilem revelationem,
hoc se voluntatem pro prudentissime imperare si ille assentus imme-
diatus licet sine illa formidine, quo supposito voluntas per suam
affectionem prohibet formidinem illi assentis, et tandem ad vivandem
habitu fidei elicitur ille assentus immediatus quo ex apprehensione termi-
norum credimus sine evidentia et sine formidine Deum revelare incarnationem.

Hoc tamen restat difficultas et sit ista obiectio, quomodo
ille assentus potest esse immediatus, quia nullo modo constat ex terminis Deum
revelare incarnationem, sed hoc debet cognosci per aliud, nempe per certam
et proportionem, si miracula confirmant, Martires testantur et non assentus
immediatus sed mediatus.

Pro solutione adverte, revelationem Dei alteram esse imme-
diatam qua Deus immediate alicui revelat aliquid, alteram esse medi-
atam seu notitiam qua ad nos venit ex revelatione immediata alicui facta.
priorem revelationem videntur exigere in regulis fidelibus ad assentum fidei
habetur non temporis, dum dicunt regulam fidei debere esse invariabilem
et veritatem intertempore veritatis. posteriori nemo istud negat,
necessarium est. omnia ad credendum fidem christianam, ad mysterium nobis
proponatur tanquam a Deo alicui immediate revelatum, licet Deus

h loquatur nobis immediate, loquitur tñ aliquomodo per os illorum qui
mysteria tñi reuelata proponunt, nam multo faciam multis modis
Deus loquitur, vt dixit Paulus. nec nouum e appellare locutionem Dei
hanc locutionem mediatam, si e appellatur maxime in scriptura. gal.
4. hac de ca dixit Paulus: lingua mea calami scribae velociter scri-
bentis. Ezech. sicut locutus e per os sanctorum. heb. 1. sicut pro-
ut Spiritus s. per os Pauli etc. hinc oes fideles dicuntur audire Deum
Ioannis 6. ois qui audiuit a Patre e didicit, venit ad me, e prò dixerat.
erunt oes doctores Dei, ideo etiam vocantur oes Ioan. 10. oes me
uocem meam audierunt, si e. audit Deum & Deo illis loquitur, h prò
e. audire nisi loquentem. loquitur. a. sicut fecit Deum loqui cum
hominibus perperitibus obta per sensus madales, uimurum taliter pro-
ponendo mysteria, talia miracula operando, ut h totum auribus sed tri-
etiam percipiamus uocem Dei loquentis nobiscum, ideo e. Paulus ad hebr.
2. miracula ista dixit e quaedam Dei locutionem: contestante qd
Deo signis e portentis; ubi Theodoretus ait Deum per miracula
ferre predicatois testimonium; is ergo miracula ista aliquomodo
uox Dei, uel hanc uel appellare uocem hanc, melius litteras ue-
nit qd quibz nobis nos conceptis exprimit, quare sicut quando
lego eptam amici immediate, ex uisione scriptura, quam agnosco, iudi-
co amicum meum loqui, e hest aliquando formidarem an ees scrip-
tura eiq, ad huc potim probabiliter id credere per assensum immo-
tum ortum ex apprehensione illorum characterum quos probabiliter
ostendit e characteres mei amici, si etiam contempnans miracula
e signa quibz Deo mihi loquitur, hest h uocem dare e litteras
uel uocem Dei, apparet tñ id obscure, sed immediate e cum tanta
proportione, ut prudenter uoluntas imperet eum assensum immedu-
tum hui abiq, illa formidine.

Quis illum assensum e mediatum, qd supponit hanc
discursum: ois pediferae taliter facta e locutio Dei, hac e scri-
ptura talis & hac e locutio Dei. Ro. negando Ans, sicut e. quae-
do audio Petrum, h discuro: uox talis e uox Petri, hac e talis &
hac e uox Petri, sed immediate, comparo uocem quam audio cum uox
uocis Petri, e dico hac e sicut illa, sed huc e uox Petri, sicut illa,
sic etiam quando uideo proponi mihi mysterium incarnationis reue-
latum a Deo e proponi cum tanta copia miraculorum, Martirum,
Doctorum, cum tanta concordia saeculorum oim, cum tanta congrui-
tate rationum, e comparo eum istam propositionem cum uoxa quam
habeo per locutionem mediatam. Deo, hest h e uidenter, iudico tñ
ex terminis ipsis si Deus loquitur, ad nos hoc modo loquitur.

seu talis modo proponendi e digno vno Deo, qd iudicium pt e
 immediatum, ut dixi, sicut quando video albedinem vidio imme-
 diate. e albedinem comparando istis offu cum Soaa quam habeo
 de albedine. itaq heet n oes poms credere, qd reuelatem Dei
 nobis immedrate factam, oes n poms credere qd reuelatem
 mediatam, hoc e qd nobis hac doctrina ex parte Dei proponitur,
 qd qd e pncipium Dei e doctrina diuina. ^{quod non} hinc
 hinc infallibilitatem hoc moti pum quam reuelat immedrata Dei
 hinc e. e impoibile. e falsum i qd verè nobis dicitur ex
 parte Dei seu tanquam nuncium Dei vel doctrina diuina, quam
 e falsum i qd verè e immedrate nobis reuelatur a Deo. quare,
 n erit minus infallibilis, fides nra ex parte motiui si ordas incarnationem
 qd e doctrina Dei ita qd nobis proponitur ex parte Dei, quam si crede-
 ret se Deo immedrate reuelat. hoc ergo supposito ad objectionem qd
 n constare ex testimoniis clari e euidenter incarnationem reuelari a Deo,
 constare n obcurè, qd inter proportionem Ecclie tot miraculis confir-
 matam, testificatam a Martyribz, acceptatam a Doctis e pphis eic
 ex vna parte, e inter locutionem mediatam Dei ex alia, quia id duo
 extrema illig proportionis, heet n apparet euidenter, apparet n
 obcurè, tanta conexio ut ex ipsa apprehensione extremorum pnt illig
 immedrate assentiri probabiliter, e accidenti imperio voluntatis pnt
 etiam sine formidine dicere: hac e doctrina Dei, seu ha proponitur
 ex parte Dei: itaq n assentitur illis dicendo e inferendo vnun
 ex alio e dicendo hac e Dei reuelat qd Ecclia proponit, qd miracula
 confirmant eic, sed considerat ex vna parte totam illam Ecclie proportio-
 nem ^{martyrum} testimonium, miracula e, tanquam vnun extremum illis
 assentit, e ex alia parte doctrinam Dei, e comparat vtra e sine vilo
 ruseurru hac duo extrema, inter que inuenit tantam conexionem ut
 ex ipsa apprehensione e comparatè extremorum sine alio discursu pnt
 clare abentum pndicari: hac e doctrina Dei, seu hoc proponitur mihi
 ex parte Dei

Dices iterum: heet Deus loquatur mihi aliquomodo
 per os Ecclie, per miracula eic: ego tñ n audio Eccliam immedrate,
 nec video miracula, aut martyria eic, sed hac oia audio a parentibus
 vel lego e in libris e si hac oia s locutio mediatam Dei ego n audio
 immedrate, cam locutionem mediatam e n psum immedrate iudicare
 qd Deo mihi mediate loquatur, sed de summm credam Deum mihi
 immedrate loqui qd id audio a parentibus, vel inuenio in libris eic.
 qd sicut miracula e martyria eic, fuerunt aliquomodo voces e vntu
 Dei quibz loquebatur videntibz illa signa e martyria eic, sic mihi
 parentes

parentes, magistri, libri, & tota haec notitia de illis rebz, qua ad
me immediate pertinent, & aliquando os Dei per se mihi immediate
& aliquando loqui dignatus e, itaq; quando per libros, praedicatores &
proponitur mihi sufficienter doctrina, fidei, perinde, & ac si Deus
meum ageret & ea mihi proponeret, h't e. Dei, ut praedixi, multi-
plex os e multifariam loquitur, hinc hoc modo, & hinc alio modo,
utiq; a. s't ex apprehensione illiq; modi, quo sibi proponuntur fidei
mysteria, iudicare illam e doctrinam Dei seu tibi proponi ex parte
Dei qui eam aliquando revelavit.

Urgebis adhuc: qd huiusmodi concipiendi Deum
nobis loqui e proponere haec mysteria per os eorum, qui nos docent, videl
vatoe metaphysicis & aliis a rusticis & pueris qui simpliciter cre-
dunt mysteria quando dicuntur a parentibz vel Parrocho, nec tñ cu-
rant iudicare Deum sibi loqui dum ea mysteria proponuntur.
Re si ad rusticos & pueros attendamus sapientia, etiam existima-
vimus eos n' credere qd authoritatem Dei, Parrochi e. solum dicit
eis Verbum Incarnatum, Deum mortuum e & c, n' dicit Deum
hoc revelasse. & ipsi n' credunt qd revelatōem Dei illa mysteria sed qd
authoritatem Parrochi vel parentis, & per consequens n' faciunt actz
fidei. Re si vera fuit aliquando contingat huiusmodi personas
elucere actz merz fidei humana, regulariter tñ elucunt actz fidei
divinae, qd licet n' concipiant explicitē revelatōem Dei formalitē,
concipiant tñ confusē doctrinam illam quasi divinitus, & agnoscant
in ea aliquid suprahumanum, & illeunt ita doceri per fidem concipi-
entes notē fidei aliquid Numinis & divinitatis, qd sufficit ut confusē
illegant doctrinam illam n' e sicut alias qua oriuntur solum ab herbz,
quamvis n' audierit explicitē eam doctrinam eē revelatam a Deo & cre-
dendam qd Dei revelatōem. sic etiam dicere pōtunt regulariter lo-
quendo quando audiant sibi proponi ea mysteria licet n' illegant ex-
plicitē Deum sibi loqui, concipere tñ confusē eam doctrinam proponi
sibi aliqua authoritate, plusquam humana & Parrochi n' loqui in per-
sona solum propria, qd eadem a posteriori colligitur, qd si Parrocho pro-
ponenti Incarnatōem rusticus inventivos negando s'p e a Deo revelatam
concepisset plane se n' solum peccare contra authoritatem & fidem
humanam Parrochi, sicut si dissentiret illi in alijs rebz humanis, sed
etiam contra aliam authoritatem superiorem, & ideo formidat rusticus
negare eē doctrinam divinam qua a Parrocho traditur, qd mirum
existimat verba Parrochi n' sibi dici et rebz Parrochi, sed habere
aliquid plus in illa m'ā quam in alijs, hoc exp' ipsum qd rusticus
concepit confusē & raso modo, concipit Theoz logz magis explicitē,
illigendo

illigendo proportionem illam externam mysterij & proportionem 37.
ex parte ipsius Dei, qui aliquando reuelavit illa mysteria fidei, nec
expectare debemus a rusticis & pueris quod tam ex parte & ex parte con-
siderant rationem fidei sicut Theologi, & hoc quidem in se sentia
admittendum est.

Obiicit ultimo principaliter contra coniecturam supra-
positam: quatenus dicimus ex testimoniis ipsius condare saltem obscuris
vixi miraculis, martyris, &c. hanc esse doctrinam Dei seu hoc pro-
prium ex parte Dei, quod ponamus eorum qui hunc seruat evidentior esse Deum,
hic hunc quantumvis videat miracula & alia motus, quomodo cog-
noscat ex testimoniis illam esse doctrinam Dei si hunc ait esse aliquem
Deum. cum igitur hic hunc videret postea esse Deum, quod ipse Deus per
seipsum reuelat, hunc si ad hunc articulum credendum praeiudicium non
habet auctorem immutato quo ex ipsius testimoniis videret illam doctrinam
sibi propriam ex parte Dei.

Respondeo licet aliquis antea videret esse Deum, adita
sibi eius doctrina eo modo quo credit illam esse doctrinam Dei, credit etiam
esse Deum, sicut licet ignores Petrum vivere esse Romam, si tamen re-
pente auinas eius vocem eo ipso iudicas Petrum esse praesentem & loqui
pro eo ipso vivere. Similiter ergo qui videt miracula v. g. ex quorum
apprehensione apparet, licet hunc evidentior obscuris tamen illam esse doctrinam
Dei & plus quam humanam, eo ipso se credere esse aliquem Deum
cum sit ea doctrina quam auctores, licet illudoc. nesciret Deum existere.

Respondeo: quia connectio tanta apparet rusticis vel puero
in simplici narratione Parochi vel parentis cum doctrina Dei, ut ex
apprehensione terminorum videlicet illam esse doctrinam Dei? Res-
pondeo: quia difficultatem eorum in se sentia, nam similiter rogo ego:
quomodo motus tanti ponderis habet rusticis vel puero ignorans miracula
martyris &c. ut ex narratione simplici Parochi vel parentis iudicet pre-
sentior credenda sibi esse illa mysteria atque illa habitate? sane habitatem
motus quae tu deditis in rusticis vel puero ad iudicandum presentior
esse credenda mysteria, haec eadem dicitur ego apparere hunc rusticis vel
puero quomodo cum illa sint ut credat hanc esse doctrinam Dei saltem con-
fuso modo. quae a hoc sint, eam sint vere sufficientia ad illud iudi-
cium dicimus disputatorem sequenti agentis de iudicio credulitatis quod
praedicat actura fidei. pro nunc satis in ducere hunc esse sufficientem pro rus-
ticis ex illis motibus procedat in animum mediatum quo in illa videtur mys-
teria esse presentior credenda, quam quod ex eorum apprehensione iudicet in
animum in mediatum quo ex connectio extremorum iudicet illam
esse doctrinam Dei, quem auctorem licet praedicat praesens probabilem

et cum

et cum formidine postea accedente pia affectione et habitu fidei christi
certum est sine formidine sed clarum.

Potes. an per istum assensum, quo viduo Deum reve-
lare. hac mysteria seu hoc proponi ex parte Dei, dicat vere an credere
revelatorem? Res dicit potius credere, quia licet si assensum per Deum testi-
monium que hoc ipsum his revelatum sed immediate, ex ipso terminis,
ut verum est, quia in assensum obviare, et captivando illud ad assenti-
tendum sine firmitate, docet dicor credere revelatorem; hoc in credere
valde minus, quo credo incarnationem, quia illud prius est credere per motum
primi principii, hoc a posterius est credere per motum conditionis eorum alius.
per hoc in si nega quod postea per istam revelationem credo quod divinum
testimonium sicut alia fidei mysteria, quia etiam ipsa revelatio esse reflexa
revelatio est, nisi a. sedum agimus de illo assensu revelatorem qui peragario
procedit cum actum fidei quo creditur aliquis per istam revelationem.

Ex dubio in hac sectione infero primo haec esse motus extrin-
seca, prout mihi hic est nunc proponuntur, esse partim rationem formalem fidei
saltem partialem, partim vero esse conditionem. Et quidem ratio formalis,
quod ex ipso obiecto ut mihi proponuntur integratur locutio mediata Dei per
quam credo, nam licet ego non credam incarnationem per testimonium horum
considerando illud prout provenit ab ipsis horum his auctoritatem.
corporum credo incarnationem per idem rationale testimonium horum cor-
porum ut est signum aut nuntius saltem partialis quo Deus mihi
immediate proponit mysterium incarnationis, et prout integrat hoc
quod est hanc doctrinam proponi mihi ex parte Dei, sicut qui sunt
Prophetam aliquid proponentem licet non dicat per verba Prophetarum
prout his auctoritatem precise, prout a Prophetis, credit tamen per illa
verba quatenus sunt verba Dei loquentis mediante per os Prophetarum,
sive etiam nos credimus partialiter per considerationem proportionem
Ecclesiae non prout provenit sed verba Ecclesiae et videndo in eius auctoritate,
sed prout est nuntium Dei sed prout ex ipso verbis integratur hoc
quod mysteria proponi mihi mediate ex parte Dei, deinde haec
eadem motiva sunt etiam conditionis ad assensum fidei quatenus eorum
cognitio generat prius rationem prudentis creditibilitatis mysteri-
orum, lex quo iudicio movetur voluntas ad imperandum assensum
fidei, quare illa motiva sunt dupliem influxum in assensum fidei,
alterum immediatum quatenus est ratio formalis partialis assentientis mys-
teris revelatis modo supradictis. alterum mediatum movendo vo-
luntatem et media voluntate excitando ad actum fidei sine formi-
dine eliciendum, et ut sic est contentio.

Infero 2do rationem formalem assensu fidei non esse quia Deus
iudos

vult, ut aliqui voluerunt, cum e. Illud tendat sub rade verj, n pt
moveri immediate tanquam a rade facti a rade aliqua boni honesti
qualis e bonitas ofendi divina iustioni, an vero voluntas ad im=
peratam accensam fieri moveri potit immediate, qd Regi iubet, duceny
infra agentes de actu pia affectionis.

Infero 3tio quomodo possit illigi aliqua scriptura
& Patrum loca, quibz videtur nra fides resolvi in opera miraculosa.
vel aliquo creatam e humanum tanquam in ra comendendi.
Joannis 10: si michi n vultis credere, operibz credite ei; e cap. 11: La=
zary mortuuz e e paruo pp vos ut operatis. cap. 4: multi credide=
runt in eum qd verbum mulieris testimonium, qd habentis qd dixit
michi, oia, hinc e oia e alia nomlia probant bene, opera ipsa e alia
motiva n ee oio extendenda ab assensu fidei, nam hinc n intrent
tanquam motiva humana nec valeant a authoritate, hoiam, intrant
ta qd exiens ex ignis componitur e confletur reatlia medata Dei,
xui hoc qd e propiani notis ex parte. Dei illud mysterium, sicut ap=
paratu e comitatu quo legatus Regis venit ad urbem ostendit illud
ee legatum Regum, e quidem quando loquitur videtur exim loqui
ex parte sui Regis, n quidem pp a authoritatem formalozum, qui ipse
comitantur rillendo in ignis, sed qd ex terminis constat orationem
e legatum tanto apparatu e talibz circumstantiis factam n ee
privata hois ad Regi legati; sic etiam ex terminis n quidem cari=
dentur ad struere apparet doctrinam, que michi cum tantis mira=
culis apparet e cupi tanto motuorum apparatu proponitur, pro=
poni quidem n a authoritate privata ad divina; itaqz n credi hoc
est testimonium hoium proponendum, qd qd e legat divina quam
componunt etiam partialiter in rade legatis ipsa miracula e
religios apparatus motuorum e circumstantiarum, que integran
hanc propositionem quam michi proponitur mysterium credendum,
e in hoc etiam sensu videntur illigendi Authores illi qui ad assensum
fidei resolvunt saltem partialiter in a authoritatem Ecclie prout
Ecclia gubernatur a Spiritu S. quo modo loquitur Baguet in
arxiecti q. j. art. j. dub. q. Medina, Durandus, Gabriel, Alma=
vici quos affert Suarez in pienti dig. 3. sect. 10. num. 9. que doc=
trina vera ee pt in sensu a nobis explicato, quatenus videtur au=
thoritas Ecclie n consideratur prout ee humana, sed ut componens
e integran organum mediatum proportionatum, per qd in his
circumstantiis illigitur Spiritus S. proponere mediate mysteria cre=
dena.

Sectio VI.

SECTIO VI

Soluuntur alia obuentiones contra eandem sententiam.

Hanc sententiam hoc modo explicatam, quam ante, 37 annos tra-
didit, impugnari potest quaedam author modernus his potissimum
argutis quibus oportet breuiter satisfacere.

Primo: quia hoc videtur accedere ad errorem hereticorum
nri temporis qui recedunt fidem christianam in reuelatione priuata
que ritibus fiunt. Sed nihil nos habere eorum cum illis,
nos e. in exigimus ad credendum reuelationem immediatam vel priu-
tum priuatum, sed solum quod doctrina credenda propo-
natur nobis ex parte Dei, sed quidem nulli catholico sed in exigere.
resoluitur ergo fidem in reuelatione priuata singulis factam,
sed in hoc quod mysterium illud proponatur nobis ex parte Dei,
que sit aliquomodo appellari reuelatio mediata e locutio Dei.

Obiicitur 2do: quia si Deus loquitur fidelibus medio Pa-
rocho res fidei & Regi assistit Parochi ut inquit fallere, sicut assis-
tebat Prophetis quando per eos loquebatur & Parochi sit infalli-
bilem auctoritatem in proponendo. Sed cum Suarez in presenti
diss. 4. sect. j. Parochum non habere infallibilem auctoritatem
permanenter vel habitualiter, habere in illam actualiter quoties
proponit cum sufficientibus motibus credibilitatis, ad procedenti-
am e. Dei spectat, ne ille in re que tali modo proponit decipiat
fideles. differt in valore a Prophetis, quia y presbiterando ab alijs
circumstantijs assumebatur peculiariter a Deo tanquam organum per quod
loquebatur, Parochi. a. eundem se non tenetur Deo peculiariter assistere,
sed solum prout in re circumstantijs, hoc e. in re que proponat cum tali-
bus e talibus motibus credibilitatis, vel quando vere proponit ex parte Dei.

Tertio obiicit: ego credo per testimonium Dei, sed verba Parochi
non est testimonium Dei, scio. a. Deum illi verba reuelare. Quia Parochi
non intrant illo modo ad componendum motuum fidei. fidei. Sed in tra-
guendo me: ego credo per testimonium immediatum Dei secundum
se, solum nego, per testimonium Dei mihi propositum conde, tunc a.
distinguo materiam, verba Parochi non est testimonium Dei secundum se conde,
in componunt hoc per testimonium Dei mihi propositum nego, denique ad
conde: dico me non credere per verba Parochi ut Parochi videndo in eius
auctori-

authoritate, sed qd. revelationum Dei mihi propositum per verba Parochi
cum talibus verbis: etc.

19.

Quarto obijci: illa actio que Parochy proponit mysteria
credenda sit et peccaminosa. Et sit peculiariter a Deo. Et non loquitur Deus
per illam mediate nec immediate. Res nuntium seu legatum Regis fore
ex malo aio exequi rassa. Regis est loqui que accepit a Rege, et in illis voce
proponit ex parte Regis; sic Parochy sit ex malo aio proponere quas
aliquis ab Ecclesia, qd. Reg relinquit illum indifferentem ad proponendum
vel non proponendum, et ad proponendum ex uno vel malo aio, et licet illa
actio mala non sit peculiariter a Deo, vere tamen proponit ex parte Dei,
qd. proponit que vere proponenda accepit a Deo vel ab Ecclesia; locutio
ergo narrata non debet esse a Deo peculiariter secundum vos sui partes.
exemplum habes clarum in Sacerdote, conseruante ex malo aio, curus
locutio et mala et peccaminosa, et tamen loquitur nomine Christi ex parte. In
cuius personam representat. facile poterit Parochy proponere ex parte
Dei mysteria credenda quamuis ea proponat malo aio et per actionem
peccaminosam, a modo tamen Reg peculiariter procedente Parochy sic loquenti et
proponenti cum sufficientibus motiuis mysteria adhaerent ut non de equo, et
supra, sicut etiam Sacerdoti proponenti verba conseruatis, licet ex
malo aio, ambis Deus peculiariter et vere loquatur, qd. loquitur in nomine
Christi.

Quinto obijci: qd. potest Parochy ex aio deprendi proponere
aliquem articulum verum quem ipse putat esse falsum, tunc certe non loque-
retur ex parte Dei. Res tunc non loquitur ex parte Dei nec futores tunc
chianis actum fidei divina signalem circa illum articulum, sicut si
falso credores aliquos et a fide in aliquo concilio et ex falsa hac appre-
hensione, velis illis credere de fide, non est actum signalem licet id alias
contineretur in scriptura, non est, qd. licet illud fuerit vere revelatum a Deo,
tamen tamen non est vere propositum ex parte Dei sed apparens, nemo autem potest credere
fidei divina signali que vere ipsi non est proposita ex parte Dei.

Dicit qui mihi dicit Incarnatio Christi in Ecclesia, sit me
sufficienter mouere ad fidem Incarnatio, licet ipse Incarnatio non erat
et tamen illud proponit ex parte Dei. Et quomodo ego credere per fidem id quod mihi
non proponitur ex parte Dei. Res negando minime proponere, et ex parte
Dei, quodammodo attinet, non est credere Deo vel credere ea que proponuntur,
sed solum non notitia illa, que mihi per hunc nuntium venit, orta sit et
deriuata ex prima revelatione Dei, Deo et. reuelavit Incarnatio eo aio
ut mihi proponeretur et ut notitia reuelatio Incarnatio veniret ad me
per horum manus. proterea ergo illa prima reuelatio influit ad
notitiam que hic et nunc ad me venit, iam Incarnatio mihi proponitur
ex

ex parte Dei. in casu a.posito. Illa nuncijs videtur notitia derivata
ex illa revelate subiecta notitia quam h's Cetera. p. a. ipse h' credit
In carnationem h's se per accidens; sicut q' legaty regius dicit Regi promississe
se venire ad urbem, qu' antumeant legaty h' crederet Regem venturum, pro-
ponit si ille sufficienter credendum ad ventum Regis pp. ipse Regis autho-
ritatem; sic etiam in presenti per illum nuncijs in carnationem proponitur
mibi sufficienter credendum mysterium In carnationis, sibi vere proponat
per notitiam derivatam a prima revelate Dei.

Sexto contra eandem sententiam obijciunt alij recentiores
phara, ad qua oportet breuiter respondere; & in primis opponunt: si mo-
tivum fidei rursus e' q' Parochy proponit ut nuncijs Dei, petentis ad Parochy
constituatur Dei nuncijs antequam proponat illum articulum, vel q'
per ipsam actualem propositionem. & h' quidem ante, q' si hoc est, h'
potes proponere aliquid falsum, q' t' e' contra experientiam. sed ne-
dici q' si constituatur nuncijs Dei per ipsam actualem propositionem
revelat' vere, nam si rursus credit q' Parochy proponit ut nuncijs
Dei, credit q' proponit revelat' veram a Deo t'um factam & credit vlti-
mo q' deus olim revelavit, atq' ita resolvit totam suam fidem in reve-
lat' preteritam, & manet nobis eadem difficultas reducenda. Atq' vltima
consequ' q' Parochy proponit ut nuncijs Dei e' proponere veram reve-
lat' Dei preteritam, proponere q' revelat' veram Dei virtutis illam
fidei revelat' a Deo factam & si creditur q' Parochy e' verus nuncijs,
creditur q' illa revelat' fuit vere olim facta a Deo. *h' e' eadem arg'.*

Hoc idem arg' proponit alij verbis circa ipsam revelat' oem
vel locutionem mediatam Dei, quam dicitur e' motivum fidei, nunc fidei:
q' hoc n' movetur ad credendum q' revelat' mediatam mysterij nisi quate-
nia hac e' vera locutio e' revelat' mediatam Dei, hoc e' quatenus Deas mediate
loquitur per hos nuncijs, vel per hunc modum proponendi, ut hoc q' e' haec
e' veram revelat' oem vel locutionem mediatam Dei virtutis particulariter
revelat' preteritam e' immediatam Dei, si e'. Reg' hac olim n' revelasset,
licet nunc Parochy ea proponeret, hac propositione n' est locutio vel revelat' oem
mediate Dei & de primo ad ultimum fidei credit particulariter q' revelat' oem
preteritam Dei & h' p' istam propositionem e' motivum presentie.

His suppositis arguunt vltim' si motivum fidei non p' i
motivum illa duo subiecta revelat' oem preteritam Dei, & propositionem, qua
nunc mibi proponitur, ex quibus duobus fit vltus complexio q' appellatur
revelat' oem mediatam Dei, seu hoc proponi ex parte Dei, tunc querit: q'
an illa duo credantur immediate, an hoc unum mediate, & alterum imme-
diate? si primum & revelat' oem preteritam prout considerata a
propositione presentie creditur immediate, & p' se per consequens h' o
crus

quis recurret ad aliquid praesens, sed reducatur primum ultimo fidem
 primum in revelationem praeteritam quam immediate credimus pp. r, ut dicit
 contraria sententia quam impugnamus. si vero dicatur eorum & vel cre-
 dimus immediate in revelationem praeteritam & illam credimus propositionem
 praesentem, & tunc recedit idem argumentum sed sicut reducatur ultimo in solam
 revelationem praeteritam, atq; dico meidem in sententiam quam impugnamus.
 vel denique credimus immediate solam propositionem praesentem & illam
 credimus revelationem praeteritam, & tunc si habemus in motibus fidei ultimo
 voluntatem & revelationem praeteritam Dei, & proportio mea praesens, prout
 & inclinat revelationem praeteritam Dei, & locutio vel revelatio merita
 Dei, ut probatur, &c.

Hoc argumentum totum, quocumq; modo explicatur, hinc eandem
 est difficultatem contra motum fidei humanae, de qua quicquid dixeris
 appellatur deus in motum fidei divinae, quae, ut dixi, cum proportione ver-
 batur circa divinum testimonium eo modo quo fides humana veritatem
 eius testimonium humanum; quando ergo accipis eptem Patris qui refert
 Patrem suum, credis fide humana in partem Patris pp. auctoritatem & testimo-
 nium Patris, cuius scripturam & characteres agnoscis. motum ergo fidei
 credendi praeter Patris veritatem & evanum Patris testimonium, quae quidem
 testimonium attendente consideretur, si continet solum characteres secundum
 se, & extra actionem praeteritam qua Pater illos formavit, nam si ipse
 characteres ab alio formati fuissent, non fuisset testimonium Patris. eodem
 ergo modo interrogare possumus: an credas pp. scripturam, prout complexa
 in characteres & actionem etiam praeteritam qua formati sunt a Patre?
 aliquid e. si credas pp. scripturam & testimonium Patris. rursus si
 credas pp. complexum ex characteribus & actione praeterita, interrogo:
 an vitam partem huius complexus credas immediate, an unam pp. alteram
 nempe actionem praeteritam & characteres praesentes quos vises. & tunc
 fit idem argumentum sed sicut & reducatur fides tua in testimonium Patris,
 nam characteres secundum se ut condidisti ab actione praeterita &
 testimonio Patris.

Imo hoc idem argu fieri potest quando credis Patri si scri-
 benti sed ore proprio loquenti eorum &c.; nam in istis etiam rebus verbes
 possumus distinguere. Illa duo sicut sonum vocis quia auribus percipis &
 actionem qua produci fuit a Patre, sicut e. ea actio distinguitur tunc
 si distinguitur ab ipso sono producto, certe, auris si percipit eam sicut
 illa actio, nam si illi solo produceret similen sonum vel demon inge-
 ret vocem sui Patris si dixeret res ythg unam vocem ab alio & sonus ipse
 prout condidisti ab illa actione & testimonio vel locutio Patris. credis
 ergo pp. complexum ex sono & ex actione. si credis pp. testimonium
 Patris

Patris, & tunc redit eodem argu. Si scilicet n̄ credis utramq; partem imme-
diatē, sed unam pp̄ aliam, nempe actionem Patris, q̄ totum qui tibi dicitur
ē productum a Patre. vires quod hoc n̄ ē differentiam inter fidem
diuinam & humanam, sed potius ex modo quo credimus fide humana q̄ hōm
testimonium declarandum ē, ut dixi, quo modo eam proportionatē credamus
fide diuina pp̄ testimonium Dei.

Obicitur: fide m̄ diuinam differre in hoc a fide humana, q̄
humana, q̄ ē actus nāctis, n̄ sit resolu. vltimo in testimonium loquentes
nec tenent in vltimo q̄ se n̄ int̄ inuidentē, & edo oportet q̄ ipsam testifi-
cationem credat pp̄ aliquid aliud; at fides diuina, q̄ signatū ē, sit habere
illum modum tendendi in testimonium Dei q̄ se int̄tendo in illo licet n̄
apparet.

Ita contra hoc ē, q̄ in primis falsum ē q̄ actus nāctis n̄ potest
tendere in testimonium humanum inuidentē, sicut dicitur in ipso nam ipse
deuotary fatentur p̄ se nos d̄ ē de facto tendere per actus nāctis in aliqua
ob̄a inuidentē, ut in prima principia probabilia. si ubi ergo potius
assentire alijs ob̄is ob̄curis q̄ ipsa est inuidentē in illis, cur n̄ poterim us
assentire testimonio humano inuidentē int̄tendo in ipso. hoc ergo non
superat vires nāctis illius, imo plerumq; contrarij q̄ n̄ solent dēre nobis
dicta sed de ipsa etiam testi. filia d̄ inuidentē, an reuera aliquid d̄ dicitur
vel n̄ dicitur, & aliquando d̄ dicitur inuidentē q̄ dicitur, & q̄ ob̄is
testimonium assentimur etiam ob̄o testificato.

Denique, quicquid de hoc sit certum mihi ē, q̄ si requiratur
cum maiori proprietate dignitate, verificari q̄ per fidem diuinam credi-
mus Deo & ipse uelut ab eij auctoritate & testimonio, q̄ in credam nos
per fidem humanam & moueamur ab eij testimonio, nam in eorum & stricto
modo loquendi hōm Doctorem & indoctorem qui fide humana q̄ aliquid
credidit, dicitur moueri auctoritate & testimonio dicentis, nec. St. P. P. alia
viam e nobis exigunt nisi ut credam Deo sicut credam hōm ob̄ta th̄
maiori firmitate. in ipsa sua & amentē. videretur Aug. lib. de vti-
litate. ep̄stola qui totū ē in probanda obligatōe & necessitate credendi
res n̄tē fieri ex eo q̄ in alio materijs oportet etiam credere q̄ reuolū-
amici, magistris, & famulis, multo magis oportet credere in iudā De hōm-
nis. si ergo vtriusq; in alio senti. aut significatōe verbum credendi
aliquid a vtriusq; in eodem est, nam si fides humana n̄ videt in testi. inuidentē
dicentis sed in aliquo alio, fides a diuina debet eodem iudice in testi-
monio Dei, n̄ arguitur bene a debito & utilitate. fides humana ad de-
bitum fidei diuinae reuolūerit. Manichey a vtriusq; imo ut credam
amico vel parentib; oportet recurrere ad aliquid aliud & in fultore in
eij testimonio. & debet credam Deo potest recurrere ad aliquid aliud
e n̄

Et h. est. ultimo in eij testimonio, unde. e. scio alium modum cre-
dendi circa Deum a me exigi, quam circa homines, qui mihi atq; mira-
culo probatus h. sit.

Confirmatur imo & explicatur vltoris vis huius ratiōis: qd si modus
credendi in testimonium dicentis qd ipsum superat modum naturalem operatio-
nis intellectus, peto: in nra pura naturalis obligatio est credendi Deo aliquid inti-
mantis vel praesentis? Debet hōp credere Deo credendo in eij testi-
monio? Respondent hi Doctores qd tunc solum debet credi Deo sicut
credatur hōi resoluendo scilicet fidem in alia motiva & ratiōes quae offen-
dunt Deum illud testificari. Ex hoc a. sic appo & humane nra
h. constat nobis obligatio credendi de facto qd Dei testimonium respondendo
in casu, debet ergo hoc ipsum preceptum & hae obligatio haberi aliunde.
ex Dei reuelatōe & fidei certō. de hoc a. ipso primo actu fidei quo cre-
ditur illa obligatio restat eadem difficultas qd ante illum actum fidei
h. qd crediderit alij actus fidei de eorum iudicium prudentiae, cuius
humane nra de certitudine seu obligatōe credendi & illa obligatōe cognoscitur
evidenter humane nra & h. solum ex reuelatōe & fidei, alioquin nulla
est obligatio credendi illum primum actum fidei, & per consequens nra illum
alium sequentem. fatendum ergo & humane nra cognoscitur. licet ille etiam
asensu emens sit supernaturalis, ut infra videbimus. Obligatōem conandi
credere asensum fidei firmum qd Dei testimonium, eo modo quo credere
solent qd testimonium hominum adrita, ut dixi, maiore firmitate, et
debet divinam auctoritatem cui creditur, alioquin h. potest praecedere iudi-
cium videns prudentiae humane nra de huiusmodi obligatōe credendi.

Confirmatur 2do: qd si quomodocumque obligatō solum potest constare, ex
reuelatōe specialia qua Deus reuelavit se velle eleuare homines ad talem mo-
dum insolitum credendi, quomodo eris vult exigere qd sit hoc debitum in-
notescere nisi haec ipsa reuelatōe proponatur, & in fideles incipiunt cre-
dere mysteria fidei antequam illis proponatur illa specialis Dei reuelatōe
ut constat ex eij experientia & fatendum e. vel ipsos h. credere sine diuina
toto illo tempore, ^{vel} ^{sed} ^{si} ^{verum} ^{proportio} ^{sufficiens} reuelatōe Dei circa
mysteria, eo ipso cognoscit obligatōem naturalem conandi seu imperandi asser-
tum firmum circa illa obta. qd Dei testificatōem eo modo quo credimus
personis doctis vel grauib; ablati in inspectōibus in firmitate, for-
midinis &c.

Hinc ergo, ut ad solutionem obiectionis redeamus, constat
eodem modo quoad hoc resoluendum e. asensum fidei nra in testimo-
nium Dei, quo consistit asensu fidei humane in testimonium hōis, Pa-
tris, vel amicus. in hoc a. credimus obitum Petri v: q. qd testimonium
Iohannis, ut hoc ipsum testimonium credamus qd ipsum, resoluendo a.
testi-

testimonium illius in duas partes quibus constat nempe, nempe in
 characteribus v.g. quos videmus aut sonum vocis quem admodum, et in
 actionem qua characteres formati fuerunt a Joanne vel sonus ab eodem
 productus fuit; fatendum enim etiam est ita crediti a nobis illius complexum
 ut tñ in utraque pars credatur ag immediate, nam actionem præsentem
 cognoscimus mediante characteribus vel sono qui nobis indicat processio-
 nem suam a Joanne, hoc tñ in obstat quò minus dicatur verò credere
 pp. testimonium Joannis, nam characteres ipsi vel vox quam percipi-
 mus quòd aliud est quam testificatio et loquela Joannis, si ergo credimus
 pp. characteres aut voces, verò et proprie credimus pp. testificatorem Joannis.
 Fatemur ñ resolu. fieri ultimo in testimonium Joannis reducturum
 secundum totum quò in uoluit etiam in obliquo, nam prout sic uoluit
 ut etiam actionem præsentem, reductur tñ in totum illud ut in ma-
 teriam, et tanquam in motuum obliquum resoluitur in testimonium Jo-
 annis secundum quò dicit in recto scilicet in characteres aut voces qua
 verò et proprie est testimonium et loquela Joannis, quò sepe manifestat
 actionem præsentem qua processit a Joanne.

Similiter ergo fides diuina cum eodem modo obproprietate
 resoluitur in testificatorem Dei, nam hinc testificatio mediata Dei ut talis
 est inuoluit duo in hinc proportionem, qua nunc a Parocho v.g. propor-
 titur articulis cum his circumstantiis etc. et processionem qua hoc progo-
 nitro processit a Deo media reuelatõe præterita et tota serie interuallos,
 et hinc aduenit fides in testificatõe ultimo ad illa via, verò tñ credimus
 illam testificatõe Dei sistendo in ipsa, hoc est in præterito illam ex aliquo
 quò ut extra ipsum, sed ultimo resoluitur in ipsam secundum id quò dicit
 in recto in hinc in proportionem præsentem cum his circumstantiis etc.
 quò licet ñ probent euidenter reuelatõe præterita Dei, probant tñ illam
 cum tñ tanta verisimilitudine ut accedente pia affectione possit por-
 tendor credi hanc proportionem esse ex parte Dei seu procedere mediate
 ex reuelatõe præterita Dei, quare dum credimus mysterium reuelatum et
 mediatam testificatõe Dei resoluitur ultimo partialiter in hanc propo-
 sitionem præsentem cum his circumstantiis etc. qua verò in recto
 testificatõe mediata Dei est qua sepe ostendit obicere se esse talem, dum
 ostendit se esse reuelatõe præterita Dei, quare ergo dicimus
 quò ex terminis ipsius inuidenter apparet hanc esse locutionem, mediatam
 Dei sed hoc nobis proponi ex parte Dei, nolimus dicere, quò de et singule
 partes illius complexi consentit vel appareant immediate ex terminis,
 sed solum dicimus quò licet testificatõe hinc quòd id quò dicit in recto appa-
 ret immediate, et potest id quò dicit in obliquo, sic testificatõe mediata Dei
 quòd id quò dicit in recto apparet inuidenter ex connectione terminorum,
 quò hinc

In hac propositione Parochi cum talibus circumstantibus miraculorum mo- 22.
 tiorum & c. ex ipsius terminis & talis quae probet se procedit a revelate
 praeterita Dei, quae revelatio praeterita licet ipsa non appareat immediate
 ex terminis, apparet tamen immediate ex terminis hanc praesentem pro-
 positionem cum his circumstantibus esse talem quae probet revelationem praesentem,
 atque adeo ex terminis apparet hanc esse revelationem mediatam,
 hoc est, talem esse quae signa probet se procedit ex revelatione praeterita &
 immediata Dei.

Haec doctrina non solum procedit in nobis qui de facto
 credimus ad revelationem mediatam sed etiam procedit in nobis ab
 aliis propositionem, sed etiam in iis qui credent ad revelationem immedia-
 tam Dei inveniuntem, v. g. si Deus alicui immediate loqueretur & reve-
 laret aliquid per voces naturales ab ipso Deo formatas, tunc enim crede-
 rent quidem ad revelationem immediatam Dei nempe per voces illas
 quae non revelantur immediate Dei, illa tamen voces ostenderent ipsas formatas
 esse a Deo, actio vero Dei quae illas produxit & quae completat illas voces
 in ratione testimonij divini non apparet immediate, in se, sed per voces ipsas
 quae possunt ostendere & inveniuntur ostendere illam actionem, seu processio-
 nem a Deo, unde quoad hoc non dicimus aliquid peculiare de revelate
 mediatam, utraque enim immediate apparet in signa quoad id quod dicitur in
 recto, in utraque apparet immediate, sed ut aliquid probans se procedat
 a Deo, in utraque de nig cognoscitur non immediate sed mediate, id per
 se completur in obliquo in ratione testimonij divini, scilicet actio Dei
 quae mediate vel immediate procedit a Deo.

Hinc tam facile responderi potest ad objectionem supra-
 factam, dicimus enim. Parochum per ipsam propositionem actualem ar-
 ticuli veri constitui nuncium Dei quoad illum articulum, restans a
 credens articulum quod Parochus illum proponit ut nuncius Dei, credit
 quidem ad illud complexum ex propositione Parochi cum talibus circum-
 stantibus & revelate Dei praeterita, a qua hac propositione Parochi completur
 in ratione revelationis mediatam, non tamen est ita ut singula partes illius complexi
 credantur immediate, sed una quae aliam, scilicet revelatio praeterita per pro-
 positionem praesentem, quae cum talibus circumstantibus facta probat ve-
 nientem se procedat a revelate praeterita Dei, ut explicatum est.

Eodem modo respondendum est ad alteram instantiam ibi
 factam, scilicet nos credere ad revelationem mediatam veram & non veram
 includere revelationem immediatam praeteritam. Et facile notivum
 esse revelationem mediatam veram non ita ut sit motivum per se solum
 secundum totum se includit etiam in obliquo, sed secundum unam
 partem quam dicit in recto & quae specificatur est revelatio mediate vera,
 licet

licet illud in obliquo inuoluit ut veram non credatur esse se obliquo
sed quod dicitur in recto. sicuti etiam dicere solemus intellectum nostrum
appetitu innato tendere ad cognitionem veram per quam perficitur
et tunc non fitur intellectus per totum id quod cognitio vera inuoluit in obli-
quo, nam cognitio prout vera inuoluit partialiter denominationem
extrinsecam procedentem ab obliquo ita se habente. sic ergo dicimus
motivum obliquo fidei nostrae esse reuelationem mediatam veram licet
non secundum singulas partes quas inuoluit in obliquo reuelatio medi-
ata vera prout talis est.

Dies: Et nostra fides resoluitur ultimo in motivum
mere humanum non in testimonium Dei, nam propositio articuli
prout condiducta a reuelatione et immediata praeterita Dei non est testi-
monium sed Parochi v.g. si ergo fides resoluitur ultimo in illam et non
in reuelationem praeteritam, consequens est quod resoluitur ultimo in ali-
quid mere humanum. **R.** nego seq: quia propositio Parochi licet non de-
nominetur testificatio Dei a seipsa sola, ipsa tamen etiam prout condiducta
a praeterita reuelatione Dei est quae sola denominatur testificatio medi-
ata Dei; sicut propositio vera licet non denominetur rem veritate,
sicut a sola sua entitate, sed etiam ab obliquo, ipsa tamen sola prout con-
diducta ab obliquo est quae denominatur vera. si ergo assensus fidei re-
soluitur ultimo in propositionem articuli cum talibus circumstantiis,
quae sola est quae denominatur reuelatio mediata Dei, consequens est quod re-
soluitur immediate et absolute in reuelationem mediatam, et per conse-
quens factum est quod resoluitur in motivum mere humanum. sicut licet fides
humana resoluitur ultimo in characteres qui oriuntur vel in sonum
voci qui auditur, qui prout prout condiducti ab actione, quae proce-
dit a scribente vel loquente, non denominantur a seipsis etiam licet
testimonium vel logica, si vero dicimus fidem humanam, resolui in
merum motivum rationis est non testimonium humanum, et licet fides
diuina, quando Deus aliquid immediate reuelaret, resolveretur in voces
illas quae prout condiductae ab actione, quae fiunt a Deo non denomi-
nantur a seipsis etiam licet testimonium vel reuelatio Dei, non tamen ideo
diceretur fides illa resolui in aliquod mere rationis est non in testimonium
diuinum. sic ergo loquendum est de fide diuina quae habetur
per reuelationem et testificationem diuinam mediatam.

Dies iterum: Et etiam fides nostra non resoluitur ultimo
in testimonium Dei reuelationis ut testimonium Dei est, sed solum
quod reuelationis in id quod est testimonium Dei, sed propositio praeterita Parochi
licet non inuoluit prout condiducta a reuelatione praeterita non est reuelationis

E ad e-

ex penetratōe terminorum p̄dicare unum de alio. Illud ergo p̄dic-
catum scorum n̄ pot̄m immediate affirmare dicens Res revelavit
hoc, q̄a inter extrema illius propositionis scilicet Deum, & revelare,
hanc doctrinam, n̄ apparet connexio, pot̄m t̄n illius p̄dicatum affir-
mare de hac propositione doctrina, q̄a inter hac extrema res inter
hanc talem propositionem doctrina & processionem a revelatōe pre-
terita apparet magna connexio, qua nisi apparet n̄ p̄t fieri p̄dicatō
immediata.

Dices; per illam assensum ego credo fuisse revelatōem
preteritam & vel in se vel in alio. Rō. n̄a n̄ credere scorum
q̄a fuerit revelatō preterita, sed p̄ fuerit eadē huius propo p̄sentis
propositionis articuli, ad hoc. a. n̄ debet apparere connexio, ut dicit
inter revelatōem & eius existentiam p̄cedo inter illam ut cāntem &
inter hanc p̄sentem propositionem doctrina, qua connexio p̄t appa-
rere, licet illa prior n̄ apparet.

Dices iterum: & vobis n̄ credo immediate existentiam p̄ter-
itam revelatōis, sed per medium scilicet per talem doctrinam p̄sentem
taliter propositam. Rō. negando se q̄: nam credere per medium proprie,
& affirmare unum q̄a affirmatur aliud, ad q̄ debet intere error duplex,
affirmatō & propositio talium virtualis, unum a. extremam affirmatōis
n̄ dicitur medium ad affirmandum a. verum extremum de quo, sed
concurrit tanquam extremum sine quo n̄ apparet connexio inter
utrumq̄, qua requiritur ad affirmandum unum de alio. vno verbo credo
revelatōem preteritam & in se & independentem ab altero extremo nego,
credo independentem ab alio medio proprio & solum q̄a connexione inter
extrema illius affirmatōis concedo, hoc. a. n̄ tollit assensum immediatum,
cum adhuc n̄ q̄a connexionem solum inter extrema eundem assensu.

Confirmatur solutio: q̄a etiam si diceremus revelatōem
preteritam credi h̄z concludem ex p̄sentem propositionem doctrinae
ut q̄a p̄missam, adhuc ad assensum illius concludens requireretur cognitio
bonitatis illius seu connexionis inter ob̄a p̄missa & ob̄a concludens,
que cognitio n̄ est mensura, cum n̄ est concludens, alioquin ad ipsam requireretur
alia cognitio bonitatis illius immediata vel p̄cederet in infinitum
sicut ergo illa cognitio connexionis inter ob̄a p̄missa & ob̄a con-
cludens p̄t eī immediata ex apprehensione extremorum, cur n̄ pot̄re
assentiri immediate abiq̄ alio arḡto vel medio connexioni inter ipsam
revelatōem preteritam & propositionem p̄sentem, & dicitur hanc propositio
doctrina taliter facta & aliquo procedens a revelatōe preterita Dei?

Septimo obijciunt q̄son recentiores, q̄a n̄ habetis fides
divina dicit assensum que immediate credimus hanc h̄zim proponere
nobis

notis ex parte Dei hunc articulum & qui negaret hunc hōiē propo- 24.
nere ex parte Dei, licet concederet ipsum articulum, eēt hereticus, q̄
negaret q̄ ad q̄ credendum immedie obligat fides. Et eāson i
afflictum in sententia contraria, si nullus proponente ip̄i Parocho arti-
culum aliquem, quem debet credere, ip̄a crederet articulum negaret in
Deum illum revelasse, certum e. e. q̄ peccaret contra fidem extremi arti-
culi, illa eēt regula falsq̄ & n̄ fasset a Deo revelatq̄, q̄ fides obligat tunc
rudrum illum ad credendum Deum revelasse, q̄ ipsa n̄ revelavit.
sic in casu arḡti peccaret contra fidem, q̄ hac obligat rudrum illum
ad accipiendum ut nunciū Dei aliquando q̄ n̄ nunciū Dei. n̄ tñ
eēt hereticus, q̄ ad heresia n̄ sufficit peccare contra fidem, sed oportet
negare id q̄ ipsa divina Eccl̄ia credit, n̄ credit, a v̄ra Eccl̄ia, hunc
Parochum loqui ex parte Dei, licet rudrum per accidens teneat, plerumq̄
in ordine.

Octavo obijciunt: q̄ n̄ quoties Parochus proponit articu-
lum fieri proponit illum ex parte Dei seu ut nunciū Dei & n̄ p̄ nullius
semper credere q̄ revelatōē mediātam Dei. h̄is p̄to. q̄ ad loquendum
ex parte Dei n̄ sufficit Deum in revelasse & nunc a Parocho dici id q̄
Deus olim dixit, ultra hoc e. requiritur intentio loquentis ex parte
Dei, alioquin e. quando Deus in Scriptura refert mendacia, quā dixit
Daemon, Deus loqueretur ex parte Daemonis & ut nunciū Daemonis, Pa-
rochus v̄q̄ p̄ aliquando loqui solent recitativa refert hō quid Deus olim
revelaverit n̄ intendens loqui ut nunciū Dei. S̄ n̄ idem loqui ex parte
Dei ut refert aliquis q̄ Deus olim revelavit.

Re. quando dicimus nos credere q̄ revelatōē mediātam Dei
& q̄ nobis proponitur ex parte Dei, loquimur de nuncio aut procurator
tpe. dicitur per ex commissione Dei, constitutus sit ad ita loquendum, nam
hic frequenter in ita sit, prout Ap̄t̄ & predicatoris dignatur legati Dei
& h̄cōe fungi quando proponunt res nr̄e fidei, n̄ e. tñ in necessarium ut
creatur Deus per eos loqui, sufficit q̄ Deus revelaverit tale mysterium ea
intentione ut ei notitia per quamcumq̄ viam ad nos perveniret. sicut si
aliquis coram multitudine aliquid diceret eo dō ut ea notitia veniret
ad Patrem suum absentem, tunc e. q̄ veniens referret Patri, licet n̄ haberet
intentionem illam loquendi nr̄e fidei & tanquam eis procurator aut nunc-
ius, ad huc fides diceretur loqui Patri per illum tanquam per organum,
nec requiritur in ip̄o organo alio specialis intentio, it e. aliquis
uti cōtāto vel alio simili instr̄o ad mani sedendam aliter suam mentem,
cum ergo loqui nihil aliud sit quam ordinare & dirigere nr̄am mentem ad
alium, n̄ e. cur n̄ dicamur Deum semper loqui nobis per istos qui res nr̄e
fidei ab illo acceptas nobis proponant, Deus e. primo revelare illam
veri =

veritatem eo die id fecit ut per aliqua via ad meam notitiam pervenire. & quoniam ita pervenit Deus velle conuincat mihi suam mentem per hoc instrumentum. n̄ tñ dicitur Deus in scriptura loqui ex parte demonis q̄a demon n̄ manifestavit illa obia ea intentione. ut per Deum veniret ad nos eorum notitia, ut constet.

Ad contra, obijciunt nono: q̄ in his quibus proponuntur res facti n̄ semper advertunt q̄ proponens sit motus Dei aut loquatur nomine Dei, sed soluti aures illas veritates fuisse a Deo reuelatas, & hoc sufficit ut credat, n̄ ergo credit q̄a nunc proponuntur ex parte Dei, sed q̄a solam reuelationem praeteritam. Et negando hinc, q̄ primum ex falsa suppositione q̄ scilicet nos loquamur de rigore & debito nuncio loquente nomine Dei, ex ma. sermo vñ solum de. infero per q̄ sermo Dei ē eig notitia ad nos venit, dicimus n̄ p̄o fieri q̄a aliquis conceipiat hoc Deum reuelasse eo die ut eibz conuincat eius notitia, & n̄ conceipiat Deum per hoc instra manifestare ipsi suam mentem, cum tunc illa duo n̄ distinguantur inter se, hanc notitiam ortum habuisse ex Deo intendente. q̄ oibz manifestetur, & Deum hac via manifestare nobis suam mentem & qui conceipit unum conceipit etiam aliud, nec p̄t ē ignorare.

Quis: p̄t aliquis adire q̄ Deo reuelant hoc mysterium & n̄ conceipere nec advertere Deum intendente q̄ eig notitia veniret ad hoies, vnde h̄ conceipere Deum de facto nobis loqui per haec instrumenta. Et si id contingeret, n̄ p̄oet hoies ille credere per habitum fidei infusa, q̄a hanc n̄ p̄o obia foale testificacōem Dei, tunc a. n̄ p̄oet ultimo reuelari in reuelacōem Dei vllam, n̄ e. in praeteritam & immediatam q̄ illa n̄ apparet in se, ut probauimus, ad nec etiam in reuelacōem mediatam & presentem, q̄a per te tunc hoies n̄ conceipit Deum loqui & manifestare suam mentem per haec instra. & n̄ restat testificacō Dei in quam ut in motuum foale vltimum tendat assensu fidei. fieret ergo alij assensu hinc p̄o obia foale vltimo testificacōem humanam & qui reuolueretur in hoies testimonium, n̄ vero fieret assensu sua diuina deficiente, ergo obia foale, de facto tñ eibz ille, vel nunquam vel vix vnguan exenies, q̄a oibz quibus proponuntur res n̄o facti aduertunt illas tanquam ad se pertinentes n̄ ut ea qua alijs per sonis priuata reuelata audis, de his a. parum curat nec assensum aut dissentium praebet, q̄a ad ipsos attinet, nec Deus ipsis loqui voluit per tales reuelacōes, at vero circa res facti n̄ vna se h̄t, sed conceipiunt obliuacōem positiuam credendi Deo e. loquenti ille cui loquitur debet positiuum assensum. vnde experimur circa reuelacōes priuatas factas aliquibus, si vris quas auimus nunquam nos ferri de eorodum sicut circa ea qua proponunt nobis ut stinencia ad p̄oem, q̄a n̄ hoc exigimus dici nobis, atq̄ de ea dūm dicunt, apparet iam testificacō & locutio mediate Dei p̄o quam circa nos, in illis vero alijs n̄ exigimus dici nobis a Deo, sed dicta fuisse alij

g. 200

sona, quam locutionem praeteritam credimus fide humana pp. aucto-
 ritatem referentis illam, nec agnoscimus debitum pontificum credendi
 hoc e. solum videtur e. in illo cui Deus eligens mediate vel immediate
 iussit, pp. ipsummet loqui dicere e. implicite, exigens fidem eorum qua
 dicuntur, vnde n. p. sum ab his irreverentia n. credere ea qua nobis ex parte
 Dei proponantur, sicut circa ea qua nobis n. proponantur sed referuntur
 alijs propoita n. exigatur pontificum humanam assensum.

Responsum: sequitur qd. pot. contra nos retorqueri argu-
 tus supra ubi cum contra sententiam contrariam, deberent e. hores,
 praeteritum ratiocinandi e. moneri de hoc modo credendi pp. revelatam
 mediatam Dei, sicut nos diximus supra qd. debuerat instrui de debito
 credendi pp. revelationem praeteritam videndo in ipsa.

Q. negando aequalam, ratio a. diversimodis e. clara, qd. in
 sententia contraria videtur magis assentiendi pp. revelationem praeteritam
 videndo in ipsa, quem modum assentiendi alicui obno praeterito, qd. in se
 n. apparet, statentur illi Theologi ex supra vires e. consuetudinem vni-
 versalem, quae n. ad qm. nunquam talem assentiendi modum in se habuit
 vel expertus e. n. poterit, nisi moneatur, imitari ex se qd. sit prohibes e.
 qd. ab illis habere in hac ma. at vero in vna sententia n. ponimus
 novum modum assentiendi qualem in alijs materijs suo n. habet e. un-
 dem, nam in alijs etiam materijs, ut videmus, credimus fide humana pp. testimo-
 nium Petri vel amici n. quidem tunc in modo lato sed mediate videndo in ipso
 quare illis elatus habitus fidei n. extrahitur ad novum modum assentiendi,
 sed obliquitur ad eundem per actum signalem adrite maiori ahesionem e.
 firmitate, prout videt supream auctoritatem Dei cui creditur.

Propositis: qd. in alijs materijs illis solo vtroq. modo credere
 sibi vel resoluendo fides humana ultimo in testificationem mediatam
 hores, vel resoluendo ultimo in alia motiva pp. credo Petrum obsequia qd.
 Paulus verax testatur meum Patrem id affirmasse, ubi iam resolutur ubi
 mo auctus in solam auctoritatem Pauli n. in testimonium Patris e.
 in ubi fidei aliquando assentiet vno, aliquando altero modo nisi speciat-
 ur instruat.

Responsum neg: ratio e. qd. cum res fidei vna proponantur
 ut credenda firmissima, hoc e. ut potius videmus, quoniam super eis, ratio
 videtur huiusmodi assensum e. cultum suprenum intellectualem n. e. tribu-
 endum testimonio, vel auctoritati humana sed divina. vnde sicut n.
 tribuimus cultum patrie, videndo in eij. excellentia sed referendo ad excellen-
 tiam Dei ut ad motivam ultimam, nec n. debemus tribuere cultum illum
 intellectualem suprenum motivo humano ut tale e., sed prout idem e. tes-
 timonium divinum. inde ergo voluntas quoties prudenter imperat
 assen =

assensum primum fidei imperat etiam talem modum assensendi,
per auctoritatem Dei tanquam per ultimam motum, nequei aucto-
ritate inferiori deferatur eumque ille qui soli Deo reverari debet.

Obijciunt jo: qd pot contingere. Si ipse Parochus, qui pro-
ponit veritatem fidei, n' sit evidentiam credibilitatis, atq' ideo impru-
denter agat proponendo rustico illum articulum fieri, et in rusticus
erant per verum assensum fidei, qd pro eis capta sufficienter propostus
est ipse articulus ille, et debet illum credere, si credit ergo ad revelatōem
mediatam Dei, nam Parochus tunc n' se gerit ut nuntius. Quisq' potq'
operatur contra debitum suum et contra voluntatem Dei.

Quod facta ex supradictis etiam Parochus putet se falsa
articulum quem proponit, si tñ vere proponit qd adiecit et vitium
notitia illa quam accepit et qua vera fuit derivata ab eis revelatōe,
hoc sufficit ut rusticus accipiat etiam illam doctrinam a Deo mediā
propositione Parochi, cum hæc propositio Parochi procedat ex notitia
data a Deo, qui illum dedit eo modo ut ad oēs perveniret hoc vel illa via
sua per credentes sine etiam per incredulos. aliud est si Parochus n'
reteretur notitia accepta sed independenter ab illa fingeret ipse vel putaret
se fingere proponeret verum articulum, tunc, e. etiam si vere illum
articulum audiret, si tñ n' recorra retur vel n' velles ubi eiusmodi noti-
tia n' dicitur Deus per illum proponere, cum n' procederet ex reve-
latōe præterita talis notitia data huic rustico, et supra explicavimus,
atq' hæc tunc rusticus n' eligeret assensum suamalem fidei divinae.
Sicut nec crederet, fide divina quando Parochus proposuisset articu-
lum falsum v. g. qd spiritus sanctus factus sit hō, tunc e. etiam si
rusticus putaret per errorem qd Parochus dixisset falsum factum hōem
et ex hoc errore memoria moveretur ad volendum id credere,
qd huc n' eligeret assensum fidei, ~~etiam si~~ cum ille articulus
hæret in se est verus, n' tñ est illi inquam propositus ad credendum,
ut suppono.

Obijciunt et vndeccimo: in nra sententia fidem n' habere
certitudinem ex motivo qd cum propositio Parochi ingrediatur verum
motivum et illa sit fallibilis et vaga fallat, n' sit referenda in fallibili-
tatem et certitudinem in assensum. Quod assensum fidei habere certu-
tudinem et infallibilitatem a quo principio, qd cum sit habitus supernaturalis
vel auxilium supplex pro habitu exigat concursum Dei ad solos as-
sensus veros. Quisq' de infallibilitatem ex obis fidei et hinc primo,
qd diximus de revelatōem Dei, mediatam adæquate simplici, hæc e. tunc
necessariam connexionem h' etiam veritatis rei revelata, quam revelatōe
immediata, ut n' repugnet minus Deum deipere per alios quam per se. immo:
diatō.

dicat. loquendo vero de propositione Parochi v. g. quae prout componit
 revelationem mediatam Dei & etiam motuum foale partiale strimum,
 ut explicamus, illa quidem licet secundum se n. h. in infallibilem connex-
 ionem cum veritate rei revelatae, prout in attingitur ab assensu fidei
 eam h. s. non licet Parochi pot. proponere falso, fides in exigis n.
 cognoscere ad suum assensum nisi quando Parochi proponit reve-
 lationem veram, & hoc sufficit ad infallibilitatem fidei, nam etiam in
 sententia contraria n. in illam accipere fides ab obto secundum se,
 quando e. Parochi proponit (h. s. remanente. tertia die, reuelatio
 illa Dei, quae apprehenditur a rubric, eadem prout apprehenderetur
 licet Parochi deciperetur & h. s. rursus in eadem die, q. reuelatio illa
 secundum se e. inaffersiva ut fuerit vel n. fuerit, quare si n. fuerit
 posita, ad huc assensu rubrici haberet idem ex parte ubi pro motuo,
 foali, n. provenit ergo infallibilitas huius assensu ex parte, ex tali obto
 foali, sed ex modo etiam attingendi illud, quatenus fides n. h. habere
 pro motuo revelationem hanc nisi reuera ipsa reuelatio posita fuerit.
 sic ergo dicimus nos fidei n. h. habere pro motuo partiale progo-
 stionem Parochi, quae componit revelationem mediatam Dei, nisi quando
 reuera Parochi proponit veram revelationem, quare licet propositio Pa-
 rochi secundum se n. habeat infallibilem connexionem cum veritate,
 rei proposita, sit in illam connexionem infallibilem prout attingit
 ab assensu fidei.

Deus n. bene retorqueri contra aduersarios hoc argute
 q. reuelatio praeterita Dei ipsa secundum se h. necessariam connexionem
 cum re revelatae, cum n. pot. excludere talis reuelatio quin sonatur etiam
 obto reuelatum, at vero propositio Parochi n. h. talem connexionem
 cum potuit existere obta huius propositio Parochi ab h. eo q. obta
 q. proponitur est verum, maiorem ergo connexionem h. cum veri-
 tate motuum foale in sententia contraria quam in vera.

Deo contra, q. licet reuelatio praeterita eadem h. con-
 nexionem necessariam cum obto reuelato, quam n. remanet h. qualiter
 propositio Parochi de facto existens, ut n. h. factis q. pot. illud mo-
 tuum secundum se referre maiorem certitudinem & infallibili-
 tatem in assensu, nam referre infallibilitatem & certitudinem
 in assensum n. q. n. pot. obta foale existere ab h. male, h. o. re-
 velatio ab h. re. reuelata, sed q. n. pot. assensum moveri ab illo obto foale
 e. decepti circa male, certitudo e. tenet se, ex parte acty e. dicit con-
 nexionem necessariam ipsi assensu cum veritate, ut infra videbimus.
 motuum ergo foale referre certitudinem in assensum e. q. n. pot.
 assensu h. h. male, motuum foale e. falsy circa obta male, ut constat
 ex

ex assensu demonstratus per principia necessaria. hoc a. n. h. as-
sensu ex revelate praesertim, nam potest tenere in eandem oio revelatione
decepti quando revelatio n. fuisse potest, ad huc ^{ex ipso} revelatio ex parte
est eadem numero & qd. attinet ad refundendam certitudinem in
actum n. differentia inter ha. utraq. sententia, des. e. debent dicitur
hanc n. referri a motuo sicut secundum se, sed prout attingitur
a fide exigente n. attingere tale motuum nisi quibus rixia verum e
& sit connexionem cum ob. male. Denique sicut in sententia contraria
fides h. infallibilitatem ex motuo sicut ultimo sicut ex revelate pro-
terita, ni in nra infallibilitatem ex motuo vel ultimo vel saltem prox-
imo sicut ex revelate mediata, parum a. refert ad infallibilitatem
fidei qd. proveniat ex motuo proximo vel remoto, n. minus e. secum est
fidei certitudo & infallibilitas si oritur ex motuo proximo, qd. e. reve-
lata mediata adaequate, rumpit, e. qua n. sit pot. quin ponatur veritas ob-
revelati, e. quam revelatione mediatam ven. positam e. existit essentialiter as-
sensu sicut, quam si oritur ex revelate proterita quam etiam verit. posi-
tam e. existit essentialiter sicut assensu fidei, prout supra explicatum e.

Propter adhuc duodecimo contra solutionem, qd. motuum in
fidei fides debet e. talis ut fidei agnoscat necessariam connexionem
illius cum veritate rei revelate, n. p. a. ruffig agnoscere talem connexio-
nem necessariam inter propositionem Parochi e. veritatem rei revelate,
alioquin est iudicium falsum quo credit articulum etiam verum, nam licet
articulus verus sit, falsum t. e. qd. h. e. sig. veritas, p. necessariam connexionem
cum propositione Parochi, aliud ergo motuum debet habere de quo vere
iudicat qd. pat. connexionem cum veritate rei revelate.

q. ruffig etiam e. agnoscere connexionem necessari-
am inter motuum saltem proximum e. veritatem rei revelate qd. ne-
cessario data revelatione mediate Dei adaequate, rumpit dari veritatem in
ob. revelato. n. t. iudicat ruffig dari necessariam connexionem inter
revelatione mediatam adaequate rumpit, hoc e. propositionem Parochi e.
& revelatione proteritam Dei, nec id necessarium e. ad eundem assen-
sum fidei. nam sicut in sententia contraria per fidei assensum credi-
mus oio Deum oio revelans, n. t. affirmans aut agnoscinge ne assen-
tiam connexionem inter ipa extrema scilicet inter Deum e. revelatione,
alioquin assensu est fley, sicut illa n. est connectio necessaria sed con-
fessionis, n. t. suggestio motuius credibilitatis, que ostendunt con-
nexionem illam inter Deum e. revelatione, voluntas prout inter imperat
assensu determinatum e. absq. firmamento ad connexionem inter Deum
& revelatione. sic nra sententia quamvis n. apparet necessaria connectio
inter propositionem Parochi cum talib. circumstantiis, e. e. inter locu-
tionem

sionem mediatam Dei apparentia ratione tanta motiva ad illum tota
rationem credendam, ut pro eius capto voluntas prudenter imperet assensum
debetur naturam ad connexionem illam.

Dices de differentiam quae videlicet contraria sententia connexio
illa est solum inter extrema eundem proportionis que immoderate commu-
tatis abque illa de unius ex alio, in nra a. sententia connexio. hac saltem iuxta
viam ex duabus solutionibus supra assignatis ad obviacionem sextam quae per
modum illius quae unum inferitur ex alio videlicet rebus praeterita ex pro-
portione praesenti cum talibus circumstantiis. De hoc discrimine ad
proportione unum referre, quae neutri connexio apprehenditur ut necessaria,
videtur sicut illud dicitur in sententia contraria ut advertitur, formis connexio
necessaria inter extrema, et formis quam advertitur connexio
non necessaria inter alia extrema, sed et ex imperio praefectionis for-
matione credere connexionem inter proportionem talen Parochi cum
revelatione praeterita Dei, licet eam connexionem non videtur necessarium,
nec. de advertendum unum quae aliud requiritur quod apparet sicut neces-
saria connexio inter unum et aliud, cum saepe dicitur connexionem probabi-
lem, ita ut non solum consequens sed ipsa consequentia est illa probabilis scilicet,
quia probabilitas eligendo provenit ex incidentia, aliquando ex defectu
necessitatis, aliquando ex affectu Petri erga Joannem autem Joannem
petere a Petro librum inferimus quod obtinuerit, ne etiam in appa-
rentie necessaria connexionem sit illud ex imperio praefectionis ex
tali proportionem articuli cum talibus circumstantiis etc. colligere reve-
lationem praeteritam Dei, hoc fit per assensum non probabilem et formidolosum
de alio illa formidolosum, sicut non apparet necessaria et connexionem inter
Deum et revelationem praeteritam fit in sententia contraria videtur certo et
abque formidolosum ne Deum revelare.

Ratio a. utriusque eadem est, quae videlicet ad exhibendum
cultum debitum Deo non praerequiritur quod apparet necessaria illa cognoscio.
nec. debemus dicere hanc hostiam quae nobis proponitur licet non appa-
ret necessarium quod hoc hostia sit consecrata, sufficit quod non prudenter
solvitur de extrema. Sed sub hac hostia adhuc ut debemus absolute ei
exhibere supremum cultum patriae et maiorem in alio cultu, quem exhibe-
bimus alii personis quas evidenter agnoscimus et videmus necessario de talis.
sic ergo ut ipsi illic debemus exhibere Deo supremum cultum assensum
summissum, non requiritur cognoscere necessariam connexionem inter
Deum et hanc locutionem, aut inter revelationem praeteritam et hanc pro-
portionem locutionis praeterita, sufficit quod non prudenter dubitare
aut formidare, tunc et voluntas debet imperare supremum fidei cultum
ut illud formis credat de quod non fit prudenter debitarum dici a Deo, quam alia
in

SECTIO VII

*Itum circa idem obiectum formale. Fidei.
Vetur etiam actus naturalis.*

Quaestio hac coram est obij actibus supernaturalibus, de quibus obij dubitari solet an respectu eorumdem obij formalis et materialis possit dari actus naturalis et supernaturalis. Voco autem obij formale illud motuum, ut supra dixi, quod apparet ex parte obij et movet intellectum vel voluntatem ut attendatur vel amet aliquid. Si obij est illud, quod si naturam obij finis illius nescio quam rationem sub qua vel cognoscitur vel amatur, vel amabilem rem, qua magis est de nomine et extrinseca habuerit obij ad ipsius actibus, quam aliquid tenens se, ex parte obij et movens eorum ad amorem vel amorem, ut hoc sensum non est dubium quod diversa sit a simplicitate qua a hoc obij terminare sit actus respectu eorum formalis, sicut diversum est per actum supernaturalem terminari ad illud obij, et per terminari actum naturalem, quod ita ergo procedit in priori sensu, in quo sit difficultatem equam obij actibus supernaturalibus, et qua propria spectat ad tractatum de habitibus infusis et de corruptione et formatione ab eis. Voco omnia aliorum contentus in innuendo quod certum in hac difficultate, de qua videri potest olim ab hoc P. Salas qui aliorum contentus refert 2. tom. in 1. 2. de tract. ij. sect. 2. disp. 6. p. 1. a. quaestio de potestate et de facto, et in utroque sensu erit breviter exponenda.

Philosophi ergo in genere loquendo, probabilissimum est hoc procedo de potestate et de facto actibus naturalibus et supernaturalibus ex parte obij. Primum quod hoc verum est oborum, nec praecipitur, nec consultatur, nec curatur a facultatibus bene et sic operantibus, solum est acceptum a Christo Deo et id etiam populo gratiam quod subleventur eorum, aliena vestimenta, carnis retulantiis coherant et sic de a. hac sunt attendendo ad obij supernaturalem, nec obij docuit, nec factus curant. Sed huiusmodi actibus circa hoc naturalia obia eluctos implentur praecipitur, et disponitur hos ad vitam aeternam, id est per actum quo aliquid ex omni suspitione nisi penati illud de se habet, disponitur ad gratiam in bono accipiendam et vera attritio, quae attritio curat conipere aliquid supernaturalem, ex parte obij ad veram attritionem, aut qui dubites absolvere eorum qui ex odio caritatis perisus obij delectatur?

Ad hoc obij nihil sit arguendi ex parte obij, si non potest cognosci etiam per actum naturalem, nam ipsa etiam ratione supernaturalem, gratia si narratur potest audiri et cognosci naturaliter ab ignorantibus, quanto magis

magis bonitas temperantia vel eleemosyna. Etiam potest naturaliter amari
nam voluntas potest naturaliter ferri in de. bene. Et ipsi naturaliter proportionatur
ab intellectu. proportionate ergo illi. Deum in totum esse ultimum finem naturalem
ita etiam habens beatitudinem coelestem preparatam. Iustus est iustus,
et quidem naturaliter potest audire et cognoscere, cum non poterit naturaliter
voluntas Deum diligere, ut beneficium hoc etiam genere beneficij tract
diligat ut beneficium beneficij naturalis. Item e contra actus supernaturalis
terminatur ad res naturales, nam charitas fertur ad proximos, ad bona
naturalia, et alia huiusmodi, cur ergo non poterit actus naturalis ferri ad super
naturalia?

Tertio scilicet in virtutibus moralibus non est explicata differentia
illa obiorum inter castitatem in se ipsam, v. g. et castitatem, inter mi
sericordiam, subitiam et alias virtutes in se ipsas vel naturales, nam tota
misericordia movetur a bona tollerandi aliter miseriam, vnde libe
apud talis ubi supra differentias que assignari solent, ubi bene eas ois
impugnatur. inter amorem vero Dei naturalem et supernalem vix apparet
aliqua probabili differentia ex parte ubi, per se utroque est, ut dormi
nari ad Deum ut unum et ut beneficium utroque genere bonorum. quare
probabilis censo foret actus loquendo de nobis hanc differe. ex
parte ubi quam ex modo intrinseco tendenti ad illud. actus est ex pro
pria entitate, et actus naturales orti ex natura virtutis et nullam habentes
connexionem aut proportionem cum invocatione, sicut supernaturalis, alij
vero, et actus supernaturalis omnino habentes connexionem cum statu cle
uato ad finem supernalem, et debiti huius non est hoc, sed ut constitutus
est per gratiam in statu filij Dei, nam sicut anima rationalis constituitur
hoc in natura humana, ad quam consequitur modo operandi naturales
per cognitionem et amorem humanam, sic etiam gratia constituit
horem in statu quasi divino, in quo etiam statu existit novam
genus operandi proportionatum illi statui et novam genus quasi po
tentiarum, qui non habet in se nisi naturales ad cognoscendum et amari
um, ita ut potentissima differentia horum actuum desumatur ex
propria entitate, quam in omni et diversum statum huius dantur
quoad proportionate cum fine naturali.

Hoc ergo respectu circa alias virtutes, quarum
natura a se potest etiam dari actus sui naturalis et agnoscitur circa deum
ostendit fore in se ipsas, in quo etiam placet sententia affirmati
va quam tenet, Molina, in concordia q. 14. art. 13. disp. 7. et
ergo. et disp. 8. q. 1. licet aliquibus differtur unum finem merito huius,
nam idem habet Paulus in 3. dicit. 23. q. unica art. 1. et sic videtur.
Sicut quodlibet. q. 1. dicit alia differentia et in 3. dicit. 23. q. unica d. de primo.
Gabriel

Gabriel in g. 2. art. j. littera G. e. H. e. ly in numeris quos brevitas
causa omittit.

29.

Probant contra: quia haeretici qui errant in uno articulo as-
serunt alios de aequitate tanquam a Deo revelatis. sed quicquid ut
de hoc arguitur probari vultur per se nulla est repugnancia ex parte
obscure fieri et terminat actum naturalem: quomodo e. naturaliter vivere. Deum
et primam veritatem, quomodo item naturaliter audire. Deum revelare.
Incarnationem, quomodo videre miracula et alia motiva. et c. cur ergo non
potero naturaliter ex illis motivis apprehendere et videre Deum re-
velare, Incarnationem, et per consequens credere Incarnationem per motivum
fieri?

Mior est difficultas an non solum possit dari assensus natu-
ralis per motivum fieri sed etiam contra quod non fortitudine. Sed certitudi-
nem etiam assensus duo videtur esse, scilicet formam de rationem intellectus
ad obiectum, et connexionem necessariam ipsius visus cum veritate, ut infra
videbitur. si ergo loquamur de de ratione forma intellectus ad obiectum non video
cur ex imperio etiam voluntatis non possit intellectus tam firmiter adhaerere
per assensum naturalem sicut per supernaturalem, praeterquam cum te de. hinc ali-
qui firmis adhaerent suis erroribus, quam alii rebus clare cognitis. si vero
loquamur de certitudine quatenus includit necessariam connexionem visus cum
veritate, fateor maiorem certitudinem habere assensum supernaturalem, quia
hinc repugnat falsitas non solum ex parte obiecti sed etiam ex parte principij
a quo procedit, quia, ut infra videbitur, habitus fidei infusa non potest elicere
assensum falsum, et vero habitus fidei acquiritur per aliquando elicere
assensum falsum, et contingit in iudicio cui Parochus praeparat credendum
articulorum falsum.

Quis ex hoc potest colligi fides naturalem non habere idem obiectum
fidei cum fide infusa, quia fides infusa habet pro obiecto fidei revelationem Dei
revera existentem, at vero fides naturalis solum respicit revelationem Dei ut
sic praesumendo ab existenti vel apparenti. Pro diversitatem istam
comprehendere quidem in obiecto fidei utriusque fidei specificativae sumptis, non tamen
fideliter et recipiatur, nam licet fides infusa per suammet naturam
alligata sit ad elidendum assensum tunc solum, quando revelatio Dei re-
vera existit, atque deo postulat illam conditionem ex parte obiecti ut possit
elicere verum actum, illa tamen conditio non existit vere revelationis non magis
apparet obiective nec magis movet ad assensum fidei in seipsum quam naturalis
vera e. movetur a revelatione quatenus apparet non quatenus veritas existit,
et ideo apparet magis de existit certa revelatio, quare motivum fidei
apparet et respectu utriusque, necesse idem motivum fidei non minus movet
quando movetur a materia existenti pauperis, et quando movetur a materia
apparet =

apparente, tota ergo differentia est in fides infusa non habet concurrunt
ad operandum quando voluntas est etiam apparentem, quem tamen concurrunt
habet fides naturalis.

Contra praecedentem doctrinam est obijci: quod si actus naturalis
et supernaturalis non differunt penes obiectum formale. Et propositio aliqua obiectum ad huc
manet voluntas manifestans ad amplectendum illud obiectum actu naturali
vel supernaturali, et similiter propositio aliqua fidei articulo ad huc manet
voluntas manifestans ad assentendum actu naturali vel supernaturali, unde ergo
determinatur actus quomodo poterimus eliciere actum supernaturalem.

Respondet autem ut voluntas operetur supernaturaliter in intellectu, pro-
poni utique obiectum virtutis, sed debere proponi cognitione supernaturali
evanescentis omnino, nam si amor sequitur cognitionem ipsam omni-
nis, amor naturalis cognitionem naturalem, et supernaturalis supernaturalem,
quare si obiectum misericordiae proponatur per fidem sequitur actum mis-
ericordiae, infuse, si vero proponatur per cognitionem naturalem sequitur
actum naturalem, an vero possit dari alia cognitio supernaturalis proponens hanc
obiectum praeter illa quae oriuntur ex fide, non est huius loci.

Posterum si loquamur de ipso actu cui proponitur
articulus fidei qui dicitur actus naturalis et supernaturalis, ex ultimo tempore in
statu elevationis habere paratum concurrunt. Ad id operandum supernaturaliter
et de facto ita operari, quod habet in statu statu elevationis dicitur tamen
magis operari. an vero simul etiam eliciat actum naturalem quod
est quod iam praediximus de possibili sed de facto.

Aliqui ergo recentiores volunt nunquam elici actum fidei
supernaturalem absque aliquo alio assensu concomitante fidei acquirita
naturalis simul elicitur, sed in universum docent de obiectis actibus in per-
naturalibus semper elici simul cum illis, alium actum naturalem, qui regula-
riter vertatur circa idem obiectum materiale et formale, alium tamen fidei acquiri-
tae dicunt non potest vertari circa idem obiectum formale fidei infuse, quod non potest
virtus naturae credere, sed revelationem praeteritam valentius proponit
videndo in ipsa, quod est assensus fidei acquirita qui semper comitatur
assensum fidei infuse debet habere aliud motivum formale relictum moti-
va humana, quod quae ultimo credimus actu naturalem Deum revelasse, videlicet
Incarnationem.

Moventur ad hoc assendum duplici potissimum
arguunt. Primum est, quod per actum unum virtutum generantur habitus
seu facultates ad illud obiectum potius amplectendum, ut videtur in hoc
fidei frequenter elicitur actus fidei vel in illo qui frequenter elicitur
dilectionem Dei etc., haec a facultate seu habitu non potest generari ab actibus

super-

supradictus, quia hi non generant habitus sed generantur ab illis, actus
et non generat habitum nisi ad similes actus euentus, unde debet
esse habitus supernaturalis, fieri non potest, quia habitus supernaturalis non potest
sed de simpliciter, potest. e. se per modum potest ad suos actus.

Quam fundamētum est, quia si est solus actus supernaturalis ab ipso
alio modo non potest nobis cognosci, cum enim ut ens supernaturalis non potest
illius notiter ab ipso aliquo lumine superiori illum actum percipere, actus
vero nec presentem experiri nec gratiam recordari. fatendum
ergo est interuenire simul alios actus naturales quos experiri et cognoscere
presentes a quorum potest recordari.

Ad hunc 3^{am} rationem quae potest esse a priori, de subiecto potest cui
sufficenter applicatur obiectum in eorum non operatur circa illud, voluntati
a. proponitur obiectum honestum per cognitionem naturalem fieri simul
per cognitionem naturalem et applicans se ad operandum circa obiectum prope-
ritatem operatur utroque modo subiecto ut potest naturalis est potest et leuata
at actus naturales.

In hoc modo quaedam duo puncta continentur; primum
datur semper cum actu naturali illam alium actum naturalem, si quidem huius
aliquos probiores, cum quibus tenet P. Iacobus Franco. 2da 2da contra.
4 de habitu in coram sup. 4. num. 12. alterum vero per se dicta
sententia addit, subiecto non percipi a nobis actus naturales sed obiectum naturalem,
singulare est et contra mentem Theologorum et Philosophorum.

De puncto primo dixi sup. 20 de incarnatione sect. 2.
num. 27. ubi illam sententiam reieci, et more iterum dixi, pri-
mum quia fundum illud de sumptum ex habitu et facilitate quam
experiri et retorqueri potest ad hominem, qui est. fatentur actum fieri
refusa et actum fieri naturalem non somari circa rem obiectum facile. potest
ergo an potest qui frequenter se exercet in actibus fieri refusa, inten-
tissimi et firmiter tenent, huius potest longum tenent facilitate ali-
quam ad credendum per testimonium Dei maiorem quam haereticis
qui nunquam credit per testimonium Dei sed per motum humana.
si huius actus supernaturalis generant illam facultatem, nam in eorum
sententia actus naturales fieri semper tenent in motu humano, si vero
non sit illam facultatem, eodem modo negari poterit facilitate potest
alios actus naturales, non est. magis experiri facilitate ad aman-
dam Deum per ipsum est subiecto in ipso potest actus amoris Dei, quidem
ad credendum Deo per ipsius testimonium est subiecto in ipso, et quidem
cum sit difficultas in lingua, ut aduersari fatentur, in credenda reuer-
sate Dei probatur per ipsam est subiecto in illa, negari non potest illa
difficultas, quae cum sit, exercitio est rei credendi minuatur, sicut
diffi-

difficultas quam habet alij actus, quicquid e. dixeris de facilitate
in ordinandum pro talis obitu facile atq; habita acquisitione e quocumq;
modo eam experiretur, poteris idem ducere e eodem modo experire
facilitatem quam experimur a alios acty post eorum exercitium,
quo modo e. generetur illa facultas e a quibz acty, postea ducuntur.
Sed diffinit. si licet illi duo acty fidei viderentur
circa idem obitu, e potest in furi atq; eo qd voluntas imparet duc
acty, sicut e. licet vrs graty intentionis in actu viderentur circa
idem obitu, n pnt fieri acty intentus si voluntas imparet actum remis-
sum, multo minus poterunt fieri duo acty si voluntas imparet unum
solum.

Ipse argui pnt 3tio: qd si est duo acty duplo magis de-
fatigetur hoo quam si eliceret unum, tunc magis defatigatur eli-
cens actum intentionem quam remissionem, hoc a. manifeste regnat
experientia, neq; e. magis defatigamur eliciendo actum fidei quam
absensq; scientificos, rursus si est duo acty magis distraheretur
virtus illerz ad voluntatis quando operaretur circa eum ad id meas
virtutum quam circa alia obitu, qd haberet duplo plures acty, atq;
ideo minus potest attendere ad alia obitu, qd tñ e. etiam contra experi-
entiam. Adde n rohem ex parte illerz sed ex parte etiam phantasia
deberet duplicari defatigata, nam qd dependentiam e connexionem
illerz nri cum phantasia singulis acty nri illerz, saltem quando
venerantur circa diversa obitu, correspondet in phantasia alij actus,
cum ergo acty fidei diuine e fidei acquisitione hant per se diversa
obitu, fideia deberet illis correspondere acty phantasia diuini qui
duplo magis defatigarent e grauarent vires phantasiae.

Quarto argui pnt: qd si e necessaria connexio inter illos
duos acty eo qd, ut aduertari dicunt, voluntate imperante assensum
pp. diuinum testimonium virtz nalis nri illerz elicit etiam assen-
sum quem pnt circa diuinum testimonium n consistendo in quo sed
in motus humano, ex hoc, inquam, sequitur qd assensy ille nalis
debeat etiam e ex parte illerz, ita firmz sicut e assensy fidei
diuina, ideo e. per assensum fidei diuina a illerz assentitur sy-
mismme e supet oia obitu, qd voluntas pnt affectionis imperat ille
e connexionem firmam, cum ergo assensy ille nalis proveniat, ex eo
dem imperio voluntatis quati per reuoluntaria, quatenz illerz
virtute etiam nalis tenet eo modo quo pnt in idem obitu, quortet qd
tenet atq; firmiter, qd n e unde e a quo limitetur in modo e dohe-
rendi firmiter, sed per vtriusq; assensum debet firmiter eodem
obitu nali, alioquin per vnum assensum assentiretur incarnari.

formido =

formidat ore & admirabiliter solent, qd quidem dixi h'it & per obsequia
 facientiam ad hanc firmitate obis foale h'it e. firmis adhaere
 obis modis quam foah, vnde simul credit super oia revelatam Dei
 per actum rignalem, e simul etiam credit super oia testimonium
 humanum Terq veritatem per actum nalem, in quo iam rih
 contradiceret credendo magis revelatam pratoritam quam oia aha,
 e simul credendo per alium actum magis testimonium humanum
 quam revelatam pratoritam cum tunc credit p illud.

Hanc iam ad 2dum quatum requirendum illig. sentia
 quatenus docet solos acty nales percipi a nobis e n rignales, hoc, inquam,
 multa magis suphect, nem hi Theologi concedunt per solos acty rign-
 aials horem mereri, ex quo fit nos h' porcipere unquam illo modo aut
 experiri in nobis eos actus quibz Deo placemz aut meremur aliquid in
 Deo ad salutem. qua doctrina h' videtur satis coherere cum modo lo-
 quendi scriptura e H. 88. qui de i' affectibz, de ea fide, dilectione, ac Peni-
 tentia quam experimur loquuntur dicunt illam Deo placere, Deum pla-
 cere, mereri vitam eternam &c. de voluntate. e. bona quam in corde tuo
 expertus fuerat David edificandi templum Dni loquitur psal. 131, e
 e representat Deo ad obtinenda eig beneficia un ait: memento Dne
 David e ois meruerit dnm eius, sicut iuravit Dno votum vouit Deo
 Deo vti certe. de illa scilicet voluntate loquitur quam recordabatur
 se habuisse, e de. Ma subicit remanebatam fuisse a Deo larga illa
 e magnifica pollicitate: Seravit Dng David veritatem e h' frudrabitq
 cum, de fructu ventris tui ponam super iocum tuam. de illa e. eade
 voluntate quam in repto expertus fuerat David dixit ei Deus, ut fa-
 batur 3 Reg. cap. 8: qd cogitasti in corde tuo edificare domum noi-
 meo bene fecisti hoc sapax mente tractans, veruntamen tu h' edifica-
 tis mihi domum sed h' ius tuus e c. vnde de voluntate etiam quam
 ia se experiebat Salomon eodem cap. 8 versu 28. e de orado quam in
 se porcipiebat loquitur ut eius intuitu Deum moueat; Respice ad
 oradon arui tui e ad preces eius, addi hymnum e oradon quam seris
 tuus orat coram te hodie. sicut e David psal. 26 representat Deo
 oradon suam pratoritam curus recordabatur ut ab ea moueatur Reg.
 exaudi Dne vocem meam qua chamaui ad te, tibi dixit cor meum, ex-
 gressus te facies mea. ni etiam Eschias representabat Deo
 voluntates suas bonas pratoritas quas in se fuerat expertus e quarum
 memoriam habebat, ut earam intuitu beneficia impetraret. 4 Reg.
 20: obsecro Dne memento me quoniam quomodo ambulaverim coram te
 in veritate e in corde perfecto, e Deo. Ma certum earam te fecerim.
 qd apud fuerunt quotidii p horis offerentes e representantes Deo
 bona

bona desideria quae aliquando habuerunt & quorum recordantur ut
eorum intuitu aliquid obtineant. sic offerimus Deo orationem in fine
illig potentes ut Deus eam acceptet ad primum & remanentiam.
dicitur. a. qd. h. loquimur tunc de ordine aut desiderii ipsi quae perrepi-
mus & quorum recordamur, sed de alijs quorum nec recordamur nec ex
viam perrepiimus aliam longe & ab omni felicitate. quis e.
felicitatem credit actus Poenitentiae, contritionis, d. dictiois Deo profectis-
simus quos. I. Franciscus per totam vitam expurgavit in se, indutias
fuisse ad salutem & meritum solum meruisse per alios actus oculte
hos qui nobis ignorabiliter in nobis sunt & quorum postea si recordamur.

Fide. si ea doctrina vera e, opera bona externa maxima
ex parte si solum si cent memorantur, sed nec oriuntur ex fide, opera
externa frequentes sunt vel certe continuantur. ut applicatio praeter-
rita quae solum illud opus facere & quae videtur virtualiter perse-
verare. v. g. sacerdos ex intentione praeterita quae se applicavit
ad celebrandum etiam postea si dicitur & off. privatim & offert
verum sacrificium, oritur ex intentione praeterita virtualiter perse-
verante, illa. a. perseverantia virtualis, ut dicitur a libi explicari e vo-
luntate praesens confusa quae volumus loqui & operari ad illam finem quem
tam prius intendimus & volumus, per quem actus actum confuse volu-
mus operari praesentem ad illum effectum quem prius nos intendisse
recordamur. Unde totum hoc praesens quaequid e oritur ex memoria con-
fusa alius intentionis praeteritae, si ergo & habemus memoriam
illam illius voluntatis supernaturalis orta ex fide sed solum alius voluntatis
is naturalis, quae per se. si oritur ex fide divina sed ex fide acquirita e naturalis,
consequens e ut oblatio praesens sacrificij nullo modo oritur ex fide, atq.
vero nec denominatur ut memorativa. Idem procedit in eodemyma,
in obsequio pauperibus & in firmis exhibitio, & alijs ipsi operibus quae sal-
tem in continuatio nullo modo oriuntur ex fide, sed ex illa cognitione
& intentione naturali cuius solus per se memoriam habemus, nam illa
alia supernaturalis pendere se h. a. si nunquam in nobis praesens.

Denique in materia de actu fieri in particulari id duo
alia inconuenientia. Primum e, qd. testimonia supra sectione 3da de
hominum, eo qd. auctores illi dicunt actum fidei, dicitur habere alius dicitur
motuum finale a motu finali fieri naturalis, qd. illa tendit ad diuina
testimonium habendo in ipso, haec vero tendit ad alius testimonium Dei
in motu humana, unde fit si a nobis si percipiuntur actus fidei diuinae
quos habemus sed solum actus fieri naturalis, nunquam nos percipere nisi
actum qui tendit ad testimonium humanum, quam hiet raga coram
vray auctori qd. testimonium diuinae habendo in ipso, experientia
fi

in conserimus nunquam de potestate obtinere nam licet etiam ille as-
 seans negatilis se diuinum testimonium fiat, et in notis oculo
 atq; auro iurando ac si in eēt. eodem et modo experimur nos illud in habere
 licet experimur in habere alios acty quos in habemus, negadem e. alio.
 rum alium solum cognosimus ex eo qd in percipiunt in notis talis
 acty, sicut nec experimur assentum illum signalem qd tale motum
 friles magis quam si reuera in eēt. unde creat qui ipse cogaty e lo-
 qui e experty e se in loqui nec mouere linguam aut labia, in conatur
 scinde qd qd experitur in fieri, ita qui per tot annos cogaty e auctari
 qd motuum frila. e semper experty e se solum essentia qd a huius
 motuum nec habere se illum alium assentum quem desiderabas, nisi
 inuane velis cessabis ab huiusmodi cogate. imo de facty qd hocies
 hanc experientia ducuntur, in imperant tibi nisi assensu similes illis quos
 experty it, e credere prout crediderunt, e prout recordantur se credidisse,
 recordantur a se nunquam credidisse nisi qd motua humana iuxta
 hanc sentiam qd illum solum modum credendi tibi desinept imperabunt.

Alteram memorantem e. qd si saltem auentum fidei naa-
 lis e humana percipiunt qd solum percipiunt nos firmiter credere. ea fir-
 mitate cog capax e assensy fidei aequitate e humana qua per se.
 resoluitur in motua humana, atq; adeo in e capax cog firmitatis qua
 habere debent quando Deo experimur qd cog testimonium in acty ergo
 experiri in notis fidei firmam sed infirmam, formidolosam quam
 et inuorem qua eam quam in experimur. quomodo ergo aud actor
 dicent Petrus e dicimus etiam nos qd firmitissime credimus mysteria
 tra fidei. potestis quidem dicere qd volumus credere firmitissime.
 experientiam in nos docere nunquam in a notis obtineri, semper e.
 experimur solum assentum infirmum loco illig firmitissimi quem
 volebam habere. si a. dicas illum etiam assentum fidei naalis
 fieri firmitissimum qd connexionem quam fit cum assensu fidei diuine,
 iam eo ipso deo facta magna ex parte fidei diuina, per quam in actu
 exercito protestamur nos pluris facere. auctoritatem e testimonium
 Dei e firmis ei credere, quam oibz motuis e auctoritati huius
 uidentio in ipis.

Huenciam respondeamus breuiter ad tria illa funda-
 quibz hi Theologi moty moty it ad ponendos oca acty meritorios de-
 oio occulty in ipis qui eos hnt. Primum arguē orat. qd ea acty
 fidei e aliarum virtutum generantur habitz, qui in ex acty ruper-
 nabitz generari in pōt. qd dāter simul atq; actus naales ex quibz
 illi habitz generantur. Hoc arguē iam repa vidimz quomodo pariter ipa
 ipos retortuatur, ad illud vero qd in mea sentia nullam e differētiā
 iugoz

rappers. e. ex lib. de hā habitū acquisitos ē ipsi ordinatas, & inten-
 dit ac memoriā actuum praeceptorum, quae sicut reddunt potam ma-
 jis promptam ad idem obitu iterum amplectendum vel credendum. hec
 a. facultas in minus habetur per actū rursuales quam per nales, nam
 utrorumq; manent spes & memoria, ut mox dicam. in sentia vero
 potente habitū acquisitos qui sunt qualitates superaddite dū versae a
 specib; &c. consequentis procedunt qui admittunt ex actib; obam sup-
 nālib; generati huiusmodi facultatem, prout docet late. Ariaga disp.
 g. de hā sect. j. subsect. 2. in quam sentiam & etiam propensum os-
 tenderat disp. 16. de hā sect. 8.

Ad idem argū, quo probantur in hoc nos recordari
 actuum rursuales nec eos percipere, quando et eo ipso sit rursuales,
 dixi latē in 2do tractatu de Res, ubi circa hanc rursualitatem
 virtutis huius examinaverim hanc cognoscibilitatem. Entis rursuales, &
 dixi extra rursuales ē in rursua differentia, aliqua ē. Et rursuales
 simpliciter ut grā, habitū infusi &c; alia ē rursuales ^{in rursua} rursuales
 cognitio evidens quae Angeli scit aliquem hominem mortuum resurrexisse,
 filiam cognoscit nō se unquam habere nisi praesupposito miraculo,
 scilicet si illa hō resurrexerit si virib; nā fieri nō potest in illo
 miraculo virib; nā sit Angeli cognoscit evidentem quae scit illum
 hominem post mortem resurrexisse, quae cognitio evidens nō ē a huius miraculo
 praesupposito, illo a punto connaturaliter debetur Angeli conaturis ad illa
 cognoscit, nec ad eam indiget habitu infuso aut congruo pro aliquo
 rursuali ex parte, potest qd ipse nā debetur. sic ergo diximus huius
 hō nō potest percipi suos actū rursuales nisi praesupposito aliquo qd ex-
 peret vires nā velut ipsi actū quos experitur, illis tñ actibus
 rursualis debetur connaturaliter huius cognitio reflexa confusa quā
 experitur illos confusa, eo qd nā intellectuali debetur cognitio rursua-
 rum operativam quācumq; illa sint, qd gravissima inconvenientia
 quae requireretur si hō ipse nesciret quid vellet aut quis cogitaret.
 hinc ergo dicitur ad eammodi actū reflexos nō ad indiget habitu infuso,
 sed nō debet illos actū per seiam obventuralem sed per virtutem aliam
 quae exigit talem ^{hōi} rursualitatem reflexam, nō sicut a punto huius
 gloriae debetur virtus Dei, qd hoc nō debet nā, sed homini, at vero
 cognitio reflexa proprii actū debetur ipsi nā, quae quatenus virtua-
 les, exigit scire. quō venit ex quid nō sit. nō ergo supponit rursua-
 gentiam aut vires nā illa cognitio nisi praesupposito huius, quatenus rursua-
 gentis aliquid excedens vires nā, quae oia exhibuit latē in dicto loco.
 vide etiam quae dixi disp. 20 de Incarnatione sect. 2. non. 27. & seqq.
 ubi adduxi alias rationes ad probandum qd nō debent fieri simul illi duo
 actus

actus naturalis & supernaturalis circa idem obiectum formale & materiale, ex quibus
constat etiam ad istam artem.

Hinc inferitur decisio illius questionis vulgaris: utrum
quando generatur assensus fidei Christiane praequiratur necessario aliquid
quod actus fidei acquiritur ut conditio vel causa. Et e. ex dictis negati-
ue, nam licet praequiratur assensus creditulatus, ut postea videtur,
tamen assensus ipse non dicitur, hinc e. antecedentior ad primum affectionem in
solum potest esse probabilis, assensus a. probabilis in obiectum necessario potest
motus, sed non apparere in qua re in contrarium que suspendatur
illius conditio determinetur a voluntate, ut infra videtur, imo nec pra-
requiritur assensus fidei humanae quo creditur hoc esse propositum ab
Ecclesia, quod contingere cum quo creditur, & ignorare ad hanc autho-
ritatem Ecclesiae in proponendis rebus fidei, sed solum mouetur aut ho-
ritate praedicatoris quem audit, & a cuius dicto conapit illud mitem-
rum esse incredibile, & reuelatum Dei etiam esse creditibilem sine alio esse
praedictis fidei humanae, in quo, si res e. parui momenti, hinc e. amplius
immortale.

SECTIO VIII.

In quo formaliter consistat actualis reuelatio Dei?

Diximus obiectum formale, partiale, fidei esse reuelationem Dei, hinc e. ab erit
ab re. trouerit inquirere quid sit hac actualis reuelatio Dei, quod primum
videtur obiectum reuelatum. Sepono a. ex actibus duplicem esse hanc
reuelationem Dei, alteram mediatam, alteram immediatam. mediata
e. qualis notis nunc aliquomodo reuelat sua mysteria mediante
praedicatione & instructione aliorum hominum, nam licet haec ipsa instru-
tio sit reuelatio Dei, ut diximus, dicitur tamen mediata,
quod utitur Deo respectu nostri organo valde mediato quo aliquomodo
loquitur nobis nimirum locutione & doctrina aliorum hominum. imme-
diata vero e. qua Deus meo immediate loquitur alicui, ut locutus e.
Prophetis & S. viris. de hac ergo bona reuelatione immediata locutione
Dei debetari si in quo formaliter consistat, & postea ex ipsa facile erit
induare quid sit mensurum de etiam reuelatione mediatam.

Alqui dicunt locutionem & seductionem Dei esse ipsam & in-
ferentem naturam habitus fidei. ita docet Campus de locis Theologicis lib. 2.
cap. 3. in resolutione quae arguit. In his vero tribus. Bagnes in praenot. d. deci-
sio authoris. conitio b. hoc tamen couerter reuertitur & merito, si ille
qui

qui

qui credit habet pro motivo ex parte obli revelationem & testificationem
Dei ad credendum, n̄ tñ h̄t pro obli ipsum habitum fieri nec alicui
aut movetur obiective ab ipso habitu, ut constat, n̄ e. experimur ha-
bitum infusum, nec habitus e obli, sed virtus ex parte, pot̄ ad credendum
assensum.

Nec illa sententia h̄t pro se fundtu alicuius pondoris, pro-
bat imprimis ex illo Joannis. 5. qui credit in filium obli, s̄t testimo-
nium Dei in se & h̄t in se ipsam testificationem Dei, sed n̄ h̄t in se nisi
habitum & ipse habitus e testificatio Dei. R. factus habere in se tes-
timonium Dei, hoc e, non testificationem viam vitam & salutem a Deo
promissam, ut explicat P. Salmon in tom. 14. disp. 27. vel aliter
nisi q̄t habere in se testimonium Dei, id e, acceptare & possidere obiec-
tivam, per illud testimonium Dei, ut explicat Bellarm. tom. 2. lib. 3.
de satisfactioe cap. 9. responsione ad 13 testimonium.

Probat resudo rade: q̄t, sicut n̄ h̄t natale lumen intellectus
circa prima principia, ita n̄ h̄t lumen fidei respectu creaturatum, sed
lumen natale n̄ solum concurrat efficienter sed etiam illuminat veritate
obli ut videri pot̄t & similiter lumen fidei e. c. R. lumen natale intellectus
solum concurrat efficienter ad actum, neq̄ assensum, principis q̄t,
ipsum lumen habitus illud ex parte obli, similiter nec assensum obli
revelatis ^{habitu} fidei habet. Nam ex parte obli, alioquin primus actus
fidei dicitur ab auxiliis sine habitu habere dicitur obli fidele. om̄t.
ts alia leviora q̄t q̄t facile pot̄t dissolvi.

P. Suarez tom. 1. in 3. partem disp. 27. sect. 2. s̄t occurrit
ista difficultas, docet in locutione Dei ad extra duos actus interioris, q̄t
duos in intellectu eductis. primus e directus quo cognoscit mysterium
revelatum p. g. Incarnationem Verbi. Sed quo cognoscit illam primam
actum e locutionem Dei & vocem illius, penetrando naturam illius actus qui
extitit ut e vox Dei, quare, qui illum actum cognoscit eo ipso scit eum
e locutionem Dei. hanc doctrinam existimo veram, inq̄t tñ maior
explicitate, quare operarietum erit attingere breviter aliqua circa
locutionem in cor, ut ex ydeducamus a priori naturam & quidditatem locu-
tionis divine.

In primis ergo notandum e de echa locutionis n̄ solum
q̄t per illam qui loquuntur aperiatur auctenti rem dictam, sed e sicut
q̄t obli manifestes conceptum internum quem h̄t de illo obli. S̄t
q̄t multa ut ead natales quia in nobis generant notitiam alicuius obli, et n̄
n̄ deo loquentur nobis proprie sed solum metaphoricis, sicut loqui di-
centur loqui & narrare gloriam Dei. Item angelus concurrans cum
illu alicuius angelus ad visionem rex substantia n̄ loquitur per illam
notitiam

notitiam sui quam in alio generat, e' enim Deus sit vni concurrere obli
 concurrere cum meo intellectu ad cognitionem aliquam, sicut modo conuincit
 ad cognitionem primorum principiorum cum operis, e' in sicut per cogni
 tionem primi principij nunc de facto n' loquitur Deus proprie, ita nec in
 illa actu loqueretur, q' nimirum n' ordinatur illa cognitio ad manifes
 tandum obli prout in intellectu loquentis sic ad manifestandum obli se
 candum se. dixi n' ordinatur, q' licet ex cognitione vniq' obli p' omni
 arguitur, colligere illas e' in mente diuina, n' sufficit vt deus Deus
 loqui, alioquin Deus loquitur mihi quacumq' euidenter cognosca, nam
 e' ipso p' omni colligere, illa obli e' in mente Dei. requiritur ergo ad
 locutionem q' ordinatur immediate, e' per se ad manifestandum alicui
 mentem loquentis, ex quo fit vt n' sit idem loqui alicui, e' loqui coram
 aliquo, p' omni e' ego licet loqui coram. Excommunicato vitando, n' in
 loqui cum illo, q' discrimen nascitur ex eo q' verba illa n' ordinantur
 a me ad aperendam meam mentem illi sed alicui.

Notandum 2do aduentionem supra ubi dicitur a locutione,
 aduicio e' e' perceptio quam auuens percipit obli dictum e' q' illud obli
 sit in mente loquentis. quare in rigore contingere pot' q' aliquis loquat
 e' n' aduatur, q' licet conuincit dicatur locutionem e' manifestandam pro
 prii conceptus seu excitationem ipi in mente auuientis, n' debet hoc illi p'
 de excitatione actuali in actu secundo, sed de e' p' proxima ad excitationem
 e' in n' auuatur imperatur, q' licet p' tunc ad quadronem de
 noue an illa sit dicenda locutio, debent in obseruare eorum modum
 loquendi, nam quando sacerdos absoluit loquentem, vere loquitur coram
 illo, e' in frequenter locutus n' auuot e' frequentij n' illi q' quid dicat
 sacerdos e' n' e' idem loqui e' auuiri ab eo cum quo loquimur.

Ex his diximus in tractatu de Angelis in ista sententiam
 quam amplexi sumus q' loquantur. Angeli inuicem gratosq' ad nutum
 vniq' Deus concurrat cum intellectu alterius e' ad cognoscendum illud q' alter
 vult manifestare, diximus, inquam, locutionem sp'ialiter considerare in
 illa actu voluntatis quo Angelus loquens ordinat obli ad alium Angelum,
 a uentionem vero e' perceptionem alterius Angeli, quare pot' talis
 miraculose, vel fortasse etiam naturaliter, in loquente Michaelis cum Gabri
 ele, Gabriel n' auuot. itaq' locutio Michaelis e' actu voluntatis qui
 exprimitur per has voces: fac hoc. vel ego ero veniam ad te, nam licet
 conuincit dicatur hoc e' actu intellectus p' intimantis sive iudicantis e' lo
 quentis de actu voluntatis, probabili n' diximus q' actu voluntatis,
 alioquin n' pot' vniq' Angelus alterum decipere e' mentiri, q' n' uentio e' t'
 uentionem quo Angelus loquens cognoscat actum proprium volentis, sicut
 qu' n' pot' deducere contra id q' in se exprimitur, ita n' pot' dicere alteri
 q' n'

si non habet in mente vel in voluntate, potest a. fallere & falso promittere,
 et nos ipsi experimur quando interiorius volumus eum Deo vel Angelis
 loqui, prout e. interiorius etiam dicere: ego faciam, ego orabo, ieiunabo,
 &c. si non habere propositum implendi, praeterquam si aliquis concupiscit
 et per ignorantiam Deum pro se decepti frequentes potest huiusmodi locutionem
 tenere. Et illa locutio non est in verum affirmans voluntarium presentem, sed
 potest esse volens ordinans illud obiectum de adhaerentem, qui actus licet non sit amor vel
 carum obiectum, sed quasi amor quo volumus illud obiectum manifestari alicui ut
 cognatum a nobis. de hoc in laudis nostris in tractatu de Angelis.

Hinc iam ad nostrum propositum dicendum est ex illis duobus
 actibus, quos ponebat Suarez ubi supra, quando loquitur Deus quorundam
 alter sit cognitio obiecti, et alter cognitio reflexa prioris, primum
 quidem est complete locutionem Dei, quia licet per illum scilicet hoc non cognoscat
 obiectum de in mente divina, ille tamen actus existit sufficienter in mente adivi-
 entis ad eundem actum quo cognoscitur illud obiectum in mente Dei, locutio
 s. ut supra dicitur, non est plene scilicet actus vel cognoscere rem in mente
 loquentis, sed quia existit in me talem cognitionem, ut constat in lo-
 cutione humana exteriori. adverte in illam primam actum licet sit
 locutio, et tamen simul saltem partialiter adivinosa, cum e. actus,
 ut supra dicitur, sit perceptio qua adivinus scilicet cognoscit obiectum de in
 mente loquentis, hinc est illam priorem actum esse parti-
 aliter adivinosa, quia per illum scilicet cognoscitur obiectum de in
 mente adivino integra completur ex illo primo actu et ex secundo quo
 cognosco obiectum illud fuisse in mente Dei loquentis, locutio vero suffi-
 cienter saluatur in priori cognitione.

Quidam: quomodo per secundum actum potest aliquis cog-
 noscere obiectum illud fuisse in mente Dei? respondeo: videtur inquit ut ipse
 Deum? Respondeo: prode primam cognitionem est talis natura ut postulet in
 prout a Deo nisi ex fine manifestandi suam mentem et ordinandi
 illud obiectum ad aliorum, quare et qui cognoscit naturam et essentiam illius
 actus cognoscit etiam productum esse a Deo ex tali intentione et fine
 manifestandi suam mentem, sicut qui cognoscit vocem externam
 cognoscit etiam proferri ex fine manifestandi propriam mentem, quia
 voces humanae dantur a natura ad hunc finem.

Ex dictis de locutione inferatur tamquam dicendum sit
 de ipso verbo, cum e. de locutio inferat verbum, postquam diximus
 quod sit scilicet ipsa locutio, facile erit imaginari in quo consistat for-
 maliter verbum. etenim loquendo de locutione in qua infertur sed quia
 cum aliquid loquitur, prout in presenti agimus, verbum est a
 a loquente producatum ad representandum utramque saltem obiectum dictum

Ego obicit in in mente loquens, utrumq; e. representat instrumenta-
 taliter vox humana. ex quo fit verbum in locutione Angelica n. e.
 cognitionem Angeli loquentis vel audientis, sed illux actum voluntatis
 ad illum actum quo loquens ordinat obit ad aliam, illa e. e. vox Ange-
 lica qua clamat Angeli, e. quam nos etiam exprimimus quando ad Deum
 vel Angelum clamamus aliquid postulantes vel narrantes, nam illa pos-
 tulo vel narratio n. e. assensu vel iudicium, ut supra vidimus, cum pot-
 communi cum voluntate divergenti, sed e. ordinatio voluntatis dirigentis
 obit ad alterum. *Sp. a.* illa actus sit verbum quo alteri loquimur
 facile potest h. e. obit sicut vox externa in ordine ad manifestandum
 obit nec aliud poterit assignari qd sit verbum, n. quidem cognitio Angeli
 audientis, tum qd illa magis e. auditio e. perceptio verbi quam verbum,
 tum etiam qd etiam Angeli n. adiret ad huc praeceperet locutio, ut in-
 videtur, e. per consequens verbum, qd oris locutio e. productio aliusq; verbi.
 Deinde verbum n. fit e. cognitio ipsius loquentis, qd fit contingere qd ipse
 loquitur contra id qd cognovit, ut dictum e, e. fit productio verbum licet
 falsam illi obit, restat ergo ut illa actus voluntatis sit verbum e. vox
 vana Angeli ad alium.

Deniq; ex dictis constat quid sit formaliter verbum Dei lo-
 quens, nam si sermo sit de locutione Dei ad intra, Verbum e. d. qd pro-
 ducit dator aeternus ad representanda seipso obita qua ipse dicit h. e. in
 mente, qd Verbum n. e. alia quam ipse filius genitus, de quo loquitur in ma-
 de Trinitate. si vero sermo sit de locutione Dei ad extra qua loquitur
 immundate in gelis vel homib; haec locutio fit dupliciter fieri. primo ita
 ut Deus formet aliquam vocem sine sensibilem n. e. intellectum in audi-
 onte qd quidem vox n. sit cognitio sed obit cognitionis e. in qua cognos-
 catur obit dicitur ut in mente divina, e. tunc haec vox parum illa sit
 erit verbum sicut vox verus homi ad alium. *quasi a.* n. n. illi vox
 n. qd magis e. facte explicaret, n. t. apparet repugnancia in possibilitate talis
 qualitas qua per modum obit representet instrumentaltiter rem dicitur
 a Deo. *2do* fit Deus loqui producendo immundate in mente audientis
 cognitionem directam illi ipsi obit dicti ex intentione manifestandi
 suam mentem, e. tunc illa prima cognitio directa producta in audiente
 erit propria verbum Dei, qd illa formaliter representat. obit e. instrumenta-
 lity representat qd illa obit sit in mente Dei loquentis, ut supra explicui.

Deniq; inferitur idem cum proportione dicendum e. de
 locutione qua Deus hic e. nunc proponit nobis mysteria fidei credenda,
 haec e. locutio D. e. ipsa mysteria propositione nobis facta a Praelatis, e.
 Magistris cum talib; circumstantiis etc, haec e. proportio talis nobis ap-
 pareret ut in ipsa tanquam in Dei voci formae cognoscere a Deum per ha-
 medium

medum velle nobis nam mentem conuincere, in quo consistit ratio locutionis.

SECTIO IX.

Utrum Fides possit esse re obiecto,
aliunde clare cognita?

Utrum possit esse cum opinione.

Ex dictis constat actum fidei circa obiectum reuelatum esse obscurum, quoniam nunc an claritas circa obiectum reuelatum, adeo sit contra rationem fidei ut repugnet actui fidei circa obiectum aliunde clare cognitum; ubi etiam obicitur videlicet an repugnans assensui fidei cum assensui probabili seu opinione circa idem obiectum.

Suppono primo hanc esse questionem de habitibus comparatis ad inuicem, certum est esse habitum fidei hanc repugnare cum habitu scientifico, imo nec cum habitu erroris, tum quia habitus repugnans est in se hanc opponitur habitibus naturalibus, tum etiam quia habitus solum se hanc ut principium suorum actuum, principia autem actuum contrariam se habent esse contraria, nam idem ille est eadem voluntas eorumque actuum contrariorum scilicet assensus et dissentus, amoris et odij. ex quo etiam fit hanc repugnare habitui fidei cum assensui scientifico, nec contra habitum scientifico cum assensui fidei, sicut hanc repugnat actui amoris cum principio actus odij. tota ergo difficultas est de ipsius actibus inter se, si an possint esse simul, nam certum etiam est posse esse successiuos, sicut alij actus contrarii successiuos esse in eadem potestate.

Suppono deo assensum Theologicum hanc repugnare cum assensui fidei circa idem obiectum, quia hec est assensus Theologicus de iudicatur per evidentem consequentiam ex suis principijs, hoc in obscuritate se a parte que procedit a principio fidei, et ideo hanc simpliciter clarus nec quidem scientificus. Stricte loquendo sed obscure est certus. Difficultas ergo præsentis est solum de assensui clari et scientifico an repugnet cum assensui fidei circa idem obiectum reuelatum.

Prima sententia affirmat, dicit repugnare, quam videtur tenuisse Thomas in presenti, supradictos, Victorius, et Thomam de conuincit. Scotus et Richardus, quos refert Valentia in puncto dist. 9. q. 1. art. 4. §. 2. in principio, qui loquuntur de actu fidei et cognitione scientifica, non tamen dicunt de actu fidei et opinione.

Sda

Et sententia negat repugnare. hanc tenet Alexander Aven-
 nis, Albertus, Albertus doctoris, Bonavent. Durandus, Gabriel quae re-
 fert e sequitur idem Valentia ubi supra e plures recentiores qui in rursu
 firmantur, nam aliqui hanc sententiam in vltima doant de, si cognitione
 euidenti, alij vero dicunt cognitionem euidentem ab obiectum h' re-
 pugnat, cum assensu fidei, intuitivam vero deo repugnare.

Dico primo. Non repugnat assensu fidei cum de cogniti-
 ore euidenti euidenti obiecto. huic conditio fortasse n' repugnat Thom.
 nam q. 2. art. j. in corp. videtur docere, solum repugnare fidem cum
 scia objecta qualis habetur in patria, h' cum scia naturalis qualis sunt in
 intellectu simul cum fide, e ad idem dicit omni cognitionem natura-
 lem habere, obcuritatem e tenebras suffidentes ad obcuritatem
 facti salutariam. Ph' ergo conchio primo ex scriptura in qua propo-
 nuntur fidei credenda ab alijs aliqua qua a multis euidenter sciuntur
 qualis e Dei existens e pura eius attributa. ad hebr. iij. oportet acci-
 dere ad Deum credere qd e. item ibidem dicitur fidei credi mundi
 creatam, sicut illegitima aptata ee sacula verbo Dei etc. e deniq in symbolo
 fatemur ois docti e indocti qd credimus Deum ee omnipotentem omnium ex-
 vti. H. R. de eisdem die aut habere fidem illorum obiorum, quorum loca
 e vnta vnta qd Valentiam vti supra.

Ph' 2do: qd ad contritionem debet precedere cognitio, fidei
 de bonitate Dei, malitia peccati etc, qua dia a vno docto potit
 euidenter sciri qd habere simul vtriusq assensum in intellectu, alio-
 quid posterioris conditionis est doctus quam indoctus, nam circa
 ha. vti rusticus exercet acty fidei naturali, e meritum os, doctus
 vero solum habet actus naturales e sine merito.

Quod d'uersary primo homi doctum licet n' credat
 articulum certum, habere in hanc animi preparationem ut si aliquid
 h' haberet euidentiā credens illum articulum qd Dei a ubi oritatem.
 Sed contra, qd hoc n' e credere, sed habere propositum conditionatum
 credendi, ad iudiciam a. e contritionem prerequisite vera
 fides. Sicut alij pbe ahei ab hote docto assensum fidei in absentia
 assensu scienti fidei, a quo potit obtinere h' docto ut fides potit habere
 locum. Sed contra, qd si acty fidei repugnat cum euidentiā actus, h'
 pariter videtur repugnare cum memoria euidentiā, nam si vbi quidam
 actu video Petrum n' potim credere me videre Petrum qd dicitur alteris,
 et postea dicimus, hic nec potest potim credere me videri Petrum qd
 dicitur alteris, statim e. excitatur in memoria ipse euidenter
 representans me videre Petrum e representat in hote docto excitatur
 fides euidens obiecto sciti impediens ^{fidem} e mingulam nisi in raro
 aliquo

aliquo casu potest habere fidem illorum obiectarum.

Terzio p[ro]bat[ur] q[uo]d n[on] apparet unde repugnant inter se. Alii duo assensus dicunt repugnare eo q[uo]d assensus evidens affert secum claritatem, fides vero obscuritatem, claritas a. & obscuritas repugnant. Sed contra q[uo]d claritas fidei n[on] comparatur ad luminaria sicut privatio ad formam, sed sicut affectum ad imperfectum, sicut modica lux ad magnam, nam lites fides dicitur. Obscura respectu claritatis, vero sicut lux, ut insinuavit h[ic] p[ro]p[ter] logiam de testimonio prophético cui bene, inquit, factis attendentes inquam luce x[rist]i hauriri in caliginoso loco, quare neut lux modica n[on] repugnat cum luce magna sicut nec fides cum claritate.

Quia evidens & incertum repugnat, fides a. & incertum repugnat cum cognitione evidenti. Repugnans & incertum in ordine ad rem obiectam & motum fidei repugnat, n[on] t[ame]n in ordine ad rem obiectam sicut per unum modum cognoscitur evidenter & per alterum incertum.

Dico 260. aliqua est cognitio evidens quibus videtur repugnare assensus fidei. Ita sentit S. Vaz. 3. p[ar]te disp. 53. num. 5. & sup. 62. num. 23. S. Suarez in p[ri]ncipio disp. 3. sect. 9. num. 10. S. Koningh in p[re]senti disp. 11. num. 1. et alij recentiores. hanc contentionem probat mihi sola experientia quam negare n[on] possum, tum e. a. actu videtur solum quantum ad michi aliquis dicit videri e. & quantum ad coram assensu assensus testimonium dicentis, n[on] possum, sed illam iudicio dicitur q[uo]d videtur.

Ratio a priori huius repugnantia licet multas afferat nulla videtur convincere. S. Koningh ubi supra p[ro]bat rationem afferens q[uo]d si licet nullum agens sit producere fidem in se ipso q[uo]d iam ante. & actu utrum aliqua fidei sua fidei vel opinione continet omnem affectionem illius fidei quam illud agens sit naturaliter producere, id est aliquid ut duo n[on] possunt agere in eandem ut quatuor. cum ergo illud in forma visioni dei v. g. continet iam eminenter omnem affectionem essentialem sui in gradu excellentiori, n[on] potest illud producere rursus in se alteram fidem. hanc in v[er]bo diffinitur & p[ro]bat v[er]bo clara ubi continet eminenter omnem affectionem quam fides cognoscit abstractus dei & in Beatus videns clar. Deum n[on] potest simul cognoscere. Deum in creaturis cognitione evidenti abstractus, sicut alio dubio cognoscunt Deum Angeli. item cognitio intuitiva intellectus qua videtur alio v. g. dependenter a sensibus & affectibus clarior cognitione illa, quae sit dependenter a sensibus, & in illis qui habebat cognitionem intellectum perfectissimam de alio, nec per se iam infusam, habebat etiam cogniti-

cognitionem aliam intellectalem eundem albedinis generatam per sensu
 cupit e imperfecta & h. e. in vtrum verum h. p. e. intellectum acquirere.
 secundam cognitionem quando h. aliam que contineat eminenter affecti-
 onem ead. ad exemplum vero de calido ^{duo} repugnantiam ibi proveni-
 re ex eo qd h. p. e. et duo gradus similes in ead. m. 1850, cum a. iam sit
 vng. gradus d. caloris h. sit p. p. e. alius e. d. d. s. qui n. t. u. m. a. h. sit
 p. d. u. c. e. r. e. c. a. l. i. d. u. m. p. s. u. p. p. o. n. o. e. e. h. e. t. e. r. o. g. e. n. e. o. s. q. u. i. a. l. i. t. e. r. r. e. s. p. o. n. d. e. b. u. n. t.
 in vna sua principia Philosophia, nemo tñ negabit p. e. aliquid cognitionem
 minus perfectam e simul cum alia perfecta que contineat eminenter
 perfectiorum illius.

Quia aliter potest hanc e. nam intellectus a hanc habere exacta-
 tionem ad ^{verum} et sicut voluntas sit desiderare solum bonum abrens e.
 solum sit eligere media in ordine ad provisionem boni qd aliquid rade
 ut abrens h. vero ad bonum plena possessionem prout potestum e, qd illud
 medium hie e maxie est inerte e imperitians cum nullum bonum afferat
 de nouo qd iam h. plene habetur. hic etiam intellectus cum veritas e abrens
 inquirat illam, quem vero habetur e clare videtur quiescit in ea, quae
 h. plene e affectu vigetatur h. sit uti aliquo medio ad illam acquirendam,
 p. illud medium hie e mente imaginans e ad conuersionem veritatis.

Hinc infero primo h. oim cognitionem evidentem ex-
 tiorum assensum fidei, qd licet cognitio eiuens abstractiva de existia
 Dei clarior sit quam assensus fidei, ceterum veritas illa adhuc h. plene
 p. h. t. u. r. e. c. u. m. h. e. i. u. m. v. i. d. e. a. t. u. r. e. a. p. p. e. n. s. u. f. i. d. e. i. c. e. r. t. i. o. r. e. e. s. e. c. u. r. i. o. r. q. u. i. p. p. e.
 qui mittitur medio magis infallibili scilicet auctoritate divina, quam
 intellectus etiam instructus ratione demonstratiua ad cognoscendam abstractivae
 existentiam Dei vtiliter vtiliter medio fidei ad eandem veritatem magis
 cognoscendam, qd p. hoc medium securus e certius conuegitur illam veri-
 tatem quam per totum medium demonstratiuum, quare haec veritas ali-
 qua rade manet adhuc abrens e expectabilis ab intellectu adhuc post medium
 iudicatum, at vero post visionem beatam nihil prorsus prebaret fides,
 qd vna h. solum e clarior sed etiam certior quam fides vel saltem aq-
 uitate per consequens fides h. rediret intellectum beatum magis cer-
 tum quibus sola vna per quam plene possideretur finis ultimo inton-
 tur ab intellectu in clara visione boni.

Infero 2do, h. oim cognitionem intuitivam excludere,
 assensum fidei divina, nam cognitio intuitiva orta ex visione obli-
 coporei compositur secum fidem eundem obli, qd illa cognitio licet
 h. e. e. v. i. d. e. n. t. i. a. m. p. h. y. s. i. c. a. m. i. n. t. u. i. t. u. r. f. o. r. s. a. n. e. t. u. n. d. e. c. e. p. t. i. o. n. i. s. t. u. m.
 qd sensus rade sit occasio decipiendi. Intellectum qd talem vel talem
 modum quo immutabatur a p. e. t. u. m. qd etiam qd saltem de p. e.
 Dei

Dei absoluta potest dari talis sententia infirmitate obli, quare adhuc
existente tali cognitione intuitiva potest illectus videri moveri a
medio fidei ut securus e certis quiescat in cognitione illius veritatis
at vero si cognitio intuitiva talis sit ut se existuat periculum
e formidinem, h. apparet ad quod moueretur videri illectus a motu
fidei.

Dicit: Ita Christi Domini cognoscatur intuitiva per seiam
beatam e per infusa ora entia creata, e th habuit xian arguenta
terminatam ad plura ex ipse obli, que apparet sap. per discursum
inferendo vnum ex alio, quia scia h. debet certiorum aut securi-
orem assertionem eiusdem veritatis e h. est fides h. docet securiorem
cognitionem eiusdem veritatis potest in dari in eodem illectu eam
ratione intuitiva etiam phelicitissima.

Pr. sciam arguentem Christi Domini hoc considerari vel
quatenus terminatur ad prima principia in seipis evidenter e
sine discursu, vel quatenus terminatur ad conclusiones, videtur per
discursum. si primo modo consideretur illa scia h. repugnat cum
sua infusa eiusdem virtutis, quia obli, e immediata potestis finis
intenti, cum obli, sit plena cognitio illius veritatis in seipis, si h.
repugnat, nam h. licet repugnet illectum uti aliquo medio ad cog-
noscendam aliquam veritatem quam iam plene e classe cognoscit in
seipis, eo qd cognitio incurrit e arguentia, sit in defectum e ab-
sentiam cognitionis rei in seipis, sicut voluntas h. eligit media
nisi in absentia finis, h. th repugnat illectum tendere sine dis-
cursu per duas cognitiones immediatas e claras in eandem verita-
tem, quia neutrali praeferitur defectum alterius, sed utraque tenent
immediate ad providendum obli, sicut potest ee in voluntate duplex
gaudium de eodem obli, h. th gaudium simul e desiderium huius
intenti eiusdem obli, si vero scia Christi acquisita consideretur
2do modo quatenus terminatur ad conclusiones, fateor, diffuile mihi
ee, quomodo h. repugnet naturaliter cum visione clara eorundem
obli, e experientia e. docet sicut h. possum moveri a testimonio
extremis sed credendum obli, qd actu videm, sic nec a discursu,
v. g. quando video lumen in cubiculo h. vobis discursu aliquo ad
videndum qd sit lux, scilicet quando sol ortus producit lucem,
sed iam ortus e sol e produxit lucem in meo cubiculo e ut datur
lux, ipsi poterit hoc arguere moveri ad assentiendum qd sit lux quando
ipsi oculis actu videt lucem: possum quidem ego videre illud arguere
lumen qd sit lux, at vero videre, e credere dari lucem qd
illud arguere h. possum. rto. a. videtur ee ea, quia subicit huiusmodi
arguere

arguta et media quibus ille est utitur ad inquirendam veritatem quam plene non possidet, quam recte veritatis quam plene et affecto possidet per claram visionem, non videtur hoc uti aliquo modo ad eam inquirendam.

In objectionem ergo dicendum videtur vel sicut dicitur per seiam acquisitam videlicet solum de principis et de illis et consequentia unus ex aliis quam quidem illud est in cognoscere per aliud medium, seu ex terminis in seipsa, vel si volueris visio carca etiam de veritate ipsius consequentis, per eandem sententiam dicitur habuisse seiam acquisitam de his obis obis, debemus concedere id factum fuisse naturaliter, eadem e. loca que probaverunt sicut habuisse huiusmodi seiam, probaverunt etiam quod Deus naturaliter conquirebat dispensando in repugnantia quam huiusmodi assensus habebat, sicut etiam voluit convinci in Christo alios actus naturaliter incongruibile, ut eandem beatificum cum maxima tristitia, nec e. apparet clare. Sed tota haec repugnantia talis est ut de potentia Dei absolute non potuerit convinci aliter mediata et visio clara eiusdem obis, de hoc in dicitur 2j. de incarnatione num. 32. et seq.

Infero 3to assensum fidei divinae non impedire assensum scientificum eiusdem obis, nec ullum assensum scientificum per unum medium demonstrativum impedire alium assensum per aliud medium demonstrativum, sed cum per huiusmodi assensum nonum habet ille est plenam et claram cognitionem veritatis in seipsa, ad hoc post singulos consideratur illa veritas aliqua recte ab eis, et si magis et magis per alia media inquire, quomodo vero assensum demonstrativum comparatur seiam assensum opinionis potest evincimus, quare respondeamus ad argumenta sua contra unitatem fidei per se.

Primo ergo ad probandum fidem actualem non potest dicitur simul cum assensu evidenti omnium obis afferuntur aliqua scripturae et scriptum loca, quale est illud Pauli ad hebr. 11. fides est arguta non apparentium, et alia similia quibus dicitur fides esse de obis non visis. Patrum loca congerit multa Valentinus ubi supra, hi e. partim super praedicta verba Pauli partim in illa verba Christi de Thomae quod vidisti me, Thoma credidisti, sepe de aeterna fide et ea ubi dicitur quod creditur.

Quo in primis concedendo fidem esse de obis non visis, quod licet non repugnet fides cum seia abstractiva, repugnat tamen cum visione intuitiva a seculo, ut diximus. Unde, fides dicitur esse verum quae non sciuntur, quod mysteria non fidei contra et regulariter non sciuntur, licet unus vel alter doctor habeat aliqua evidentia de hoc vel illo articulo, propterea fides de obis non visis formaliter

per ipsam fidem, & in hoc sensu Patres saepe dicunt n̄ debere quæri experi-
 entiam rerum quas credimus, ne exidamus a fide, loquuntur e. de experi-
 entia ad credendum cui inimitatur assensu, quam experientiam aliqui
 curion de iderabant, hac e. iam n̄ est fides, et colligunt ex illis verbas
 Cor: qd̄ videri me Thoma credidisti; ubi sermo e. de assensu fundato
 in, et experientia, sensuum, credere ergo qd̄ videmus n̄ e. fides, credere
 ubi quando sensus pot̄ bene e. fides, et habet uiam concomitantem fides
 n̄ reprehendunt, sed illam cui inimitatur assensu e. sine qua hō n̄ credit
 iuxta quem sensum intelliguntur scilicet Gregorius hom. 26 in Euangelia
 c. 10. & Oratog. cap. 5. n. 11. Chrysost. in Joannem locum sancti hom.
 21. Anselm ubi. Augustinus tract. 40. & 79. in Joannem, & in Caelvri-
 do cap. 8. & alij qd̄ qui eodem modo loquuntur. Deniq̄ verba illa
 Pauli fides e. argtu n̄ apparentium n̄ combinat de fuitorem fidei quasi
 excludunt, ut sensu sit fides e. argtu rerum solum n̄ apparentium, sed
 pot̄ hnt etiam quam ampliatum, hoc e. fides e. argtu rerum etiam
 n̄ apparentium, sicut in verbis præcedentibus videtur fides e. speran-
 daram substantia rerum, ubi n̄ e. argtu qd̄ fides n̄ e. extendat nisi ad ista
 qua sperantur, hoc e. e. falsum. Sic ergo in verbis sequentibus argtu
 n̄ e. qd̄ fides probet solum res n̄ apparentes, ut optima e. uerbis Cornelij
 in eum locum ubi e. constat ex contextu, qd̄ Paulus solum vult probare
 necessitatem fidei ad credendum quæ non videntur sed sperantur,
 hoc tñ n̄ excludit fidei utilitatem ad alia etiam credenda.

2do obijciunt: qd̄ fides e. meritoria et laudabilis, credere a
 qd̄ videtur n̄ h̄ meritum, iuxta illud Cor: Beati qd̄ n̄ viderunt e. credi-
 derunt, et iuxta illud Gregory dicta hom. 26: nec fides h̄ meritum cui
 humana rās probet experimentum qd̄ fides n̄ e. de rebz scitis. Quæ fides
 etiam respectu obij aliunde sciti e. liberam e. obiectam, ac proinde
 meritoriam, qd̄ licet obij ipsum euidenter condet, n̄ tñ reuelat inima
 qd̄ quam creditur. fideor tñ e. minoris meriti fides in Joanne caso qd̄
 in minore difficultatem, qd̄ etiam fortasse, voluit Gregorius. ubi d.
 loquuntur, ut vix, de assensu n̄ concomitante, sed dependente a visione,
 qui late appellatur credere, e. hic assensu quatenus terminatur præcise
 ad credendum, qd̄ videtur n̄ meritum si n̄ est nec meritorius.

Tertio obijciunt: qd̄ minus humoram coram magis hu-
 minoso n̄ illuminat v. g. Stellæ coram sole, & nec fides coram euiden-
 tia. R. Stellæ vtr̄ vere illuminare partiales etiam coram sole,
 quod aliquem gradum, ut suppono ex Philo, n̄ tñ apparet nobis eo qd̄
 ipsum gatum proximum soli n̄ tñ a sole aqualem fore lucem, e. ideo
 h̄ pot̄ vtr̄ discernere Stellam a reliquo cælo.

Quarto obijciunt: qd̄ spes n̄ pot̄ e. cum ratione, nam

quod quis & videt, quid sperat, & nec fides. Re ingrimis concedendo . 39.
 totam de visione, pfecta cum qua p̄t ee fides, ut dixi. deinde concedit
 etiam antecedenti, negatur consequi, quia spes essentialiter respicit bonum
 ensens, ut absens, nam origit se contra difficultates quae occurrunt
 in consecutione illi boni, fides vero essentialiter eodem respicit moti-
 vum obscurum, p̄t a. ee reuelatio obscura de obto aliter clare scito.
 imo a ex ipsa spe p̄t magis confirmari vna sententia, nam sicut spes
 si datur cum visione, obto praesentis, p̄t bene tñ p̄t dari cum cognitione
 etiam evidenti boni futuri, qualem cognitionem fortasse habet hies
 in Purgatorio, sic fides licet dari si datur cum visione, p̄fecta, poterit
 tñ ee cum cognitione abstractiva evidenti. sed reuera arguta a spe
 ad fidem si ee bonum, quia multum diversa e vtriusq̄ natura.

Restat brevis dubium: utrum compatitur secum opi-
 nionem seu assensum probabilem eundem obto. Negant forte Katho-
 res prima sententia, quia fides affert certum certitudinem, opinio incertitu-
 dinem, ex formam, certitudo a. e incertitudo si p̄t conungi
 respectu eundem obto. Sed videtur expressum ee apud Aristem in post.
 cap. 26.

Dico tñ obto probabilis ee si repugnare hoc duos as-
 sensus circa eundem obto male. hanc tenet Valentia ubi supra, qui
 affert pro se Bonaventuram e Parandum, eam sequuntur plures re-
 antistes. Itq; quia frequenter confirmamus aliquas conditiones p̄hibitis
 argutis quorum aliqua ee demonstrativa, aliqua vero solum probabi-
 lia, p̄t tñ ee obto illa arguta concludi assensum, & habemus simul assen-
 sum scientificum concludens per medium evidens, e assensum probabilem
 per medium probabile, eus ergo simuliter si p̄t conungi stare simul assen-
 sus fieri certus e assensu ex ratione probabili. Sic probatur aliqua
 conditiones Theologicas prima ex longiora, deinde probabiliter ex
 ratione aliqua vel congruentia.

Ratio a. desumitur ex sequenti, quia adhuc stante fidei
 assensu illius acquirit plene e pfecte, illam veritatem per ultimam
 eius possessionem, quare adhuc p̄t considerari ut obiectum ut expati-
 bilis per alia via media quae quolibet modo p̄t ad eam conducere.

Nec obstat arguta contraria sententia. Quae e. assensum pro-
 babilem a certum suam substantiam manere p̄t cum assensu fidei,
 si vero manere actualem e formalem formidinem, assensu namq; om-
 nibus secundum suam substantiam si ee formico formalis, sed iudicialis, si-
 licet falsus assensu ex quo nasci p̄t formido si si magis videtur per
 certitudinem per certitudinem alteri assensu scientifici vel fidei
 divina, manet ergo assensu probabilis e incertus quantum e de se,

qd vel procedit per medium in hinc connexionem infallibilem cum
 veritate, vel taliter apparet ut illud si assentiatur oio firmiter
 obto per illud medium, qd si apparet clara veritas concludit per illud
 medium, ex qua infirmitate assensu nascetur formido nisi addeat
 alio assensus firmiter circa idem obto, qd a. debet unus assensus
 firmus & alter infirmus circa idem obto per diversa media si videtur
 repugnare. Maior difficultas est: an possit idem assensus numero
 esse certus & probabilis, fidei & opinionis respectu eiusdem obto. de
 qua scilicet sequenti.

SECTIO X

An idem assensus fidei possit tendere circa obiectum
 reuelatum per aliud medium scientificum vel probabile?

Diximus hoc coniungi assensum fidei cum cognitione evidenti sal-
 tem abstractivae eiusdem obto. querimus nuncian proposito utrum
 motuo de essentivum scilicet reuelate divina & modo demon-
 strativo possit illud vicio se habere assensu per utrumq; motuam, qd
 etiam de motuo probabilis eodem modo habitum si an possit coniungi
 cum motuo fidei in eodem numero actu.

Negant plures antiqui & recentiores, quibz consentit S.
 Suarez in p[ro]p[ri]o disp. 3. sect. 9. num. 10. & seqq. quorum fudata pos-
 tee examinabimz; mihi in probabilior vna e pars affirmans cum
 Durando q. j. prologi p[ro]p[ri]o. S. Petri Aragonis in p[ro]p[ri]o art. 5. Cetero
 Goh. 10. q. 7. Gabriel. in 3. dist. 236. q. 2. Caprole dist. 25. q. vñ
 art. 3. ad 3. & 4. arto. Salsano dist. 24. q. num. 3. art. 3. Molina
 i. parte. q. j. art. j. disp. j. Valentia in p[ro]p[ri]o disp. j. puncto 1. d. 2.
 ante resolutionem arto. refertur etiam Victoris manuscripti huius
 m[an]u dno. 3. & p[ro]p[ri]o. j. post. cap. 25. q. 2. art. 4. & sequunt
 plures recentiores.

In primo. qd si repugnat eodem actu respicere
 duplex obto fidei. & nec assentiri qd motuam fidei & opinionis vel
 scilicet. Conseq; concludit negligendo peculiare repugnantias que affon-
 sicut. nunc p[ro]p[ri]o. qd obto actus concludit respicit intrinseca
 obto utrumq; p[ro]p[ri]o, & diximus in superioribus qd nunc idem nu-
 mero actus concludit oventis suo obto qd motuam utrumq; p[ro]p[ri]o.

hinc affectiones utriusque alij medium minus affectionem qualem est quod
qui degenerat a perfectione. equi & similiter ex combinatione utrius
duplex principij hinc generatur actus qui habet affectionem utrius & fidei,
nam effectus agnoscitur hinc est effectus utrius carnis.

1° negando conseq. rta discriminis. Sed in priori
eoa casu deest una ead requirita ad generandum affectionem equam, ad
cuius productionem requiritur duplex pars utrius & equa, & cum
hinc unig subrogetur alius, hinc tunc effectus hinc habet affectionem
equi; at vero ad generandum affectionem actum fidei sufficit habitus
in seipso & motuum fidei, hinc utrumque datur in casu nro & ultra hoc
adveniuntur motiva & principia scientifica, hinc mirum ergo quod effectus
habet affectionem fidei & rta ex superabundantia carnis.

Quas. & effectus & affectiones utrius carnis. Respec-
tor cuiuslibet utraque, utraque nego, nulla est. Effectus in effectu qua
hinc simul in complexo ex utraque ead.

Sed contra videt S. Suarez in presenti disp. 3. sect. 9.
num. 14. quod effectus est ex altentior utraque ead simul, nam haberet
affectionem utrius & fidei simpliciori modo & in abstractione variis
ab alijs, quae affectio hinc reperitur in utraque ead simul, nam ead conti-
nerent illas affectiones sine implicitate sed tunc cum distinctione reali
inter illas.

De hoc arguere potest responderi in visione beata qua hinc
vitalitatem & supernalitatem simpliciter modo identitatis inter
se, & hinc procedit a duobus carnis subjectis a lumine gloriae & ab intellectu
natura, in quibus vitalitas & supernalitas hinc univocatur cum illa
simplicitate, quod idem considerari potest cum alijs actibus supernalibus. Quod ergo
debent responderi illas duas causas hinc superentur ab effectu in modo ha-
bendi illas affectiones cum maiori simplicitate, superentur hinc ignon effectu
in alijs nempe in modo continendi illas affectus, hoc est, eminenter seu
virtute produendi illas ratione cuius affectionis hinc ead agnoscitur & superant
simpliciter & absolute, suum effectum, hoc ergo quod de principio visionis
beata debent oes dicere, nisi etiam potest de principio illis actibus qui sunt
simul fidei & rta.

Obiiciunt etiam: quod dua differentia dividentes & opposita
hinc non coniunguntur, nam quavis carnis est adequate constitutum suae
speciei diversae, sed actus fidei & rta hinc differentias quae duogras hinc
sunt utraque differentia coniunguntur in unum actum indubitabilem. Sed
hoc arguere habere mille instantias contra se, nam actus etiam specifi-
catur ab agente in eadem sententia, atque ideo actus ignis erit specie diversus
ab actione solis, & hinc dari potest una actio quae eadem procedat ab igne
e Sole

41.
et Solis concurrentibus simul ad producendum aliquem ignem quæ
quidem actio erit simul actio ignis et Solis. Item in syllogismo
cognitio omnis præmissa differt sp̄e a cognitione alterius præmissæ
pro diversitate specificæ obiecti, et tñ actus conclusionis intrinsece ter-
minatur ad obiectum utriusque præmissæ simul et participat aliquis
utriusque, item Angelus sc̄ per unam cognitionem cognoscere Leonem
et per aliam equum, quæ duæ cognitiones sp̄e differunt pro diver-
sitate specificæ obiecti, et tñ p̄ idem Angelus elicita tertiam cognitio-
nem terminatam ad Leonem et equum, hæc uterque contrahetur et repre-
sentatur eadem sp̄e impregna Angelica, et suppono, per quam
representari possit plura obiecta vel simul omnia vel singula sc̄orim
pro arbitrio ipsius Angeli. Item perissimum est diversa species
peccati ad iniuriam et tñ potest dari unum peccatum huius mali-
tiam fornicationis et iniuriam. Denique sicut cognitiones differunt
sp̄e pro varietate specificæ materiarum, hæc etiam accipiunt
talem vel talem individuationem ab obiectis materialibus, nam attendit
fidei quæ credo Incarnationem differt saltem materialiter ab attendit
fidei credo Christi resurrectionem per ordinem quem uterque attendit
habet ad unum obiectum materiale, potest enim unius debet credi omnia quæ
et tñ potest dari utriusque terminatus per unam simplicem indivi-
duationem ad utrumque obiectum materiale, potest enim unius attendere omnia
quæ continentur in simbolo, sicut potest etiam unius actu volunta-
tis velle dare primum Petro, licet potest etiam singulas partes pan-
di velle, per singulos actus, scilicet panem, vinum, carnem &c., nec ergo
licet motuum fidei sc̄orim potest terminare actum fidei et tribuere
illi unam sp̄em, et motuum sc̄orim simul, coactum tñ potest etiam utrumque
motuum simul terminare eundem actum et tribuere illi unam
differentiam specificam quæ differt sp̄e a singulis sc̄orim et erit
hæc tertia rep̄itans utrumque motuum, sicut actio ignis et Solis
habet aliam tertiam sp̄em actionis diversam ab actione Solis sc̄orim
et ab actione ignis sc̄orim. itaq̄ n̄ conveniuntur in illo a tempore
duæ differentie specificæ oppositæ, sed daretur una simplex huius
ordinem intrinsecum ad obiectum formale utriusque differentie oppositæ.
vide quæ dixi disp. 33 de Incarnatione.

Quædam: Quæ actus n̄ est imp̄e actus fidei sed in alia
sp̄e diversa. Et n̄ est actus fidei, sicut n̄ est hō qui n̄ habent diffe-
rentiam specificam hōis. Res prædictam attendit esse vere actum fidei
n̄ quidem eundem sp̄e actionis ad diversa, nec est alio fidei igni-
ficat unam sp̄em infimam quæ comprehendat omnes actus fidei, sed sp̄em
subalternam, de cuius ratione, volent & p̄ ut amemus p̄ translationem
obscu-

obscuram Dei, nisi solum illam respiciat, nisi etiam aliud diversum
motuum.

Obijes qto: assensus ille est obscurus simul & clarus
evidens & incertus, item si respiceret motuum probabile est cer-
tus & incertus, quia oia repugnant. Rō illum aliterum esse obscurum
respectu revelatiōis quam nullo modo clare sed obscure representat,
ad verū respectu rei revelata absolute est clarum, nam licet pot
dici in seipso clare in rem revelatam sub motu revelatiōis, nō debet
dici absolute tendere obscure, q̄ obscuritas simpliciter h̄ solum signi-
ficat præcognitionem sed carentiam realem claritatis, quam carentiam
ille assensus h̄, n̄ e. a. de rōe aut fidei q̄ absolute sit obscurus,
respectu rei revelata, sed q̄ n̄ representet eam clare ex vi revelati.
q̄ idem de evidentia & incertitia cum proportione. videndum ē.
Deniq̄ si h̄t simul motuum probabile, n̄ ideo debet dici simpliciter
incertus respectu certitudinis, q̄ incertitudo simpliciter dicit ca-
rentiam realem certitudinis. Dicitur t̄ bene probabilis, q̄ pro-
babilitas dicit solum respectum ad medium taliter existentis ad asser-
sum vs ex modo assentendi per tale medium h̄ existerebatur for-
modo nisi aliunde daretur certitudo per aliud medium.

Dices: consideremus assensum illum prout proxime ter-
minatur ad ob̄m revelatum ex vi revelatiōis, prout sic tenet ne-
ad ob̄m revelatum clare, an obscure, evidenter, an incertenter?
Rō realiter loquendo illum assensum esse clarum & evidentem respec-
tu rei revelata, procedendo a. vnam fideitatem solum illius
prout actus in ob̄tione dicitur q̄ prout sic ne tendere clare
nec obscure, nec evidenter nec incertenter, q̄ claritas & obscuritas
h̄ differentia opposita quarum una debet convenire actui a.
partē rei respectu ob̄i realis, n̄ t̄ debet convenire actui sub
quam præsupponit & consideratōe vna.

Dices iterum: ponamus motuum fidei probabile
n̄ esse verum vel n̄ bene inferre rem revelatam, tunc ille assens.
erit ex eo capite falsus, n̄ e. repugnat falsitas probabilis
cum falsitate. & manebit idem numero actus fidei & falsus.
Rō illum assensum esse verum respectu rei revelata & revelati,
licet sit falsus quatenus versatur circa motuum falsum, quo
supponit aliquid n̄ reputant inconveniens q̄ debet convenire
supradictis ad aliquem actum identice falsum. Ita tenet Salas
2° tom. in 2^a d^a tract. ii. d^a j. s^a 3. num. q. j. sed quod
quod sit de hoc facile negatur in eo casu fieri actum fidei
vnum regularem, nam sicut in simili dicitur de actu
voluntatis

voluntatis in tractatu de actibus humanis n̄ ea supradictam quodvis 42.
ab aliqua circumstantia etiam partiali ē factior malus, ita dicitur p̄ de
actu fidei, q̄ actus virtutis intellectualis debet eē verus, cum ergo ille actus
n̄ eēt simpliciter verus, n̄ eēt actus fidei diuine supernaturalis in entitate.

Obiurgant 5to: habitus proportionatur cum actibz in mo-
do tendendi ad obta. Et sicut datur vng actus tendens ad vtrumq; motuum
facile, ita pot̄ dari vnus habitus tendens ad eadē motuum. Et ille auctus
n̄ procederet ab habitu fidei a quo procedunt accipi actus fidei sed ab alio
habitu peculiarī, qui etiam eēt virtus Theologica vltra tres habitus
Theologicos qui iuriter admittuntur.

¶ 2o si sermo sit de habitibz sequentis facile concederem
per actus naturales habentes plura motiua pot̄ generari habitum seu faci-
litatem operandi circa illa oīa motiua simul, hanc ex facilitate concedit
in quibz bene respondent ad representandum simile obta, q̄a ip̄os facile
conuertuntur ex ip̄a expressa representatione eadē obta. loquendo vero
de habitibz infinis cum ip̄i n̄ generentur per actus, sed habent se ad motuum
p̄os, quantumvis actus hab̄ plura motiua, n̄ relinquunt habituum
supradictum ad similes actus vterum eliciendos, sed ille actus fient ab habitu
sui immediatē concurrente simul ille et premissa naturali euidenti
ad illum actum prout videtur circa aliud motuum euidens. nec oportuit
ab vtroq; dari illum habitum supradictum ordinatum, ex se ad hunc-
modi actum cum ip̄o duplici motiua, tum q̄a contrarios quas ille actus
d voluntas pot̄ facere ex diuersis motiuis vnumquemq; ip̄i, et per consequens
vnumquemq; pot̄ eēt habitus supradictus, tum etiam q̄a n̄ erat ne-
cessarium, sufficit e. ad hunc actum mixtum coniunctio habitus fidei
cum principis naturalibz euidētibz, ut generetur ex vtroq; principio
actus sapiens naturam vtriusq;.

¶ Petes: vtrum ip̄e actus eēt naturalis vel supernaturalis, an vtriusq;
simul. Rē eē simpliciter supernaturalē, q̄ cum sit realis diuersibilis,
tota eius essentia talis eē vt fieri n̄ pot̄ sine conuisione habitus fidei
supernaturalis.

¶ Inter hanc vram sententiam oppugnant alij recentiores,
qui concedunt quidem de potestate absoluta n̄ repugnare, eiusmodi
vtrum qui simul sit fidei e sua, negant t̄ de lege ordinaria e de
facto pot̄ dari. Et probant hoc arḡo: q̄a si factus eēt supernaturalis,
vt concessimus, hoc a. de facto repugnat, nam habitus naturalis scientip̄os
n̄ pot̄ concurrere ad actum supradictum nisi elicitur ab aliquo alio
principio nempe ab habitu infuso fidei, sed habitus fidei n̄ pot̄ el-
uare habitum naturalem ad produendum illum actum q̄ habitus vtriusq;
ficus n̄ pot̄ concurrere ad illum. Minor prob̄: q̄a habitus fidei n̄ pot̄
ele-

eleuari ad operandum scientiis circa aliud obitu qd n' est obitum
 foale vel male fidei, quate. n' e' obitu scientiis. Eaty ille pro-
 ut scientiis est quidem signatus e' n' procederet ad aliquo p'inci-
 pio signatus in quib' virtute contineretur.

Hoc argu' multum probaret, nam probaret etiam nullam
 conitionem Theologicam p'oe e' signatam, debet e. ad conitionem Theo-
 logicam concurrere cum p'missa de. fide. Altera cognitio naturalis, quae
 debet etiam eleuari ad habitum fidei vel ab alio principio ad illam
 conitionem signatam eleuandam. cum ergo conitio Theologica verset
 circa aliq' aliud obitu p'ater obitu fidei, n' poterit spes concurrere, aut
 eleuari p'missam naturalem ad illum effectum produendum. Con-
 quens a' e' saltem ostendimus in superiorib', sequeretur e. cognitionem
 illam qua immediate dirigit ad operandum honeste debere e' semper
 naturalem, nunquam e. aut fere nunquam dirigitur et immediate
 actus mere fidei, sed debet semper dirigi. p'cedit per cognitionem ali-
 quam practicaem distantem hinc e' nunc bonum e' taliter operari.
 Ita fides docet pauperem ubiendum e' iste h'oe p'oe apparet suffici-
 entior pauper, q' fides docet Christum e' adorandum, e' aliunde e' mora-
 liter certum q' hac hostia sit consecrata e' contineat Christum etc.
 qui actus pin' ut signatus, voluntas honesta qua coniugatur, n' erit
 signatus in sententia horum authorum.

Ad argu' ergo R' habitum scientiis eleuari ab ha-
 bitu fidei ad illum actum produendum, nam iust' habitus fidei et ele-
 uare p'oes naturales ut concurrant ad actum signatam, n' p' eleuari
 aliud congruuntur naturale ut concurrat cum habitu ipso p'oe
 ad actum utriusq' conem. Illud a. q' assumitur, q' realiter actus
 fidei p'oe eleuari congruuntur naturale ad actum circa obitu qd n' sit
 fidei, e' ois saltem, nam iust' fides sola n' p'oe versari nisi circa rem
 propriam obitu, fides t' cum alio congruuntur p' operari partialiter
 circa alia obita n' sua, q' quidem n' p' p'oe p'oe p'oe. Primi-
 ta hi' auctores admittunt p'oe dari aliquem actum qui dum sit p'oe
 fidei humana e' appetitatur conitione q' utramq' motuum. in illo
 ergo actu sit fieri iam argu' ille e' alio e' vere scientiis e' p'oe
 etiam versatur circa obitu fidei e' p'fectior quam p'oe fieri a sola
 fide, humana, quare spes humana debet eleuari supra suam propriam
 p' h'orem ut producat illum actum scientiis. quomodo ergo p'oe
 habitus scientiis eleuari, fidem humanam ad produendum actum effec-
 tionem in sua entitate, etiam p'oe versatur circa obitu fidei, n' iust'
 sed fidei?

Ad explicatur e' p'oe ad h'orem hoc argu' in habitibus

1122 =

supra nobis vel naturalibus voluntatis, admittunt e. pro voluntatem uno
 concurrens actu a pluri aliis obitu pp. motiva plurium virtutum concurr-
 rentibus habitibus simul. Marum omnium virtutum. tuque ergo manifestum
 e. qd virtus inferior v. g. Temperantia producit simul cum charitate,
 alium charitatis virtutem & temperantia, debet ergo elevari a charitate
 ut possit concurrere ad actum qui totus in sua caritate nobilior e. & fechor
 et quia est si eorum est actus temperantiae. ecce quomodo charitas
 eleuat temperantiam ad eleuandum actum effectorem circa obitum
 temperantiae, nec illud obitu h. p. p. inest ad obitu foale charitatis.

Tertio eadem fides eleuat de facto spes naturalis in totum
 quatenus representat obitu fidei, sed etiam quatenus representat alia
 obitu die implementia. v. g. quando aliquis credit Christum. Animum
 tertio die resurrexerat, obitu gratia naturalis quam h. f. h. resurgentes
 prout cum dicit de p. in imagine cum vestibus e. & ex illo, que
 spes eleuantur ad produendum alium fidei supernaturalis, quo licet h. affor-
 meper aut orietatur reditus ille, apprehenditur in e. obicitur h. cum
 illa vede, & de illo affirmatur e. obicitur Resurrectio. ecce spes obitu
 die implementis, h. nullo modo creditur per fidem, eleuatur ad fidem
 ad produendum actum supernaturalis, quo exprimitur illud etiam obitu
 quod mirum e. qd in fides eleuat sciam naturalem ut cum fide produ-
 cat particulariter actum supernaturalis circa vtriusq. motiuum.

Ratio e. priori e. qd sicut es ipso d. scia pt tendere
 in tale obitu, sit virtutum concurrere cum obitu p. inceptis in ordine ad
 unum actum qui tendat in tale obitu foale, & deo pt concurrere cum
 fide humana e. quia si eleuat illam in actum fidei e. scia produendum,
 qd obitu dem actus tendat ad obitu foale scia, ita spes divina e. quia
 sit habitus supernaturalis eo ipso qd pt tendere ad tale obitu foale, pt con-
 currere ad obitu actus qui tendit in tale obitu foale, e. consequenter pt con-
 currere cum obitu actus qui p. inceptis h. h. actum actum delectare illa,
 qd totum hoc fuit in ordine ad unum obitu foale. qd attingitur per tale
 actum. h. pt ergo spes sola venari circa obitu foale, eleuentis fidei,
 qd in simul cum scia e. pt eleuare sciam ut simul cum fide eleu-
 at talem actum, qd ille actus venatur circa obitu foale fidei,
 qd sufficit, sicut pt eleuare spem imperatam circa vobem. h. re-
 surgentis, sicut sola spes secundum se h. respiciat tale obitu nec pot
 illud credere.

Sed contra obicitur iterum y. d. n. recentiores: qd tanta
 pt e. diuersitas inter duas causas naturales, ut h. pot concurrere e. con-
 currere ad eadem unum effectum conem, nam licet ex e. v. g. e.
 una generetur tertia spes naturalis e. ex pruno initio in amygdala
 gene.

generetur fructus, n̄ tñ poterit ex camelo & leana, vel ex fua & cucurbita, ff magna diuersitatem generari terra species, maris a. e. diuersitas inter fidem & sciam ekm una sit signatilis altera naturalis. & n̄ poterit eademeru ad producendum actum qui sit proles utriusq. conis.

¶ Magna etiam e diuersitas inter actum fidei humane & scie & maior quam inter duos actus scie, & tñ igni admittunt p̄ce eandem confectionem unico actu elici ff utrumq. motuum, & n̄ p̄t elici vñs actus ex duplici scia desperata circa obta diuersa. item magna e diuersitas inter virtutem charitatis & temperantia, & tñ p̄t utraq. concurrere ad eundem actum. n̄ debet ergo attendi diuersitas principiorum secundum eam entitatem, sed diuersitas oborum, quanda ex obta tñt talia ut p̄t, conuenari ino actu e ff utrumq. moueat ad idem obta male, p̄t utrumq. principium concurrere, q̄ n̄ p̄t intendunt congruere in tuo actu imaginem vel affectum sui obti, & ideo admittunt consortium congruibilem congruere q̄ fiat talis actus qui exprimat talem imaginem vel affectum. & quidem si camelus p̄t cum leana producere prolem que exprimeret engrum. utruem, n̄ reueret illud congruibilem, nec ficus reueret vantro nem cucurbita, si ex utraq. fueret fructus referens tum studium ficos, red vñs e q̄ habet in feli, qui dantur in viam dantur ad actus diuersos in modo exprimendi aut tendendi ad obta, sed actus oio similes ad obta sola n̄ n̄tante ff ordinem ad principium n̄ naturalis, quod reliquum vero seruetur eadem ordo p̄ modo operandi, ita ut quazq. e quomodo fuerit referens actus naturales fiant eorum loca ubi naturales, atq. ideo maiori deuit utraq. series operationum & actuum, & se mutuo seruare p̄t etiam imperari actus naturales a naturalibz & econtr, nam, ne ut p̄t voluntas naturalis imperare intellectu speculacione quationis Philosophice q̄ta fit per actus naturales, ita poterit imperare voluntati exercitium alicuius virtutis ubi naturalis que n̄ procedat ex fide sed ex cognitione naturalis. atq. q̄m si n̄ est hoc mixtio vtrorumq. actuum, & generetur q̄ p̄p̄ositis motibus virtutem naturalium & supernaturalium ad idem obta amplectendum e volente. h̄m illud amplecti prout favore solent ff oia illa motiva n̄ p̄t sed ceperet ab amore illi obti vel caritate eueret actum naturalium solum, & quidem est cum detrimentis meriti, quare cum Deus voluerit, quotiescunq. occurrat occasio eliciendi actus meritorij, concurrere conueniunt naturalis, debet consequenter dare virtutem habitibus naturalibus concurrerendi cum alijs congruere ad quereung actum bonum perinde ac si oes eet eandem ordinis.

ultimo

Nemo obicit: qd misericordia infusa n̄ pot̄ de facto concurrere cum misericordia naturali ad eundem actum misericordiae & nec fides et actus naturalis ad eundem actum conueniunt. Ans̄ probant: qd si id fieri pot̄ foret de facto quoties hōs uultus elicit actum misericordiae, cum semper proportionata sint utriusq; virtutis motiua. Consequens. a. ē falsum, qd ille actus est supernaturalis, atq; itaq; n̄ pot̄ a nobis percipi, sed dicitur elici a hō, atq; naturalis a sola misericordia naturali qui pot̄ percipi.

Hoc arguē procedit ex principio falso; diuinus ergo pot̄ in aliquo actu contingere, si tñ semper qd si semper deo cognitio requiritur ad operatiōem utriusq; virtutis, nam misericordia infusa operatur ex bonitate misericordiae cognita per fidem qd auctoritatem Dei, ut suppono ex tractatu de: Grā, misericordia uero naturalis procedit ex cognitione eadem honestatis per lumen naturae & uultus naturalis, si a. contingat proponi utriusq; poterit fieri unus actus ut utraq; cognitio, qui, licet sit supernaturalis, sit & debet percipi ab hominib; cum sit, ut diximus in superioribus.

Ex dictis infero pot̄ eundem numero assensum uertantur circa aliquam ueritatem immediate, & ex apprehensione terminiorum, & circa eandem mediate, qd alibi arguē uultus uel auctoritatis, potum ē assentiri qd obit ex terminis apparet uerum aliquomodo exi-teranter uel probabilitate, cum etiam qd deus ita reuelat uel qd infertur uidenter ex principiis certis, & tunc ille actus erit simul primum principium & conclusio respectu eundem obit materialis. Item eodem actu uoluntatis potum uelle alibi obit u. g. potum ut finem qd bonitatem delectabilem quam in se hō, & ut medium utiq; ad finitatem u. g. qd sicut potum uelle idem medium ut utile, ad suos fines, ut etiam potum uelle idem obit qd x. & qd alium finem.

DISPUTATIO II.

De Obiecto Materiali Fidei.

Postquam egimus de obit finali Fidei seu de motus credendi, reperitur ut dicamus de obit materiali ex de his quae creduntur, ut plene cognoscatur fidei obit & doctrina S. Thomae in hac quaestione prima ordo conuenietur.

Sectio II. I.

SECTIO I.

Quo sit obiectum materiale, dignatum nostra Fidei?

In hac quaestione multa mixentur de nouo & multis afferentur
sententia diuersae; quae, si res bene intelligatur, fere conueniunt vel
parum solum differre.

Supponendum ergo in primis e id quod diximus
sextione in materia obiecti materiali in presenti vniuersi pro eo cuius
aliud assentimur, nam licet aliquando obiectum materiale dicitur illud
quod terminat cognitionem immediate, per quam existitatem res
per aliquod sibi inherens, ut paries dicitur obiectum materiale visionis,
quia scilicet visio terminatur ad solam absentiam parietis in ha-
rentem, illud tamen solum est obiectum denominatiue, & per accidens, nos a-
loquimur in presenti de obiecto materiali quod immediate terminat
actum fidei per suam existitatem, quare a nonnullis appellatur
obiectum sociale, ut distinguant illud a motivo assentiendi quod appel-
lant obiectum sociale quo. sic loquitur Valentia in presenti de op. 1. q. 1.
art. 1. d. 3. melius tamen appellatur obiectum materiale cum 1. Thomas in
senti art. 1. quia fides vocatur circa illud ut informatum per au-
thoritatem & reuelationem diuinam tanquam verum obiectum sociale.

Supponendum 2do in obiecto materiali fidei potest distinguere
id de quo aliquid creditur, & id quod creditur. Primum dicitur
obiectum, 2do vero predicatum, & utrumque simul dicitur obiectum com-
plexum seu tota propositione obiectiva. si ergo querimus quid sit obiectum
materiale fidei dignatum facile. Quod non est vnum obiectum sed plura
pro veritate, scilicet fidei, & quidem dici debet de predicatis,
multa e. ut quae creditur & multas ea de quibus creditur, & multi-
plura quae credi possunt reuelantur. quare obiectum materiale fidei in tota
sua latitudine potest comprehendit omnes veritates necessarias & con-
tingentes quae reuelari possunt, & quae aliunde ex parte obiecti non reuelantur
reperiantiam, reperiantiam cum assente fidei diuina. dixi quae re-
uelari possunt, quia aliqua veritates non possunt reuelari, ut cognitio quae
Deus non re. nihil unquam dignum reuelare, & alia habita in de. dixi
etiam quae aliunde ex parte obiecti non reuelantur, reperiantiam in intellectu
arem cum assente fidei diuina, quia si Deus nollet illam in intellectu
con-

concurrere. inquam ad assensum fidei, potest Deus revelare. hanc
 suam voluntatem, si tñ potest fides esse a sensum circa illam, q̄ ipsa
 revelatio supponit Deum nolle concurrere ad illam assensum, reliqua.
 vero oēs quæcumq; illæ sint sicut cognoscuntur a Deo ita potest revelari
 & crediti per fidem.

Sentes: an hæc oia obta. male accipiunt ad fidem eiq; im-
 mediate? R̄ affirmative, q̄ oia ex se viduntur motus fidei & ex
 immediate revelantur a Deo, & dico q̄ est hæreticus & amittit fidem
 qui negaret Johannem habuisse carnem, atq; qui negaret Incarnacionem.

Quæ: gravior blasphemia est negare. Chr̄i divinitatem
 quam a ligido aliis tenas. R̄ ex se videtur ad immediate est contra-
 fidem omnem ac aliud, coactum ex aliqua circumstantia male potuit
 veritate peccatum, præsertim q̄ melior est irreverentia negare Chr̄i quæ me-
 jus pertinet ad eius dignitatem, atq; Deo sanctior in ratione irreverentia est
 gravior.

Quæ iterum: Deus n̄ æquiter oia affirmat, aliqua e. im-
 pliciter affirmat, alia veri cum iuramento & n̄ oia exigunt æqualem fi-
 dem. Nego seq. q̄ tñ respicit Deo mendacium quam perjurium,
 uno in rigore nihil sit affirmare nisi cum iuramento, iurare e.
 nihil aliud e. quam adducere Deum in testimonium, Deo e. semper inter-
 ponit suum testimonium quoties aliquis affirmat, licet ut nobis sese
 accomodat utatur aliquando iuramento explicito, ut vehementer nos
 ad assensum moveat.

Sentes tñ licet oia hæc immediate credantur per fidem, ali-
 qua tñ principaliter quam alia ad fidem pertinent, tñ q̄ ex se est obta
 notiora, quare licet hinc hæc. Electi magis inclinatis ad cog-
 noscendas veritates notiores, sic etiam hinc fidei, tñ etiam q̄
 quædam est quæ magis conducunt ad fidem qui de facto per fidem
 interdicitur, ut potest videmus.

Supponendum ergo tñ obta male adæquatum alicuius rei
 vel habet aliud e. adæquatum simpliciter, aliud vero dicitur obta adæ-
 quatum attributionis. primo modo obta e. adæquatum completitur
 oia quæ attinguntur per oēs actus illius rei. 2do modo dicitur obta
 adæquatum q̄ licet n̄ attingatur immediate per oēs actus, oia tñ obta
 illorum actuum ordinantur ad illud melius & magis complete cognoscen-
 dum. exemplum habes in Medicina, cuius obta adæquatum attributi-
 onis e. curis horis, & licet n̄ cognoscatur immediate hæc curatio per
 oēs suos actus, oia tñ cognoscit in ordine ad ipsam, v. g. actus quo
 cognoscit naturam & proprietates talis herbe v. g. seu eius temperamentum
 Deo pertinet ad Medicinam, q̄ illa cognita docerit ad melius sciendum
 modum

modum curandi talem vel talem morbum. sic ergo de fide inquiri
potest: an in obitu obitu materialibus quae recipiunt ut vivunt aliquid obitu ad aqua-
tum attributionis, in ordine ad curam, meliorem cognitionem coetere
ola cognoscantur e quala illud sit? dicitur alicuius obitu cognosciones debe-
re. Ordinari ad obitu attributionis melius cognoscendum, in quidem ad
illud faciendum vel acquirendum, sed ad cognoscendum, nam licet cog-
nosciones fidei ordinantur ad generandum amorem Dei, sed tamen amor Dei
obitu attributionis ad aquatum, sed forte, partiale in quantum fides
etiam docet quomodo sit habendus amor Dei; obitu, et attributionis
et si cognoscitur per illam viam vel habitum, et ad curam meliorem
cognitionem deserviant et ordinantur coetere actus illius scilicet.

Supponendum quoque quando dicimus quod alia obitu cognosciones
in ordine ad obitu attributionis, non debent illigi quod obitu actus habet suum
in sua entitate seu in modo intrinseco tendendi ad sua obitu aliquid
ordinem intrinsecam ad obitu attributionis, nam cognosciones quae medi-
cina investigat naturam et temperamentum talis herbae, non habet quantum
est de se, maiorem ordinem ad curam huiusmodi cognoscens quam ad
alium finem ad quem illig. huiusmodi natura ubi habet se, et quam si medi-
cina non intendit illam huiusmodi curam cognoscere, nam ille cognosco
solum representat naturam et temperamentum herbae a priori vel posteriori
cognoscitur precipuendo a fine quem Medicus intendit, quare tota illa
ordinatio est extrinseca huiusmodi re ex parte, illig. qui habet illam cognoscens
in ordine ad talem finem. sic etiam actus fidei, quo credimus totam
habuisse causam per revelationem Dei, de se non habet ordinem intrinsecum
nisi ad hoc peculiare obitu, sicut obitu attributionis fidei sit Deo vel
aliquid aliud, quod quavis oia quae creduntur per fidem sunt opera
Dei, et per consequens habet ordinem ad Deum, potest tamen ascendendo
ab eo ordinem, sicut Philosophia agit etiam de ente mobili, quod per
ordinem ad Deum, et tamen non ideo Deus est obitu attributionis Philoso-
phia, quod non intenditur precipue a Philosopho per oia suos actus cog-
noscens Dei, sed cognoscens ipsius entis mobilis.

Hinc infero esse abusum de facto sit obitu ad aquatum
attributionis fidei, de quo potest, de potest tamen potest huiusmodi, et
potest et Deus plures veritates revelare, quae de se non magis deser-
viant ad Dei cognoscens quam aliae veritates naturales quae investi-
gatur Philosophia et Metaphysica, quare sicut Philosophia et Meta-
physica et Deus obitu ad aquatum attributionis, sic non est fidei in illo
causa. Dices: Etiam non oia actus fidei est virtus Theologica cum
non oia attingent Deum. Respondendo: quod non oia virtus Theolo-
gica non derivatur ex obitu materialibus, sed ex motu proprio, quod in obitu
actibus

actibus fidei & veritates divinae.

His suppositis quaestio remanet: an de facto obitu adaequa-
tum attributionis nostrae fidei, id est, ad cuius cognitionem oes fidei actus
ordinantur, sit solus Deus an aliquis alius? & quidem dubitari non
potest. Deum, si non sit obitu adaequatum, deum principalissimum esse, quo
plura & potentissima credidit nostra fides, ut patet ex articulis qui continent
praecipua capita fidei Christianae & oes complectuntur aliquas verita-
tes quas de Deo ad intra vel ad extra de Deo confitemur. diffi-
cultas ergo sola est: an solus in solum Deus sit obitu principalissimum
re etiam adaequatum attributionis.

Pares afferuntur sententiae. Durandus q. 5. prologi docet obitu
adaequatum esse bona merita, cuius sententiam libere refert Vaz. j. tome
in j. partem disp. jo. cap. 2. Durandus tamen in ea sententia non permansit
ut notat Suarez in presenti disp. 2. sect. j. num. 3. Denique Cabrell
& Beanus indicant obitu adaequatum fidei esse Christum Dominum. Alij
dicunt obitu adaequatum esse Deum non quidem secundum se, sed sub ratione
glorificatoris, sicut, ut alij dicunt, sub ratione Salvatoris, vel, ut dicit
Albertus, quatenus Alpha & Omega, id est, principium & finis. Alij
dicunt esse Deum secundum se, non sub ratione Veritatis, quam sententiam
post alios sequuntur Valentia dicto d. 3. & Vasquez ubi sup. & ha-
rez ubi sup. sect. 1. & 2.

Existimo has oes sententias parum differre obitu adae-
quatum attributionis fidei esse Deum sub ratione Veritatis & salvificam
veram, haec enim videntur esse ad quorum cognitionem ordinantur oes qui
fides nostrae de facto docet, ut scilicet sciamus quis sit Deus & quibus
modis de Deo consequi salutem magis. cum hoc tamen constat quod
cuius potest Deo esse obitu adaequatum nostrae fidei, prout dicitur a S. Thoma
& alij coheret, & in primis quod Deus sit obitu attributionis condat
ex multis scripturae testimoniis, quae ad hoc ponderat Valentia ubi sup.
& ex August. lib. 4. de Civitate. cap. 29. in hac verba: fidei primitivae
& maximum officium est ut in verum creatur Deum; & alij Patribus
ab eodem Valentia adductis.

Quod vero saltem etiam nostrae fidei ad fidei obitu condat ex
multis scripturae locis. Inia 48: ego Dominus Deus tuus docens te virtutem.
ad Ephes. 4: ipse dedit quosdam Prophetas, alios vero Evangelistas,
alios vero Pastores & Doctores ad confirmacionem sanctorum. 2. ad Timoth.
3: ois scriptura divinitus inspirata utilis est ad docendum, ad arguen-
dum, ad corrigendum, ad castigandum in iustitia ut scilicet sit homo
Dei ad omnia & opus bonum instructus. Deo fides saepe appellat veram
salutem, verum salutem. Luca 1: salutem salutem. Actuum 13. calli saepe.

Quae:

Præ: notitia nræ salutis etiam ordinatur ad meliorem
notitiam Dei & solus Deus e h' ulty nræ e obitu adæquatam attributi-
onis fidei cum ad solum Deum cetera oia ordinentur. Ex solu-
tione huius objectionis constabit ræ conelusi nræ; qd ut alij et obitu
adæquatam attributionis alicuius scilicet qd sufficit oia, qua docentur
in ea scia ordinari ad illud, sed ultra hoc requiritur qd ea oia n' cog-
noscantur qd se, sed qd meliorem illij notitiam habendam, sicut e.
magis Melioris n' cognosceret nræm herba nisi conduceret ad sciendu
modum curatiois. qd si Medicus cognosceret nræm herba expectando etia
illam cognitionem qd se independenter a cognitione curatiois, n' est cur
herba tractaretur a ræbe obitu attributionis saltem partialis. Hoc
in Logica dicitur demonstracem n' ee obitu adæquatam attributionis
Dialectica, qd licet definitio e divisio e alia, qua traduntur in
Logica, deserviant ad demonstracem, n' tñ cognoscuntur solum qd
demonstracem, sed etiam qd se, qd cognitio definitiois e dicitiois
etiam dependenter a demonstracem obitu ad dirigendos actus intellectus.

Hinc ergo qd ad objectionem, nam licet notitia nræ
salutis e sapientiat conueat ad cognoscendum Deum eig auctorem
e finem, hec tñ a fide n' solum obijunguntur intenduntur ad gene-
ratiuam in notis meliorem Dei notitiam sed etiam qd se, ita ut licet
ex cognitione meliorum nræ salutis h' generaretur cognitio melior
Dei, adhuc fraderetur a fide, e adhuc Deus revelaret nobis qua me-
dia vel aptiora eunt ad nræm sapientiat e pfectiora, utrumque
fides de facto intendent, scilicet ut cognoscamus Dei maiestatem e pfectio-
nem ad de ipso sentiamus dignæ, e ut sciamus etiam viam salutis e pfectio-
nem nræ, atq' ad hec duo videntur ordinari oia qua per fidem nobis
manifestata sūt. Deniq' cum hoc fiat qd quomodo dicere, Deum e qd
obitu adæquatam attributionis nræ fidei, prout loq' videtur. I. Thomæ
in p'ncipiis art. jmo, loquitur e. de Deo n' solum secundum m' sed ut asse-
quibit etiam a nobis, multa quippe docet fides n' solum ut sciamus
qualis sit Deus in se, sed ut sciamus etiam quomodo sit a nobis assequende,
Deus a. in hac latitudine bene appellatur obitu adæquatam attribu-
tionis fidei.

Obijungunt aliqui: qd in symbolo continentur præcipua
mysteria nræ fidei, e tñ in symbolo nihil traditur de actu meritois nræ
modo bene operandi. qd scdm nræm ee partem necessitatiam
partem practicam. e quidem præcipua eis mysteria, quæ sunt nec-
essaria e ordinatur ad cognitionem Dei, continentur in symbolo qd
potissimum ordinatur ad cognitionem, at vero quatenus practica
magis continetur in lege, sed Decalogo, cuius notitia e etiam
necessa =

necessaria ubi & ordinatur ad bene operandum.

Dubitari potest de humilitate Christi an etiam pertineat ad obitu attributionis nostrae fidei per illud Joannis 17: haec est vita aeterna ut cognoscant te solum verum Deum & quem misisti in mundum Christum. Sed de cognitione etiam fidei solent explicari. Et illud Joannis 20: haec est scriptura ubi ut creditis quod scripsit Spiritus filius Dei et ut credentes vitam habeatis in nomine eius. Atque verius sic videtur Christi humanitatem huius sit primam & praecipuum medium nostrae salutis & potissimum Dei in hoc saeculo respiciendum, ut in deo fidei, sicut coetera beneficia Dei & sicut alia media nobis collata ad salutem, scilicet ut ex eius cognitione melius cognoscatur Dei bonitas erga nos, & melius sciatur quam viam debeamus sequi ad nostram salutem consequendam.

Contra hanc doctrinam obijci potest primo: quia aliqua videntur tradi ut fidei quorum notitia ad neutrum horum obituum ordinatur, ut: Tobiam habuisse canem, quis melius cognoscit Deum aut media propria salutis ex eo quod sciat Tobiam habuisse canem. Et non est istum illud quod diximus obitu adaequatum attributionis fidei. Sed est ipsi istum veritatem conducere ad cognoscendam veritatem fidei quae nec in re viliissima deficiere potest. Sed contra, quia in primis hoc non debet dici eorum opinio quae Petrus narrat vel docet de re ipsa Petrum obitu attributionis, quod est ridiculum, ratio autem est quia narratio Petri non dicitur, nec ostendit Petrum esse veracem nisi rei essentis absurde cogniti de probes, imo supponit in audientibus fidem veritatis Petri ad hoc ut credatur res narrata.

Melius ergo de eadem Tobia, huius in ista parte conducat ad Dei bonitatem vel viam salutis nostrae cognoscendam, conducere in quasi integraliter et ut partem historiae & rati summa comprehendantur Dei bonitatem erga Tobiam, cuius aliquid latet pars futuri aduentus canis praecedentis & praecedentis salutem nostram & salutem, quae etiam ratio quasi in speculo videtur viam salutis nostrae per exemplum, cui post arumnas & tentationes, propitiam & gratiam, Deus restituit in maximo & in minimo.

Secundo obijci: quia idem est obitu adaequatum principiorum & contentum, principia autem nostrae fidei sunt actuali quae oes sunt de Deo & Deus solum secundum se. Et obitu adaequatum attributionis. Quod articulos est quidem quasi dignitates & principia principalissima nostrae fidei, et sunt alia plura principia & veritates immediate etiam reuelatas nostrae fidei, quarum obitu est bonitas & honestas virtutis, malitia & turpitudine vitiorum.

Tertio obijci: Metaphisica haec etiam pro obitu partiali
altri =

attributionis Deum & quoad illam partem n̄ distinguit a fide.
Negatur conseq: q̄ Metaphysica investigat Deum per rationem n̄
tam, fides vero per solam ignis Dei revelationem, quare licet n̄ differant
at quoad ob̄iū materiale, differunt maxime p̄nes diversam motum
fideles accipiendi.

Quarto ob̄iēs: q̄ ois cōia supponit de suo ob̄o
quod sit & quid sit, ut dicitur in posterioribus, fides a. n̄ supponit
sed docet de Deum, & quis sit Deus & Deus n̄ e. ob̄iū fidei.
illam prænotionem de ob̄o, quod sit, n̄ exigit ab h̄te id. oem̄teram,
sed id. demonstracōem effectivam qua prima passio demonstratur
de cetera plures e. id. demonstracōes quibz probatur ipsa existentia
ob̄iū saltem a posteriori. utem prænotio de ob̄o quid sit solum
requiritur quatenus importat notitiam nominis & aliquam noti-
tiam confusam ipsi rei significata per talen̄ vocem, ignitis e.
dubita quidditatis ob̄iū postq̄ semper intenditur quam supponit
p̄e plures demonstracōes, ut suppono ex libris posteriorum.

Infero primo idem dicendum e. cum proportione de
ob̄o attributionis Theologia, nam si petas quale sit ob̄iū materiale.
Theologia sit habere. dicendum e. e. oes veritates que ex
veritatibz revelatis, qualescunq̄ illa sint, possunt inferri. si vero
petas: quale sit de facto ob̄iū adæquatam attributionis Theologia,
similiter dicendum e. de Deum in iussu & m̄dia etiam n̄ra salubris
& p̄fectionis, ad hæc p̄. ordinantur oia de quibz de facto tractat Theolo-
gia; cum e. ois Theologia cognitio inferatur ex principiis revelatis
Ex hoc sine ut melius cognoscatur, p̄ etiam quoad. real. conclusões e. illas
ca. qua fides docet, ad eundem etiam finem ordinari debet conclusões
Theologia, ad quem ordinantur principia fidei ex quibz inferuntur.

Infero 2do idem cum proportione dicendum e. de ob̄o
attributionis, & ob̄o attributionis fidei, si iuxta distinctionem signi-
ficatum inter ob̄iū & ob̄iū, nam ob̄iū attributionis fidei, & illud, inferri
ob̄iū, de quibz aliquid e. credens, tale e. ut ad illis cognitionem oia alia
ordinantur, ob̄iū vero attributionis e. illud, q̄ inter ea que per fidem
creduntur, taliter se h̄t, ut in ordine ad illud, reliqua oia credantur,
modo supra explicato.

sectio II.

SECTIO II

Utrum possit Obiectum Materiale Fidei esse aliquid falsum?

Duplex questio sub hoc titulo breuiter & examinanda. Prima e:
an Deus possit reuelare aliquid falsum, cum e. dictum sit in supe-
rioribus fidei esse purgare Deus obicere reuelauerit, si scilicet
apertus Deum esse reuelare aliquid falsum, consequens e qd aliquid
falsum possit e obiectu materiale fidei. 2a questio: an hec Reg
si possit aliquid falsum dicere, si in aliquid falsum proponatur nobis,
et reuelatum a Deo, an possit nra fides credere a sanctorum circa istud obiectu
apparenter reuelatum.

Circa primam questionem fuit error a recentium Deum
esse calupniando factu fuisse mentium, qd tribuatur Priscilla =
matis e hincis apud Valentiam in p. 1. puncto 2. contra
quem erroris late agit Augustinus lib. contra mendacium cap. 2.
inter Catholicos etiam n. deserunt qui dicere Deum n. quidem de
p. 1. ordinaria, sed de p. 1. absoluta e in eua p. 1. mendacii, vel iuste
n. per seipsum immediate, sed per alium p. 1. a merere aliquid falsum.
Iste Gabriel Briaccensis, Thomus, e quidam Hybernus relecti a Va-
lenti. vti supra concludit. 2. e. Suarez in p. 1. disp. 3. sect. 5.
tertiuma in e pars negativa, in vnum Alaba etiam
de p. 1. absoluta, quam cum S. Thoma in p. 1. art. 3. docent oes
Theologi apud predictos auctores, e quidem Valentia meriti affirmat
e contrariam sentiam Alabam etiam de p. 1. absoluta tenentis
ad minus censura dignam e. Suarez a. ficit e h. 1. etiam
sentit Coninca in p. 1. disp. 10. nam. 5. e. 14. Iste p. 1. ex scriptura
ad hebr. 6. volens Deus abundantis ostendere, v. m. obilitatem con-
siliu sui interponit Iusurandum ut per rursus res immobiles, quibus
improbabile e mentiri Deum, firmissimum solatum haberemus. in
quo loco aduertendum e Apulum n. eolum excludere a Deo mendaciam
de p. 1. ordinaria, sed etiam de p. 1. absoluta, nam si possit Deus
mentiri de p. 1. absoluta n. haberemus firmissimum p. 1. quam
Paulus colligit ex improbabilitate mentuendi, p. 1. e. formidare an
Deus vobis sua p. 1. absoluta, promississet nobis falso vna inten-
tione implendi. deinde e optimus locus ad Rom. 3. in illos verbas:
e. Deus verax, ois a. h. mendax. in quo loco n. e sermo de actu
sed

sed de poia, multi e. et hoies qui aita n̄ mentiantur, Deus a.
ne actu nec poia mentitur, in quo sensa hunc locum explicat l.
Ambr. lib. 6. e. pte 27. eadem veritas traditur eoa do Timotheum
j. Exodi 34. Numerorum .23. Joas 3. e. v. ad Rom. 3. ad Titu
3. e. alibi saepe.

¶ 2do ex Patribus. Iohannis lib. de Incarnade.
Vorti: absurdum e, inquit, Deum in suis vestis mentiri, n̄ e.
Deus fuisse. Dionysio de divinis nobis cap. 8. veritatis, inquit,
negis quicquam e ab ipso ente prolapsio, Deus a. ab ente cadde
n̄ p̄. Ambrosio ubi supra. Cyrillo. hom. j. in symbolum, Cyrillo
Alexandrino lib. 2 in locum cap. 69. Augustus lib. 22. de civitate
Dei cap. 28. e. alibi Anselmo lib. j. ut Deus hōi cap. j2. quia
verba vide apud Valentiam. quibz adde. Basilium scrip. de ampli-
ficacōe appllate rerum ubi sic ait: hac verba Dei et e deo falsa
e n̄ possunt.

Tertio p̄t. rade. q̄ mendacium e intrinsece malū,
e vnum ex is quibz et mala q̄ prohibita deo prohibita q̄ mala,
vt supra p̄ ex l. Thoma e alij infra q. jjo. art. 73. ades vs nec
Deus p̄t. in eo dispensare, e mger e. maneret cum sua indecentia
intrinseca in ordine ad nāam radelem, q̄ indecentia potissimum
oritur ex dedecore quo nāa radeis afficitur in ordine ad summa nup
commercia amittendo veracitatem e auctoritatem quam quilibet ho-
nestus vir conservare debet, unde merito mendaces viles reputantur.
ex quo fit vt in nullo casu p̄t. honestari mendacium, vt docentur
in capite. Inger eo de Mariis, ubi dicitur nec pro saluanda gēcom vita
licet mendaciam, q̄ ipsum refert l. Cemens lib. 3. recognitionum die-
tum e a l. Petri Simoni Mayo. e sane hac rade potissimum h̄ locum
in Deo, nam licet darems hoim in aliquo casu necessitatis p̄t. mentiri
ad vitandum aliq̄ magnum malum p̄. aliter vitare h̄ p̄t. Deus tñ h̄ p̄t
hoc titulo mentiri quippe qui facillime p̄t. consurgi illam fixam me-
mendacio, quare Plato lib. 2 de Republ. cum admittat licere hoī me-
daciū ad vitandum aliq̄ periculum, Deo tñ id negat e dictam radeōm,
q̄ etiam docuisse Origenem refert Hieronymus lib. j. Contra Ruffianum.

Quarto p̄t. q̄ infinita auctoritas in dicendo e in summa
fides debeat e sane defectio simpliciter e complex, vt e a contrario,
cum etiam inter hoies h̄ debeat, vt de dedecore, si quis h̄t talem auctori-
tatem in dicendo cui absq̄ formidine ordiri h̄ p̄t, hac e. infinite auctoritas
h̄ e in Deo si aliqua rade p̄t. mentiri.

Quinto p̄t. solet. q̄ si p̄t. Deus de poia absolute mentiri,
naturat tota scriptura fides, etiam e. eadem e certissime scriptura m
q̄ Deus

si Deus eam reuelaret, si a. potest Deus falsum reuelare merito formidare. 49.
quis potest an Scriptura est falsa, hoc etiam si Deus reflexe dixerit se
in Scriptura nihil falsum velle. de seia absoluta reuelare, nam haec
ipsa reflexio potest esse notae suspensa, ut eandem rationem. Et ut nra fidei
certitudo firma sit, ponenda est in Deo imporia ad falsum.

Quod hoc arguere nimum probare, nam licet Deus in
potest mentiri, et in uti amphibologia et circumlocutione vel intentione
aliam sensum suum ab eo quem concipiunt aduocantes, nimirum
supplendo mentaliter aliam propositionis partem vel restrictionem
quam exteris non exprimit, quem modum loquendi aliquando etiam
habeat homines docentis multi, quos refert et sequitur Thomas Sanchez lib.
3. de Deo praecepto Decalogi cap. 6. Et similitur potius merito nunc
formidare ne Deus de facto ita locutus fuerit in Scriptura, et per conse-
quens an sint vera quae nos credimus esse reuelata, sicut ergo nunc non
derogat nrae fidei. Quod Deus potest cum eadem amphibologia loqui, sic
nec derogaret quod Deus cum eadem potest falsum asserere.

Fateor praedictam rationem non videri esse insolubilem, nam
in se sententia concordantia videtur certitudo nrae fidei licet ex causa potest
aliquando falsum asserere. Ego tamen in primis non credo licere illum
modum loquendi intendendo se ipsum verum quem sensum verba extor-
na de se non significant, sed tamen ea aliquo adhibito mente retento, ut si
interroganti an hodie comederis dicas non comedi diligendo men-
tando nisi semel. sane si hoc non est mendacium speririurum tollitur
omnis humana coactio et fidelitassine mendacii. ratio a priori est,
quia illa verba corrupta dicta hinc ex institutione hominum significationem
externam completam, quam non possit tollere verba aliter interioris
sententia, quae quidem non sunt verba nec componunt locutionem integram
cum vocibus externis. Et veritas vocalis deuenientia est ex significatione
quam hinc ipsa voces externae et ex conformitate quam illa voces hinc
cum alio significato. videtur Copinich in praesenti disp. 10. dub. 3.
qui bene et late hoc probat.

Facilius admitto licere uti amphibologia quando voces
de se admittunt utrumque sensum, tunc enim cum causa hoc in ordine
unam sensum licet non sit ad mentem aduenientia, quia iam verba sunt vera
cum aliquo eorum significato conformetur obto. ceterum haec non
sufficiunt ad formidandum praesertim de mysteriis reuelatis, nam licet
Deus aliquando uti sit amphibologia et tunc de facto aliquando
ille utatur, tamen non credere potius praecipua nrae fidei mysteria,
et ea omnia, quae in aliquo determinato sensu certa creduntur, non esse
appropinquata reuelata, tum praesertim quia certissimi me constat fuisse reuelata

per verba quae alium sensum excutunt, tum etiam quae praeden-
 tissime condat in adie. eam reflexivam ut Deus non solum
 cum agitur vocat, ^{locus} sed et de his rebus ad salutem necessariis,
 sine qua voca. eia. n. e. huius praedictus modus loquendi. quare tunc
 habemus motiva ad credendum certo hanc esse Dei locutionem, ut dixi-
 mus disputate praecedenti, sic etiam habemus plura motiva ad creden-
 dum certo Deum nobis huius mysteria sine amphibologia reuelasse.
 ex qua etiam fit hinc videremus huiusmodi esse modum illum loquendi
 ad sensum interiori coniectum per videretur verba caetera, sed huc
 ipse nos certo credere. Deus h. e. locutum hoc modo, quia habemus suffi-
 centissima motiva ad credendum h. adie. de facto eam requisitam
 ad excusandum illum modum loquendi a culpa, quam eadem oes Theo-
 logi requirunt.

Contra conclusionem propostam et aliqua obiectio.
 Prima ex scriptura in qua saepe dicitur Deus deliquit Jeremiae
 10. Ezechielis 14. 3 Regum 18. verum praedictis locis verbum
 deliquit sumatur permissivum quatenus Deus permittit aliquem
 deliquit in poenam peccatorum. veritas afferentur alia plura loca
 in quibus vel Deus ipse vel alia persona sancte videntur mendicare.
 coeterum quod attinet ad Regum oia loca huiusmodi veram expli-
 cationem, quam tamen in singulis locis tradere pertinet ad scripturae inter-
 pretes. Quod vero attinet ad alias prophetas ea h. e. magnum inconve-
 niens eas aliquando magnum mendacium commisisse, propterea
 cum aliquando ex inadvertentia vel ignorantia potuerunt excu-
 sari, plures tamen eorum locutiones explicantur a Petrillo in vero sensu
 saltem figurate. dicitur Valentia ubi supra puncto 3.

2do obicitur: quia Deus se solo potest producere in illece-
 broso habitum vel actum erroris, tunc a mentis illo habitu vel actu
 Deus testificaretur falsum & mendacium. occasione huius ob-
 iectionis solvet hinc disputari: quod potest Deus se solo producere habitum
 vel actum erroris in illecebroso, tamen ad producendum necessa-
 rium non est, nam licet id fieri possit, non sequitur Deum per illum habitum
 vel actum falsiter loqui. ratio a. desumptur ex dictis disputate
 praecedenti, ubi proxime de ratione locutionis est per illam loquens mani-
 festet aliter obte. prout in sapientia mente se hinc manifestando
 simul esse in sua mente ordinando illud obte. ad aliteram, quare
 licet Deus produceret actum erroris in meo illecebroso non loqueretur,
 nec illa esset vox Dei, si ex procederet a Deo, volente ordinando illud
 obte. ad me manifestare mihi se illud habere in mente & h. e. locu-
 tio Dei.

Quis:

Dices: poramq actum erroris quo aliquis induit solum
 ee lapidum v. g. e simul induit seum ordinare. hoc obtu ad ipsum,
 strumq quidem solum, tunc sane loqueretur Deus per illum actum,
 qd induit illum ut conat hoi nullu effectum soalem scilicet mani-
 festare illi soctum ee lapidum e hanc ee Dei mentem ad ipsum ordi-
 natam. aliqui dicunt adhuc illam h fore locutionem Dei, qd h
 manifesta est Dei mentem, Deus e. n h h talem mentem aut cogniti-
 onem. Sed contra, qd h De rone locutionis qd exprimat vere
 mentem loquentis, ut qd exprimat ea vere, vel falso, ille. a. error ex-
 primeret hiet falso mentem Dei, qd si repugnat diuine locutioni ex-
 primere mentem simulatam Dei, ex hoc fieret fiet repugnare Deo
 inducere illum actum erroris, qd per illum exprimeret falsa eume-
 lak suam personam, negare ergo possum qd soit Deus producere e ratione
 in illa hoi hanc actum erroris 2do loco adductum, qd eet locutio
 Dei falsa, qd repugnat.

Oportetum si sermo sit, de actu erroris quo solum
 induit solum ee lapidum v. g., n video cur repugnet produci
 a solo Deo concurrente. Illeto hunc ut principium vitale, quicquid
 dicit S. Suarez disp. 4. Metaph. sect. 13. e. P. Salas 2. tome in j. 2. de
 tract. 13. disp. j. sect. 3. num. 53. e. S. Ronces dicit disp. 10.
 art. 2. qui etiam negat id fieri pcc. quoniam hoi nihil illigeret
 per illum actum a solo Deo productum. notissimum en sentit S.
 Vasquez in 1. inam 2. de disp. 40. num. 11. e. alij multi. rdo d. e
 in eo casu Deus n mentiretur nec loqueretur per illum actum,
 qd a. Deus eet cau erroris si repugnat, qd error n e malij moraliter
 sed phisice, sicut alia qualitates quas Deus caat in hoi. hiet sunt
 male ipi hoi, imo errorem Deus caat vere e proprie quando hoi
 per caat 2das naales e necessarias occipitur, nam qui caat id ex
 quo necessario sequitur alijus effectus dicitur proprie caare illum
 actum e effectum, sicut ergo st Deus medij carnis secundis necessarij
 caare. errorem in hoi, cur n poterit se solo? ra neutro e. cau
 error e malum aut pe. sed pccne.

Dicens hoc repugnare cum infinita veritate Dei, sicut,
 cum infinita e sanitate repugnat velle aut caare peccatum hoi.
 Sed contra, qd n repugnat cum infinita vita Dei velle mortem hoi,
 nec cum infinita veru Dei velle ignorantiam hoi. Eni repugna-
 rit cum infinita veritate Dei velle errorem hoi, nam sicut per mur-
 tem vel ignorantiam nrām Deus n moritur nec ignorat, ita nec
 per errorem nrām Deus errat aut mentitur, Et dixi, in quo ap-
 pareret differentia erroris a peccato, nam si Deo vellent vel caare peccati,
 Deus

Deus peccaret, scilicet qui diligit ut iniquitatem iniqui sit et abominabiles sicut ea quae vileserunt, qui a. caet errorem in errat nec mentitur.

Prius ille actus est indecens non nisi humane sed h. si illum velle. De illum actum est indecentem obiective et magister, si praeter indecentiam moralem cum h. est liber. Et a. Deo velle in h. aliquam qua hant indecentiam obiectivam, et mediam, quando h. e. nunc per inadvertentiam vel aliam causam h. h. meliorem moralem, ut constat h. eo qui ob ignorantiam comedit carnes in die ieiunii vel polluitur ei, de quo diximus in Tractatu de actibus humanis.

Hinc infero idem. Quendum est de habitu inchoante ad errorem, et a. Deus a solo illum producere, imo idem existimus de habitu vitioso quem hant Deus, et solo ponere in voluntate, h. deo ducetur Deus author peccati vel inclinari ad illud, sicut nec modo dicitur inclinari ad peccatum sicut dederit appetitum sensitivum, et hinc per carnis naturam tentabes et concupiscentias abuentes ad peccatum, Deus, et hanc ora h. dat ex alio ut fiat peccatum, sed potius ut vocamus in certamine, forti, et ut qua maior est quae, eo ut gloriosior triumphus, quo etiam ad pot. dea habitum vitiosorum tribuendo simul vitio arbitrio quibus peccati peccati veniunt.

Supposito ergo quod Deo h. pot. falsum revelare, et per consequens quod ex h. capite h. pot. fieri subter falsum, restat 2da. diffinitio. an pot. habitus fidei esse verum assertum falsum ex eo quod proponatur. obiter revelatum et eo a Deo. Deo revera Deus h. revelavit in qua. etiam controversia codis et vera Theologorum sententia negat. quae potissime probatur ex scriptura et Patribus semper fidei certam appellantes. 2da. ad. Si motheum j. scio cui credidi et certus non es. Act. 28. quoniam secundum certissimam sectam nostrae Religionis etc. Inid. ser. 6. cap. 9. ut nullus scire valeat certitudine fidei cui h. pot. subter falsum etc. Basilis in moralibus regula 80. cap. 27. fides est certissima et animi exaltatio de digniorum veritate verborum. Chrysostomo homil. 27. caput 30 ad hebr. fides fidei h. pot. nisi cum circa ea quae h. videntur certitudinem quae habitus erit amplius quam circa quae videntur. Bernardo epistola 190: fides h. e. opinio sed in veritate certa subditi. quae etiam modo loquuntur alio passim, ex quibus colligitur oem actum fidei esse cognitivum certum, ex quo fit a fortiori esse semper verum, quae certitudo est forma adhaesio intellectus assertivantis et necessaria cooperatio ipsius intellectus cum veritate, si a. actus quae credo. Christum natum h. habet hanc necessariam connexionem seu contingentem cum veritate, et manet idem assensus fidei

fieri licet Deus hoc non revelasset quando proponeretur apparenter ut
revelatum, sed tunc est vera assertio de facto & quidem verum, in
certum, cum potuisset non esse exhibere falsum. Et si ois actus fieri
et esse, sed tunc est repugnans, in eadem a fide assensu circa reve-
lacionem apparenter propositam.

Contra hanc doctrinam coram fuerunt plures objectiones.
Prima occumitur ab experientia qua videmus rusticum eodem modo
assentiri mysterio vero & falso a Parocho propoito, utrumque assen-
titur quod si revelacionem quam credit existere & per utrumque assensum
meretur & utrumque elicit per eandem fidei virtutem, neque dicitur
ad credendum falsam motum solum auctoritate. Parochi enim reve-
ra ex parte motum non magis obicitur illi auctoritas Parochi ad
veram assentiam quam ad falsam & si ad credendum mysterium verum
moveretur auctoritate, Dei, ad eandem etiam moveretur ad credendum falsum.

Secunda eligitur actum fidei necessarius prosequere. Invidiam
quidem invidiam ortam ex tot motibus & ergo quibus in re-
solvuntur ad credibilitatem in rei falsae. Sed contra, quia rusticus
non habet aliam motum ad factum ad credendum verum quam falsum & eo-
dem modo dicitur illi praesentia credendum verum. Quia ut
rusticum etiam regulariter habere aliam motum ad credendum pro-
ter doctrinam Parochi, si eliquando fuerit in ignorantiam suam
non attendat ad aliam motum, tunc Deus operari proinde dicitur & quasi
privilegio movet illum ad assensum fidei. Ita Corca in presenti
pars. 3. disp. 10. num. 12. sed plane sine fundamento quia illi est veritas
& veritas magis credendi quam hinc fere de rusticis, & ipsa experientia
docet eos non habere maiora motum ad credendum verum ad falsum
a Parocho propositam quam falsum.

Quod ergo assensum obit falsi non asserre ab usante fidei
per se obit spale, in modo quo perfectus percipit obiter proponitur
ut probat obiecto facta, in tunc est actum fidei, quia, ut supra dixi, habitus
fidei in se habet limitatum a veritatem ut non possit concurrere ut non
possit concurrere ad assensum sed qui respiciunt revelacionem Dei, sed so-
lum de illos qui tendunt in veram revelacionem, haec est limitatio col-
ligitur a posteriori ex scriptura & Patribus docentibus assensum fidei
de certum, non potest esse certum si potest esse falsum, ut diximus. a priori
vergetur obiter ex eo quod fides est virtus intellectualis, quae sicut virtus
voluntatis tendit semper in bonum, sic virtus intellectualis tendit in
verum, ut ait Aristoteles, seductus a S. Thoma in presenti art. 3, quare
habet per virtutem voluntatis v. g. per misericordiam possumus
subvenire pauperi facto & apparenti, in tunc possumus per virtutem
infu-

infirmitate suam credere veram apparet, quia actus voluntatis ideo est virtus
tunc quia se bonum, bonus vero se quia sequitur regulam presentiam,
quam etiam sequitur debuerit hinc et nunc sequitur presentiam,
at vero actus intellectus non ideo est virtus quia est bonus, sed quia est verus, actus
est intellectus non hinc voluntatem bonitatem suam in se sed dignitatem
tunc a voluntate et deficiente veritate non erit actus virtus suam.
fateor in praedicto casu nullum habere primum voluntatis affectionem
et quidem signalem qua vult credere fidei, dicitur multorum falsum
propositum, fateor etiam mereri per illam voluntatem credendum,
et per se etiam aliquando si eam non habet, nego tamen pro christi essentiam
fidei divina circa illud omni.

2° obijciatur: quia si deo credente Messiam nasciturum
peula ante Christi natiuitatem potuit nasci Christus ignorans, si deo est ipse
peruenire in eodem actu fidei, qui tamen est falsus. Sed facile
vel per illum assensum a principio credendum fuisse, Christum nasciturum
post tempus ultima Prophecia et reuelatio, et tunc est actus fidei et per se.
veraciter christi nato Christus, quia ille actus negabat Christum iam de natum
sed natum de tempore ultima reuelationis, vel ille assensus negabat
Christum de natum tunc se sic non est actus fidei etiam ante Christum natum,
quia Deus nunquam in praedictis Christum non de natum in illa hora.
imo etiam in reuelatione potest magis deum actus nato Christus, quia tempus
maneret negando Christum natum ipsum pro illo primo instanti pro quo
at unitis negavit non pro tempore sequenti.

Tertio obijciatur: quia per fidem credimus Christum esse in
haec hostia consecrata, alioquin non adorantur absolute, sed conditi
oratio et tamen sic assensum subesse falsum. Sed neganda maius
per fidem scilicet. solum credimus Christum esse sub hostia bene consecrata,
quomodo a. et hoc sicut potest, uno debere hanc hostiam absolute
ad orari, diximus de iustitia de incarnatione.

Quarto obijciatur: quia ex uno assensu fidei ex hoc as-
sensum falso inferitur quod sit facta, ad quam concurrunt non solum
actus sed etiam ipse habitus fidei. Et per fidem produci assensum
falsum. Sed in illo casu habitum fidei concurrere quidem
falsam praemissam de fide, praemissam vero de fide simul cum alia
praemissa falsa concurrere ad conclusionem falsam praedictam, qua
quidem potuit affirmari ob praemissam de fide, procedit ad ipsam,
verum vero est falsa non dicitur proinde, casu a praemissa de fide
sed per accidens, proprie vero a praemissa falsa, nam praemissa
de fide ex se tendit ad productionem conclusionem veram, quia
sequitur falsa procedit a concludit vitiosa a terminando ad illam.

ita

ita etiam respondet heares in praesenti disp. 6. sect. 5. num. 4. 52.
et Carnelut. jo. num. 82. qui bene hoc explicat aliquibus exemplis.

SECTIO III.

Utrum obiecta Fidei supponantur euidenter credibilia?

Idem obiectum quod fidei creditur de se, et verum, sequitur an debeat
necessario supponi euidenter credibile. hoc est, an debeat pra-
cedere cognitio euidentis quam licet obiectum illud non cognoscatur eu-
denter ita est, cognoscatur tamen euidenter tale est, cuius veritas rectam
prosentiam sine ulla hesitatione credi potest.

Omittit errorem antiquorum est non etiam equali haereti-
corum dicentium nihil credi debere nisi quod spiritus sanctus vnicuique
impedite proponit, interius reuebat, qui, ut ait Augustinus
libro de doctrina christiana in principio est error superbius et
multis periculis expositus, nam praeterquam quod est contra experien-
tiam et scripturam, ex qua constat praedicationem fidei de lege con-
fieri debere, huius per alios huius, et etiam raris haereticum et schis-
maticum volente unguos fieri sibi regulam credentium, ex
quo fit apud haereticos totum est fieri differentias quot sunt capita.

Nec obstant aliqua scriptura loca, quales dicitur in
sa; ponam vniuersos filios tuos doctos et Ant. et Ioannis 5. expro-
bet dubitas Dei. Et iuxta Ioannis 17. qui credit in filium Dei habet
testimonium Dei in se, et alia similia quibus indicatur fideles
dari immediate a Deo, nam haec loca solum significant Deum
per auxilium obiter interius gratiae excitatis et adiuuantis mo-
re, corda fidelium ut praestans assensum, ut quae exterior a pra-
dicatoribus ex parte Dei sufficienter proponuntur. Inuenitur
etiam fideles habere in se testimonium Dei quibus obicitur, quod
credunt in diuinum testimonium, ubi sufficienter proponitur.
magis videtur ostendere illud Ieremiae 23. dabo legem meam in
visceribus eorum, et non docebit ultra qui vir proximum suum.
et illud iuxta Ioannis 20. non neceps habentes ut aliquis doceat vos, nam
verbo docebit vos etc. verum loci Ieremiae a multis illegatur de dante
patria, et haec vterque illegatur de dante legis gratia, solum significatur
abundantia gratiae qua fideles ita efficiuntur ad praeserta charitatis,
ut etiam deprentes, lege exteriori ipsa charitas doceat quid faci-
endum, quod vero fugiendum sit; hoc tamen non tollit quod de lege con-
misi-

mysteria fidei externam predicacionem requirant. quibus ergo e:
an hac proportio mysteriorum talis praerogatur quae generet
auctorem evidentem de eorum credibilitate.

Aliqui negant in sapientia apud Valentiam in punto g. j.
art. 4. d. 3. qui nunquam committunt praecedere evidentiam credi-
tatis. Alii recentiores fatentur aliquando procedere, negant tñ
requiri in unquam, h. e. ut videtur admittere in pueris & rurs.
hæc qui n̄ possunt percipere vim & efficaciam motuorum quæ reddunt
credibilia mysteria nra fidei.

Item th e corus Theologorum sententia affirmat. pro
qua e aperte. S. Thomas in præsent. art. 4. ad 2. ubi sic ait, h. e.
qui crederet nisi videret ea e credenda vel pp evidentiam signorū
vel pp aliquid huiusmodi. ubi S. Thomas præcepit de fidei aucto-
ritate videtur, hoc e, evidentem cognoscere credibilitatem mysteriorum.
Itē primo ex scriptura & PP. psal. 52. testimonia tua credibilia
facta s̄ nimis, illa e. particula, nimis, h. mmo videtur mmo-
rem quam evidentem credibilitatem significare. Iohannes 15 de iis
qui n̄ credentes dixit Ch̄s: nunc. a. excusacionem h̄ hnt. ex quo loco
colligitur clare motiva fidei generare pp evidentiam credibilita-
tis, aliquem si solum generent probabilitatem excusacionem haberont
qui n̄ credunt, pp regeretur & aliud iudicium probabile, quo
iurant probabiliter hoc mysteria h̄ e credibilia, e quidem hæc
Nota probant n̄ solum de facto sed etiam de probabili, nam si fides
obligaret ex se ad credendum aliquid qd n̄ est evidenter credibile,
obligaret de facto ad plura credenda, qd n̄ oia quæ deus revelas
sunt habent evidentem credibilia, ut constet in multis rebus
quas putamus revelatas e aliquibus sanctis, n̄ th credimus fide
divina. Et si de facto oia quæ credimus s̄ evidenter credibilia
vident, tñ fides n̄ s̄ aliter ad eam obli tenere. ad hoc etiam
facit S. Clementis in constitutionibus Apostolicis lib. 8. cap. j. ubi re-
lati mysteria fidei subicit: quæ qui credunt (n̄ utcumq; neg inco-
nserate sed cum viderio ac reverentia) christum quidem au-
git a Deo. videtur Augustinus tomo 6. libro contra Iudeos
fundto cap. 5. Hieronymus dialogo contra Luciferianos circa finem.
Vincentij Quirrenensis in suo ammonitorio. e Valentia ubi supra.

Ratione probant argui: quoniam ad credendum necessa-
ria e prudens voluntas credendi, voluntas. a. dicitur prudens qd
dirigitur a iudicio prudentia proponente obli tñ iudicio s̄o b̄i-
venti. probant utaq; qd prudentia cum sit virtus intellectualis debet
e practice certa & evidens circa honestatem circa quam proxime
veratur

veritate & ob hoc praesentior e creditibile proponitur evidenter
 creditibile. Veram haec res non videtur effectus, sed in primis aliqui
 accipiunt hoc dari actum praesentia verum qui non sit evidens sed solum
 probabile, quod sequitur P. Julius 2. tom. in j. 2da tract. ii. disp. 3.
 act. 4. num. 34. et 50. deinde quicquid de hoc sit dici potest pro-
 pter hoc per indignum probabile quod ob hoc fieri sit credendum, quia dic-
 tamme probabile praesentio potest sequi aliquid ut quasi reflexus
 existens est e contrario a praesentia dictans pro nos hic e nunc pro-
 pter amplecti illud iudicium probabile e velle credere, miseria
 praesentia, sicut etiam praesentio iudicium probabile de paupertate. Et
 dicitur actus cuius praesentia dictans evidenter honestum e hic
 e nunc sequi illud iudicium probabile.

Melius ergo potest concludi ex peculiari fidei natura, nam licet
 ad operandum non habeat, in aliis virtutibus non praeservatur iudicium
 expensum: quod ad volendum ex misericordia subvenire huic pauperi non re-
 quiritur cognoscere evidenter quod sit pauper, ad volendum tamen honeste
 credere fidei natura requiritur cognitio evidens creditibilitatis ex
 motu proprio vel sufficit cognoscere probabiliter. ratio est, quod
 voluntas credendi non e voluntas credendi utique, sed credendi fir-
 missime e immutabiliter sine qua unquam dissentienti etiam si
 non oportuerit, est a. impulsus qui taliter vellet credere, res
 ut quidem factam habendam probabiliter putat non dari motiva suf-
 ficientia, nam ut dicitur Calenastii 11: quicquid credit lenis e corde.
 pro eo magis in praesentia locum sit quo maior gravitas e necessitas
 negotium discretionem e deliberationem postulat, aliquando tamen proba-
 biliter creditibilitatis aliquis crederet, si teneretur instante morte
 perseverare in fide, potest e. tunc sequi iudicium probabile, contrarium
 dictans non eade miseria sufficientia ad credendum, atque ideo potest in-
 culpabiliter fidem negare, si repugnat, fides e. Quia ea firmitate
 adeptitur suo ob hoc ut simul proficatur oblationem si recedentem
 aut dissentientem, sed credit e aliis adeo verum ut nullo modo potest
 negari. ad volendum e. hoc modo credere manifestum e non suf-
 ficiens iudicium probabile, nam stante probabilitate iudicij contrarij
 dictantis fieri dissentire, non potest quis certo affirmare non licere hic e nunc
 negare hoc ob hoc.

Confirmatur e ampliat: quia si daretur aliqua virtus que
 solum inclinaret ad obedientiam superiori certo e evidenter praeservanti,
 e omni motiva est fugere inobedientiam contra certum superioris pre-
 ceptum, tamen hanc virtutem non potest operari ex iudicio solum probabi-
 liter proponente preceptum e obligationem obediendi. Cum fides sit
 virtus

virtuti inclinans ad credendum ea solum qua negare non potest, repugnet
dari voluntatem credendi, ex iudicio solum probabiliter iudicantis, tunc
credibilitatem, si eo ipso non manet hic et nunc obligatio simpliciter non
sistentendi.

Quies: circa ipsam obligationem credendi seu non dissentandi
si verarii probabiliter, solum et solum probabiliter iudicare, non ha-
bere obligationem etiam si videam simul probabilitatem partis opposita.
R: bene dicit dari simul duas opiniones probabiles quarum altera
affirmet altera neget obligationem secundum se ad aliquid, repugnat tamen
dari opinionem solum probabilem qua in presentia alterius opposita
aperit non solum secundum se, sed hic est mutari obligationem operandi, si
hoc est asserere, si haere, si esse, si esse oppositum, et per consequens esse
vere, hic et nunc non est probabile oppositum, si repugnat asserere, cum
actu videam probabilitatem partis opposita.

Contra hanc coeactam doctrinam plures sunt objectiones. Prima:
si pect motiva fidei tanta sint ut reddant illam evidenter credi-
bilis, hoc tamen respectu eorum qui accurate vim et efficaciam argumentorum
perpendunt, non tamen respectu rudium vel quorum veniens de a nos discreti:
potius qui ea motiva fere ignorat et solum movetur auctoritate, pa-
rentis vel magistri, si motivum non sufficit ad probandum evidenter
si ea obta sunt praesenter credibilia. Et sine evidenteria credibilitatis
si haberi fidei assensus. R: licet illud motivum quo pect movetur
non sufficit ad probandum evidenter, credibilitatem respectu omnium,
sufficere tamen ad probandum evidenter si illud obta sit praesenter credi-
bile ab ipso viro, nam evidens est quorum praesenter facere credendo
qua a parentibus audit, quos non designavit illi magistros donec per-
scriptum post alia maiora motiva investigare, ex quo fit quo ma-
iorem quis habet sagacitatem et industriam maiora requirere, non tamen qua
qui reddant mysteria evidenter credibilia.

2da obicitur: si ante fidei assensum praesent evidenteria
credibilitatis, nemo cui fidei sufficienter proponatur potest illam
negare. R: negando scilicet: si licet mihi evidens vis obta fidei et
praesenter credibile, solum non esse credere, passionem vel alio aspectu dicitur,
sicut licet sciam evidenter bonam temperantiam esse mitigandam et
amabilem, solum illud non amare, ratio a. Et haec evidenteria credibilitatis
non est evidenteria ipsorum mysteriorum, nec a sensu quo iudicem solum
est veram, sed quod habet bonum et honestum et illa obta credere.

Quies: Et patet omnes illi qui fidei resistunt minus eui-
denter obta fidei esse evidenter credibilia. Et sciunt evidenter actus
contrarias esse praesenter et incredibiles, si videtur durum, cum
experi-

experientia comit illos existimare se evidententer agere retinendo
sua veritas. R^o aliquos ex se nec evidententer sciunt suas veritas n^o p^o
p^ovidenter retinere, affectu t^o degravato velle imprudenter agere, sicut
p^ois qui ex malitia peccat se evidententer se imprudenter agere, & t^o
voluntate mag^o operari. Deinde, dico, alios quamplures n^o pervenire ad
evidentiam credibilitatis, q^o ad hanc reperitur attentata consideratio
argutorum & motivorum, sicut illud Galeni 45: vacate & videte
suorum ego cum D^og. quam diligentiam & examen ipsi terrenis
veritas dediti & affectu vacali dediti exsecuti nolunt adhibere,
n^o t^o deo excoantur a peccato infidelitatis, deberent. & attendere
ac inquirere, & n^o ingruunt.

Probit^o adhuc. Et raltem res fideles sciunt evidententer sec-
tas alias ee incredibiles & sciunt evidententer illas ee improbables,
nam q^o d^o n^o e^o creditibile, n^o e^o probabile. R^o ad primam seq. d^o nunquen-
do sciunt evidententer illas n^o ee prudenter credibiles sed ee prudenter
incredibiles conedo, sciunt evidententer illas n^o ee credibiles prudenter
vel imprudenter nego. vide ad 2am regulam similiter d^o d^o nego,
sciunt evidententer illas n^o ee prudenter probabiles conedo, sciunt evi-
dententer n^o ee illas probabiles prudenter vel imprudenter nego.

Hinc oritur 3^a obiectio: q^o si fideles sciunt mysteria
fidei ee evidententer credibilia & sciunt evidententer ee vera seu possibilia.
1^a regula: q^o si illud ipsum e^o creditibile, q^o d^o verum e^o possibile. R^o ne-
gatio seq. d^o ad probationem dicimus n^o ee idem creditibilitatem & ver-
tatem seu possibilitatem, orientale. & solum e^o q^o ita proponitur ut dig-
nam ee sui prudenter assentiamur. contingere. a. Et aliquando
tantum proponi aliq^o falsum & impossibile, nam rudies cui Parochy
tantum de fide proponit quatuor & q^o nona in divinis evidententer
veritas illud ee videtur sibi creditibile, tunc quando proponitur
veritas antequam ee sciat in hoc n^o fallitur, q^o licet illud obid ee sit fal-
sum & impossibile, & t^o hui^o e^o p^onc^o e^o p^onc^o prudenter creditibile, ab hoc
iudicio & ex evidenti creditibilitate n^o p^o argui evidententer veritas vel
possibilitas.

Sec^o contra obicitur quarto: q^o h^o e^o evidens conseq.
aliq^o obid e^o creditibile fidei divina & e^o verum, nam fides divina n^o
p^o credere nisi verum & si hoc mysterium proponitur evidententer ut
creditibile fidei divina evidens e^o verum. R^o concedendo totum,
negando t^o q^o supponit obiecto scilicet mysteria h^o cognosci a
nobis evidententer, ee creditibilia fidei divina, quomodo. & cognoscatur
evidenter creditibilia in ordine ad fidem divinam, n^o t^o veram evi-
dentem p^o dari fidem divinam & infusam, solum ergo cognoscimus
eum =

evidenter mysteria illa taliter proponi et prudenter poimq co-
nari quantum e ex nobis qd. videndum firmiter illa. e. ubi illa
hasitate providendo, ab hoc qd. hui assensu eliciendo ut virtus
naa vel per fidem infusam, hoc e. ignorans.

Quarto objici qd. qd. si sola credibilitas cognoscitur
evidenter, e. n. veritas obli in se. Veritas obli pro illo priori solum
cognoscitur probabiliter. Et apparet etiam, probabilitas oppositi obli
Et in illo instanti h. et haberi assensu fieri certu, si potu e. certo
assentiri a hui obli, si in eodem instanti regli vidio oppositum
illu e. probabile. Et in illo instanti quo elicio actum fieri me n.
assentiri probabiliter obli contrario, licet tunc appareat in eo aliqua
incluere probabilitas radicalis. pro quo adverte apperere infirmi
motiva ad credendum obli fieri atq. etiam ad oppositum, cum hoc th.
discrimine, qd. motiva ad obli fieri licet n. habeat vim ad illud ori-
enter ostendendum, hnt in vim ad ostendendum evidentius qd. vo-
luntas presentissima se imperare assensum excludente motu formi-
tatem que nati pot. ex motu contrario. at vero motiva con-
traria ad summum hnt vim ad hoc ut voluntas imprudenter ope-
rans pot. imperare assensum ex illis motivis. hoc ergo suggi-
rito antequam illecty ex motu contrario assentiatur oppositi
e. frante tota representatio motorum utriusq. partis, voluntas
imperat assensum fieri certum e. simul prohibet formidinem, si que-
ram sit, eo qua proire pot. illo instanti ex motu contrario, qua-
re in illo instanti quo elicitur fieri assensu h. e. formido actualis
pro hoc obli contrario nec assensu probabilis illu, sed solum et mo-
tiva que nisi comburentur pot. generare formidinem, e. que
si voluntas emaneret pot. generale assensum obli contrario, e.
in hoc uniu. diebus apparet in illo instanti imprudentem quan-
dam credibilitatem radicalem obli contrario, id e. motus, quo ex
imprudenti voluntate pot. generare assensum obli contrario. cum
hnt h. imprudenti credibilitate radicali obli contrario hnt bene et
tenax fieri adhaerens firmiter suo obli e. cohibens per modum
ad credibilitatem formalem que oriri pot. pro h. obli contrario ex
motu contrario.

Ultimo objici qd. si apparet, sola probabilitate obli
se illecty ex imperio voluntatis assentiri obli ubi formidine,
cur etiam licet n. appareat evidentius sed solum probabiliter
credibilitas obli, si poterit voluntas prudenter imperare assensum
certum e. sine illa formidine. Ad totam repugnantiam processum
ex supra dictis, qd. si n. apparet evidentius credibilitas quandoque
imperaret

imperaret voluntas n̄ potest cogere ad intellectum ad assensendum ex 55.
 obligatio e necessitate, semper e. maneret licitus e voluntarius
 dicens, tunc cum est etiam probabile n̄ e illud ob̄i. presentor exe-
 nibi, at vero posita evidētia credibilitatis hiet ob̄i. contrarium
 maneat impudenter credibile modo explicati, p̄ intellectus ea volun-
 tati impetio elere assensum firmum e obligatorium, n̄ e. apparet
 via ad presentor e licit. dissentiendum p̄nc. ob̄i. quāt. de boni non
 diare pro illo priori apparet solum probabilitatem ob̄i. fieri, sed
 apparet solus certitudinem r̄ocalem illius, hoc e, taliter proponi
 ut sit dignum fidei existente. om̄i firmidmem.

Quia doctrinam praedictam dubitari et primo: ex
 hoc, videtur eideque credibilitatis ob̄i. p̄ actus eliciti a fidei
 affirmant nonnulli ducti auctoritate. S. Thoma art. 2. ad 3. q̄. ut ait
 Summus fidei facere videtur ea que creduntur. verius tñ e hoc iudi-
 cum n̄ e actum fidei. ita docet Vega, Capreolus, e Gabriel, quos
 affert e sequitur Suarez in presentor disp. 14. sect. 6. Probant aliqui:
 q̄. huiusmodi credentium manet in heretico volente credere, ob̄i.
 fidei, q̄. tñ ipse cognoscit obligacōem illa p̄cedenti seu ille e p̄ceden-
 ter credibilis. Et cum hereticus n̄ h̄t habitum fidei in se ipso ille actus
 n̄ elicitur ab habitu fidei. Verum hoc arḡ. n̄ e efficax, q̄. in hereti-
 co nullo manet habitus supernaturalis, e tñ videndum illud, licet n̄ p̄cedat
 ab habitu fidei, sed p̄cedere ab aliquo habitu naturali, q̄. e actus
 naturalis, et infra videt̄. Et ocl. fatetur debent̄ indignum illud in
 heretico elici per auxilium actuale, intrinsecum, vel extrinsecum,
 licet ex n̄a. huius potest elici ab habitu. Melius ergo p̄t̄ ex
 maxima diversitate ob̄i. fidei, nam iudicium illud n̄ attingit ob̄i.
 fidei licet, nec sit pro motivo reusacōem Dei ad auerendam credibi-
 litatem rerum fidei, sed illam credibilitatem seu honestatem credendi
 cognoscit evidenter sine ex terminis ipse per remonstracōem reusacōem
 e nullo modo pertinet ad fidem cum h̄t alius aliud ob̄i. fidei diver-
 sum. et quem vero habitum pertineat, ean ut iudicium naturale,
 hincis sup̄t̄. sequenti.

Quo dubitari et: an ille qui credit se reuelacōem
 ubi in mente factam debet habere evidētia ipsius reuelacōis,
 an sufficiat habere evidētia solus credibilitatis, sicut quod d̄o
 credit se reuelacōem p̄ncipem? Aliqui dicunt om̄i fidem debere
 tantum in n̄i reuelacōi alicui evidenter facta, quare nos credimus
 se reuelacōem n̄ nobis sed alicui factam quibz evidens fuit, ille vero
 si crederet se reuelacōem propriam deberet habere evidētia
 illius.

DISPUTATIO III.

56.

De actu Fidei.

Postquam epimas de fidei octo fidei & macti, qua disputatioes cories
et tam actus quam habitus, sequatur agere de actu in generali,
de quo S. Thomas q. 2. per 30 articulos quibus agit de natura huius
actus, de eius necessitate, de obligatione, & de merito ipsius.

SECTIO I.

Utrum actus Fidei sit certior omni alio assensu?

Supponimus verum fidei actum esse verum, quod disputatioe precedenti
probatum est. Supponimus etiam verum fidei actum esse certum,
quod ad minus probant testimonia scripturae & P. infra adducta,
& huc Durandus disp. 26. q. 2. videtur propriam esse & perfectam
certitudinem negare, ille tamen aliter de certitudine loquitur,
quae magis videtur in significande certitudinis quam in re ipsa
errare. Ratio. a. nunc etiam debet ex duentis circa conceptum
certitudinis.

Difficultas est: an fides superet in certitudine alios
actus intellectus, de quo S. Thomas infra q. 2. art. 2. Prima sententia
negat fidem esse certioram simpliciter quam sciam. hac tribuitur
Durando ubi supra & Salmanso q. 3. qui ducunt fidem intensivae
& extensivae esse minus certam quam sciam. Extensivae quidem,
quia fides solum habet certitudinem adhesionis, sola vero habet certitudi-
nem evidentiae & adhesionis. Intensive a. quia illa est intensive
certior quod magis repugnat dubitationi, sed magis repugnat dubium
sciam quam fides, fides enim comparatur secum aliquos motus solum
inhiberatos dubitationis & sciam est fide intensive certior.

Solutio tamen est vera videtur docet fidem esse simpliciter certio-
rem quam omnem sciam humanam, ita S. Thomas ubi supra ubi eius
interpretes & alii quos referunt & sequuntur Valentia q. 4. dubio quarto
& Barre, in pract. disp. 6. q. 2. sect. 5. num. 30. Ita primo: ex modo
loquendo sacra scriptura, ubi semper cum emphasi loquitur de
certi =

certitudine fidei. Dea Petri 7: habemus firmiorem propheticum
sermonem, comparat. a. prophetiam cum visione, oculorum. Lu. ca.
21: Celum & terra transibunt verba. a. mea n̄ transibunt, quasi
dicat, ut aliqua expheant: sicut Philosophia deficiat in colatum in
corruptione, ascendat, verba mea n̄ deficiunt. imo Jois 5: si testi-
monium horum accipimus, sed in gratiam Dei manet, & saluti saepe.
item ex Patribus eodem modo fidei certitudinem praeferebantibus.
Augustinus 7. Confessionum cap. 30: factus, inquit, dubitarem vivere
me, quam ee. veritatem quam audivi in corde. Basilii expositione
in psal. 115: fides supra rationales methodos firmam ad ascensionem tra-
hens. Hieronymus homil. 32. in epistolam ad hebr. fides dei n̄ est nisi
cum circa ea quae n̄ videntur a multis, quam circa ea quae videntur
certitudinem quis habuerit. idem homilia 9. in epistolam ad Colos. & rom.
& in epistolam ad Rom. & rom. x. in festo Pentecostes. Origenes hom.
5. in Genesi. Bernardus epist. 130. Richardus de S. Victore, j. d. Tri-
nitatis cap. 22. potest, inquit, veraciter fideles sumus nihil cogi-
tantes, quam qd fide credimus, item h̄t Dionysius, Ambrosius, Hiero-
nimus & alii a Galentia, ubi supra.

Et haec sententia non confirmatur, discernant aliqui fidem
si cum vera comparantur ee quidem certiores secundum se, & in quoad
nos, quam distinctionem n̄, ut sonat, accipiamus merito eam im-
pugnans Durandus & alij, qd in primis Petrus n̄ loquitur de aliqua
fide, adducto, sed de fide quam habemus & prout in notis e. dicitur.
In fidei secundum se ee certior, & repugnat n̄ reddere nos certiores
gloriam nobis vitur, qd ois actus illectus, concitat illectio suam
effectum formalem, prout repugnat patri actum dilectionis Dei super
oia in voluntate, & voluntatem n̄ dirigere Deum super oia.

Alii dicunt sciam habere maiorem certitudinem evidentia,
quam vero maiorem certitudinem voluntatis, verum
adhuc rehat difficultas, nam certitudo propria n̄ e in voluntate sed
in illectu. Sic aliquid fidei ee certiores ex parte obij, sciam vero
ex parte obij, qd facile subiectum dubitare cum fide quam cum
scia, at vero obij fidei magis necessarium e quam obij sciam, magis
e. necessarium e Deum n̄ mentiri, quam hominem ee alio ratione, &
Deo magis necessarium e actum fidei ee verum quam actum sciam.
Sed res hoc placet, qd sicut Deus magis necessario ee verus
quam homo alio ratione, actus n̄ fit magis necessarium ee a verum
actum fidei quam actum sciam, qd alio r̄tate fidei sit verus n̄
solum requiritur Deum n̄ mentiri, sed etiam qd Deus hoc obij
revelavit, & actus fidei respiciat evidenter veram revelationem Dei
n̄ e.

h' e a magis necessarium Deum revelare humanam q' hinc ce-
 tum fidei respicere etrahiter veram revelationem Dei, quam homin' e'
 alia r'ale, tam necessaria e'. e' e' h'is quam e' h'is actus
 fidei & h' e magis necessarium hunc actum fidei e' verum quam istud
 quo cognoscitur e' h'is. item si hec maior certitudo fidei im-
 p'entit ip'am ex maiori necessitate h'is & tam certy e' acty n'alis
 per Philosophus affirmat Deum existeri, quam actus fidei, tam nec-
 cessarium e' q' obte illy actus quam istius.

It' igitur hac cories sentia probetur supponendum in pri-
 mis e' quid illigam n'ore certitudinis, in quo q'missis alijs sententijs bre-
 viter ostendendum e' q' probari etiam in libris de h'is, certitudinem
 cognitionis nos includere, videlicet necessarium e' q' certitudinem
 eam veritate, e' ad hanc om' formam ex parte illeq' ad obte. itaq' cog-
 nitio certa e' q' ip'sa h'is repugnantiam intrinsecam cum falsitate sine
 hoc pronat ex eo q' obte h'is p' aliter se habere, sine ex eo q' cognitio
 it' clara, sine ex alio e' p' h'is. h'is item ille cognitio ex eo firmam
 adhesionem ad obte existens om' formidinem actualem ad illectum
 e' quilibet ex his duob' cognitionibus dependere, n' dicitur cognitio
 certa, nam h'et assensy probatur de r'acibilitate h'is h' p' h' e'
 falsus, h' e' certy, q' n' adheret firmiter obte sed cum formidine. e' e'
 contra assensy erroris quo sine formidine, adheret aliquis firmi-
 ter nus errori h' e' certy, q' n' h'is necessariam connexionem cum veritate.
 ex quo etiam fit certitudinem propria loquendo n' tam se habere ex
 parte obte quam ex parte illeq', obte e'. in se neg e' certum neg in se-
 tum n' d' e' n'om' n'ale n' d' agere qui proprie dicitur certus q' p'
 p' h'et'as conditiones quas h'is, vel inestus q' illarum defectum.
 hoc supposito quari p' an assensy fidei certior sit quam scire, vel
 se maiorem connexionem cum veritate, vel q' firmiorem adhe-
 sionem quam h'is ad n'um obte.

Supponendum e' ad illam maiorem certitudinem quam
 vult assensy h'is p' alio q' firmiorem adhesionem ad obte h' con-
 sultore in maiori intentione quam ip'se assensy h'et in sua entitate,
 p' e'. assensy remissy firmius adherere obte quam alius intensus,
 qui excessy p' appellari maior adhasio vult h'is an appetitua,
 nam tenet amor Dei super oia n' consubit in maiori intentione
 ip'sus actus, p' e'. e' acty remissy sed in modo tendendi ad Deum
 p'ferendi cum in actu exercito alijs obte, ita ut si coetern oia
 Dei voluntati repugnet ea oia relinquenda sint ex vi huius di-
 lectionis Dei, sic etiam illeq' sine actu inteso p' alieni veritati ita
 firmiter adherere ut in actu exercito eam p'ferat alijs veritatibus
 e' se.

et sic ostendat paratum et promptum ad alias res relinquendas qua
huius repugnare videantur. hunc modum tendendi hinc voluntas ad
finem et ad media, nam eo ipso quod vult medicinam pro sanitate, licet
actu ad intentum nempe eodem modo actu feratur ad vitam, magis
tamen vult sanitatem quam medicinam, non ut si altera relinquenda
est preferenda est sanitas, quia propter unum finem tale est illud magis.
hunc etiam modum assentiendi habet illud respectu principii et conclusionis,
nam licet actu ad intentum assentiat utriusque, magis tamen adhaeret prin-
cipio quam conclusioni, significans si altera ex illis veritatibus sola reli-
quenda est potius retinendum principium quam conclusionem, quia propter
unum finem, tale est et, ut circa praesentem in eadem dixit Boetius et posterior.

Huiusmodi quidem exhibemus exemplum certitudinis,
quem scriptura et Patres fides tribuunt respectu seculi, de qua eadem
potissimum est ex firmiori adhaerentia qua illud ex imperio verita-
tatis adhaeret obiecto fidei firmius quam alijs obiectis seculis, nam sicut
charitas in fidei seculi in Deum non vult se adhaerere illi pro
coequenti bonis seculi, sic etiam fides Christiana assentitur Deo
firmius adhaerendo illi obiecto quam alijs obiectis seculis, quem excessum
certitudinis postularunt Patres a fidelibus, illum est: alium qui pro-
veniat a maiori connexionione cognitionis cum veritate, quod ubi
postulant, cum hinc non proveniat etiam imperatae a voluntate,
sed ex maiori necessitate obiecti vel ex alio capite. at vero firmior
assensus provenit imperatae a voluntate, et ideo merito traditur et
postulatur a Patribus.

An vero fides habeat maiorem certitudinem quam seculi
ex altero etiam capite, scilicet pro maiorem connexionionem quam
habet cum veritate obiecti, merito potest dubitari. Arguitur enim ex hoc solum
capite deuenit maiorem firmi certitudinem dicentes actum fidei
habere maiorem connexionionem cum veritate quam actum seculi,
quia hinc hanc connexionionem pluribus tribuit, scilicet ex parte obiecti quod
requirit (requirit enim etiam veritatem divinam vere positam)
et etiam ex parte principii a quo oritur nempe habitu fidei, cui
repugnat credere assensum falsum. at vero actus seculi solum habet illi
quod ad veritatem ratio. obiecti hinc ratio principii, nam licet procedat
etiam ab habitu evidenti cui repugnat falsitas, non tamen postulat neces-
sario procedere ab illo habitu, potest enim procedere a solo intellectu sine habitu,
at vero actus fidei necessario procedit ab habitu vel ab aliquo supposito,
quem habitus et actus fidei pluribus tribuit allegatur ad veritatem et
hinc plures certitudines, certitudo enim est allegatio necessaria cum ad veritatem.

Ego sane non credo Patres de hac maiori certitudine
provenire

proueniente ex pluribus capitibus cogitatur quando certitudinem fidei 58.
 praeterant alio, hic ex excessu est ualde imperitiosa & nullius
 consideranda. Deinde ex diuino comparatione facta inter duas cognitiones
 quoniam qualitates habet repugnantiam omnem ad salutatem, ita ut
 nec de potestate absoluta potuerit esse falsa nisi ^{cum} in toto rigore magis
 necessarius veram quam alteram, nisi si sufficeret ad maiorem certi-
 tudinem simpliciter ^{et} repugnantia ad plura prouideret ex pluribus
 titulis debet dicere actum fidei esse certiorum quam diuinam cog-
 nitionem qua Deus videt existentiam Petri, si actus fidei per se
 habet repugnantiam ad salutatem ex duobus titulis scilicet ex ob-
 iecti et ex principio, cognitionem uero diuinam saltem repugnat falsitas
 ex uno capite nempe ex infallibilitatem diuinam in iudicio, si uero
 ex parte obiecti, si scilicet illud potuit aliter se habere, ut sit contingens
 & hinc hanc repugnantiam ex pluribus titulis extensae non
 sufficit ut simpliciter dicatur cognitio magis certa.

Deinde etiam dicitur illam esse simpliciter maiorem
 certitudinem, non apparet quomodo actus fidei habet hanc aliquid ad
 ueritatem pluribus titulis quam actus ^{scilicet} scilicet nam deus scit hoc habere
 ex parte obiecti & ex parte habitus a quo prouenit actus evidens
 prima principij & q. hoc habet ex parte obiecti & ex parte apprehensionis
 qua praesens amicum, nam repugnat illam apprehensionem deter-
 minare ad amicum falsum & repugnat illud essentiam obiecti nisi
 ex apprehensione extremorum praecedente & ille amicus habet etiam
 allegatum ad ueritatem ex duplici capite.

Dicunt actum fidei ultra haec addere repugnantiam
 ad salutatem ex parte alterius principij a quo oritur scilicet ex pia
 affectione uoluntatis. Sed contra, si pia affectioni non repugnat
 imponere assensum falsum, ut diximus super tab. antecedenti, nam sus-
 tinetur Patres proponit Patrem fuisse incarnatum, hoc quam affe-
 ctum imperantem assensum illis obiecti, quo pia affectus obiecti de se e-
 nondifferens ad hoc quod reuelatio fuerit uere uel falso proposita & ex
 parte pia affectionis praecedentis non habet actus fidei necessariam
 connexionem cum ueritate. Totus ergo excessus certitudinis fidei
 praesens reuocandus uincitur uel ad maiorem illam ad hanc
 qua illi ex imperio uoluntatis firmius adhaeret obiecto reuelato quam
 alij, uel si comparatio fiat inter actum fidei & actum euidentem
 existentiam physica, uideat etiam quod ad maiorem infallibilitatem,
 nam illi existentia physica est saltem de potestate absoluta uel falsum,
 non actus fidei, in quo senta uerissime uincitur falsus & si ueritas
 deceptatur & si falsum e terra deficiant, quam si reuelatio uer
 h it

n̄ sit vera aut fides decipiatur.

Obijes 1mo: In ille excessu creditur omni per maiorem
adhaerentiam et etiam reperiri respectu ob̄i n̄ reuelati, s̄ e. voluntas
imparari. aliam essentiam alteri ob̄i cum illa omnia propensione
et adhaerentia. Et ille excessu creditur n̄ e. proprii facti. Quia
p̄bi quidem voluntatem imparari. illam formam adhaerentiam etiam
respectu ob̄i falsi, neus de facto contingit haerere tam firmiter
aspirare suo errori, neus adhaerere veritati, et licet ille assensu
n̄ sit ergo ex defectu veritatis, s̄ in Philosophia assensu sua de
monstrari per assensum certum tam firmiter, sicut in aliis assen-
tibus fidei. quando ergo dicimus assensum fidei e. certum alijs
illius ob̄i, comparato cum alijs assensibus eiusdem hominis fidei,
nam fidei firmis assentitur fidei quam ipse assentitur alijs
ob̄is, n̄ in firmis quam alijs assentitur alijs ob̄is. sicut etiam
dicimus charitatem diligere Deum super omnia, nam licet peccator
iniquo ex recipiat affectu diligat Deum super omnia n̄ mirum
quam iustus diligat Deum, n̄ diligit ipse in iusto n̄ diligit aliquid quam Deum,
sed Deum supra omnia quam diligit ipse iustus. sic etiam assensu fidei e. firmior quam
omnes alijs assensibus eiusdem hominis fidei.

Obijes 2do: ponamus Philosophum Christianum scientiam per
demonstrationem et Deum originem v. g. et scientiam etiam per fidem
eandem originem Dei, ista Philosophia n̄ sit per fidem originem, originem
adhaerentem illi plusquam per scientiam adhaerentem eidem originem, n̄ sit e. certior
originem plusquam ipsam originem cum sit idem ob̄i et fides n̄ appen-
ditur suo ob̄i plusquam scientia suo. Et comparationem istam dupliciter
p̄bi fieri, v. scilicet vel comparando ob̄i fidei ad alia ob̄a. maxime
sumpta, e. dicendo magis credo hoc ob̄i reuelatum quam ob̄a scita,
Et hoc modo n̄ sit fides credere magis originem quam eandem originem
scitam, quia hoc est dicere, potius nego illam originem scita illam
veritatem quam istam, q̄ repugnat cum sit vna e. eadem. vel sit
fieri comparatio 2do modo inter ob̄a firmiter sumpta, seu ut taliter
apparent, e. hoc modo magis assentitur fides ob̄i reuelato
quam scientia eidem originem scita, quasi dicas per fidem magis credo
originem per reuelationem Dei, quam per meum iudicium, ita
ut si aliter sciam via credenda est origo, praesertim reuelationem
e. demonstrari e. magis fidem illi quam sciti. hoc posteriori
modo procedit fides alios assensibus, illa vero priori sciam sit cer-
tior ob̄i fidei alia ob̄a scita, quae n̄ fuerint ipsam reuelata.

Obijes 3^{io}: n̄ assentior per fidem firmis ob̄i reuelato
quam veritati Dei q̄ quam assentior ob̄i reuelato, sed
veritas.

veritati Dei assensio aliquando evidenter, ut diximus disputat. jna, 59.
 Assensio fidei ad mysterium revelatum h'c firmior quam obis essentis
 evidentes. ad hanc objectionem iam diximus disputat. de prima assen-
 sum fidei ad mysterium revelatum e' certior em aljs a quibz h'c depen-
 det, si in illo a quo solutio dependet, nam sicut fides assensitur firmi-
 mus me licet obscure mysterio revelato, sic etiam assensitur firmi-
 missime veritati Dei, ut ibi dixerimus.

Dices: Et fides h'c assensitur firmior obis revelato
 quam illeqz prius assensitur credibilitati mysterij. Etz sequela:
 q' assensio fidei ad incarnationem v. g. potest etiam ad assensum praedicti
 quo evidenter cognoscitur credibilitas mysterij, ut videmus disputat. de
 praedicti q' assensio fidei h'c potest esse veritate mysterij illi obis
 evidenter cognita a quo dependet ipse assensio fidei. Consequens a.
 videtur durum, q' assensio credibilitatis mysterij h'c estur a fide, sed
 a prudentia q'z ducuntur ad eam necessarium dependens a voluntate,
 etz deo h'c dicitur res obis super oia, sed pro mensura evidentiae e' moti-
 verum quibz cogitur illeqz, nam ad hanc super oia procedunt impera-
 tive a voluntate.

Et negando seq: q' licet assensio fidei dependeat a
 iudicio credibilitatis, h'c in h'c ipsam credibilitatem pro motivo in-
 trinseco, sed praesupponit illam ut conditionem requisitam ex parte
 voluntatis imperantis fidem, quamvis a fides h'c potest firmior assensio
 obis revelato quam motivo intrinseco seu ratio fidei q' quam credit,
 si h'c potest veritatem revelatam aljs obis a quibz h'c a communi ho-
 mibz e' carnis extrinseco pensat, qualis e' existit. ^{consi-} apprehen-
 ceptis fidem v. g. nam licet h'c potest etiam assensio fidei circa incar-
 nationem sine eo q' praedat apprehensio incarnationis, illeqz h'c firmior
 credit incarnationem quam existitiam illiqz apprehensionis, h'c q' dicit
 etiam h'c potest, et talis apprehensio creditio incarnationem, hoc e.
 e' impossibile, sed q' ex modo firmissimo asserendum dicitur implicite
 si quam vultur ex his obis verum est vel existit apprehensionis
 vel incarnationis e' unum cum altero eam repugnet, magis vera est
 incarnationem quam existitiam apprehensionis. sic etiam quando credit
 incarnationem, licet praesupponatur cognitio evidens credibilitatis, coe-
 rum ex modo credendo incarnationem implicite dicitur, si per magis
 carnis e' credibilitas vultur se repugnat, magis credo veram e.
 incarnationem quam cetera quae h'c continentur implicite in obis huius
 assensio, e' per consequens quam credibilitatem quaeqz extrinseco
 aliunde apparentem.

Quis illam conditionalem etiam implicitam e'
 impru-

imprudenter, quod si deest credibilitas non potest prudenter credi Incarnatio. Et fides quae prudenter credit Incarnationem non potest implicite significare quod credat magis Incarnationem quam eius credibilitatem. Quod fides est prudenter praesupponitur, hoc est, apponitur fides praesupponere necessarium veritatem praesentem de credibilitate Incarnationis, si tamen haec fides praesentem pro motibus ex parte obiecti, quae per illam credibilitatem solum exhibetur quod ille magis credit per fidem Incarnationem quam antea, credidit credibilitatem Incarnationis, sicut aut magis credit Incarnationem quam necessitatem praesentem ad actum fidei vel quam necessitatem ipsam fidei, sicut ad credendam hoc modo Incarnationem praesentem quod praesentem est necessitas fidei conceptus, et sicut tunc ille veritatem praesentem praesentem non potest, fides credere Incarnationem, post illud si praesentem tunc adhaeret Incarnationi tam firmiter ut significet ex modo assertum quod si per impossibile manerent motiva intrinseca et tunc a hunc assertum negata credibilitate, adhuc crederet Incarnationem si repugnaret credibilitas cum illa, sicut eodem sensu dixit Augustinus supra ductus et magis credere mysteria fidei quam quod videntur sicut haec credenda ipsa mysteria necessaria sicut carnaliter vita, quod de aliis rebus illis requisitis ex parte praecipue eodem modo dicendum est.

Obiectis 4to: est tunc fides aliquando infertur per discursum formalem ex illis rebus praemissis: illud est prima veritas, et Deus revelavit Incarnationem, quod prima est de hactenus credens naturalis. Et contra fidei erit certior quae praemissa ex qua infertur, quod est impossibile. Ad hanc objectionem respondet ex ratione sequenti.

Et est: utrum assertus fidei sit magis vel minus certus quam visio beata, hoc est, an ex modo assertum signifi- casset ille magis assentire obiecto revelato quam si illud videret per visionem beatam. Quod negative cum haeret in praesenti disp. 3. sect. 9. num. 20. et Bonini disp. 11. num. 13. et disp. 12. num. 56. et per se ille certum sit significare in assensum fidei cum quodum certum videtur adhaerentis quem voluntas sit imperare, voluntas a. si sit imperare ille certum sit significare videtur contrarium per clarum Dei rationem adhuc magis adhaeret fidei, nam si per impossibile tunc apparet oppositum fidei, cum visio illa nihil relinquat locum dubitandi, sed haec similitudinem claritatem, post illo modo ille certum sit relinquere obiectum fidei et nec sit significare, hoc est hoc obiectum certum oppositum per visionem beatam apparet. ad rem mun. et per ille certum per actum fidei significare impossibile videtur obiectum signifi- cantem, quod clara visio cum si obiecto cogat, quales sit regulariter cognationes etiam evidentes huius vitae, illa. et tales sit ut per ille certum assensus coherere

de cohibere in praesentia motuumque fidei, &c. eorum veritate.
 formidare, prout de facto quilibet assensu circa existentiam panis
 in Eucharistia, at vero insubstantiam claram Dei si se cohibere etiam
 assensu inaynere motiva contraria, nec per actum fidei se implicite
 assensuro obto etiam, eo casu quo contrarium clara apparetur per
 vimorem beatam, qd hoc est velle assensuri huic obto etiam cari
 quo oppositum sit om verum, qd quidem repugnat.

Ex dictis infero quo sensu S. Thomas ubi supra, & alij
 dicant fidem quoad nos seu ex parte illeby ee ming certam quam
 veram, nam per hoc si significat intellectum magis assensuro obto certo
 quam credito, sed solus significat maiorem firmitatem scilicet prove-
 nientem ex eo qd fides hiet magis adhaeret obto credito, qd si pendet
 et imperio voluntatis libera, facilius pot perdit quare cognitio scientificae,
 quae, si pendet a principio solum necessario, si sit hoc periculum. Et
 tenem quamvis dures fides magis & propensius adhaeret suo obto quam
 scio, sicut etiam charitas diligit Deum magis quam appetit proprii
 obto, qd hiet dilectio charitatis, ut libera atq adco pot facilius abire
 quam actus appetit qui e pota necessaria, roctorem quam dicitur
 dilectio charitatis magis adhaeret Deo, quam appetit adhaeret pro-
 prio obto.

SECTIO II

Utrum actus Fidei generetur per discursum formalem?

Supponendum duplex ee discursum scilicet formalem, & virtuale.
 formalis quidem dicitur quando ex praemissis realiter ordinatis
 inferitur conclusio per realem Relationem, in quo discursus ordinis
 iam disputato prima debere interuenire duas praemissas saltem
 implicite, qd ex vnica antecedenti si sit fieri bona illa, debet ee
 praedicere connexio medij cum singulis extremitatibz eorum ut
 requiratur connexio extremitatum inter, &c. discursus virtualis e quan-
 do vnico actu assentimur obto conclusio e praemissarum vni qd
 chad, ut si vnico actu dicas Petrus e cristianus qd e hoo e qd est hoo
 e cristianus, si e. repugnat intellectum in plura obta, subordnata tenere
 per vnum insubstantibilem actum, ut suppono ex Philosophia, quo suppo-
 sito si dubito si fides pot discurrere saltem discursu virtuali vno
 sane debet, &c. assensu ad mysteria reuelata si sit assensu primi
 principij prout tenent ad mysteria reuelata sed potius sit assensus
 mediati

mediati & ap. alius, necesse e quando fides credit Incarnacionem v. g. haberi ad minus obcursum virtualem & dicere: Incarnatio facta e. Ite Deus summe verax in reuelavit, qui assensu quatenus terminatur ad veritatem Dei e ad reuelacionem e acty & immediatus, quatenus vero terminatur ad Incarnacionem & obscurus certy & mediatus, proat late explicauimus disputate prima.

Prima sententia negat. Ita Gregorius in 3. dist. 24. q. 1. art. 3. ad 3. Canon lib. 12. de loeis. cap. 3. Bernardus in precatoy. q. 1. art. 1. circa finem. Valentia disp. 1. q. 1. puncto 2. heares in precatoy d. exp. l. sed. 4. Koningsh. disp. 1. q. 1. dubio 7. e alij recentiores, quorum fides potest videri, & dissoluetur.

Secunda sententia probabilior affirmat actum fidei esse per se eorum fidelem generare ex reuelate e veritate Dei, modo explicato. Ita Cicero de oratore 3. q. 7. e in 3to sententiarum q. 8. art. 2. Gabriel in 3to dist. 23. q. 2. Almainus q. 3. Martinus de sermone in 3. q. 34. art. 1. P. Vazquez j. parte q. 1. disp. 5. num. 5. P. Beaugouh d. exp. l. cap. 8. q. 3. e alij recentiores, & videtur de mente S. Thome in 4to q. 1. art. 1. Si comparat fidem cum Geometria. in hoc qd sicut Geometria obtinet fidem e mensuram quo utitur ad demonstracionem, ita fides habet authoritatem Dei pro obto fidei & sentit S. Doctor authoritatem diuinam esse mensuram quo utitur ad demonstracionem, ne Geometria utitur etiam mensura de conuolucem fidelem inferentiam inferentium ex suis principijs.

Ratio igitur hac sententia: qd quando aliqua obta ita se habet ut verum h sit aliter e habet entitatem sufficientem ut possit cognosci sine alio, h e cur notior illectus h potest scorum in illud tendere, sed authoritas diuina h entitatem & veritatem sufficientem ut possit scorum cognosci quin cognoscatur Incarnatio & licet notior illectus h possit credere Incarnacionem quin simul cognoscatur authoritatem Dei, poterit in cognoscere authoritatem Dei quin credat simul Incarnacionem & poterit dari hac proportio scorum in illecto: Deus e prima veritas. quod idem arguere potest de altera proportione qua dicitur Deus reuelavit Incarnacionem, nam sicut hac obta cognosci potest simul credendo Incarnacionem, cur h poterit etiam cognosci scorum, cum h pendat a veritate Incarnacionis tanquam a radice fidei vel motu, qd si unquam cogitantur, ad potius e contra ipsa simul radice fidei ab hystoria Incarnacionem, qd si illa veritates possint scorum cognosci h apparet cur ex illorum notitia h possit per bonam illacionem inferri veritas Incarnacionis aut cur illa cogitatio Incarnacionis deducatur ex illis principijs h sit actus fidei cum sit assensu Incarnacionis innotione innotione.

in autho-

in auctoritate videtur tanquam in voce proxima credendi Inuar- 6j.
racem.

Dicitur enim: ille cuius videtur Theologus, in hoc e.
differt fides a Theologia, quia Theologia habetur per discursum, fides
nunc dicitur. Quod fides est Theologia non differt in hoc quod fides in-
mutatur revelationi non mediante sed immediate, Theologia vero immutatur
etiam revelationi sed mediante, nam mediante sed dicitur in mysterio reve-
lato, ut diximus disputate. De prima.

Obiiciant tunc: quia fides quam habuerunt Angeli in vita est fides
nunc in eadem rebus, et tunc in Angelis non potuit esse cum discursu quippe
qui non potest discurre. Et nec in nobis est generari per discursum.
Respondeo: haec fides nunc conveniat cum Angelis in obiecto creditis
in obiectate, in voce facti, in certitudine et supernaturalitate, non tamen
in modo et convenit in modo tenendi, potest et in Angelis proportionari
ad eorum naturam modum operandi, et per hoc differt a nunc fide quod in
vita est cum solo discursu virtuali, in nobis autem potest etiam cum
discursu facti. Adde huiusmodi Angelis circa obiecta naturaliter verba et quae
intuetur non discurrat, sed tamen discurreat circa ea quae iudicantur et
occurrunt ^{certa} sententiam valde probabilem, quam de fidei voluntate plures quos
egit P. Suarez lib. 2. de Angelis cap. 58. et alij plures et docti recer-
tiores.

Obiiciant tunc: assensus genitrix illis deabus promissis est
necessarius, posita et utraque illa promissa, evidenter inferitur conclusio et
illud determinatur ad assensum conclusio et non assensum fidei, haec est
semper praesupponit quam voluntatis affectionem libere imperantis assen-
sum. Respondeo: quam voluntatis affectionem non tam desiderari ad credendam
Incarnationem quam ad credendum Deum revelasse Incarnationem, quare si iam
ex iam affectione creditur super omnia veracitas Dei, revelatio Incarnationis, et
veritas illa, non est inconcludens, sed si requiratur alia iam affectio ad emen-
tendum coniectura quae evidenter inferitur ex illis principiis. meritum ergo
libertatis fidei non versatur circa conclusionem praesentem, sed circa totum discursum
sive factum sive virtualem prout complectitur assensus promissio-
rum et conclusio.

Obiiciant aliqui contra haec solutionem et poterit etiam dici
quod conclusio fit ex apprehensione terminorum, quia promissa a quibus con-
clusio procedit fit ex apprehensione terminorum, sicut dicitur assensus
necessarius procedere a voluntate eo quod assensus promissarum videtur a
iam affectione voluntatis. Respondeo: hoc arguitur procedere contra deum, quia deus
sicut mortem recusat ex vulnere et voluntariam et procedere a vol-
untate quamvis solum procedat mediante vulnere et sufficit proinde
mediata

mediata ut dicatur simpliciter voluntaria et libera. quando vero
dicatur conditionem cognosci ex penetratio terminorum significaretur
iuxta eandem rationem et conclusio oriatur ex penetratio terminorum eandem
conditionem, si ex penetratio terminorum praesentia, et dico quod certum est
illorum verborum si videtur illo modo loquendi alio explicatione.

Obijciunt qto: quod in t. et dicitur fidei que assentimur
conterit quod promissas, necesse est assentiri certis promissis quam conclusio
iuxta doctrinam huius vulgarem quod quod unumquodque scilicet et aliud magis est
si aliteri carnalis est quod promissas, magis est certis assentimur pro-
missis. Consequens h. est quod fides ad certo credit quicquid credit
et. Et considerando primam consequens: si sermo sit de certitudine quod na-
vorem inhesionem illicet ad obta, nam regula illa huius existit meo
veram comparanda quamlibet conclusionem cum illis principiis quod qua pro-
cessu assentimur conterit. quibuscumque est aliteri conterit assentitior pro-
cessu quod aliteri duas promissas, necesse est firmis adhaerere praecipio quam conterit.
Huius necesse est magis per voluntatem amari finem quam medium quod
processu amari medium quod illam finem. Huius quando processu assentitur
vel amat, quod si conclusio illa habeatur simul ex alijs principiis vel etiam
ex apprehensione terminorum, si repugnat tunc magis assentiri conclusio
quam aliteri principio, necit quando medium amatur quod duo fines pote-
rit magis amari quam aliteri finis eorum scilicet. Concedo ergo illud
magis assentiri principiis quam mysterio vere qto, qui ex alijs h. conterit
in eo quod assentitur mysterio cum aliqua incertitudine aut formidine,
sed in eo quod taliter assentitur mysterio quod principiis ut si aliteri
ex illis obta negans est assensus potius negaretur mysterio quam
principio, huius est conditionalis imbititur taliter in assensu vel amari
vulg. qto quod aliteri, ut dixi sectione praecedenti. Neg in hoc est aliteri
abundant, quando est dicitur deo propositiones fidei et ag certas, in sermo
sit de certitudine adhaerentis, debet illi quod facta comparatio inter propo-
sitiones revelatas ad invicem, fides est si magis adhaeret huius mysterio
quam aliteri, necit vero est, si comparanda sunt inter mysteria et motum
fidei credendi.

Ted contra obijciunt qto: Et, aliteri fidei quod est minus
certis certitudine adhaerentis quam promissa naturalis. Sed sequitur
quod illa propositio Deus h. summe verax quod agnoscitur per actum naturale
evidentem, et ex illa est aliteri, quia cognoscitur Deum vultatem in-
carnationem inferitur veritas incarnationis per discursum fidei, qui fidei
h. repugnat et illa promissa naturalis est certior quam conclusio fidei,
quod obta promissa est certior sua conclusio. R. negando sequentiam,
nam huius summa veritas Dei potius evidenter cognosci per actum
naturalem

nalem, illa tñ cogitio nunquam pōt ēi. p̄missa respectu conitōis
 qua elicitur p̄ f̄c̄m. r̄dō. a. C. q̄, ut diximus sup̄grate. prima,
 essentia f̄c̄i nō f̄ctur ut unq̄, in eum obta sed super oīa ut diximus
 rectori p̄cedenti qui modō de heredi super oīa nō solum debet repe-
 riri in essentia mysteriorum revelati sed etiam in essentia principiorum
 p̄ qua p̄ceditur mysterium alogijū nec quum mysterium pōt credi
 p̄ceder oīa q̄ nō pōt magis adherere oīa conitōis quam principis
 nēt nec pōt magis amare d̄ m̄dium quam finem. Gr̄dō. ex amora
 nāli. P̄s qui nō est super oīa nō pōt p̄cedere electio n̄dij de gloriā
 P̄s qui f̄ctur in illis m̄dium super oīa nō nec ex essentia principij
 q̄ nō est super oīa pōt p̄cedere ad amnes conitōis super oīa.

Dicitur: nōt f̄c̄s pōt eluere, assentiam super oīa. circa veracita-
 tem dei, sic etiam nālis virtū illorū, cur ex. d̄ poterit. Et ex tali assen-
 tu nāli poterit bene f̄c̄s ferri suam conitōem. Atq̄ p̄ in hereticos
 qui sine errori quem exhibent ex de f̄c̄e, assentitur etiam super oīa, et in
 radice ex errore oresente. Patrom suum. Incarnatum qui huic etiam oīa
 assentitur super oīa virtute, nāli. A p̄teritōe ut de p̄bilitate de facto
 tñ nunquam f̄cti illam p̄missam nalem super oīa, q̄ quoties propo-
 nitur oīa p̄portionalitum. Deus concurrens per concurrunt solum sup̄-
 nalem ut etus f̄cti p̄portionalitē eo nram salutem, ut diximus in sup̄-
 rioribus.

Secundo principaliter objicitur cum Suarez ubi supra, num. 6.
 q̄ essentia conitōis elicitur per essentiam f̄c̄alem imitatur nō solum veri-
 tate principiorum, sed etiam in bonitate illorū que conitō inferitur ex
 p̄missis, hanc a bonitas illorū cognoscitur lumine nāli. Et a seorsus
 ille conitōis nō miseretur adagrate in divina veritate, et revelatōe.
 de etiam in bonitate illorū nāliter cognita. Et ille nō est assensio solus
 f̄c̄i. De hoc etiam habere locum licet f̄c̄s solum p̄t̄t discer-
 ram virtutalem et nō f̄c̄alem, nam in discursu etiam virtuali invenitur
 no modo illorū virtū ex alio et cognito connexionis quam hō obta con-
 itōis cum principijs obiectivis, nam licet illa obta nō cognoscantur per
 actū directos, cognoscantur tñ v̄tuo actu oīa que cognoscantur per
 p̄logijū f̄c̄alem, quare in d̄ contra fatendum ē d̄ credenda in Incar-
 natiōem requiri cognitionem connexionis quam Incarnatō hō cum veraci-
 tate et revelatōe. P̄s

P̄t̄t aliquis actum f̄c̄i nullo modo fundari in bonitate
 illorū, de solum in autoritate divina, nam licet in essentia nāli
 requiratur d̄ fundetur in bonitate illorū, in hoc tñ consistit sup̄-
 nālitatis f̄c̄i ut postquam cognoscitur bonitas illorū pōt voluntas
 impurare eorum qui imitatur sola autoritate, P̄s et nō bonitate
 illorū.

Magis. ita videtur indicare Suarez disp. 8. scilicet. 7. num. 7. & alibi. hoc tñ n̄ videtur creditibile primo, qđ videtur eē, supra om̄ facultatem Intellectus operantis etiam per seip̄m obediens ubi, qđ aventuratur alicui ob hoc qđ a viis & tñ n̄ attendat attentius ad connexionem unius cum alio, quod e. & avertitur qđ alibi, nisi qđ unum in se fortiter se connectitur cum alio.

Secundo si hoc eēt possibile, posset etiam Intellectus assentiri Incarnationi post cognitam reuelationem, & tñ n̄ assentiri qđ reuelatōem hoc a. nec concedit nec concederet ipse Suarez & mirus debet concedi illud primum, magis e. repugnat qđ avertitur Incarnatione qđ reuelatōem, & tñ n̄ attendat in illo assensu ad connexionem Incarnationis cum reuelatōe. Confirmatur qđ n̄ in illa assensu n̄ mouetur Intellectus a bonitate illius ad assensum Incarnationis, sed a cogitatio bonitatis illius, si ergo hoc debet procedere necesse e. qđ intellectus n̄ sit a. influere nisi mouendus Intellectum & male negatur qđ Intellectus mouetur etiam a bonitate illius ad credendam Incarnationem.

Tertio fideles prorsum ratiōis assentiantur mysterijs sui qđ testimoniam Dei, nisi assentiantur alijs rebus qđ testimoniam hauriunt cum maiori reuelatione. propt̄ dicitur auctoritas eōm diuina, si a. deberet assentiri diuino modo e. n̄ attendendo ad connexionem reuelatōis cum re. veritate, deberet de hoc demoneseri a Prelatis & Parris, ipi e. negantibus neg scire per se talem obliuionem, & aliter. ipse haec fatetur nunquam Intellectum credere hoc modo alicuius quae videtur per vires n̄dā, qđ huiusmodi assentendi n̄ e. ratiōne potibiles. deberent ergo praeuocatores monere plebem ut crederent h̄ ratiōne qđ auctoritatem Dei, sed in modo n̄ attendendo ad connexionem auctoritatis illius cum mysterijs reuelatis. hac oia quis n̄ videat contra omnem fiduciam mentem & experientiam.

Ad objectionem ergo oēs debemus respondere a assensum fidei fundari quidem partialiter in bonitate illius fidei vel virtutis. nec ex hoc fit assensum Incarnationis fundari qđ in aliquo ratiōne cognito, nam licet illa bonitas illius posset cognosci ratiōne, sicut etiam veritas Dei, coeterum auct̄ ipse hanc qđ fidei concurrit ad credendam veritatem Dei quatenus necessaria e. eius cognitio ad credendam mysterijs reuelata qđ Dei auctoritatem, ne cotam a fortiori concurrit ad cognoscendam bonitatem illius illius actu cognoscendi, quatenus illa etiam cognitio requiritur ad credendam Incarnationem qđ Dei auctoritatem, ut bene aduertit Beccarius in praesenti in m. 12. In vero fides magis assentiat bonitati illius,

Magis,

illudis, quam mysterio reuelata, existimo idem dicendum de q̄ supra 63.
in assenti principiorum dictum ē, nam quod hoc eodem modo se h̄
bonitas illius, cum in ea etiam patraliter fundetur auerſus mysterij.

Secundo obijciunt: q̄ idem actus n̄ tendit ad conuersionem ad
principia. Si assenti fieri habetur per discursum finem ponendi
si dicitur habere aliter ad conuersionem & aliter ad principia. huius obiecti-
mi h̄ facile ex parte disp. j. nam actus habens ueritatem n̄ potest ad
exteri ad conuersionem & ad principia, habens t̄ in uisus qui datur
modum p̄ia magis latam h̄ p̄horam, ut ibi dictum ē. unde etiam
soluitur alia similitudo obiecti q̄ scilicet idem habitus n̄ potest operari
cum diuersa & in diuersa & si fieri p̄t aliquando op̄era. una uisura
falsi, n̄ potest eam aliquando ^{scilicet} uisura fieri. Et q̄ nequa-
quam ē repugnare habitui ueritati, alio repugnaret actus habitui
sequente, et p̄ inclinet totum ad actus similes q̄ a quibz genit

Obijciunt: q̄ oēs debemus admittere aliquem
actum fidei qui sit p̄ reuelationem & n̄ sit eum discursu & idem po-
terit d̄i de oibz. h̄s p̄t q̄ ipse principia fidei n̄ imp̄t ueritatem
& reuelat. Qui creditur per fidei ad credendum inuentionem, et n̄
creduntur eum discursu antecedenti. Ita arguit Suarez ubi supra n̄m. 7.
Et facile fidei assenti illis principijs sine discursu falsi ex or-
trali, q̄ illa cognoscatur ex terminis aliter obuere, ut diuersis
supra h̄e prima, incipit a. nullo modo apparet ex terminis
debet ergo cognosci per alij modum, et per consequens cum aliquo dis-
cursu, qui sicut aliquando ē ueritatis, ita potest etiam aliquando
ē falsi.

Alij obijciunt auctoritatem multorum Patrum qui
dicunt fidei n̄ ē inquisitua, n̄ in nisi argumentabilis, n̄ ē argu-
rum et partibus habitum. ut Basilij de fidei confessione l̄
in gal. ijs. Demascenus lib. 4. cap. jz. Augustinus p̄ de Sicut.
Ber. cap. qj. vbi. Et predictos Patres excludere a fide. rationem ē
necesse quod ratio opponitur contra auctoritatem, coeterum eo
q̄o. h̄ arguant mysteria credi. Qui reuelationem & auctoritatem,
in uisus ubi ueritas ex auctoritate reuelantis ad mysteria reuelata.
Immo alia leuora arḡta que effert Reinga ubi supra, p̄ia uelle
indigent solutione. Sed que postea ab ueriores opposuerunt.

Obijciunt ergo aliqui de nouo hanc rationem inuoluentiam,
nam sicut colligimus habitum fidei p̄t uidere illa obta & tendere
scorim per actus diuersos ad ueritatem & per reuelationem. Sed q̄ p̄t
tendere simul ad illa, n̄ debemus consequenter conuideri q̄ p̄t
habitus

habes fides credere, assensum circa existentiam eorum Dei quod dicat
Deus existit, nam eadem fides h^{ab}et pro ob^{jecto} existentiam Dei quando
dicit Deus est verax, vel certe quando dicit Deus revelat, per utrumq^{ue}
est actum affirmativus existentiam Dei veracis vel revelantis, potens
ergo fides scorsim etiam tendere ad existentiam Dei per a^{ssensum} immu-
natum. Consequens a. est falsum, nam existentiam Dei h^{ab}et cognoscitur a
nobis in hac vita nisi vel per discursum ex creaturis, vel ex revelate
eiusdem Dei & debemus negare q^{uod} fides pot^{est} scorsim tendere ad ob^{jecta}
suarum promissarum, h^{ab}et pot^{est} eodem actu a^{ssensum} illi simul est rei
revelate.

Hoc argu^{itur} retorqueri pot^{est} iⁿ primis contra eius auctores,
qui licet negent in fide discursum fidelem, h^{ab}et pot^{est} negare nec de facto
negant discursum virtualem, sed ponunt actum fidei qui terminet^{ur}
solum ad rem revelatam est ad veritatem ac revelationem Dei, quod d^{icitur}
cum Deus est h^{oc} q^{uod} Deus est verax est ipse hoc revelavit, ut quo actu h^{ab}
virtualiter tres assensus, unus circa veritatem Dei, alter circa
revelatam, alius circa incarnationem revelatam. peto ergo ab i^s sequi.
dem fides tendit in veritatem est in revelatam Dei per duos assensus
virtualiter distinctos, cur h^{ab}et pot^{est} non videtur virtualiter assensus
circa existentiam Dei ab assensu circa veritatem vel revelationem, ita ut
per unum assensum terminetur ad existentiam Dei est per alterum ad reve-
lationem, qui ita distinguuntur virtualiter inter se sicut assensus veritatis
ab assensu veritatis, atq^{ue} ideo fides dicat Deus est h^{oc} q^{uod} Deus est verax
est Deus existit est revelat. si est pot^{est} ita dividere virtualiter eos
assensus, petetur iam ab illis auctores: an illa assensus eorum existit
prout virtualiter distincti ab alijs sit mediatus vel immediatus, est
redit contra illos totum argu^{itur}. si vero negent pot^{est} ita dividi debent
reddere rationem cur magis pot^{est} fides dividere virtualiter assensum ve-
ritatis ab assensu revelationis, quam assensum existentiam Dei ab as-
sensu veritatis vel revelationis, est quocumq^{ue} ratio reddatur applicari po-
tent ad divisionem etiam realem cur magis pot^{est} realiter dividi
assensus revelationis v. g. ab assensu incarnationis, quam assensus existentiam
Dei ab assensu revelationis.

Ado retorqueri pot^{est} argu^{itur} contra ipsos in fide humana,
quam quidem h^{ab}et negant est fideles discursum, atq^{ue} ideo debet in
ca intervenire hi tres actus, Petrus est verax, Petrus d^{icitur} est verax &
haec est verum. peto igitur, si quidem fides humana elicit illum
assensum Petrus dicit hoc, in quo involvitur iuxta ipsos est affir-
matur existentiam Petri, cur h^{ab}et pot^{est} eodem passu humana dividere est ve-
rorum affirmare Petrus existit, si est pot^{est}, petam de illo auctore:

an sit

an sit mediatus vel immediatus? e quidem immediatus e n p[ro]p[ter] q[uo]d ex ista Petri n[on] cognoscim[us] immediate, sed ex opera oc. si ven[er]e mediatus. Et e principium res con[tra]ctio. hoc a. istu[m] procedit eodem modo etiam dicitur habere principium dicitur ab habitu con-
 chensionis, atq[ue] adeo promissis fieri humana n[on] elici ab habitu fidei humana. hoc e. ad propositum parum refert, q[uo]d ad quom[od]o h[ab]itum p[ro]tinet ille assens[us] Petrus dicit hoc, de illo p[ro]p[ter] q[uo]d assens[us] dicitur dicitur scorum Petrus exorbitat. si p[ro]p[ter] q[uo]d assens[us] sit vel immediatus, e hoc n[on] p[ro]p[ter] q[uo]d, q[uo]d ex ista Petri debet cognosci per alius, vel erit mediatus e ram[us] erit q[uo]d alius motuum, atq[ue] adeo fides humana n[on] h[ab]et p[ro] motuo ad equato veracitatem e testimonium Petri. deniq[ue] si d[omi]n[us] d[omi]n[us] d[omi]n[us] illu[m] a seip[s]o reddenda d[omi]n[us] repugnantia qua eadem r[ati]o p[ro]p[ter] q[uo]d in n[on]o casu, o[mn]i[um] ergo debent ad app[er]tu[m] p[ro]p[ter] q[uo]d respondere.

Et quidem ex ip[s]omet[er] arg[um]to haberi potuisset ergo solutio, arguunt e. ad absurdum si fides sit dividere illa. obia e assens[us] scorum revelabi, p[ro]p[ter] q[uo]d p[ro]p[ter] q[uo]d dicitur e assens[us] scorum exist[en]tia Dei qua affirmabit simul eum revelabi, hoc a. e absurdum. hinc ergo constare p[ro]p[ter] q[uo]d solutio, q[uo]d si in assens[us] ad istam exist[en]tia scorum apparet copiosum istu[m], q[uo]d si apparet in assens[us] ad revelabi, e. ideo ex illo absurdo p[ro]p[ter] q[uo]d volunt hoc etiam e impossibile, nam ergo ex hoc ip[s]o absurdo p[ro]p[ter] q[uo]d n[on] d[omi]n[us] r[ati]o ex, fides p[ro]p[ter] q[uo]d assens[us] scorum revelabi e n[on] exist[en]tia Dei, q[uo]d subject in hoc d[omi]n[us] apparet aliq[ui]d absurdum, q[uo]d n[on] apparet in illo p[ro]p[ter] q[uo]d, n[on] ergo e inconsequentia concedere illud e ne-
 gare hoc, quando in illo n[on] apparet absurdum q[uo]d in hoc apparet. quale. e. ut illud absurdum aut h[ab]eat, ut illa, repugnantia. facile constare p[ro]p[ter] q[uo]d si res e h[ab]ente, consideretur in fide humana; h[ab]et enim, ut dicit p[ro]p[ter] q[uo]d scorum dicit Petrus dicit hoc, e n[on] p[ro]p[ter] q[uo]d dicit Petrus exorbitat. r[ati]o e clara, q[uo]d illa sola obia p[ro]p[ter] q[uo]d dividere quorum assens[us] n[on] p[ro]p[ter] q[uo]d ad assens[us] p[ro]p[ter] q[uo]d dicitur d[omi]n[us] e. fides d[omi]n[us] n[on] p[ro]p[ter] q[uo]d scorum assens[us] incarnati a[ut]q[ue] revelabi, q[uo]d assens[us] incarnati d[omi]n[us] dependet a revelabi que e motuum assens[us] d[omi]n[us], ideo p[ro]p[ter] q[uo]d e contra assens[us] scorum reve-
 lationi a[ut]q[ue] incarnati, q[uo]d revelabi n[on] dependet ab incarnati ut a motuo assens[us] d[omi]n[us], ideo etiam p[ro]p[ter] q[uo]d assens[us] revelabi a[ut]q[ue] veracitate e contra, q[uo]d illa duo n[on] ubi subordinantur nec p[ro]p[ter] q[uo]d unus assens[us] dependet ab alio tanquam a motuo. Itaq[ue] ergo n[on] p[ro]p[ter] q[uo]d assens[us] scorum exist[en]tia Dei, q[uo]d affirmati exist[en]tia Dei dependet o[mn]i[um] ab affirmati revelabi, exis-
 tentiam e. Dei n[on] cognoscim[us] in seip[s]o, sed ex eo q[uo]d Deus loquitur, cog-
 noscim[us] illum in ex[ist]en]tia, sicut quando dicit Petrus loquitur hoc e. implicite, affirmat illum ex[ist]en]tia ille assens[us] d[omi]n[us] modo tendit ad
 solutionem Petri e diverso modo ad Petri exist[en]tia, subiect ad illam

immediatus

immediate, ad hanc mediate, pp. locutionem. unde, si sit terminari
 assensu ad existentiam Petri, scilicet, quia si haberet rationem assensientis
 ne assensu ille. Deus loquitur hoc, licet implicite affirmet existentiam
 Dei, alio modo quam locutionem Dei, hanc scilicet immediate, illam
 mediate & cognitam per quam locutionem, quae hinc est, motivatione ad as-
 sentientiam obto reus atq; sed etiam de affirmatam existentiam Dei
 loquentis, sicut locutio Petri & manifestat obto & manifestat eadem scilicet
 Petrum qui loquitur, & neutrum etiam charitas qua dirigat uno actu proxi-
 mum ad Deum sit scilicet alio actu amare Deum solum, licet sit pot
 e contra dirigere proximum adq; Deo.

Dices: in illa etiam promissa Deus e verax, si affirmatur ex-
 istentia Dei pp. veritatem, sed ad immediate affirmatur utraq; &
 poterit dicitur affirmat existentiam Dei ad affirmate veritatis.
 Sed per illam promissam nec affirmari existentiam Dei nec veritatem
 absolute, sed sub conditione. scilicet si Deus e, & verax, minus ergo po-
 terit dicitur assensu ut affirmatur scilicet existentia Dei absolute.

Obiunt dicitur: quia si fides sit elucida, inseparabilis fidelem, et
 illi tres actus erunt supernaturales, hoc a. e. absolute dicitur, quia si debet multi-
 plicari actus supernaturales abq; necessitate, quia ergo pot vnicus actus
 completi oia illa obto abq; dicitur fidelem, si debet concedi illi tres actus
 supernaturales. Et etiam in necessitate si debere multiplicari extra sine
 necessitate, debet ergo dici quod fides humana, si pot habere dicitur non
 fidelem nec assensu scilicet veritatis, Petri autem eius testimonio et mul-
 tiplicentur actus. negamus itaq; multiplicari hos actus abq; necessitate,
 necesse e. & saltem dicitur veritatem naturae ad oia dicitur virtualis pot
 resolui in dicitur fidelem in quo claris apparet via syllogismi. unde
 cum illisq; humanis hat hanc naturam optaxidi, debuit fides accomodari
 iuxta naturam dicitur, ut pot per dicitur virtutalem, & etiam per fidelem.
 Sed supra percipit e in hollisq; tardioribus & rarisioribus. tunc dicitur in a obto.
 Emittit alias leuiores obiectiones quas quilibet facile poterit ex a dicitur
 uere.

SECTIO III

Utrum assensus fidei sit supernaturalis secundum
 substantiam?

Suppono eodem destinationem entis naturalis in naturale quoad sub-
 stantiam & naturale quoad modum, illud dicitur quod in sua entitate
 e tale ut nunquam ei pot ex natura viribus, ut hinc gloria, vnicus
 hypotesis.

hypothetica & c. hoc vero dicitur quod licet ex natura virtutis potest fieri, attamen hic & nunc propter naturam exigentiam a Deo fit, ut vix ego rebus. 65.

hoc supposito utrum videtur actum fieri signalem et aliter ex his modis, quibus fit et an sit signalis primo modo an solum secundo.

Prima sententia negat et esse signalem secundum substantiam. Ita sententia prima. 2da q. 10. art. 4. et 2da 2da q. 17. art. 2. ad 3.

2da sententia in 3. dist. 23. q. 3. & 73. videndum est. Et in 4. dist. 14. q. 2. paganos in jura dist. 17. q. 1. art. 3. ad scripta heretici contra primam conclusionem, sed contra quod loco supra. innotuit etiam Durandus in 2da dist. 8. q. 1. in 3. dist. 24. q. 4. tribuitur etiam nominalibus quatenus inveniunt actum fieri. Christiana est fieri humana non differre specie et reali.

Coham q. 1. dist. 7. Gabriel in 3. dist. 23. q. 2. art. 1. Almainus q. 3. tribuitur etiam scoto q. 1. prologi d. 2. ad quatuordecim.

2da sententia verior est, et eam cum scholasticis affirmant esse signalem secundum substantiam. et videtur s. Thome infra q. 6. art. 2. quem sequuntur Thomista, et eam supponunt omnes doctores vniuersitatis.

videtur Suarez lib. 2. de auxiliis cap. 1. num. 7. Vasquez jma 2da disp. 187. cap. 2. Molina in concordia q. 14. art. 13. disp. 7. d. ad primam sententiam et ma. 14. mem. 1. d. in eadem sententia et rhemo. 2. d. respondeo. uti et alibi saepe hanc sententiam profitebatur, ut appareat quam sibi funderit eum pro contraria sententia affert Petrus Lora. disp. 9. de gratia, eo quod in concordia q. 14. art. 13. disp. 14. et 15. et alibi dicit operari, operari, et in genere. et de actibus naturalibus quoad substantiam. extempum non docuit Lora, nec huiusmodi praeiudicium solum velle. Molinam, et alios plures scholasticos cum s. Thome infra q. 17. art. 2. eodem modo lo-

quenda significauerunt, videlicet actus illos secundum rationem genericam seu generalem et in parte obiecti non esse naturales, sed potest dari actus naturales terminati ad simile obiectum, ut notet etiam diximus supra disp. 1. quem Molina sensum potest facile videri, si reliqua eius loca dixerit ubi expresse statuit actum fieri signalem secundum eam rationem formalem et signalem et differre specie ad actus habitum acquiritorum.

Et jmo hac sententia ex scriptura, Epiphanius, et Petrus exigentibus ad suam gratiam Dei prout gratia condonantur a nobis. Math. 11. Petrus nemo novit nisi pater eius filii voluerit revelare ad Ephes. 2. gratia et ceteris carnis per fidem et hoc fit ex vobis, Dei est donum est. jma Petri 1. 12. nemo potest dicere. Dominus meus nisi in spiritu s. Dauid Corinth. 3. non sumus sapientes cogitantes aliquid ex nobis quasi ex nobis est. Iohan. 6. hoc est opus Dei ut credatis. et infra: nemo potest venire ad me nisi pater meus traxerit eum. Concilium tridentinum 2um cap. 6. s. 16. 28. et 27. defuit per infusionem et inspirationem spiritus s. fieri in nobis

quenda significauerunt, videlicet actus illos secundum rationem genericam seu generalem et in parte obiecti non esse naturales, sed potest dari actus naturales terminati ad simile obiectum, ut notet etiam diximus supra disp. 1. quem Molina sensum potest facile videri, si reliqua eius loca dixerit ubi expresse statuit actum fieri signalem secundum eam rationem formalem et signalem et differre specie ad actus habitum acquiritorum.

Et jmo hac sententia ex scriptura, Epiphanius, et Petrus exigentibus ad suam gratiam Dei prout gratia condonantur a nobis. Math. 11. Petrus nemo novit nisi pater eius filii voluerit revelare ad Ephes. 2. gratia et ceteris carnis per fidem et hoc fit ex vobis, Dei est donum est. jma Petri 1. 12. nemo potest dicere. Dominus meus nisi in spiritu s. Dauid Corinth. 3. non sumus sapientes cogitantes aliquid ex nobis quasi ex nobis est. Iohan. 6. hoc est opus Dei ut credatis. et infra: nemo potest venire ad me nisi pater meus traxerit eum. Concilium tridentinum 2um cap. 6. s. 16. 28. et 27. defuit per infusionem et inspirationem spiritus s. fieri in nobis

Et jmo hac sententia ex scriptura, Epiphanius, et Petrus exigentibus ad suam gratiam Dei prout gratia condonantur a nobis. Math. 11. Petrus nemo novit nisi pater eius filii voluerit revelare ad Ephes. 2. gratia et ceteris carnis per fidem et hoc fit ex vobis, Dei est donum est. jma Petri 1. 12. nemo potest dicere. Dominus meus nisi in spiritu s. Dauid Corinth. 3. non sumus sapientes cogitantes aliquid ex nobis quasi ex nobis est. Iohan. 6. hoc est opus Dei ut credatis. et infra: nemo potest venire ad me nisi pater meus traxerit eum. Concilium tridentinum 2um cap. 6. s. 16. 28. et 27. defuit per infusionem et inspirationem spiritus s. fieri in nobis

Et jmo hac sententia ex scriptura, Epiphanius, et Petrus exigentibus ad suam gratiam Dei prout gratia condonantur a nobis. Math. 11. Petrus nemo novit nisi pater eius filii voluerit revelare ad Ephes. 2. gratia et ceteris carnis per fidem et hoc fit ex vobis, Dei est donum est. jma Petri 1. 12. nemo potest dicere. Dominus meus nisi in spiritu s. Dauid Corinth. 3. non sumus sapientes cogitantes aliquid ex nobis quasi ex nobis est. Iohan. 6. hoc est opus Dei ut credatis. et infra: nemo potest venire ad me nisi pater meus traxerit eum. Concilium tridentinum 2um cap. 6. s. 16. 28. et 27. defuit per infusionem et inspirationem spiritus s. fieri in nobis

Et jmo hac sententia ex scriptura, Epiphanius, et Petrus exigentibus ad suam gratiam Dei prout gratia condonantur a nobis. Math. 11. Petrus nemo novit nisi pater eius filii voluerit revelare ad Ephes. 2. gratia et ceteris carnis per fidem et hoc fit ex vobis, Dei est donum est. jma Petri 1. 12. nemo potest dicere. Dominus meus nisi in spiritu s. Dauid Corinth. 3. non sumus sapientes cogitantes aliquid ex nobis quasi ex nobis est. Iohan. 6. hoc est opus Dei ut credatis. et infra: nemo potest venire ad me nisi pater meus traxerit eum. Concilium tridentinum 2um cap. 6. s. 16. 28. et 27. defuit per infusionem et inspirationem spiritus s. fieri in nobis

Et jmo hac sententia ex scriptura, Epiphanius, et Petrus exigentibus ad suam gratiam Dei prout gratia condonantur a nobis. Math. 11. Petrus nemo novit nisi pater eius filii voluerit revelare ad Ephes. 2. gratia et ceteris carnis per fidem et hoc fit ex vobis, Dei est donum est. jma Petri 1. 12. nemo potest dicere. Dominus meus nisi in spiritu s. Dauid Corinth. 3. non sumus sapientes cogitantes aliquid ex nobis quasi ex nobis est. Iohan. 6. hoc est opus Dei ut credatis. et infra: nemo potest venire ad me nisi pater meus traxerit eum. Concilium tridentinum 2um cap. 6. s. 16. 28. et 27. defuit per infusionem et inspirationem spiritus s. fieri in nobis

Et jmo hac sententia ex scriptura, Epiphanius, et Petrus exigentibus ad suam gratiam Dei prout gratia condonantur a nobis. Math. 11. Petrus nemo novit nisi pater eius filii voluerit revelare ad Ephes. 2. gratia et ceteris carnis per fidem et hoc fit ex vobis, Dei est donum est. jma Petri 1. 12. nemo potest dicere. Dominus meus nisi in spiritu s. Dauid Corinth. 3. non sumus sapientes cogitantes aliquid ex nobis quasi ex nobis est. Iohan. 6. hoc est opus Dei ut credatis. et infra: nemo potest venire ad me nisi pater meus traxerit eum. Concilium tridentinum 2um cap. 6. s. 16. 28. et 27. defuit per infusionem et inspirationem spiritus s. fieri in nobis

Et jmo hac sententia ex scriptura, Epiphanius, et Petrus exigentibus ad suam gratiam Dei prout gratia condonantur a nobis. Math. 11. Petrus nemo novit nisi pater eius filii voluerit revelare ad Ephes. 2. gratia et ceteris carnis per fidem et hoc fit ex vobis, Dei est donum est. jma Petri 1. 12. nemo potest dicere. Dominus meus nisi in spiritu s. Dauid Corinth. 3. non sumus sapientes cogitantes aliquid ex nobis quasi ex nobis est. Iohan. 6. hoc est opus Dei ut credatis. et infra: nemo potest venire ad me nisi pater meus traxerit eum. Concilium tridentinum 2um cap. 6. s. 16. 28. et 27. defuit per infusionem et inspirationem spiritus s. fieri in nobis

supernaturalis.

Quia habitum requiri h. quom ad subtrah. esse p. p. uendendam, sed ad aliquem modum ipsi iudicantem. qualis a. hie rit magis h. conueniunt. quidam dicant habitum requiri ad intentionem assensus. Sed contra hoc e. qd dicit Paulus j. ad Timoth. j. misericordiam Dei conseruetis cum ut eam facitis; ubi os bone conderat Augustinus, si dixit ut eam faceret sed ut eam faceret, h. ergo exigitur auxilium gratie Dei uolunt ad intentionem, sed etiam ad substantiam credendi. Item, sicut ad iustificacionem h. requiritur contritio, ea in determinata intentione, sed sufficit remissa, ut supponit ex nota de Poenitentia; sic neg de salubriter erodendum ^{requiritur} aliqua intentio, sed sufficit actus remissus. deniq. si per vires naturales possunt habere substantiam illi acti h. e. cur per eandem vires. eddito praesertim habitu acquisito ex multorum actuum exercitio & roborationi cognitione, motuum h. possunt aliquando elidere assensum intentionem.

Alj dicunt habitum infusum fieri requiri ad facilitatem assensu. Sed contra primo, qd hoc est contra sanctorum Conuulorum, quibz definitur in hoc gra. nos h. p. h. solum facultas ad nec illo modo operari. 2do, qd ad iustificacionem agunt uires actus diffi- cile elicitas, imo uideretur eo melior quo cum maiori difficultate. fuerit. 3tio, qd si acti secundum substantiam, post prouenire a virtute, h. est cur h. pot. etiam proceperit eam plurimabz otta ex habitu nich. acquisito. Quarto, qd hae. facultas in ipso actu h. o. modus intrinsecus sed conueniens proueniens a pot. qd in actu prime magis propendit in actum; quare qd illam denominationem h. pot. eam actus fieri de h. dispositione dispositio congrua a. ius. sificios. deniq. multo melius e. habitum supernalem h. dare facilius pot. sed solum empirici- ter qd, cum experientia conlect. fuerunt baptizatum in infantia h. facilius credere quando uenit ad uerum ratio qd habitum fieri in- fusum in baptismo quam si h. fuisset uere baptizatus.

Alj dicunt 3tio habitum infusum exigi h. ad substantiam, sed ad infallibilitatem assensus. Sed contra, qd infallibilitas h. e. modus distinctus ab ipso actu, alioquin si distingueretur qd sit a solo actu habitu, nam illa distingueretur ab actu h. erit qd est uitalis qd totz assensu fieri a solo intellectu & infallibilitas a solo habitu qd assensu h. sit e. dispositio ad iustificacionem, qd ipse assensu nullo modo e. ab actu habitu, infallibilitas a. h. sit e. dispositio, qd cum h. sit actus uitalis h. sit habere rationem moti de. congruo qd sciendum e. ipsum actum uires in nam certitatem scilicet quam e. dispositio habere. aliquid uires exigant procedere ab habitu supernali.

Quarto

Quarto dicunt alij exigi habitum infusum ad hoc ut in actu fieri possit quidam modus proportionis cum fine naturali. Ita contra, si in actu secundum se non habebat proportionem cum fine naturali, non poterit eam habere, per modum respectum, nam ista proportio debet esse per modum meriti, illi. a. modus respectus non videtur meritorium, actum qui de se non est meritorius, illi. c. modus respectus sic voluntarius fit, sed solum in causa, nec aliunde dignificatur in omni actu dignitas personae, si distinguitur ab actu naturali modo consono ad proportionem actorem fine naturali. Omitto alios modos explicandi, de quibus videri potest hanc tom. 4. in 3. partem disp. 3. sect. 6. et Vasquez in primam 2ae disp. 187. cap. 2.

Probatur etiam solus ab alijs supernaturalis fieri ex eo quod videtur ad divinam revelationem sine alio medio et sine ulla formante. ceterum ex dictis disputat. j. constat non rati probari ex hoc parte supernaturalitatem, cum potest dari essentia naturalis licet non ob hoc esse firmiore, nullus enim apparet in hoc manifesta repugnantia loquendo de possibili.

Contra hanc rationem sententiam nihil est quod particularem fiat difficultatem. solum potest opponi s. Thomas infra q. 177. art. 2. ad 3. ubi dicit actus non de quibus infunduntur habitus non esse naturales secundum substantiam actus, sed solum secundum modum. Et s. Thomas solum velle significari ubi distinguitur inter actiones miraculosas quales sunt resurrexerit mortui, et prophetia ex una parte, et inter actus ordinarios diligendi et cetera alia, distinguitur a. Et sic illa prooves nec ipsae nec alia ipsi similes fieri potest perquam a natura, et ideo eas vocat naturales quantum ad substantiam, hoc est quantum ad rationem genericam, at non istas actiones posteriores habet illo modo supernaturalitatis, et intrinsece quidem est extrinseca, non potest fieri a natura, potest tamen fieri aliis similes in modo tendendi ad finem, et ideo hoc dicit solum esse naturales pro modo, non tamen negat, illum modum esse de quidditate, et substantia horum actuum. ita explicat s. Thomas Bonnetus infra q. 24. art. 2. in fine, cum alijs Thomisticis.

Opponunt alij quod haereticus assensum naturalem credit aliquos articulos ad Dei auctoritatem, et non dicitur ponantur in catholico assensum supernaturalis ad credendum, sed in divina auctoritatem. Et non non minus assensum naturalem praecise factum ad Dei auctoritatem, ideo quod ex parte principij articulos aliquid supernaturalis, ut diximus, assensum naturalem habentem, et offerri in modo tendendi ad assensum catholici, assensum naturalem fieri christiana contingeret reverentiam divinae auctoritatis quam super omnia revereatur, quod non habet assensum haereticus, cum in alijs articulis

articulus negat fidem in iis quae sufficienter proponuntur igni ex parte. 67.

DISPUTATIO IV

De obligatione et libertate Fidei
et de voluntate ad ipsam praerequisita.

Fides est h^{ic} libertatem fideliter cum ut aeq^{ue} ille cogit, sed solum conomi-
naturae a voluntate, vel applicante intellectum ad cogitandum de motibus,
vel negante d^{ivine} imperante d^{ivine} recte ipsum fidem essentiam, de qua volun-
tate quaerimus: qualis sit, sed prius inquam aliquid de eius obligatione.

SECTIO I.

Quorum obiectorum et quomodo Fides sit
necessaria ex precepto?

Suppono necessitate, nempe necessitate esse fidem solum Dei remunera-
tionis, iuxta doctrinam Pauli ad Hebr. ii. accedentem ad Deum opor-
tet quiescere, ubi si remunerator ius, fidem a. explicitam, fidentiam
vel incarnationis in se ita necessariam et partem per accidens in po^{ss} ali-
quando rebus contingere, tunc ille, h^{ic} latet p^{ro} in priori tractatu,
nunc agamus ad aliq^{uod} aliquid de necessitate precepti in ordine ad
fidem explicitam aliorum obiectorum.

Primo ergo dubitari potest: utrum sit peculiare preceptum fidei
interna, nam de professione externa fidei publica dicemus. et quidem
convenienter vobis debetur duplex fidei preceptum, alterum negativum
prohibens dubium vel dubium potestatem in rebus fidei; alterum affor-
mativum imperans assensum potestatem ad obiecta revelata. vide-
atur h^{ic} h^{ic} in fidenti g. 2. puncto s. circa finem, et Thomas Lap-
cher in lib. j. in j. precepto decalogi lib. 2. cap. j. r^{ati}o a h^{ic} h^{ic}
precepti desumpta videtur ex auctoritate divina cui h^{ic} solum
vischer detrahi quando eius dictio dissentit, sed etiam quando
Deo loquenti in praedicta agitur.

Dices: si teneor ego potestatem credere quae Deus alijs dicitur

vere =

68.
Dum statim excommunicatus sit, dum tota necessitas fieri sit in ordine ad solu-
tionem ad quem de hoc non tenetur statim procedere, oia media necessaria.
§. 2. a. illi non tenetur statim ad contritionem vel satisfactionem post baptismum
quin ad contritionem etiam qui post baptismum peccat, tenetur statim post
peccatum ad contritionem vel penitentiam quae ipsi tam necessariae
sunt ut non hinc per peccatum. Et non tenetur hinc tenetur statim post peccatum
satisfacere vel contreri, nisi nec tenetur hinc baptizari quando primum
est notitiam dei.

Deus si non videtur recedendum a iuri sententia quam de
concedi supponere videtur, licet eam ex professo non tractent. Suarez
tom. 3. lib. 3. cap. 2. §. 2. de iudicando nihilominus. Vasquez 2. tom. in 3. p.
dis. 149. num. 36. et alij contra. ratio a. videtur colligi ex supradictis,
si fieri preceptum licet sit affirmativum et non ob legem propter se in
iure et reverentia personae debita de iure auctoritati aliquis nobis
proponit et testificanti, quare sicut ille qui occurrit dea tenetur
statim ei exhibere reverentiam quam non exhibeat nisi solum peccat
contra Deum tempore etiam quando dea permaneret mansisset ipse
maneret eadem alij ob exhibitione iure, sic etiam quando nobis pri-
mum occurrit divina auctoritas et testificatio sufficienter proposita,
peccans non debet debita reverentia exhibere, et quando in re man-
mas continetur idem peccatum, licet contumaciter in eo qui non redi-
tuit oblatum, quod debet persequere eadem ob agere reverentia, at vero
in peccato contritionis et confessionis non debet hoc ratio, quia precep-
tum reverentiae ipsa affirmativa ut non obligeat ex natura statim,
nam licet peccatum mortale sit aliquam maiorem irreverentiam in
Deo, quatenus Deus postponitur executioni per peccatum, omissio in
vel oblatio confessionis in e. grauis irreverentia, ratio in Deum, quia
non est deus statim occasio determinata, in qua necesse sit Deum colere,
nec per ipsam dilatare continuare deinde hoc irreverentiam praeori-
tatem, sed etiam ille qui statim vel statim aliquid praecipit non obicit,
non tenetur committere novam irreverentiam grauem ex eo quod potest
non debet statim statim vel prolatum absentem ad petendam veniam,
preceptum e. obsequiae solum obligat pro occasionibus occurrentibus
sicut a. occasio semper adest, quae semper manet proposita divina autho-
ritas testificans, et exigens cultum fidei donec ei exhibeatur,
quod dicitur in precepto dilectionis dictandum est, haec enim obligat ad
diligendum oblatum quando primum proponitur, sed ad diligendum mora-
liter, loquendo de primum toties repetenda dilectione, quoties sufficiat
ad hoc ut illi non fiat moraliter amicus deus, debet a. reverentia
quae per factum exhibetur obligat quando primum occurrit vel saltem
loquitur

loquitur nobis persona cui reverentiam debent, ut constat in humanis.
 Ante infero a honore fidei h. solum debere cleri. Sicut ab eo
 qui nunquam credidit, sed etiam ab eo qui credidit & postea suam, perit
 nit, nam licet ille, qui perdidit Christianitatem h. obligetur statim ad eam
 recuperandam, in illo. in qui suam amittit, excellentiam obligatam
 retractandi statim subm. infirmitatem & recuperandi suam, ita ut dubio
 fidei, ut contentus gravis peccati, qd. hii h. habent se tunc. o. sicut
 ille, qui nunquam credidit & cui de novo proponatur fides sufficit.
 enter quare, ut reseraret proportio actualis sufficientis d. u. m. x. a. h. o. n.
 tatis. sicut videtur perseverare. irreverentia per omissionem fidei &
 reverentia debite Deo loquenti. an vero preceptum fidei obliget etiam
 ad repetitionem postea aliquam usum fidei etiam in eo qui nunquam
 dicitur h. e. ut necesse statim repetatur sequenti.

Tertio ergo dubitari solet quorum obligata requiratur fides
 explicita, ex precepto, de quo late ultra alios S. Thomas sanctus ubi
 supra cap. 3. Prima sententia docet obligari eos ut sciant eos articulos
 qui ab Ecclia solemniter cultu proponuntur & celebrantur, ut eo sc. eos pu-
 bliciter celebrat ut ab omni sciantur. haec sententia peccata videtur
 per excessum & per defectum. per excessum qd. aliqua mysteria celebrant
 quae h. tenentur o. s. explicita scire, ut in principio. In figurato & alia
 huiusmodi. per defectum vero qd. aliqua h. celebrant quae necesse e
 scire, ex precepto, ut Verum e. creatorum, sanctorum, Numm. et alia.
 deinde ha. solemnitates tempore ipsi augentur additis aliis de novo,
 numeris. a. credendum ex precepto h. variatur.

Mais placet regula illa quam scilicet Theologi ponunt
 scilicet o. s. obligari ad credenda explicita ea quae in symbolo. h. o. n. m.
 continentur. primo qd. dicit. Ap. symbolum illud composuerunt ut
 dicitur etiam regula eorum quae oportebat explicita, ubi praenota
 e. in qua o. s. debebant convenire & quam debebant reddere, ut symbo-
 lum sui signum corae. sua gratem. h. ita colligitur ex Clemente 8.
 ep. i. ad Jacobum fratrem C. m. ex regulis scilicet. i. g. de tempore
 le ex Leone Papa. term. ii. de Passione qui dicit h. o. s. consentes
 symbolum vram fidei regulam statuisse. quare. in m. dubium sit
 quae fidei mysteria tenentur o. s. explicita, scilicet, ut illa qd. optima
 regula assignari quam illam quam Ap. a. Christo dno instituti o. s.
 proposuerunt.

Deo qd. hanc obligatam sciendi symbolum agnovit per se
 Ecclia, docet probatur ne aliquis ad Baptismum admittatur qui
 symbolum nesciat, ut constat ex cap. baptis. ad eos. cap. h. licet.
 cap. ante baptismum. cap. ante 2. dies de consecr. dist. 4. e. in
 Concilio

Concilio Brauacensi 2. cap. j. e in Concilio Caduacensi cap. 46. & 47. 69.
in Concilio Niceno 2. cap. 2. e in Synodo Constantinop. cap. 7. e in
praecepti sciendi symbolum sibi mentio in Concil. Magunt. cap. 45. e in
Latoran. sub Leone X. sess. 9. cap. 2. e in Arelatensi sub Carolo cap. 19.
e in Thomeasi cap. j. & 2. e Denique in Concilio Py V. cap. j. dicit
Christianos habere debere tenere illa quae N. Ap. dicitur aperte afflati
in symboli articulis tradiderunt.

Obiicit primo: quia aliqua sunt in symbolo quorum notitia
non videtur esse sub praecipio, scilicet articulus quo creditur hanc Ecclesiam
Eucharistiam Communionem, de cuius explicatio non multum videtur cu-
rare. Sed non, quia articulus etiam quod creditur sepulturam Christi & h. e.
sub praecipio fides explicita totius symboli. De imperio exorbito
non sic regulam obligationem creditur, quia non in symbolo, aliqua est, sed quae
per more paratorem ad eam obligantur, ut scilicet sepultura,
Christi, vel etiam ad nullam ut fuisse Pontificum Pelatum illam sub quo Chris-
tians est. alia etiam est de quibus merito praecipi est a nemine ignorari,
quales sunt fides mutua se pro praecipio e operibus qui inuicem, qui est
qui videtur fidem suam in periculo constitutum nesciat vitare, e. pro
terius rebus e vitas praecipio vel iuramentis. Deo offerre, quae est sanctorum
communio. Denique in articulo de sancta Ecclesia profitemur extra
Ecclesiam non sumus. Ecclesia non pro est salutem, sed nemo ignorat eo ipso quod
sciat fidem esse sub praecipio. alia vero sunt ubi profitemur, scilicet unita-
tem corporis sub uno capite, qui est summus Pontifex, quod numerari in
illis quae oportet scire in ordine ad implenda praecipia, vnum est praecipio
tenere obsequium Pontifici ut haeremus capiti, quare non necessaria per illa
non inductio de hoc quod nescit.

Obiicit deinde: quia aliqua videntur esse quorum notitia est sub praecipio
et contrariantur in eum totum, ut fides explicita in Eucharistia, Poenitentia,
et alia huiusmodi: Sed symbolum non est designata more fidei explicitae.
De ea quae scire debemus est radice differentia, alia est, et quorum
notitia potius me spectat ad Dei cultum intellectum, quatenus oportet
ut haec cognoscatur Deum esse ipso, et quae tenentur quod praecipio
cuius attributa e affectiones, e huiusmodi fere et quae continentur in
symbolo scilicet unitas ecclesiae, Trinitas personarum, liberalitas quae in
receptione hominum manifestatur etc. alia est quae oportet scire ad
implendum aliud. aliud praecipio impertinet est potius explicita Eucharistia
et Intorem, notitia etiam praecipio Pontifici e aliorum praecipio
iuramentorum. haec autem non oportet poni in symbolo, quia ex ipsa obligatione
praecipio originem obligatio implendi e sciendi illa, v. g. ex praecipio
tenendi Eucharistiam oritur obligatio sciendi quod continentur in illo.

Imo,

Imo, unde etiam valde probabile est fidem explicitam Imo Confessionis
Extreme Unctionis, Ordinis, & Matrimonij & obligans eos nisi eos qui
ea Imo volunt excipere.

Secundo hanc obligationem aduertendum est primo fides in obum
teneri videtur, sed aliquando assensum fidei & notitiam horum officiorum
repetitur toties saltem quousque sit satis ut moraliter dicatur & huiusmodi
ut in vi habitualiter & profiteri hanc obla. per amplecti hanc fidem doc-
trinam, qui obligata nemo est ex his qui Ceteram Religionem profi-
tentur qui si satisfaciunt quoad fidem assensum repetitionem.

Secundo advertendum est Pastores & Doctores ad plus teneri sciendi
& inquirendi circa res fidei, ut sciunt eas populo explicare, probare
& defendere pro cuius officio & gradu, de quo videtur Valentia &
pud. 2.

Quarto dubitari potest: an hoc preceptum fidei explicita sit
natale vel pontificum? natale a. appello si qd si sit supradicta
saltem praesupposita, sed si ex ipsa rei natura oritur sine alia imposi-
tione, supponit etiam hoc & voluntate. Secundo. Re. in primo precep-
tum negativum videtur si dissentienti obla. reuelata. Et praesupponit
natale, item preceptum credendi explicita, ea quorum fides explicita
necessaria est necessitate, medijs & etiam praesupponit natale, ex obligate
qua unquam debet procurare propriam salutem. Denique preceptum
credendi hanc fidei doctrinam saltem in coram & implicita, & praer-
ceptum natale, ut constat ex supradictis. Secundo preceptum credendi
explicita, unum Deum remuneratorem obligat & nata rei statim, &
si obligatur statim huiusmodi credenda fidei doctrinam, saltem in coram,
eo ipso obligatur ad credendum Deum esse, cum nihil potest credi nisi
credatur Deum esse qui reuelat. tenetur etiam statim credere
Deum esse remuneratorem, si sine hac fide explicita non sit moraliter
loquendo veritate. Rei mandata. Et cum ex natura rei tenetur hoc
adhibere media necessaria ad observantiam legis, tenetur etiam ad
hanc fidem explicitam remuneratorem.

Si vero fermo sit de fide explicita, Trinitatis, Incarnationis,
& Symboli, hoc preceptum non tenetur esse natale, sed pontificum, quia
in precepto natale satisfieri videtur, si hoc oritur a doctrina religionis
Christiana in coram, & sicut si tenetur ad credenda explicita, in materia
reuelata, si etiam si tenetur ad illa, nam nullus de his divina au-
thoritati aliqua obla. testificant, si obligat ad explicita in quibus
& illigenda illa obla. sed ad credenda illa, sub aliqua coram appo-
hensione, & amplectendam doctrinam in qua illa coram continentur.

Sed si adhuc alterius dubitari: an hoc preceptum ponti-
ficum

usum sit diuinae an solum scilicet diuina; per similitudinem est mihi et diuina 70.
 inuon inuoluntaria a Christo Domino et suis. quibus inuoluntaria; moueor ino
 de. Christus Dominus praecepit apostolis praedicare et docere prius eos qui baptizati
 erant. Et eos etiam uoluit notitiam explicitam habere mysterio-
 rum in uis in eis sed in galijah, ut constat de iudicij extremi arti-
 culo, in ista illud Act. iohannis praecepit Dominus praedicare et testificari
 de ipso qui confisus est a Deo iudex uiuorum et mortuorum.
 Sed quia Cetera non potest praecipere actus mere internos, ut supponit ex conti-
 uentia in materia de legibus, credere a. explicito haec uel illa obiecta actus
 mere internos et Cetera, sine. huiusmodi potuerunt illud praecipere. Et hoc
 praecipit a. totum Christo Domino obiectum habuit; an uero sit obligatio sciendi
 imperioiter symedum et alias circumstantias huius praecipiti, uide quod
 Sanchez ubi supra.

SECTIO II

Utrum omnis Fidei assensus dependat necessario a
 uoluntate?

Ratio dubitandi est, quia illud est potius necessaria respectu sui obiecti, uel
 erga proueniuntur motiua sufficientia ad fidem, sed non si proponuntur,
 illud necessario operatur sine uoluntatis imperio, sicut oculus ne-
 cessario uiget colorem proutum; si uero non adhibet motiua sufficientia
 non poterit illud credere quantumcumque uoluntas imperet, quia non potest
 illud ferri nisi ad uerum apparens, sicut nec oculus uisus ad colorem
 et huiusmodi.

Prima sententia docet de eo esse in potestate uoluntatis mouere
 intellectum ad assensum alicuius obiecti, ut nullas stante ratio uel motiua
 potest intellectum cogere ad assentiendum. Ita Carthusius in 1a Eda q. 65.
 art. 4.

Haec tamen sententia nullo modo probari potest, ut constat experi-
 entia, sicut est uoluntas non potest cogere se ad amandum quod non appareat
 bonum, ita nec potest cogere intellectum ad assentiendum obiecto in quo non
 appareat ueritas, de quo nemo potest assertive iudicare, uidera est
 paria, quia nullum potest fundere ad id affirmandum, alioquin sequeretur
 coniugem dubitantem de uolere se persequerentia prioris matri-
 monij, potest pro arbitrio suo deponere illud dubium, et determinate
 credere, mortuum esse priorem coniugem, ita potest unusquisque asse-
 rere, quamlibet parte sit determinate sine mendacio, credendo scilicet

grius

prout illam partem determinat, potest etiam iniquisq; latari
vel fridari pro sua voluntate, credendo determinate bona vel
mala, merita futuris, sicut contra Arsen 2 de Ara cap. 160. th. 3.
dicentem pōe nos phantariari seu imaginari cum voluimus, opinari
autem & ita.

2da sententia extrema dicit actum fidei n pendere ab actu
affectu voluntatis, sed intellectum in potestatis motoris tam necessario
credere, sicut potestis quibusdam deponit de vobis aut natus concho,
quare ad summum dubii poterit illud voluntati quatenus qsa cogere
si intellectum ne os attentatur quod ex exercitum, n tñ poterit deter-
minare illam qe ad specificacōem; & tribuitur sicut Scoti in 3. dist.
25. q. 2. sed forte immerito; tribuitur etiam Holst in jmo q. j.
& alij.

Tertia sententia concedit dependentiam a voluntate, n
tñ a voluntate, imperante assensum per actum positivum, sed a
voluntate, permittente, seu n resistente, hæc etiam tribuitur Scoto,
sicut n tatus ad eius mentem.

Alij dicunt dependere intellectum a voluntate actuali saltem
antequam acquiratur habitus, sicut post habitum acquirunt, ita
videtur sententia Scoti j. parte. q. 2. ad ult. & Bannes q in scienti q. j.
art. 4. s.

Alij deniq; voluntatem ad primum fidei es-
sentium, n tñ de aliis vobis qui postea sequuntur.

Tercia & corus sententia docet intellectum necessario dependere
a voluntate, per actualem & positivam affectum imperante assen-
sum fidei, a quo affectu fides determinatur voluntaria, libera.
hæc S. Thome in præsentia art. j. c. 2. & q. 4. art. 2. Alexandri
q. 63. memb. 2. art. j. Bonau. in 3. dist. 23. art. 9. q. 2. Richardi
art. 6. qj. Curandi dist. 24. q. 3. Valentia ibi supra ceterorum,
quos sequitur Suarez in scienti disp. 6. sect. 6. memb. 4. & ceterorum re-
centiorum.

Ita primo ex scripturas ubi passim supponitur fides
eē libera. Marci ult. paradisa, Evangelium in creatum, qui credi-
derit & baptizatus fuerit salvus, qui a n crediderit damnabitur. ad
Rom. 10. corde creditur ad iustitiam, ubi nō corpus illigitur, ut
notat ibi S. Thomas, ad Rom. j. accepimus gratiam ad obediendum
fidei, obedientia a ad voluntatem peccat, fidei infirmitas & culpabilis.
Marci ult. exprobatū mendacitatem eorum & alibi npe.

2do pñ ex omnia traquano 2. can. 5. his vestigiis dicit
inibum fidei eē yrum credulitatis affectum ex quo nō nobis per in-
spiracōem spiritus s. corrigentem voluntatem nrām ab infirmitate.
in fiam.

ad Rom. ecce fides e infirmitas radicaliter et in voluntate. ex Iulio
Iuliano 2. can. 55. ubi ex epist. neminem cogendum esse ad fidei magis
sicut hoc propria arbitrii voluntate. ignorantem credens prout, sic proprie
mentis consideratione quibus credendo salviatur. ex Iulio sess. 6. cap. 6. ubi
dicitur hominem rippom ad iustitiam, dum excitati divina gratia & assistenti
fidei ex auctore concipientes libere moventur in Deum credentes vera
de qua divinitus revelata, & promissa est.

Tertio pto ex Patribus quorum verba affert Valentia ubi supra,
quibus addo Bernardum 5. de consideratione cap. 6. fides, inquit, e voluntaria
quodam e certa, gradibus in pro fidei propaleto veritatis. Augustinum
bract. 2. d. in Ioan; multa, inquit, pto hoc facere n volens, credere. a. n p
misi volens; e de gradibus ad 5. cap. 5. colendum sic ait: quisquis dicit
vixit ex me isto habeo fidem, n ego aliquid, profecto contrariet huius
egetissima veritati, n qd credere aut n credere n e in arbitrio huma-
nae voluntatis, sed in electis preparatur voluntas a Deo, deo ad ipsam
quod fidem que in voluntate e (sic habet videretur) pertinet, quis e
dignior, quis habes qd n accepisti? Bernardum lib. 4. cap. 62: n tunc,
inquit, in quibus ad etiam in Deo. librum e sua potestatis arbitrium hoc
etiam dicit: secundum fidem tuam fiat tibi. Origenem homil. 2
in diversa loca scriptura: a nulla, inquit, aufertur possibilitas credendi,
hoc e. in arbitrio hominis e cooperare gratia beatitudinem e. Ambrosium in
ille verba Pauli ad Rom. qd ei a. qui operatur, ubi sic ait: aut credere
aut n credere voluntatis e, neq e. cogi pto ad id q manifestum n e.

Quarto pto ratio: Omnis alius parum efficacibus rati a priori
habe: de actus fidei e assensu e certus exclusionis oem formidinem,
ut dictum e in superioribus, illectus a. de a. ex vi motorum n deformational
sufficiens oem formidinem e ad hoc magis determinatione voluntatis
Minor pto: qd oia motiva n ostendunt eadenter veritatem articuli
e n determinant illectum ad excludendam oem formidinem, aliquid
demonstrans obitu, quis e. e medium evidens nisi illud ex vi cuius
convinetur illectus, e cogitur nec dubitare, nec formidare de veritate?
qd vero motiva fuerit n e ejusmodi, inde e illectum indigere volun-
tatis imperio, ex cuius efficacia prohibeatur formido, quae ex vi mo-
torum n potuit cohereri, e hoc e captivare illectum in obsequium fidei.

Confirmatur: qd antecedenter ad voluntatem solum datur
iudicium evidens dicens illud e prudenter credibile sine formidine,
hoc e, bonum e e extra regulas prudentia illud credere, bonum a. ut
bonum n movet immediate illectum sed voluntatem qd ab illi iudicio n
e moveri immediate illectus sed morante voluntate, quae ex a. fidei illius
boni, imperat assensum certum illectualem.

Hinc

¶ In infero primo contra sententiam supra adnotatam h. suffi-
cise ad faciendum voluntatem se habere permissivius, nec exigi actus
positivum, quia tunc hoc illecebrum magis videtur ex vi motuorum
quod de se h. determinat ad tale. genus actionis certis, ut videmus, quod
etiam constat ex testimoniis supra ductis exigentibus positivum affe-
ctum, praesertim ex consilio Augustino ubi petitur aliquis affectus
voluntatis qui sit initium finis, et ex inspiratione spiritus sancti.
videtur, si illa h. voluntatis esset, requireretur, siem ob-
iam in hoc iusto h. de meritoriam, quia omnia pura voluntatis h.
et meritoria, ut concedunt contra Lutherum, qui defendunt puram
omissionem. Consequens a. e. falsum.

¶ Infero 2do h. sufficere, siem habitudinem, negatam vo-
luntatem praeteritam que praesens propriam actum tendentem, h. qui-
dem habitus, quod adhuc habet h. h. illecebrum motus, quia ut
tenent obitu sufficienter ad credendum tunc formidini; negatam
sufficit voluntas praeterita ad determinandum modum illecebrum,
quod si h. e. h. operatur nec movet.

¶ Infero 3tio contra aliquos recentiores propositis mo-
tibus humanis et motibus testibus, videtur h. sufficere ad precon-
dum quod. Cui testimonium voluntatem tendentem pro motu humani
vel voluntatem credendi ut sic, quod adhuc posita illa voluntate, illecebrum
et indifferens ad credendum vel h. operatum pro testimonium divinum,
quare sicut propositis duobus ^{artibus} ad credendum requiritur vo-
luntas determinata credendi hunc articulum, sic a fortiori pro-
positis duobus motibus requiritur voluntas determinata ad cre-
dendum pro hoc motuum.

¶ Infero ultimo contra eorundem h. sufficere voluntatem
solum applicandi illecebrum ad cogitandum de motibus, sed requiri
voluntatem immediatam credendi, nam quicquid illecebrum cogitot
circa motus, adhuc illa h. sufficienter ut determinate inferat
assensum certum, multum e. perpendunt vim motuorum et h. credunt
Et adhuc requiritur aliud determinatum a quo immediate
determinetur illecebrum ad eliciendum assensum certum fieri.

¶ Contra conclusionem obicitur primo Artes ubi negat tunc
h. pot. nos operari cum voluntate Et illecebrum h. movetur ad assensum finis
immediatam a voluntate, sed solum a motibus propriis pro quod assen-
tetur. Et Artes h. negare voluntati vim determinandi illecebrum
ad assensum, quando aliunde. Non duntaxat motus sufficienter, sed
negat voluntatem habere tale dominium despoticum nullo modo
motus ad credendum.

2do obijetur: daemones n̄ hnt piam affectionem ad
 res fieri, et tñ concunt iuxta illud Jacobi j: daemones concunt & con-
 tremunt & ad credendum n̄ requiritur necessario pia affectio volun-
 tatis. Et motiva n̄re fieri ē eorum vim a daemone q̄ exul-
 tentius tamen illeceus ita penetrari, vt p̄sent in eo generare
 existentiam saltem moralem, quā etiam inuitus conueniuntur circa
 res fieri, notis tñ, qui ea motiva multo magis percipiunt, nec uaria
 ē pia affectio in voluntate.

Tertio obijetur: q̄ intellectus n̄ mouetur nisi a veritate.
 tñ, voluntas a. n̄ at p̄p̄at vel augere veritatem ob̄i vt magis
 moueat intellectum. Et voluntas n̄ p̄t mouere intellectum nisi applicando
 illum ad inuigilantia motiva. Et intellectum solum moueri a veri-
 tate, vt ab ob̄o, moueri tñ a voluntate, n̄ vt ab ob̄o uidente, sed
 vt ab ob̄o impellente, ē determinanti, ad assensum circa
 veritatem alicuius. sufficienter sicut n̄ taliter p̄p̄ositam vt solum
 ob̄o n̄m̄t ad assensum secus seclua voluntate, ob̄o e. intellectus du-
 p̄tor p̄p̄onitur, primo ita vt se solo uideat necessario assensum
 eo q̄ p̄p̄onitur ab̄i, vlla p̄e falsitatis. 2do ita vt fiat h̄t
 p̄eem veri, h̄t tñ uicem aliquam falsitatis ex alio capite, ē tunc
 intellectus manet indifferens, p̄t tñ determinari a voluntate, vt assenti-
 atur ob̄o p̄p̄osito sub r̄de veri n̄ attendendo ad sp̄em falsitatis.

confirmatur solutio exemplo, ip̄is voluntatis cui ob̄o
 aliquando p̄p̄onitur solum sub r̄de boni, tunc voluntas necessa-
 rio amat, aliquando a. p̄p̄onitur vt bonum cum aliqua r̄de mali,
 ē tunc voluntas ē indifferens, p̄t tñ pro nutu q̄ illud amare, p̄
 bonitatem, vel odio habere q̄ malitiam. sic ergo intellectus manet
 indifferens ad assensum vel dissentium, quando ob̄o p̄p̄onitur cum
 sp̄e veri ē falsi. coeterum q̄ ip̄e intellectus h̄ ē lib̄er, n̄ p̄t determinare
 suam indifferentiam, p̄t tñ determinari a voluntate vt assentiatur
 vel vt dissentiat, ad utrumq̄ e. h̄t sufficiens motiuum.

Sed contra hanc solutionem p̄t obij q̄to: q̄ voluntas ne-
 cessitatur ad amorem quando ob̄o apparet vt bonum, sicut n̄ apparet
 vt cum magis bonum p̄t pro tunc n̄ apparet r̄de mali q̄ inaduertentia,
 qui actus dicuntur primi primi. Et similiter si ob̄o apparet vt
 verum sicut ob̄o uideat, si tñ pro tunc intellectus n̄ attendit ad r̄dem falsi,
 qua p̄t sub̄e, nec uidebitur intellectus ad assensum. Et si motiva fieri
 uba apparet vt n̄ apparet r̄des contrariae, n̄ uidebitur intellectus
 ingratu voluntatis ad assensum fieri.

Ad admissio antecedenti ē prima conseq. de quo dixi in
 librido h̄o ubi commisi p̄e intellectum aliquando ē solus p̄p̄ositus
 proba-

probabilitate necessitari ad assentendum concludi etiam quod ex-
 patum quando h' apparent raões contraria, nego tñ 2am conseq;
 iohes illam de assensum fidei, nam fidei assensu debet esse duo certis
 & positivis. excludens fortitudinem, alibi a. motum assentientia re-
 cuso imperio voluntatis h' sufficit qd h' appareat raões contraria,
 sed requiritur etiam illa apparere. motiva, ut observant positivus.
 h' ipse e raõem aliquam in contrarium. sicut in exemplo ad ducto
 voluntatis, sicut voluntas necessario a met obitu qd apparet bonum
 quando h' attendit ad raõem mali, h' tñ fertur necessario ad illud
 amandum super oia nisi positivus. videt clare raõem summi boni
 & qd h' ipse habere aliquid malum. sic etiam illecty in predicto casu
 licet assentiretur obitu etiam sine impetu voluntatis, h' tñ cum secu-
 ritate illa positivus e firmatus que requiritur ad positivam assi-
 tumem.

SECTIO III

Dubitaciones aliquæ contra doctrinam precedentem

Dubitatur primo: an regeratur voluntas h' solum ad credendum
 mysterium revelatum, sed etiam ad credendam revelatõem, & ad cre-
 dendum seu dicendum Deum esse primam veritatem. Suppono
 ex disputatõe prima & 3. futurum fieri videtur. tres assensus
 realiter vel virtualiter, scilicet Deus e prima veritas, Deus revelat,
 Incarnatõem & Incarnatõem facta e. Dubitari potest an ad singulos regeratur
 voluntas. de 2do quo creditur revelatõem h' dubito qd exigat
 voluntatem, qd obsequy e, imo ad illum potissime. videtur necessario
 voluntas, magis ad illum nam si semel credas Deum revelatõem. Inconveniens
 facile credas Incarnatõem.

De primo assensu potest esse maior dubitatio, qd potest esse assensus
 exiens, ut diximus disputatõe prima, quare videtur necessariis impetu
 extrinsecus voluntatis ut illecty illum eliciat. ceterum ad huc si
 centum videtur prærequiri pia affectionem qd illecty per illum
 assentiam h' quomodoocumq; assensit Deum esse primam veritatem ad as-
 sentitur huic obitu super oia, ut dictum e in superioribus, illecty a.
 ubi illecty licet videtur eadem, evidenter Deum esse primam veritatem,
 h' tñ assentiretur cum hoc peculiari modo præferendo illud obitu ali-
 quod obitu in modo essentia, quare ad hunc assensum requiritur
 pia affectio voluntatis que magis impetret illud peculiare obsequium
 illectual. erga veritatem divinam.

Denig

Denique de istis actibus quod credo mysterium revelatum ex vi
 utriusque principij procedentis dicendum videtur h. exigere novam
 voluntatem praeter voluntatem avertentis principij super oia,
 nam si enim avertentis principij e bonitati illius super oia, h. potum
 h. avertenti etiam super oia, ipsi conchior, qd veritas conclusio negis.
 variate ad veritatem principiorum, si e. in aliquo negis conclusioem,
 arguitur bene contra te ad negantia principij, ut sicut si amas finem
 super oia, debet amare unicum medium super oia, alioquin si h. amas
 medium unicum super oia, sed cum limitate, aliqua, cogoris ad desin-
 scendum etiam a fine, in aliquo casu, e. per consequens h. amas finem
 super oia. sic etiam si conclusioem credis h. super oia, sed cum aliqua
 limitate, cogoris poita, illa limitate, negare, praemissas, e. per conse-
 quens h. avertentis ois super oia. quando d. dico medium unicum
 debere etiam amari super oia, illigitur super oia, praeter ipsum finem
 qd quem amatur medium, e. quando d. dico conclusioem credi etiam
 super oia, illigitur super oia, praeter principia qd qua creditur conclusio.

Dubitatur 2do: an requiratur etiam voluntas ad assen-
 dendam illam conchior, ex principij, v. g. illam incarnationis ex
 prima veritate e. revelate Dei. Respondeo requiri etiam volunta-
 tem ad iudicandum de bonitate illius prout requiritur ad fidem,
 nam licet huiusmodi illis eadentem cognoscatur, ut ipse avertentem
 illi super oia, prout requiritur ad inferendam conclusioem fieri, requi-
 ritur etiam voluntas imperans illum modum iudicandi de illa, e.
 prout diximus de avertenti circa primam veritatem Dei, eadem e.
 ratio etiam de assensu circa illam, tam e. de p. d. assensu conclusiois
 a bonitate illius quam a veritate praemissas, quare, si bonitati illius
 h. avertentis super oia, h. potum avertenti firmis conclusio.

Dubitatur 3to: ea ratione de pota. Dei absoluta, pot.
 aliquid elucere, actum fieri sine impulsu voluntatis. ratio dubitandi
 e. qd motiva de se h. sufficientis ad movendum intellectum e. nec per Dei
 voluntatem movere poterit, qd Deus h. pot. facere qd intellectus assentiat
 sine motu sufficienti. verius tamen videtur qd, qd impetibus in-
 tinguentia voluntatis h. e. eo qd motiva sunt insufficientia, alioquin
 nec ex imperio voluntatis pot. intellectus credere, qd nec voluntas
 fieri qd intellectus assentiat sine sufficienti motu, sed tota depen-
 sentia voluntatis nascitur ex eo qd veritas proponantur motiva
 e. manet intellectus indifferens, e. ideo requiritur voluntas ad determi-
 nandam eius indifferenciam ad unam partem pot. quam ad aliam,
 ad quam determinacionem sufficit etiam voluntas Dei. sicut licet
 aliquid ipse intellectus exercetur hanc pot. quam illa ex
 impulsu

impulsu voluntatis, qd in Deo sine mea voluntate existere, quam
quam velit, e hoc modo potest committere indifferentiam mei ille est
operandum circa meo obitu potius quam illud ad se habebam etiam
speciem. deinde nec requiritur etiam liber voluntas ad hoc ut assen-
sus sit super oia, nam ille motus ascendendi si repugnat se proae-
nat a Deo e concurrente. cum illeto humano ad illum assumam
potius quam ad alium proposito semel obieto sufficiente quantum e
de se ad terminandum talem appetitum, nam sicut respicit illud
moveri a Deo ad credendum falsum res ipse falsi, si in repugnat se
moueat a Deo ad credendum verum propositum ut verum hoc assen-
su magis intente vel intentione graduati vel intentione subtili,
qd e assentiri suar oia.

Quibitani pt qto: an voluntas requirita ad credendum
obicit ee voluntas libera an sufficiat voluntas necessaria. rui-
tur sufficere aliquando necessaria, nam voluntas requiritur ad tollen-
dam indifferentiam illius e ad imperatorum assensum super oia,
utrumq. a. b. ad bene fit per voluntatem necessariam. Et hoc sufficit
sicut etiam ad assentendum obito probabili vel ad mouendam ma-
num ad conuict voluntas necessaria ac voluntas libera. pt a.
dari voluntas nec credendi necessaria si ponamus honestatem fieri
propioni voluntati sine illa attentione. ad rationem mali qua pt cogi-
tari in actu fieri, tunc e. voluntas si libera, sed ex necessitate ama-
bit e imperitij assensum fieri. Confirmari idem pt. qd aly habitus
supraales si vobum concurrunt ad acty liberos, ad etiam ad necessarios,
nam charitas v. g. elicit in patria amorem Dei necessarium, e in via
etiam elicit complacentias e affectiones necessarias, qua praedict
actum dilectionis Dei, e in quibus magna ex parte consistit auxilium
supraale proueniens; cur ergo similitur habitus pia affectionis
si poterit elicere voluntatem necessariam credenti qua posita se-
gulatur assensus fieri?

Ego in h. addeq. concedere actum fidei ortum ex sola vol-
untate, necessaria, nam sicut Authores expressi n. negent, qd si althi-
gant hanc questionem, ocs in videntur supponere contrarium imo
e Patres e Concilia dum in vrbum docent actum fieri e meritorem.
deinde si semel daretur acty fidei ortus ex sola voluntate necessaria,
si est cur si potest ex illo excitari voluntas ad habendum verum actum
liberum contributionis, nam licet voluntas credendi est necessaria ex
deferre attentionis ad malum, contributio in potest ee libera, qd potest ee
alteris ad difficultatem contributionis seu ipsy obedi, licet si est atten-
tio ad difficultatem fidei, e per consequens potest peccator iustificari

si ne

ime suo libera. Consequens a. videtur Et contra. Present. ubi supra
 postulans fidem liberam ad omnem iustificacionem. nec obstat ibi hanc
 numerari alias suppositiones qua nec regulariter interueniant, si
 in vrbis; n. inquam, obdat, qd fides e dispositio semper requirita,
 ut ex scriptura e Patribus vniuersis supra, fides a. simpliciter h. obstat
 nec supponit pro actu necessario sed solum pro libero, sicuti cum
 dicitur postea contritione. hominem infallibiliter iustificari, n. accipit
 contritio prout est extendi ad dileccionem Dei necessariam, sed
 solum pro contritione libera qua sola dicitur simpliciter contritio.

Confirmatur: qd propterea hominem qui per peccatum here-
 sis perdidit fidem, habet postea voluntatem necessariam credendi e fidem
 necessariam, e ex ipsa fide, prodeat in contritionem liberam, esse hic
 implicatur, e per consequens recurrendum ad habitum fidei sine fide
 libera, qd videtur satis absurdum, qd nisi hoc n. censetur ad huc fidelis
 negatiter loquendo, voluntaria. e. e libere, negatis fidem, quam postea
 h. libere, sed necessario confertur e, quare, sicuti peccator qui postea et h.
 pot actu necessario amoris Dei, n. dicitur moraliter loquendo
 diligens e amicus Dei, qd n. retractavit libere priorem voluntatem,
 sic neg illo dicitur fidelis sed potius infidelis, qd ex priori heresi
 paratus videtur ad negandam iterum fidem, ex fide. a. necessaria
 n. videtur perire de profetionem fidem quando proponatur cum
 libertate e aduersaria. Et dicendum e illam n. habere fidem
 sufficientem ad contritionem. Et nec propriam fidem, qd propria fides,
 sufficientem videtur ad contritionem, cum proponat Deum n. in me.
 amabilem, e pot dari libertas requirita ad amandum e n. amandum
 Deum.

Dicendum ergo videtur assensum elicitum ex vi illius
 voluntatis necessaria n. esse vere e proprie actum suppositum fieri,
 de qua scriptura e Patres loquuntur, fides e. sine qua impossibile e
 placere Deo e qua e requiritur ad iustificacionem, e assensu voluntarius
 elicitus etiam contritio e alia dispositiones requirite semper
 assignatur pro actu libero n. pro necessario, quare licet actus fieri
 sub actus elicitus, qd tñ e voluntarius e necessario dependet a voluntate,
 convenit cum actus ipsius voluntatis in hoc qd semper supponat
 pro actu libero, illi ergo assensu qui n. est liber, casualis, e per con-
 sequens n. sufficiens ad contritionem suppositalem. rdo a. cur magis
 contritio fidei exigatur libera, quam alia cognitiones requirite,
 ad conversionem peccatoris, peccatis e cognitio e videns inobediens
 e alia similes, ea videtur e qd Deus voluit hominem disponere se
 per cooperacionem liberam ad iustificacionem, quare sicut voluit dare
 habitum

habitu gratia sine cooperacione & dispositione libera procedent ex
parte hois, sic potuit concurrere. ad actum suum vel habitum sine
dispositione libera ex parte hois, qua libera velit credere, & gra. Mety
quod fieri pot subiecta se & voluntaria. ad libere. vinum spiritua-
lem, sicut cocus ille. Evangelicus h antea vivit quem interrogatus
a Chr'o quid vellet respondit. Dne. vt. videam. alia vero cogitationes,
illuminationes, & affectiones, qua ex naa. sua h' possent ad alia. priori
voluntate, etiam si sint necessariae, possunt esse irregularitates & disponere,
ac praevire ad iustificationem.

Respon. quid sit voluntas illa, credendi h' sit necessaria
res libera, h' sit cum plena deliberacione, eo qd' difficultas credendi non
cognoscatur pfecte. sed cum imperfecta quadam est. tunc
e. hoc semiplena libertas sufficit ad actus regulares & ad meritum
aliquid de condigno, sicut in actu malo sufficit ad demeritum, ali-
quid si actus boni cum semiplena deliberacione, h' est regulares, h' est
meritorij usque ad meritum sentiam in mea de merito, qd' videtur
verum, cum illi hant voluntatem & placeant Deo, sicut actus malus
cum semiplena deliberacione, dupliat Deo & meretur poenam
de condigno.

Et transeat actus semiplena liberos in alijs materijs
& virtutibus, ea regulares & meritorios, qd' h' videtur negari cum
insufficienti pfecto; coeterum in parte fidei verisimile est actum
semiplena liberos h' est regulares, qd' ratione supra positam, qd'
sallet in peccatore imo & in heretico ille actus sufficeret ad excitand-
um actum contritionis pfecte liberos, ut supra vidimus, & per conse-
quens de pfectam iustificationem & recuperacionem etiam habitus fidei,
qd' videtur difficile, tum qd' hic hoc per huiusmodi imperfectam
retractationem heresis h' est pfecte, pfecte moraliter loquendo, sicut nec
peccator qui cum semiplena libertate, diligeret Deum converteretur
pfecte ad Deum, tum etiam qd' scriptura & conilia exigunt fidem
simpliciter & absolute ad iustificationem, illa a. h' est fides simpliciter
deo imperfecte, sicut nec infidelitas cum semiplena libertate, est
infidelitas simpliciter sed secundum quid, nec defectus peccati cum
semiplena libertate, sufficeret ad iustificationem, eo qd' conilia exigunt
contritionem simpliciter, illa a. h' est contritio simpliciter sed se-
cundum quid & valde insufficientis, ut cum Francisco Zammel. no-
tavit. Prado in imam. 2da tract. 3. de gra. ^{repet.} ^{demus} ^{num. 6}
vbi conicit etiam eiusmodi actus sufficere ad augmentum meriti,
h' sit ad iustificationem. ne ergo Deum ex illo actu fidei excitandi
in peccatore actum contritionis pfecte liberos, debemus dicere
fidem

fides supernaturalis non habere vim ad eliciendum actum nisi affectu
et plene liberum, nisi velis fortasse fides propter quidem elicitur in
quibusdam cum semel libera libertate, in peccatore. Et qui ex affectu fides pro
indone in contritionem et iustificari non conetur Deum ad actum
fidei nisi plene liberum, ne regatur iustificatio sine fide simpliciter
et absolute libera.

Quies: & nec poterit dari actus charitatis, supernaturalis cum
semel plene libertate, ne forte peccator iustificetur per talem dilectio-
nem. De negando sequetur, quia ille actus licet sit supernaturalis et in pecca-
tore, non est sufficienter dispositio proxima ad iustificationem, sed habet ce-
teris aut bonis operibus peccatoris, quibus mercatur de congruo auxilio
utinam ad perfectam contritionem, et ideo sine inconuenienti poterit
dari ille actus in peccatore; at vero actus fidei non datur licet sit semi-
plene liber, potest sufficienter moueri ad perfectam contritionem, quod est
inconueniens, quia iustificaretur homo sine fide simpliciter, et ideo nega-
mus talem actum referri saltem in peccatore.

Quibitum pro 5to. an voluntas imperans assensum fidei
sit semper bona. Res breuiter affirmatur, cum suarex in fronte dicitur.
6. act. 7. num. 8. et alij conuicti. Propter ino ex Cordis exigentibus
semper gratiam Dei ad volendum credere. Arriano 2. con. 5. in
istis verbis: si quis sicut argumentum ista etiam virtutem fidei ipsam
involuntatis affectum habet gratiam domini, in e. per inuicem spiritus s.
corrigentem voluntatem nostram ab infidelitate ad fidem et ceteris na-
liber notis in e. dicit, Apthens dogmatibus aduersarij probatur et c.
idem habet an. 6. et 7. et facit Conul. Mileus. cap. 4. Colebinus
Dase etc. et Epist. Gallie cap. 9. vsq. ad 12. hujusmodi proestum
lib. de spiritu et libro cap. 23. et 24. et 9. 2. ad simplicianum. Pro-
per et Hilary in epist. ad hugubynum, quae habent ante librum de
practi. nae. 11. Fulgentius de inc. archie. cap. 12. et alij PP. conuicti,
quorum plura loca referuntur in annotat. 20. consoria ad Casanum.
ex quibus actus condat voluntatem illam esse bonam, alioquin sine gratia
Dei potest haberi.

Ratio vero congruentia duplex est. prima, quia fides
diuina ex natura sua est cultus et obsequium illi, quod exhibens
Deo per intellectum subiungendo illam Deo, prout illud Pauli: captiuantes
Intellectum in obsequium fidei, quare licet assensus fidei prout est cog-
nitio per se non potest imperari per aliquam voluntatem inferioram,
quatenus tamen est cultus Dei, potest imperari a voluntate
bona et honesta, quia ut sic est actus honestus, et per consequens debet par-
ticipare honestatem a voluntate honesta, a qua imperatur.

2da

2da. ratio est quia, si fides est per se meritum, debet meriti Christiani, ut late
 probatur in tractatu de gratia, voluit itaque Deus, ut primum meritum
 semper est meritum fidei, id hoc, a. requiritur si fides sit semper honesta,
 alioquin non erit meritum, si autem verum est honestas nisi imperetur a volun-
 tate bona, unde non vult Deus conuenire ad omnium fidei omnium sug-
 namalem nisi quando praeceperit voluntas honesta imperans illum.
 Dubitabis igitur: a quo habitu oriatur voluntas impe-
 rans fidei. De hoc uterque procedere ab habitu infuso specialis vir-
 tutis respicientis formaliter honestatem quae apparet in assensu ad
 revelationem diuine sufficienter procedente, et in his subiectis. Electionem
 diuinae voluntati attendendo ad infusam dei auctoritatem, cui
 hoc subiectio et reuerentia intellectualis debetur, sed motiua cum sit
 honestissima, non est nisi per terminam, specialem virtutem
 infusam, quae facit, ut possit ad Religionem, haec non sit eadem
 cum Religionem.

SECTIO III

Utrum omnes actus fidei sint meritorij?

Resolutio factus erit ex principio positio, et ex his quae conueni-
 trahuntur in materia de Merito. In primis ergo scdm est meritoria
 praesumendo a merito de condigno et de congruo certum est et per
 expressa scripturae testimonia. Genes. 15: credidit Abraham Deo et
 reputatum est illi ad habitum. 2. ad Tim. 4: fidem seruasti in reli-
 gione propositae mihi corona iustitiae etc. ad Hebr. 11: ubi dicitur
 per fidem Abraham preparasse Patriam aeternam civitatem et per fidem
 accepit et remissiones. Ioan. 20: beati qui non viderunt et credide-
 runt. Lucae 2: beata quae credidisti. Cypricus epist. 6. lib. 4. ubi ait
 Deum in die iudicij mercedem fidei et deuotionis exsoluere. Augusti-
 nus tract. 68. in Ioan. post meritum late probat fidem colligere meritum
 et rarum mansiones in caelo.

Contra hanc veritatem videntur sensisse in primis aliqui
 Philosophi Gentiles qui nihil credendum putabant nisi quae rationibus
 probarentur, neud. ut Platone, refertur postquam legit Genesis dixisse:
 bone ait barbarus si probasset. et j. ad Corinth. Iudaei signa quaerunt
 et Graeci sapientiam petunt. hunc etiam errorem tenuerunt Manichei,
 qui teste Augustino dicebant vanum esse credere quae non crederentur nisi
 manifesta probarentur, idem tenet postea Petrus Abailardus teste
 Bernardo epist. 190. Bernardus etiam Breuensis, ut refertur Sanchez pmo

Monar-

Monarchia anno Dni 1559. & Senebradis 2. Chronographia ango
Dni 1559. contra hunc errorem scripsit late Augustus lib. de viti-
tate mendaci & tract. 27. in Ioan. & Septa. 155. ad Dionorum, & libro
de fide rerum inuisibilium cap. j. 2. & 3. videtur etiam Paulus
in Eupomium prope finem. Gregoris hom. 26. in Euangelia. Ber-
nardi loco citto. qui pluribus rationibus vilitatem credendi demonstrat.

Hoc ergo supposito dicendum e primo siem hois
iusti e meritum etiam de condigno vita aeterna. haec e certa
& videtur potissime a s. Thoma in presenti art. 9. qui magis videt
agere de merito condigno quam de congruo, vt constat ex solutione ad
primam. ratio s. e clara, qd oes actus boni e congruales christi ab
hoie iusto et meritorij vita aeterna, vt constat in mda de merito &
actus fidei elicitj ab hoie iusto erit etiam meritorij de condigno.

In quo adverte actum fidei cum sit actus illeget e s. sit foeliter labor
et solum denominatur a voluntate imperante, h e etiam meritoria
foeliter s. denominatur a voluntate, tota, e. ratio meriti foeliter com-
petit voluntati imperanti, respectu cuius h e actus fidei, sicut actio
externa, respectu interna, i e a quo fit vt ad hoc mdaam meritum
penam referat qd alicui illeget sit realis vel supradialis, imo nec qd
sit actus fidei vel erroris qd deceptionem proponat, dum mdo h on-
atus ex gra voluntatis affectione habet eam meritum ceteris
paribus. imo in assensu alicuius opinionis quam ex gra aliqua
voluntate admittit, reperitur etiam meritum de condigno, qualis e
assensu quo exstimaui Romam Virginem fuisse conceptam sine
peccato originali, voluntas e. huius assensu laudabilis e & meritoria,
alioquin ille assensu h eot mda voti proet eo facto videmus e, e minus
modi votum a Praelato Ecclie passim e laudari e admitti.

Quod dicitur qd an primus actus fidei per quem disponitur
ho ad iustificacionem in ipso instanti quo iustificatur sit meritorij
de condigno vite aeterna per gratiam qua tunc infunditur. eodem
e quatio de ipso actu contritionis e de alij dispositionibz tunc exis-
tentibz, de quibz coius sentia affirmat, veriorum tñ existimo partem
negantem, de qua alibi latij dixi.

Quo ddo. Actus fidei christi a peccatore et meritorij
de congruo in ordine ad iustificacionem. ha e expressa sentia Augustini
multis in locis. epta. 105. remissio, inquit, peccatorum h e sine ali-
quo merito, nam spes illam impetrat. & epta. 106. si quis, inquit, p-
duat qd gratiam bene operanda mereatur, negare h potum. e de pecc-
e in hac. B. cap. 2: quis dicit, inquit, eum qui inchoat credere,
nihil mereri a Deo in quem inchoat credere. idem docet Ius
Proper

III

margin notes on the left side of the page, including the word 'meritorij' and other illegible text.

Propter contra Cassianum cap. 5: n̄ illius meriti, inquit, haberi potest fides. & primo de vocat. gentium cap. 7. b. de inquit, bonum meritum ab imbro fidei & bonam vni. r̄d̄ & q̄ fides etiam in peccatore & alius bonus e. eundem ordinis regularis eam ipsa. iustificat. & h̄t proportionem ad meritum d. congruo ipsa gratia iustificationis.

Contra hanc controverſiam e. difficilis locus Tridentini sess. 6. cap. 8. ubi dicitur ideo hominem iustificari gratis, q̄ nihil eorum que iustificationem præcedunt in se fides sua opera, ipsam iustificationem gratiam promeretur. hoc testimonium solet multo simpliciter explicari in materia de merito. Valentia ibi dicit. 8. q. 6. & alij negant oī meritum de congruo respectu iustificationis, sed videtur e. hanc contra Augustinum & Propteram supra adductos. Alij dicunt (concl. um loqui de iustificatione. Nonnulli sumpta gratia iustificationis etiam fide a qua incipit gratia iustificationis, e. ante iustificationem in hoc sensu, auctam verumimum e. n̄ præcedere meritum de congruo, q̄ gratia iustificationis prout includit donum fidei & præcedit ipsa fidei, qui motus loquendi n̄ videtur alienus ab Augustino & Concilio Melanenſi. coherens videtur alienus a Trid. in quo iustificatio sap. e. conditio quæ a fide tanquam a dispositionibus præcedentibus, sic e. sap. cap. 7. in eadem sess. dicitur de fide & alijs præcedentibus actibus hanc dispositionem seu preparationem iustificationis ipsa consequitur, q̄ idem habetur eam. 4. & 9. & alibi passim. Et cum capite 8. dicitur fidem que præcedit n̄ promereri gratiam iustificationis, sermo etiam e. de iustificatione prout conditio quæ a fide.

Pro eo alij melius dicunt ubi exactius solum meritum de condigno, q̄ e. meritum simpliciter, h̄ vero meritum de congruo, q̄ n̄ e. meritum simpliciter sed solum secundum quod. ad hoc e. ut aliquando dicatur dari gratis, sufficit n̄ dari intuitu alienius meriti de condigno, hec dicitur, alienius meriti de congruo, nam gratia que impetrat illud donum, h̄t r̄dem aliquam meriti de congruo, e. in h̄ tollitur q̄ donum quibrequens datur gratis e. ut vera & propria gratia, imo ex ipsa oratio qua petitur arguunt Patres ad probandum donum q̄ petitur e. q̄ veram gratiam. sicut dicunt Patres Concilii Carthagenensis Ep̄th ad Innocentium: triō clarissima e. gratia testificatio. Quod e. q̄ donum datur intuitu alienius meriti de congruo, n̄ tollitur q̄ datur vere gratis.

Dices: si domus aliqua cuius valor ut pro datur pro pro n̄ datur gratis, licet h̄ datur pro merito condigno & licet gratia iustificationis h̄ datur pro merito condigno, h̄ t̄ datur gratis si datur intuitu alienius

alicuius meriti. Et negando neg. qd illa deam pro quibus datur 77.
 bonus, nec si sit pretium condignum ad equatum, si tñ pretium con-
 dignum partiale, hoc e. partē bonus vel pari partē condigni totus
 bonus, sed, veri fides, nullo modo e pretium condignum neg etiam par-
 tiale. nix suis peccatis, qd a. hē pretium condignum n e simpliciter
 pretium, q per consequens simpliciter datur iustificatio sine, pretio e
 gratis.

Dicitur iterum. Et hęc prima grā, daretur intuitu operi
 procedentium ex ^{his} nā, n dicitur tollitur rāo grā, sicut nec tollitur
 a iustificacōe. rāo grā e qd datur intuitu fidei precedentis. Et negando
 seq. nam si grā daretur intuitu operi nā, sequeretur ipsam grām
 habere aliquam proportionem cum illo opere, et per consequens ipā n e
 in ordine grāe proprie dicta, sed in ordine nā, atq. ideo n e proprie grām,
 nō ergo grāe tollitur vel ex eo qd datur qd meritum condignum, vel ex eo
 qd datur qd meritum etiam de congruo mere nā, si tñ ex eo qd datur qd
 meritum congruum iustitiale, quales e fides. de hoc tñ latē diximus in
 Tractatu de grā.

Thomas in 2^a 2ª art. 10. quærit an rāes,
 intuitivæ de ea quæ fit fieri minuunt meritum fidei, e. respōdēt rāoīs
 quæ antecedunt voluntatem credendi minuire, eas vero quæ consequunt
 auxilio, potē meritum, qd procedunt ex maiori effectu ad fidem. ut hęc
 resolutio clarior sit omnibus aliis sententijs distinguamus duplex genus
 rāoīm ad fidem. alia e. qd quæ per alia media perveniunt veritatem
 obli revelati, ut exp. Philosophus hē rāoīs nāales quæ ostendunt exis-
 tentiam Dei, vel aliquid aliud revelatum per fidem. alia tñ rāoīs
 quæ ostendunt veritatem revelatis seu obli fidei e. rāoīs revela-
 tum.

Si ergo urmo sit de priori genere rāoīm illæ vel s
 antecedentes voluntatem credendi vel consequentes. antecedentes
 dico illas quæ aliquomodo influunt in voluntatem credendi saltem
 per accidens e. removendo, prohibens, qd, facilius credam per fidem obli
 qd aliud constat per demonstacōem, vel etiam per rāoīs e congruen-
 tias probabiles, huiusmodi ergo rāoīs antecedentes ceteris paribus
 minuunt meritum fidei, qd minuunt difficultatem fieri, quare nec
 qui servat iustitiam nāe vehementer tentatōe ad factum nix meretur
 ceteris paribus, quam qui hē vehementer tentatōem, sic etiam in parti.
 advertit tñ optime. Thomas hē ideo fidem hōis docti e maioris vng
 e. maioris meriti, qd hēt rāoīs quæ hē pōnē hōis minuunt diffi-
 cultatem, inveniunt tñ alias rāoīs e argta. contra fidem quæ h occurrunt
 rāoīs e quæ argunt etiam fidei difficultatem.

Et vero

At vero moti consequentes dicuntur quas aliquis ex voluntate credendi & affectu ad fidem inquirat & inveniat ad potentiam veritatem reuelatam habet etiam naturali vel alia via, & huiusmodi rationes possunt cooperari in ordine ad meritum voluntatis precedentis, respectu cuius dicuntur consequentes & eius meritum augent saltem arguitur, quatenus inuestigata harum rationum arguitur maiorem affectum ad credendum. vel possunt comparari in ordine ad aliam voluntatem credendam consequentem, respectu cuius eisdem rationes si potius antecedentes, quatenus remouent prohibens & minuunt difficultatem credendi, quatenus respectu huiusmodi voluntatis minuunt etiam meritum fidei ceteris paribus.

Autor dicendum est de eo genere rationum, quae tenent ad ostendendam existentiam reuelatam vel inchoatam mysterii, quae si sint maiora motiva, ut rationes supra ea quae exurgunt & suffragantur in credendum est sic antecedentes voluntatem credendi, partim per accidens minuunt, partim augent per se meritum fidei; minuunt quidem quatenus minuunt difficultatem fidei; augent vero quatenus tenent maiorem obligationem ad credendum, & generem ceteris paribus quod maior est obligatio praecipui, eo magis honoratus & actus per quod differunt haec rationes ab aliis prioris generis, quia illae si tam obediunt obligationem maiorem credendi, quae si tollunt difficultatem extrinsecam fidei ob artem contrariam, ideo potius si augent meritum, sicut carentia tenentis ad furtum si tam potius maiorem obligationem sustinet, quam tollit difficultatem, ideo si auget imo minuit meritum sustinet; at vero istae rationes mouent ad fidem obediendo magis honestatem & debitum ipsius fidei, sicut cogitatio maioris honestatis sustinet conduceret ad maius meritum operantis circa eius obitum.

Denique si eisdem operatio rationes sint consequentes hoc est procedant ex prioris voluntate credendi, quae quis excutatur ad vnguentum maiora fidei motiva, possunt quidem arguere magis meritum prioris voluntatis, quatenus ex maiori affectu ad res fidei tenent illas magis inuestigare, sed laudabile est, inquit illud Cuthbert. 2. q. qui eludat me vitam aeternam habebunt. vel per hoc procedat ex aliqua dignitate & tarditate ad credendum, ex qua descendat quis maiorem motiva, hoc reprehensibile est inquit illud Boetius q. nisi signa epistola videritis, si creditis. & tunc arguitur in illa voluntate si volumus meritum, sed etiam aliquando culpa pro ratione vel minori promptitudine ad credendum sine maioribus motivis. si vero haec notantur & rationes consequentes comparantur respectu voluntatis alterius sequenti, si iam erunt antecedentes respectu illius, ut notandum, & per consequens

consequens partem augebunt metotum, quatenus magis obediunt de- 78.
 titum credendi; & partem minuent, quatenus minuunt difficultatem
 fieri, & augendo intererunt culpa, si voluntas taliter acquiescat
 illis motibus ut parata sit ad h. credendum, q. minora etiam sunt
 sufficientia. Dixi a. scilicet ceteris paribus, q. contingere potest ut id q.
 ratio minuat de merito, q. minorem difficultatem, compensetur ali-
 unde ex maiori intentione, qua ab illa difficultate operemur, vel ex
 promptitudine qua parata est non ad credendum etiam si h. sunt tot mo-
 tibus vel tot motus nec tolleretur difficultas.

DISPUTATIO V

De Confessione externa Fidei.

Postquam egimus de actu interno fidei tam quoad intellectum, quam quoad
 voluntatem, sequitur agere de actu externo seu de confessione, & con-
 fessione externa fidei, de qua S. Thomas in presenti q. 3.

SECTIO I.

Quae sit praecipua Confessione externa Fidei?

De hac materia, qua moralis est, dicitur Thomas Sanchez in Decalogo
 lib. 2 cap. 4. nos breuiter naturam praecipui explicemus. & ita inplex
 praecipuum, alterum negativum h. negandi fidem, alterum affirma-
 tivum fidem profiteri, confitendi, istud obligat semper & pro semper
 contra aliquos haereticos, quos refert Salentia in praecipui q. 3. punct. 2.
 & constat ex Matth. 10. qui negaverit me coram hominibus negabo eum
 coram Patre meo, ubi sequitur ex August. h. solum negari h. in quan-
 do aliquis dicit Christum h. esse Deum, sed etiam quando negat se esse Chris-
 tum vel discipulum Christi, Petrus sc. h. negavit Christum divinitatem,
 sed negavit se esse discipulum, & tunc gravissime peccavit h. solum q.
 peritium in 3tia negavit adire verum, sed etiam q. negarem om-
 niam in quibus prioribus.

Solent probari contrae malitia huius negationis: q. qui negat
 factum consequenter dicit Deum esse fallacem qui eam revelavit. hoc
 tñ resp. h. videtur firma, primo q. ille sicut simul negat esse a Deo
 reuelatum, & per consequens adhuc concedit Deum esse summam veracem.

deinde.

videtur quod potest dicere se ad hunc non esse Christianum quia nunquam fuerunt
ei propostae fidei mysteria & motiva ad credendum, ex eo quod michi
sunt propostae fidei mysteria si sequitur ipsam non esse veram & negat
me Christianum solum est tunc peccatum leve.

Melius potest ex obligatione qua servus Christi tenetur non eru-
berscere Dominum suum, & de decem Domini quod servus dedit ignetur cum pro
Deo profiteri, nam ex ipso negat illi debitum cultum, quare cum
hac obligatio tanto est maior quoniam creatura ad creatorem obligat etiam
cum vita periculo, ideo Christiani quando accipiunt Sacramentum confirmationis
signantur in fronte signo Crucis ut erubescant Christum crucifixum,
nam qui eum erubuit hunc filius hominis erubescens. Luc. 10.

Quaestio: Etiam erubescit peccatum mortale si quis vel
Religiosus metu mortis negat se esse sacerdotem vel Religiosum
aliqui concedunt sequelam, quia huiusmodi erubescit datur respectus
Christi. sed Sanchez vult sup. num. 10. cum alijs multis, negat quod
quidem peccato mortale verum videtur. probant: quia ex hoc non videtur
negare fidem nec sequitur fidem esse falsam. verum haec ratio iam negat
veritas. melius ergo potest: quia adhuc negato sacerdotio vel statu
Religioso potest non profiteri Christum servum, quod vero negem tale vel
tales genus obsequij & famulatus non est gravis iniuria Dei, alioquin etiam
peccaret mortaliter secularis qui ob reverentiam negat amicum et ha-
bere votum castitatis vel Religionis, quod tamen est ozo falsum.

Invertendum etiam est cum cor aliud est si aliquis negat
Christianum quando agitur de ipso fidei negotio, aliud vero quando non
Christianorum dicitur nomen nationis inimicae, ut si gerentibus bel-
licum Turcis cum Christianis aliquis ut potest exarsere hostes dicat se non esse
Christianum sed Turcum. ratio a discrimine est, quod tunc non agitur de
Religione, sed solum de dignoscendis personis, quare tunc non
tam in nego Religionem quam meam personam fingendo aliam, ut si ali-
quis fingeret se esse Regem Angliae non peccaret contra fidem, sed contra
veritatem, sicut tunc est iniuria Christi quod eius famulus fingat se esse
alium hominem, est tamen contra Dominum si servus retinendo suam personam
negaret se servum esse illius, sic etiam in presenti.

Primum praeceptum est affirmativum scilicet positive
confitendo fidem quod fortuna nunquam obligat cor se esse non suum, sed
vel ratione charitatis ad confortandos alios debiles, vel ratione Religionis
quando titulum est in decem fieri, vel ad recuperanda. Sicut, haec
est. et quaedam fidei potestates, vel ratione aliam virtutum. circa hoc
praeceptum dubitatio non est nisi tenent aliquem confiteri fidem
quando interrogatur a iudice vel tyranno auctoritate publica,
secus

seus quando interrogatur privatim, tunc e. pot. tacere. alio n. placet hac discretio, qd. negat. fides tam apparetur ex silentio coram hōe. privato quam coram iudice, nec Tyrannus hō. maius Jus ad interrogandum fidelem quam hō. privatus.

Deo melius dicit pot. iuxta rationem supra positam tunc solum silentium e. culpam gravem, quando illud indicaret erubescerentiam propria Religionis attentis dōg. circumstantibus, qd. tñ hac magis indicatur ex silentio coram Tyranno vel hōe. potente, quam coram inferiore, regulariter magis apparetur negat. fides, in primo casu quam in 2do, nam in 2do pot. facile respondere, ille qui interrogatur quod ad te aut propterea tu meam fidem inquiris? ex quo magis argueretur contemptus personae interrogantis, quam propria Religionis.

Dubitari solet in presenti: an sit illicitum uti rety aut vedibus propriis infidelium eo qd. illa vocatur e. quaedam implicite negat. fidei. de hoc late Thomas Sanchez ubi supra, et hanc in articulo sup. §. cap. 4. et 5. cum quibus breviter dico, si velles instituta sint ad celebrandum Sordum v.g. vel ad exercendum ritum falsum n. licere: earum usum, qd. e. quaedam protestatio actualis falsa Religionis, si vero sint ex se indifferentes licere, quamvis sint propria altaris naturae infidelis. deinde si sint instituta ad iudicium distinguendum fideles ab infidelibus, ut heretici Romae videntur iudeo vel galero flavio colonis, plures negant licere, verius tñ videtur licere ex causa gravi veluti scandalo, qd. ille iudeus v.g. n. e. protestatio falsa, recte, alioquin n. pot. summus Pontifex illic vnum praecipere, hoc e. eēt. praecipere actum intrinsece malum, sed e. habitus quidam praecentus heresis, pot. ergo fideles ex gravi causa qd. illo habitu licet lex Pontificis eum n. obligeat, e. licet ex hoc aliqui colligerent eum eē. hō. dūm. Deniq. neg. eēt. negare fidem si aliquis relinquat vestem quam Iudaeus vel Tyrannus praecipit uti oēs Christianos ut dignoscantur, nam licet Tyranno de fide interroganti teneamur fidem confiteri, n. tñ debemus nos publicè proferre Tyranno convocanti: oēs fideles vel praescribenti certum habitum, nec ex hoc sequitur iniuria Religionis.

Solet etiam huius dubitari: an liceat fugere Tyrannum fideles persequente e. iniquitatem, e. deniq. quas poenas incurrat qui fidem n. interius sed exterius negavit, hoc tñ late, apud Summis. tas habentur. unum tñ reperit dubium morale, qd. oēs pretermittunt: an circa hoc praecatum Confessionis fidei pot. dari facultas maior, si, qd. vtilis e. e. difficile, breviter discutendum erit.

lectio II.

SECTIO II

Utrum circa Fidei confessionem possit peccari venialiter
propter materiam parvitatem?

Causa satis frequenter occurrens, v. g. aliquis concionator in publica
conseruone vel aliquis in privata sermone dicit se ad munus viuasse,
tot annos, cum sit ex scriptura conditus viuasse nung uno anno, vel
sicut Bonidom habuisse, tot filios cum habuerit pauciores, an sit
peccatum mortale, an solum veniale, ob materiam parvitatem?

Respondetur primo si error est circa aliquam pertinenam ad
dogmata fidei, Christiana vel ad honorem Dei, vel motum integritatis,
aut de quo est controversia cum haeticis, et oporteret explicare sanam
doctrinam fore peccatum graue, et mendaciam perniciosam, siue sit
facta ex inuidia siue ex ignorantia culpabili. Suppono pro in
casu questionis si interueniret assertum internum contra obitu reue-
latum scienter praestitum, aliquem si est dubium quia talis assertus
contra obitu reuelatum grauentur leue, est peccatum haberi adstru-
tum fidei, dubium ergo solum procedit de narrate, externa, alioq;
historia sacra cum aliqua leui circumbantia qua sit contra veritatem
historiae in scriptura consentaneam, in quo etiam capi solem dicendum
videtur siue si dicatur scienter siue ex ignorantia vel negligentia
culpabili, nam sicut auctoritas Dei potest fidelitatem, in etiam
aduententiam referentis fideliter reby a Deo reuelatis, eadem ergo
est difficultas in viroq; casu.

Pro parte negativa, si videtur non detur paruitas materiae
videtur stare auctoritas contraria, nam licet Doctores non disputent in ter-
minis de hac questione, docent tamen vtiliter mendaciam in materia fidei
et peccatum mortale. Nauarrus in manuali cap. 25. num. 111. et ap-
p. num. 4. Cuius in summa verbo praedicatorum peccata. Eder-
ma 2da parte summa tract. 14. cap. 2. in fine. Emmanuel de verbo
praedicatorum num. 4. et alij Thomisticae sententiae ex J. Thoma inf. 9. 110.
art. 4. ubi etiam cautamus.

3do pto sub: quod dicitur hoc saltem se exterius opponit
auctoritati in re, negando aliquam veritatem reuelatam, Deo e.
si solum fit grauis offensa, negando eius veracitatem in re graui sed
etiam in re leui, utrumq; e. pariter Deo regnans. Confirmatur
quod in

ga in mala perire n̄ datur peccatum veniale ex peccato maximo qd
 ex regnat Deo testificat mendacium leve sicut grave, & ideo in
 Regis graviter offenditur Deus & similiter graviter offenditur Reg
 si offeratur pro alicui rei falsa etiam levis, qd videtur fieri quoad
 iuris in scriptum lege referri talem circumstantiam que reuera e falsa.

Tertio p̄t: qd talis concionator proponit reuelatum a Deo
 qd n̄ e reuelatum, ex quo fit vt moveat Auditorum ad conandum
 quentem ex se e credent illud obitu sic divina, qd videtur grave
 malum, sicut si venient proponeres populo adorandum hostiam n̄
 consecratam, nam huius malitia videtur e qd ponatur pro ma'a e
 obitu Religionis qd n̄ e ma'a & similiter erit peccatum grave
 proponere pro ma'a fidei qd reuera n̄ e ma'a; hac videntur regere
 pro hac parte.

In contrarium tñ pro parte affirmativa in primis vides
 etiam e auctoritas curie Doctorum, qui agentes de reformatione coriter
 exigunt ad malitiam mortalem mendacii qd sit graviter peccato-
 rum, quare obiter videntur supponere quod n̄ e gravis peccatus
 mendacium e solum veniale. in t̄ro a. casu mendacium n̄ e peccato-
 rum, supponit e. ex eo nullum Auditorum damnation vel satisfactione
 p̄cedere. & n̄ erit mendacium peccatorum e grave sed officiorum
 e leve.

Quo malitia gravis huius mendacii in eo consideret,
 p̄t qd exteras te. opponis duxo testimonio negando veritatem obit
 p̄celati, & per consequens implicite concedendo Deum e mendacem
 hoc a. n̄ sequitur in nro casu, nullatenus e. negat Deum e summe
 verum, n̄ e. interius, vt suppono, neg etiam extery, nam extery
 n̄ dicit aliquid e verum sicut oppositum sit reuelatum a Deo, imo
 potius dicit hoc e verum, qd hoc e reuelatum, & per consequens
 iam fatetur qd si oppositum est reuelatum est etiam verum &
 tollit fundtu irreuerentia aduersus divinum testimonium, sicut
 si dices aliquid dictum fuisse a Rege, & tñ contentioni ca de fen-
 dices oppositum aiens hoc potius Regem dixisse, & ideo hoc e credendum,
 tunc certe n̄ videtur graviter offendere Regem auctoritatem e hono-
 rum debitum Regis testimonio.

Tertio ponamus hominem habentem privatam revelacōem
 sua mortis, si hie interrogetur, an habuit eam revelacōem, quid dicat
 eum n̄ p̄t negare sine peccato mortali. & similiter poteris sine
 peccato mortali negare, Deum reuelasse, aliquam circumstantiam
 alienius historice negando simul eam etiam habentem e in long-
 terra terra. p̄t conez. qd hac circumstantia n̄ magis refert quod
 vivitur

sciatur ab auditoribus quos habet quam mors aliena, ut suppono & sicut ille, ab his peccato mortali se negare mortem sibi esse revelatam, sic poteris tibi ab his mortali negare illam circumstantiam esse revelatam neq. illa deceptio erit gravis sed levis.

Ultimo qd. nimis durum videtur e. prater morem etiam mortuorum hominum obligare coniectionem ad referendas historias sacras adeo pmpet exacte ut nullam circumstantiam quantumvis levis possit sine culpa lethali curare. pro quo videtur facere id qd. refert de verbis mendacium num. 2. ubi sic ait: mentiri in coniectione in pertinentibus ad doctrinam quidam aiunt semper esse mortale, alij h. tempus qd. Mige si sit male levis. imo Caietanus infra q. 110. art. 4. in fine docet qd. allegare verbum Prophetam pro alio h. esse peccatum mortale, qd. idem docet Navarri dicto cap. 18. num. 4. qd. hoc, inquit, e. mentiri circa accidentalia doctrinalia; ex hoc. a. potius argueri ad primum casum, qd. de foro etiam e. talem prophetiam v.g. de Bala. & qui verba Bala tribuit Seremias, eo qd. negat, malefiter aliquid per. Biceps ad seum scilicet verba illa esse Bala, e. th. excusatur a mortali et peccatum male. & similiter in nro casu. in quo etiam sensu diligendum videtur qd. cum totus docet Thomas Sanchez hb. 2. in Deul. cap. 37. num. 9. peccare mortaliter eos qui falsa virgula praeducant aut scriptis mandant, Eisd. Caietanus in summa, predicatorum peccata, Navarri dicto cap. 18. num. 5. e. alij contra dicunt peccare mortaliter fingentes gesta sanctorum, nam hoc etiam vult ex libertate male poenit. aliquando esse peccatum veniale, ut si solum est mendacium circa aliquam circumstantiam leuem.

Ex quibus it. responderi etiam ad agita supra in contrarium adducta. ad primum negando illam esse sententiam eorum, non sicut Doctores loquuntur aliquando vtiliter, h. th. loquuntur expresse in nro casu in quo eorum verba pot. admittere exceptionem, nam eodem modo dicunt generaliter doctrinam falsam seu mendacium in male spectante ad mores aut fidem esse male peccatum mortale, e. th. nempe dicit h. pot. dari mendacium leue in doctrine morum ab parvitate male. Adde aliquos expresse insinuasse hanc exceptionem in male facti, ut de la e. Caietano visum e. Navarri etiam dicto cap. 18. postquam posuit regulam generalem qd. peccat mortaliter qui mentitur in male facti, verae Scripturae vel morum, indicat datum e. addit hoc h. procedere quando fit vel solum qd. multi loquuntur vel alius casu sine dno e. periculo nocendi notabiliter e. persuadendi aliquid falsi alicui, in quibus verbis contineri videtur exceptio nra. quatuor. Ad idum iam diximus hanc h. se em. opponere fideliter veritati

veracitati diuinae, si e. dicit Deum aliquid falsum reuelare conueni- 85.
endo reuelationem cum falsitate, sed asserit aliquid falsum dicendo si-
mel, ut si e. reuelatum a Deo e. paratum se ostentens ad mutanda m-
sentiam quando confiterit de contraria reuelatione.

Si confirmationem petitam ad exemplo perituri, si n. e.
sponde. adhibere Deum factum aliteri veritatis prout adhibetur in iura-
mento, e. dicere Deum aliquid dixisse, aliquid sicut n. potius licite.
iurare rem illam cui solum probabiliter assensimus nisi habeamus
aliquam certitudinem, sic nec licet dicere Deum aliquid reuelasse
nos e. m. certi de reuelate. consequens. a. e. falsum, nam equidem
absolue, hoc est de factis, Deus hoc reuelauit, cum in impropositiones
probabiles inter Doctores an alius sit de factis. ratio a. differentia
videtur e. qd. quando iuramus significamus nos habere talem certitu-
dinem de illo ut videmus petere a Deo qd. sit testis illius, qd. quod
continuet gratiam Dei iniuriam e. irreuerentiam t. in re ipsa est
periculum falsitatis, nam est velle defendere qd. Deus etiam si no-
biscum deliquit audientes. at vero quando sine iuramento per-
simuliam affirmationem dicimus Deum aliquid reuelasse, si eo ipso vo-
lumus qd. Deus id reuelatur e. recipias Auditoris, sed nos, qui solum
volunt memini narrando reuelationem Dei qua e. fuit, n. th. admodum
Deum ut fiet participi nri medicij. ex quo fit ut viri timoratos
conscia cum maiori cautela e. attentione loquantur quando iuratur
quam quando simpliciter aliquid narant, etiam si referant sacra
scriptura p. historias. ad qd. fuit id qd. dicitur contra Theologi in
ma. d. iuramento de hac loquendi formula: Deus sicut hoc ita e.
sicut dicit. docent e. si hac verba profertur cum a. i. inuocandi
Deum in sedem e. petenti qd. affirmet id qd. dicimus tunc e. peccati
mortale si sint cum medicijs, si a. profertur enunciatiue
asserendo Deum hoc sive, tunc h. e. peccatum mortale sed men-
daciun. huius, qd. tunc ego solum volo loqui. videtur Thomas Sanchez
qui hos refert lib. 3. in Dec. cap. 2. num. 20.

Ad 3. tunc qd. cum qui proponit adoranda hostiam
e. consecratam peccare quidem grauius, qd. e. e. ad qd. cultus debitus
Deo tribuatur p. p. et vero in nro casu assensu, quoniam Auditoris
prestant error, n. e. cultus qui tribuatur errori, sed veracitati Dei
qua per illum etiam asserunt colitur, licet obli. male creditum
falsum sit. Videtur itaq. haec pars probabilitatem habere, prae-
terea si n. frequenter contingat, nam ita frequens pot. e. haec
ratio in circumstantijs rerum facti, ut n. partem derogaret authoritati
doc. =

doctrina e' p'cepta contemptum magnum apud Aristotem, atq' ita conser-
 bandem his ratiob' p'v'icari multi e' grauis Megisti Salmariticensis
 quos de hac quaestione consulu' e' pro ea videtur hanc expresse. P.
 Galas j. tom. in jzda. tract. 3. disp. 4. sect. 2. m. m. 15. ubi assertit
 n' ea peccatum mortale, aliquam falsam circumstantiam ducere
 contra scripturam in mea leui ex negligentia etiam voluntaria.
 p' vero neg scilicet illam ducere, ut mortale, docuit idem Author
 in manuscriptis huius max' ait. 2. deb. j. ubi ex eo probat mali-
 tiam negandi fidei n' consistere, in eo q' Deum faciat fallacem, q' ali-
 quin, inquit, mortaliter peccaret qui ex industria vel notabili & neg-
 ligentia, referret aliquam scripturam historiam cum aliqua falsa
 circumstantia nihil referente ad dogmata fidei vel ad mores, ut
 dicens aliquem obiisse tno anno qui obiit alio, consequens a. inde-
 tur falsum e' durum; e' postea addit: existimo n' ee mortale, negare
 exteri' tm veritatem fidei qua' nihil referat honorem Chri, Dei,
 vel tractorem, vel ad mores, sed e' qua' ut dogma fidei aut veritas
 in controversia, ac providere, nec exterius negare. Contra pot' d'v'idi
 vel turbari aut alius periculum sequatur, dicendum n' apparcat de
 dictum ee a Deo, sic e' de negando irrogatur Deo gravis iniu-
 ria, si existimaretur fallibilis vel fallax. haec s'nt verba p'v'icati
 Authoris, qui quae in terminis licet otiter videtur attingisse canon
 quaestions nrae e' nram sententiam expresse tenore.

DISPUTATIO VI

De habitu fidei.

Primum de actu interno e' externo fidei, nunc de habitu de quo
 S. Thomas q. 4. agit p. in praesenti de illa fidei definitione
 quam trahit Paulus ad hebr. ij: fidei e' operantiarum substantia. re-
 rum, argumentum n' apparentium, de cuius explicatio diximus in
 superioribus, item an habitus fidei sit certus e' certior alijs habi-
 tibus intellectibus, de quo etiam dicimus disputadoe 3. tra.

Sectio I.

SECTIO I

Verum utrum habitus Fidei supernaturalis secundum
substantiam, et qualis sit?

De supernaturalitate actus fidei diuino disputabo, etiam, nunc de habi-
tu quodvis: an sit infusus et constitutive supernaturalis. cum a. ibi dic-
tum sit fidei assensum supponere voluntatem credendi de istius actus,
et ex controversia an requiratur habitum per se infusum et supernaturalem.

De habitu naturali fidei si loqui est controversia: an sit
de fide certum eiusmodi habitum infusum a Deo. multi negant
et esse de fide, quos refert Salas 2. tomo in j. de tract. jo. disp. 3.
sect. 4. et sequitur Vasquez varis in locis ibi adductis, aliquid tamen quod
pro ea sententia referuntur, ut Canus et Lotus, magis tamen pro contraria,
ut postea videbimus. præcipuum fidei de sumitur ex Innocentio 3.
cap. maiores. de Baptismo, ubi relatis utriusque partis opinionibus,
eam partem non desinit, et ex Concilio Tridentino relata in Clementina
vincta de summa Trinitate, ubi opinio ponens habitum infusum chi-
gatur totum ut magis probabile, nec postea in Trido videtur fore res, nisi
definita, et c. Tridentini loca pro habitum infusum non probabile
explicatorem.

Verius tamen est rem esse de fide, et adulti iustificati habet
a alijs donum fidei infusam et permanentem. dixi donum fidei ab-
strahendo a nomine habitus, quia ex hæc fides sit habitus, vel aliquid aliud
fontem, nondum est definitum. hanc sententiam tenet Valentia cum
alys multis, quos refert ubi supra num. 29. et Suarez lib. 3. de grad
cap. 3. num. 8. et in sententiæ disp. 7. sect. 1. et Granada in j. 2da
controv. 4. disp. 2. item Canus lib. 7. de locis Theologicis hinc
pro contraria sententia afferatur, quia dicitur non pertinere ad fidem eam
questionem an gratia et virtutes que in Baptismo infunduntur sint
qualitates, si tamen negat esse de fide et virtutes permanentes in Bap-
tismo infundi. in quo etiam verum loquitur Lotus lib. 2. de nat. et
gratia cap. 19. qui tamen solum dicit Concilium Trid. consilio noluisse,
ubi non habitum quando numeratis dona illa que in iustificacoe
conferuntur, quia non pertinet ad fidem an hæc donentur qualitates
pertinentes ad ipsam habitum. et demum docet Vega lib. 7. in Tridenti-
num cap. 24. cum tamen expresse fateatur de fide esse post Tridentinum
infundi

sanctificationem et interiorum redamacionem confert, quatenus per meritum
Christi etiam credenti conferat ut veniam peccatorum Dei gratiam
et per spiritum s. una cum fide simul spem et charitatem in corde
diffusam accipit, huius donis in ipso permanentibus non solum reputat
sed vere existit iustus. ex quibus verbis constat Patres illos non solum
allegasse fidem, sed et charitatem, quorum infusio ponitur a Fide
in hunc finem, non esse actus sed dona habitualia in ipso iustificato
permanentia, et hoc ad doctrinam catholicam pertinet.

Neque obstant verba Concilii Tridentini et Innocentij 3.
parado ducta, nam in primis licet tunc illa sententia non fuerit ab
Ecclesia definita, potuit postea post diuturnum examen definiti
sententia esse in illis locis non haberi esse probabilem opinionem que
negaret in adultis iustificatis infusionem fidei permanentem, sed
virtutis quatenus et solum quoad parvulos, nam in dicto capite
marcellus quartus proposita fuit de baptismo parvulorum an habe-
ret aliquem effectum, ad quod respondit Pontifex habere vix effectum
remissionis peccati, licet adhuc sub lite esset inter Doctores an parvulis
infunderentur virtutes quatenus negantibus et quatenus affirmantibus,
ita nimirum licet de adultis nemo dubitaret, de parvulis
tamen dubitabant eorum in eis obesse forent virtutes pro illo statu, imo
ex hoc timebant alij occasionem negandi valorem illius baptismi,
eorum non potest parvulis auferre eas virtutes que in baptismo solent
infundi.

Deinde in Concilio Tridentino, de multo post celebratum
fuit, venit iterum ea questio: an et parvulis in baptismo infundere-
ntur virtutes, sicut in adultis, et Concilium simul cum Pontifice
elegit probabilior sententiam affirmativam, et ut sanctorum ac
Theologorum testimonio magis consonam, ubi nullo modo dicitur sententiam
concedentem has virtutes infundi adultis esse probabilioram, hoc
est. ut certa ratio supponebatur, sed sententiam que dicit parvulis etiam
sicut et adultis conferri in baptismo gratiam et virtutes, de parvulis
et solum fuerat proposita questio in Concilio et pro parvulis solum
fuit ratio qua Pontifex probat illam decisionem, hinc est. ait nos at-
tendentes generalem efficaciam mortis Christi que per baptismum
periter applicatur omnibus baptizatis, opinionem eandem tanquam
probabilioram eligimus etc. quasi dicat: mors Christi equaliter appli-
catur in baptismo omnibus baptizatis tam parvulis quam adultis, et in omnibus
equaliter habet effectum et cum baptismus ex Christi passione habet vim
conferendi etiam gratiam et virtutes, ut ab omnibus conceditur, hanc etiam efficaciam
habebit respectu parvulorum. Videt ibi non solum esse probabilem infusionem
virtu-

virtutum in adultis sed supponi ut certam, ut inde probetur eade
infusio in pueris.

Plane mentem Concilij Vniuersalis, quam legitimam
prouisio publico existimo, confirmare etiam possumus, quia multo ante illud
Concilium habebatur in Ecclesia ut erronea sententia negans in adultis
infusionem virtutum, nam inter errores Petri Joannis, qui vixit
sub Innocentio 3. q. quos damnatus et excommunicatus fuit, agitur quod
quod scilicet dicebat in Baptismo gratiam et virtutes quae in i. Theo-
logicas vocantur, in infans, sic refert Gratianus lib. 14. de schi-
sma in Petro Joannis, Aphonsi de Castro aduersus haerese, verbo
Baptismus haereticus. et Horskam Brocius tom. 13. Annalium
Ecclesiasticorum anno. 1193. num. 29. Et eadem sententiam
sententiam quae tanto ante tempore ut erronea damnabatur fuisse.
postea solutam et probabilem in Concilio Vniuersali, sed postquam illam
solam questionis partem, quae quibat ad paruulos circa quos in
Sicut dicitur etiam in aperte definita infusio harum virtutum, quan-
tus ex n. multitudine beneficiis per gratiam inherentem quae illis
tribuitur. s. can. 5. dicitur etiam virtutum infusio legitime,
consecuta. Aliqui probant quod parvulos ex Augustino. 3. de peccato-
rum meritis cap. 2. ubi ait authoritatem. Cuius temporatum et
parvulos baptizatos fideles esse, quae res cum n. sint fideles actu, sepe
videtur ex mente Augustini n. fideles habere. (Petronem longe alij
et Augustini sensu, quem ipsemet explicauerat lib. 1. de peccatorum
meritis cap. 19. dicens eos appellari fideles, se tamen per verba quodam-
modum quodammodo confitentur, n. ergo debet illi de fide habituali.

Et do probari potest etiam ex scriptura et Patribus quorum
testimonia conueniunt Valentinus in 1. de decimis q. 9. puncto 9. et alij
ubi supra apud quos videri possunt. Tertio potest videri fiam esse aliquam
magis permanentem per modum principij ad eliciendos actus, quod si
habitus fuerit esset naturalis n. amitteretur, per unicum actum scientiae,
nam habitus naturales n. destruentur uno unico actu contrario, licet
sensus aliquantum dimini, fides a. quolibet peccato in fidei habitus
deperditur in extra tridentinum supra adductum et n. habitus naturalis
ita supernaturalis.

Penus si habitus fuerit n. esset per se de se natura sua
infusus, sed totum per actionem infunderetur a Deo, haberet eandem
naturam quam hnt habitus acquisiti, et per consequens ea res facillime
potest et propriam habitum acquisitorum, nam a. n. dicitur habitus
fides, quia parvulus baptizatus licet habet habitum fidei, n. tamen ideo ex-
peritur maiorem facilitatem ad credendum quod sit adultus
quam

quam si h' est baptizatus, imo a multis hereticis qui post longum tempus
 significavit, & iustificatur penitus, experientia postea inclinabem ad
 naturam licet in iudificatione accedat habitum fidei & ille habitus
 h' tollit facilitatem contrariam. Et h' est tractatus habitus qui dant fa-
 cilitatem, ut potius vixit potius, quae sunt simpliciter fidei.

Dices: hec actus fidei sunt naturales quoad substantiam
 & supra naturam. Illius h' dico debere dari habitum intrinsecum
 & obiciendum illum actum, efflueret e. elevari. Metum per auxi-
 lium actuali intrinsecum vel extrinsecum. Ad hanc objectionem
 respondit in Tractatu de visione Dei, ubi dixi habitum intrinsecum
 infertur dari, eo qd gratia habitus est, prime radix in homine super-
 naturalis, & per consequens debet habere potius proximas intrinsecas ad
 operanda naturalia, & e. principium remotum intrinsecum exigit
 principia proxima intrinseca ad suos operanda. vixi, quae ibi dixi.

Secundo contra obices primo. Et h' est cur in peccatore potius
 habitus fidei supernaturalis ad credendum, habitus e. dantur h' iusto, qd
 ex ipse gratia iustificante, quasi ex radice pullulant illa potius super-
 naturalis ad operanda ubi dicitur qd cum in peccatore, h' ut gratia habitus
 h' est cur exigatur in illo habitus ad credendum magis, quam auxiliu
 actuali intrinsecum vel extrinsecum. Res negando seq. curus
 rationem reddimus etiam loco citato qd iustus Deus voluit relinquere
 in peccatore eas principia potius secundum eum habitum intrinsecum,
 hoc ut convertatur, h'c. qd. Et fides e. spes sine quarum actibus h' post
 recessu ad Deum, quare licet Deus contra exigentiam ipsorum ac-
 tum voluerit etiam eos elui ab homine nullo modo disponat se
 ad substantiam, n' h' oportuit fieri etiam a principio qd est contra
 ipsorum naturam & elegantiam qd fieret si dicerentur sine habitu
 a quo ex natura sua, retentur elui, dico relinquuntur habitus fidei in
 peccatore, ut connaturalis procedat actus fidei a suo principio
 contra utilitatem obices secundo n' minus miraculum e.
 habitum fidei manere sine gratia iustificante, quam actum fidei
 fieri sine habitu, nam sicut actus fidei ex natura sua potest procedere
 ab habitu, ita habitus fidei ex natura sua existit habitum gratiae
 ut potius, exigunt eorum quam consequuntur. Et necesse h' est minus
 miraculum voluntatem manere sine habitu quam actum volunta-
 tis sine voluntate, ita n' minus e. manere habitum fidei sine
 habitu gratiae, quam actum fidei sine habitu, imo magis videtur qd ma-
 net habitus sine habitu gratiae, manet e. permanenter cum miracu-
 lo continuo e. perpetuus, actus vero solum est transiens sine habitu. Et
 ex natura sua connaturalis est peccatorum credere per auxiliu actuali

extrin-

extrinsecum quam per habitum.

Re. negando hinc, nam obsequi conservari habitus fieri sine habitu gratia ipsa est miraculosa quoad modum (dicit miraculosa late loquendo, quatenus est contra naturalem exigentiam ipsius habitus); at vero actus productus sine habitu est miraculosus etiam secundum substantiam. ratio est, quia habitus fieri licet ex natura sua potest conservari ad exigentiam gratia, ut in diversis conservari a Deo sine alio novo influxu etiam in abstracta gratia, sed per eundem modum quo antea conservabatur, licet ille influxus sit postea magis supernaturalis quoad modum, eo quod gratia est a Deo sine exigentia ipsius gratia. at vero actus fieri hic dependens physicam ab habitu, imo in mea sententia dependet etiam per se huiusmodi entitatem a suis principiis, quia ab origine habitus necesse est non produci actum illum qui a se potest fieri ab habitu, sic aliam diversum qui per suam entitatem pendet ab auxilio actuali, vel saltem necesse erit poni aliquam dependentiam physicam per quam suggereretur dependentia, quae per se dependet ab habitu, quae dependentia, vel etiam in mea sententia ipse actus est magis supernaturalis in se, solum quoad modum sed secundum propriam entitatem, nam licet omnes actus fieri sint secundum suam entitatem naturales, adhuc tamen in ipso ordine rerum suggeratur requirunt aliquam magis supernaturalitatem, quales est ille actus factus sine habitu, quia habet duplicem supernaturalitatem, ut ita dicam alteram subiectivam quae aliter fieri, quatenus est supra exigentiam habitus, alteram vero quatenus non potest ex natura sua fieri ab habitu fieri, quod est principium, connaturale, actuum fieri. Cum ergo consideras fieri sine gratia non habet hanc duplicem supernaturalitatem entitatis, non est mirabile sed minus miraculosa illa quam habitum actum fieri etiam sine habitu.

Obijcies adhuc, 3tio contra solutionem, quia ille actus qui foret ab auxilio sine habitu non potest ex natura sua fieri ab habitu, imo ex natura sua repugneret etiam ab habitu, quatenus ex propria entitate hic non dependet ab habitu sed ab auxilio. Quod non maior supernaturalitas in eo actu quam in alio, neg est contra naturam ipsius actus, imo iuxta eam quod non pendet ab habitu, neg etiam est contra naturam ipsius habitus, cum ipse habitus ex natura sua non habet virtutem ad hunc actum sed ad alios & productio huius actus sine habitu non est magis supernaturalis.

Re. maiorera supernaturalitatem huius actus qui foret per auxilium est non per habitum non omni ex eo quod ipse actus magis

connaturalis

connaturaliter perveniret ad habitum ut probat bene obiectis, sed ex
 eo quod iste actus peteret oriri a principio vitali quod non est radix pro-
 portionata ipsius, si non haberet aliquam virtutem intrinsecam
 signalem qua elevaretur, vel certe etiam in penderet ad auxi-
 lio intrinsecam actuali adhuc est magis signalis, quatenus ex
 uno capite peteret procedere ab hinc grato et elevato ad finem
 signalem, et ex alio capite peteret non procedere ab illis princi-
 piis proximis per quos, iuxta suam naturam gratia habitibus petit
 produci actus signales velut per habitus signales permanen-
 tes.

Primo obijciens et etiam ad primam actum fieri ponendos
 est habitus ut ille actus connaturaliter procederet, item ad actus virtutum
 mortuum deberent manere habitus infusi in peccatore ut connaturaliter
 fuerent in illo statu. Res attendenda rei gratia considero, nego tamen atten-
 da obijciens Dei ordinatio qua voluit habitus signales non infunderet
 nisi iuxta dispositionem et meritum congruum procedens, neg eos
 conservare quando peccator proportionate demeruit eos, quare
 a peccatore aufert coeteros propter faciem et speciem quos relinquit, et
 hanc supra insinuatam et magis explicandam infra sectione 3.

Contra sunt precipua eius doctrinae et origines
 ipsi sentiant alii, qui non admittunt quod gratia est a prima radice
 horum habituum infusorum fieri et fieri, imo contra volunt iuxta
 naturam horum habituum esse quod procedant infusione gratia quibus videtur
 favore Suarez lib. 6. de gratia cap. 13. circa finem et Lugo Ferraz
 disp. 4. de fide dub. 5. quod nulla ratio adducitur ad probationem eius-
 modi connexionem ex natura rei habitus fieri cum habitu gratia.

De sermone nostra doctrinae et S. Thomae 1. 2. de 9. art. 3. et 4.
 ubi expresse loquitur de habitibus infusis illis et volunt apud et utroque
 dicit oriri a gratia habituali et a prima radice, imo ipse Suarez
 loco citato tandem num. 19. copulans quando dicit gratia habitualis
 ab ipsa conservari habitum fieri. eandem sententiam docet Jacobus
 Grapheus in prima de contrariis 4. de habitibus in coram disp. 4. non. 3.
 et contrariis 4. de gratia tract. 4. disp. 3. Valentia 2. ibidem disp. 8.
 de gratia q. 2. punct. 2. in resolutione primi arguti ubi ait Deum per-
 mittere se de facto perturbare ordinem debiti inter habitus gratia et fieri
 per alias vias sua providentia. Denique Vasquez 1. tom. in 3.
 Thomam disp. 4. cap. 5. num. 27. expresse habetur, si habitus gratia
 et spiritus distinguerentur quod ipse probabile et docuerat habitum
 gratia habitus et per modum certum et radicis a qua dimanet habitus
 charitatis, et hinc procedenda fuisse in Christo gratiam habituales acciden-
 talem

28
talem, ut in eo sit connaturalis radix operationum supernaturalium quae
est gratia habitualis.

Habetur a. hac doctrina coram magno conceptis fundata
nec leuiter introducta, ut aliqui in merito dixerunt, fundatur e.
in ipsa extra gratia habitualis, quae quidem deo est sibi subsistens &
faciens sibi adoptiuum ac consortem diuinae naturae, in ordine
supernaturali est prima radix & quasi natura ad quam consequuntur operatio-
nes operantes naturales, sicut ad aliam naturam consequuntur potentiae &
operationes humanas. ex hoc a. concepta gratia habitualis sequitur
quod sicut habitus infusus aliarum virtutum, sic etiam habitus fidei
& spei debeant ex ipsa gratia emanare. leg. pot. sine: quia si sit et natura
aliqua principium volendi aut appetendi quae non sit eadem princi-
pium intelligendi aut cognoscendi. si ergo gratia in ordine naturali
est principium naturae & naturae habituum qui est in voluntate ad amandum
& volendum bonum humilem, eadem gratia debet esse principium &
radix cognoscendi in eodem ordine, hoc per consequens habitus infusi
fidei qui est quasi potentia intellectus in illo ordine supernaturali.

Confirmatur: quia in patria vero fidei quae auferatur
subrogatur habitus luminis glorie ad videndum clarum Deum, illius
a. habitus gratia ipsa est radix, ut constat appo. des, sicut est aliorum
orum habituum quibus Beati cognoscunt clarum obiectum supernaturalia &
teliguntur in se, quam habet & in via eadem gratia est prima radix
habituum quibus in hoc statu utimur ad cognitiones naturales, in e.
semel conceditur gratiam esse naturam & radicem in voluntate ad amandum
ad etiam ad cognoscendum, sciendum & eam semper exigitur aliqua
principia proxima ad cognitiones naturales, alioquin in via
natura maneat & incompleta, illa natura ut non exerceat suum officium
in ordine de operationes cognoscendi, sed solum in ordine ad operationes a-
mandi.

2do pot. eadem sequelo: quia si habitus fidei iuxta suam
naturam recipitur ab ipsa gratia habituali deberet utique in eo statu habere
recant alios habitus infusos in voluntate, nam iuxta quem sen-
tum Phenom. de principium cognoscitivum naturaliter loquendo est
appetitivum illis boni quae cognoscit. & eo ipso quod Deo elevat
voluntatem ad gradum cognoscitivum in ordine naturali debet con-
modo illam eleuare ad gradum voluntarium in ordine naturali quae
si eleuat hoc per habitum infusum ad cognoscendum debet ex natura
rei eleuari per habitum infusum ad amandum, respondens ab-
soluti diuine connaturaliter potestatem intellectus quae non essent illam potestatem
etiam voluntariam in eodem ordine. respondens ergo quod habitus

Fidei

Inde iuxta nam nam ponatur in aliquo rebis & si afferat ex naa
sua secum potam aliquam voluntatem eandem omnino. nec sufficit
quod dicitur per auxilia actualia. & concurrant & det. concurrant ad voli-
tates manuales, sicut si satisfacit exigentia illius naas offerendo
secum concurrunt & sufficiunt per aliquos actus extrinsecum vel in-
trinsecum eandem omnino. & ratio eum pota illud quia datur.

Secundum fundamentum principale illius doctrine coales, quam
tenemus, ostendit ab exemplo aliquam habitum virtutum mora-
lum insularum, quos Theologi conser. sistentur venire eandem,
simul cum graa habituali & ipsi Authores illis contraria senten-
sistentur. si enim habitus fieri & fieri non oriuntur ex graa habituali
si sit ratio ratio verisimilis, cur alij habitus orientur, maior quippe
connexio videtur esse fieri in habitibus voluntatis quam virtutibus,
habitibus voluntatis cum alijs, si per se ex manere. fides ex naa
sua abq. pota voluntate spirituali eius obedi. per se fieri proponit,
cur si potest manere habitus temperantiae abq. charitate. rursus
si habitus fieri qui potest ad voluntatem per se ex naa sua manere,
abq. alijs habitibus voluntatis, cur habitus temperantiae si potest ex
naa sua manere abq. charitate. reddenda ergo est ratio, videlicet de-
sumpta ex connexionione habituum insularum cum graa tanquam
cum prima re, alioquin si restat fundere ad dicendum habitus
in virtutes charum virtutum moralium si manere de facto in peccatore
abq. habitu graa & charitatis.

Inde minus satisfacies si dicas deo asferri oes
virtutes morales cum graa, quia illa oes identificantur cum ipsa
graa, sicut & charitas solamq. fieri & spem distingui valde a
graa, & deo manere in peccatore, hoc, inquam, si satisfacit, tum
quia & contra eandem Theologorum sententiam, quorum licet aliqui dicant
charitatem dicant si distingui a graa, de alijs tamen virtutibus & supponit
pro certo distingui, tum etiam quia restat amplius eadem vel maior
difficultas cur aut quomodo possit graa per suam entitatem esse prin-
cipium proximum omnium actuorum voluntatis spiritualium, & si
indiget principio distincto ad efficientes actus voluntatis, non tamen
hi omnes immediate respiciant principium radicale, quam actus
voluntatis. sicut si neges hanc rationem identificari cum voluntate,
ita si vero cum illa. adde. p. ut dicebam, actus spei & actus vo-
luntatis, & tamen de eos si sufficit graa habitualis sine habitu distincto, cum
ergo magis connerxi sunt inter se, actus spei & actus dilectionis quam
aliter temperantiae cum actu restitutionis, quomodo per illi per graa.
habi =

habituales sit per suam existantiam principium procerum omnium
actuum voluntatis in qualibet materia etiam disparata, & volens actum
operari in p[ro]p[ri]o ad illa virtute appetitiva elicit. sicut si poneres
illam rationem p[ro]p[ri]o per suam substantiam elicere, vel actus appetitus
propter actum operandi ad quem impet[ur] pot[est]a[re] disposita.

Quod consequenter dei deberet ad actus etiam p[ro]p[ri]o affe-
tionis requirere ad erudendum necessarium esse habitum distinctum a
gratia, unde requireret aliud mirabilius, q[uo]d scilicet illud principium
nempe gratia habitualis, q[uo]d sufficeret reip[s]a, immediate ad eliciendos
vel actus cultus Dei & aliarum virtutum, h[oc] sufficeret ad volendum
cultum Dei qui tribuitur per fidem, cum in multis minus dicit
inter se actus Religionis quo volumus revereri excellentiam Dei cultu
externo & actus quo volumus revereri veritatem Dei per fidem
interiorem quam actus Religionis & actus Temperantiae, ad quos in
sufficeret idem principium gratia absq[ue] alio habitu.

Deniq[ue] subvertatur praedicta doctrina cum cois in v[er]ba illa
supra innum[er]ata, q[uo]d scilicet in habitu fidei h[oc] in p[ar]te debita gratia
h[oc] apparet r[ati]o cur potius debeat habitu fidei quam auxilium actuale
transire ad eliciendos actus fidei, sicut aqua in Baptismo licet concen-
tratur cadere, phyfica gratia, h[oc] dicitur in elevari per qualitatem ali-
quam permanentem, sed per auxilium vel qualitatem aliquam tran-
sientem, fatendum ergo, e[ss]e habitum fidei dari ad exigentiam gratia
habituali, id est e[ss]e potius permanentem, sicut & ipsa gratia carnis e[ss]e
p[ar]tio e[ss]e etiam permanentis, q[uo]d argu[er]e procedenti tamq[uam] latius in Tractatu
p[ro]p[ri]o Visione Dei.

Obijciunt primo q[uo]d frustra ponimus miracula novis quando
manent fides & spes in peccatore absq[ue] illa necessitate cum pot[est] id fieri
iuxta naturam eorundem habituum. Quod in primis nunquam nos dixisse
id esse miraculum, imo licet miraculum, si h[oc] maneret cum est contra
legem v[er]ilem statutam a Deo, quod in lex iustas et castas posita, fuit
contra exigentiam connatam ipsorum habituum, q[uo]d si dei absq[ue]
necessitate aut fidei constaret ea dicitis.

Urgent[ur] 2do: q[uo]d in ordine ipsi signale pot[est] e[ss]e e[ss]e de facto
et aliqui actus qui h[oc] exigant procedere ex gratia habituali & q[uo]d e[ss]e
aliqui habitus infirmi qui h[oc] potest procedere ex gratia. h[oc] pot[est]
q[uo]d primus actus fidei vel contritionis in peccatore cum h[oc] suggerat
habitum procedit a solo auxilio per seipsum, atq[ue] idcirco ille idem actus h[oc]
potuisset procedere ex habitu & ille actus e[ss]e natura sua h[oc] exigat gratiam
habitualement in seipso.

De quaerendo sit de possibilitate emendandi actuum
habituum

& habitum negamus in habitum fidei qui datur de facto esse talem.
 primo quod ille habitus est magis signatus in sua substantia, facili-
 ter e. admittere supernaturalitatem quodammodo in hoc quod habitus
 ponatur et conuenietur quare non debet, quam ponere illam sub-
 stantiam fidei deo supernaturalitatem, vis e. habitus in seipso conuenietur
 loquendo debet esse passivus et in seipso prima ratio in ordine signati-
 fuisse sola gratia, nec potest esse conuenietur gratia proxima per opera-
 tum quod non supponat principium radicale. Sed quia habitus fidei
 de facto est talis ut quando dedit gratia respiciat illam tanquam
 factio e. ratio illius, alioquin gratia quare se e. prima ratio in
 ordine signati ut diximus debet habere alium habitum cognos-
 cituram quod est passivus e. ratio ipsius vel maxime in statu violento
 alio ratio tibi debita. Sed in dantur ille habitus fidei de facto, adhuc
 manent eadem inuenientia, quia habitus fidei cum ista ratio
 cognoscitur, ut videmus, debet semper affe. se cum principium
 virtutum eiusdem ordinis, hoc e. habitus voluntatis quod cum de
 facto fides non habet gratiam in peccatore ad huc fatendum est id fieri contra
 exigentiam e. gratiam habituum.

Arguunt 2to: quia gratia habitualis praerogant aliquam
 dispositionem in obiecto. Et gratia non e. prima ratio in ordine ad omnes operationes
 supernaturales. Et retorquendo arguit, si gratia exigit aliquam dispositionem
 futuram, et deo datur gratis habitus fidei ut illam operationem eliciat
 Et cum non solum actus fidei sed dispositione ad gratiam, sed etiam actus alibi-
 teris e. aliarum virtutum debent etiam alii habitus infundi ante
 gratiam pro eadem ratione. dicimus ergo gratiam ex natura sua non exigere
 aliquam dispositionem in obiecto, Deus in rationabiliter eam exigit in
 actibus inuentione aliquantulum omnem conuenietem actuum e. habi-
 tum ut creatura rationalis voluntarie recipiat dona ipsius Dei.

Arguunt 3to: si fides e. spes ex natura sua dependet a gratia,
 cur magis manent hi habitus in peccatore, quam habitus charum in-
 titum? Et hoc arguit procedere etiam contra illos, quod si fides e. spes
 ex natura sua non pendet a gratia, cur alii habitus virtutum moralium
 maxime, docentibus e. aliarum que possunt describere ad conversionem
 peccatoris non fuerint dediti talis, ut non pendere ex natura sua a gratia, sed
 possent manere sine illa? Respondeo ergo debemus reddere eandem rationem diffe-
 rentia, quam quidem reddimus in supra sectione 3to.

Dubitari potest de habitu fidei: an sit practicus vel specula-
 tiuus; quod non dicitur esse eminenter practicum e. speculatiuum. Ita
 sententiam in presenti art. 2. ad 3. e. magis in presenti. alii dicunt
 esse fortiter speculatiuum e. eminenter practicum. Ita Camus lib. 12.

De

de locis Theologiarum cap. 2. cum aly. Ego iuxta ea quae de practico
et speculativo dicitur in Logica, existimo hunc habitum habere utrumque
scilicet. Ita L. Thomas in presenti art. 2. Valentia 3. parte. g. j. p. 120
3. Molina 1. parte. g. j. art. 4. disp. 2. et aly. coniter.

Et habet quod actus fidei aly et speculativus qui non solum
obitu operabilis sed illius pure contemplantur, ut cognitio Trinitatis,
Angelorum &c. aly et practicus qui docent operati suum obitu, ut
qui cognoscant naturam virtutis et traunt regulas illam comparandi &
habitus qui complectitur utrumque genus actuum est scilicet practicus
et speculativus, et. c. scilicet speculativum vel speculativum aliquem
habitus, nihil aliud est quam habere scilicet virtutem ad actus pra-
cticos vel speculativos. quomodo vero sint una species atomata continere
duas differentias per se scilicet scilicet sumpta videntur aduicem oppositas,
distingui supra disp. j. nam licet practicum solum et speculativum
solum una differentia opponitur, datur tamen alia tertia species habitus
diversa ab utroque quae est simul practica et speculativa.

Quaestio primo: actus fidei non specificantur ab obitu naturali,
sed solum ab obitu fidei, hoc autem solum est veracitas et revelatio divina
quamvis neutram dicitur fides fieri nec eas respicit practica sed specu-
lativa. Et fides per suam naturam specificam non est practica sed solum
speculativa. quod si velis esse practica ab obitu revelato opera-
bili quod credit, hoc tamen non est ratio specificam sed individualis illius actus,
nam ab obitu naturali non sumitur species sed sola individua proutque
actuum. Quae transeat actum fidei practicum non differre per
ab actu fidei speculativo, habitus tamen per suam naturam specificam in-
deter est practicus et speculativus, quia per suam naturam specificam
respicit obitu fidei, tale quod ex se potest extendi ad utramque veritatem
quod est habere virtutem ad ethice actus cognosce praeter et speculati.

Quaestio 2da: idem numero actus non potest esse simul practicus
et speculativus et nec idem numero habitus. Quae in primis negatio
habetur potest et eodem actu fidei credere. Deum et trinum et virtutem
et comparandam per haec media. deinde ad idem antecedenti ne-
gatur consequentia, quia licet idem actus non potest extendi ad plures
obitu diversi, potest tamen idem habitus extendi ad plures actus alios
speculativos alios practicos.

Ex dictis de habitu fidei naturali constat scilicet quid
necesse sit de habitu suo affectionis ad voluntatem credendi ad
hanc et voluntatem potest debet alius habitus necessarius cum ipse
actus sit necessarius an vero hic habitus maneat in peccatore durante
reformatione. Tertio.

Sectio II.

SECTIO II.

An fides sit virtus, an sit una virtus,
et forma virtutum?

De his agit S. Thomas in presenti art. 5. 6. & 7. Et pertinet ad
primam quaestioem de noie, de re. e. si sit ea controversia; primum
a. loqui de virtute intellectuali vel de virtute morali. in primo seruu
verus e. fides e. virtutem intellectualem, nam haec fides n. affert per-
fectissimam cognitionem obiecti sed invidentem, affert et cognitionem
imperfectam certam et infallibilem, quae sicut alia abstractiva de Deo
& Angelis e. virtus intellectualis haec n. affert omniam conditionem obiecti
sic etiam fides. neq. e. hinc b. Ethic. cap. 2. & 3. ubi de virtutibus
agitur possit illam conditionem ad rationem virtutis intellectualis. et
veru intellectualis dicantur simpliciter virtutes, an solum secundum
quod n. continent ad. S. Thomas in jme dca. q. 86. art. 3. cum
alio docet n. ee simpliciter virtutes, qd n. sunt habentem simpliciter
bonum, sicut virtutes morales. et dicunt ea simpliciter virtutes,
qd hinc vray appellat virtutes e. etiam intellectuales perficiunt obiecti
secundum affectionem illis, quae e. veritas, e. ita videtur fides appel-
lari virtus a Concilio & Patribus supra ductis quando uno dicitur vir-
tutes infideli qd Baptismo.

Suo modo primum loqui de. fide prout e. virtus moralis e.
affectiva e. ut sic appropi fidei complectit actum voluntatis a qua impe-
ditur, e. in hac affectione dicit S. Thomas fides n. ee virtutem
simpliciter quando e. informis, ee in virtutem simpliciter quando e.
cum charitate. quae doctrina a multis rejicitur, qd etiam sine chari-
tate h. voluntas grediendi motum honestum e. laudabile, a quo acci-
piet bonitatem laudatulam. coeterum alij contrae explicant S. Thomam
qd haec fides informis h. etiam virtutes, caret in operibus, ex me-
rito, quae sicut Religiosus contemnens regulas dicitur n. ee Robi-
gustus, qd n. operatur ut talis, e. amens dicitur n. ee h. qd n. h. actus
humanos h. h. etiam, sicut fides mortua dicitur n. ee virtus,
qd ob defectum operantis ad quam virtutes praesertim infuse tribu-
untur videtur p. d. dicitur qd n. sit virtus.

Quoad etiam an fides sit una virtus, hoc e. vng habitus
e. simplex quatenus ex dictis disputate prima colligitur pars affir-
mativa,

matina, cum hat in oibz suis actibz Deum, idem obitu fidei veraci-
tatis & revelationis divinae. Nam th e difficultas de veritate illa
fide, qua coarctat circumfertur, videtur fidei historicae, seu promissionum,
& fidei miraculorum, an ha oes ptineant ad eandem habitum. De
quibz prioribz n e dubium, qd fides promissionum nihil e aliud
quam credere Deum missa praeceptorum qua promittit, quare solum
differt a fidei historicae, qd haec credit praeterita, illa vero futura,
utraq th ap dei testimonium.

De tertia, scilicet de fide, qua caritur ad patrandu
miraculoz e maior controversia, aliqui negant hanc ee, eandem
fidei qd cum illa qua credimus mysteria revelata, ita Abelensis
g. j. e. in Math. Aragonius in pient. g. j. art. j. probat qd
qd nra fides solum credit qua s. reulata, n e a. reulatum a deo
hic e hunc praeceptorum miraculorum & fides miraculi n e eadem
sed alia diversa. Confirmatur: qd aliqui qui n creditet, hoc mi-
raculum patrandu eet infidelis & periret habitum fidei, qd videt
contra quem factum servata, quos e. dicit S. Petrus amissa
habitum fides quando cepit trepidare in mari, aut aplos quando
bimaverunt in navecula, & suscitarent Magabrum dormientem.
utroq e. exprobravit illis Chry. defectum fidei & illa fides, cuius
defectum habuerunt aplos n erat eadem qd cum fide, qua credit
mysteria, & quam Patres appellare solent fidem dogmaticam. ita
Grilly Hierosol. catechesi s. ubi ait hies nomen fidei sit unam,
diffinitio th duobz, qd unum genus e qd sit dogmaticam assensionem,
alterum vero qd gratis datur, per quam h solum creditur dogmata,
verum etiam & super vires effectiva. Item Chryost. homil. 29.
in imam ad Corinth. 2. super illa verba capitis 12. alij sermo scilicet,
alioi. e. fides in eodem spiritu. sic ait: fidem dico n eam que dog-
matica e, sed signorum fide, qua dictum e. n habueritis fidem sicut
granum sinapis dictus monti huic transi hu e transibit e nihil
impossibile erit vobis.

Alij th dicunt hanc fidem miraculorum ad eandem
habitum ptinere. ita Lotus lib. 2 de via e. grad cap. b. Bellarm.
tam. ult. controu. 2. lib. j. de hedsificacoe cap. 15. e. alij quibz
favere videtur S. Thomas infra g. j. 78. art. j. ad 5. & art. 2. ad 2.
th mo: qd fides de qua loquitur Paulus ad hebr. 11 e quam dicit
e substantiam verum sperandarum & simul dubio e fides corvis e
dogmatica, & in per illam videtur patrandu miracula, dem ait: per
fidem viasunt regna, extinxerunt impetum ignis, acceperunt mul-
eres per resurrectionem mortuos suos &c.

De fides

3do fides qua exigitur ad miracula & fides
 ore certa & sine formidine, deo comparatur grano
 sinapis a Christo & in puritatem sed in fortitudinem
 & certitudinem, ut notatur Hieronymus in cap. 17. Matth. & colligitur
 1. ad Corinth. 13. ubi fidem hanc appellat fidem maximam & perfectissi-
 mam illis verbis: si habueris eam fidem ita ut montes transferam.
 illa ergo fides certa est, ut constat ex Matth. 23. ubi de huiusmodi fide
 Christus dicit: si habueritis fidem & non habitaritis & c. fides. n. certa debet
 innari in reuelate divina & hinc dem. motuum p. fides dogmaticus
 & persistet de eadem habitum.

Tertio fides miraculorum est cui opponitur incredulitas,
 sic & Matth. 17 dicitur huiusmodi demonum ob incredulitatem
 & Deuterom. 20. defectum fidei ad & equendam aquam in petra
 Moyses & Aaron dicuntur in credula & alibi sapienter, incredulitas, s.
 & alij illis & fides miraculorum est assensus intellectualis ob authorita-
 tem Dei.

Propter haec apta dicendum videtur fidem miraculorum
 mutare sane aliquem assensum eluctum ex eodem fidei habitu quo
 sequitur formidinem credentium potest & bonitas Dei, fidelitas ista ad mir-
 acula quae promissit, addere tamen regulariter videtur signa hanc ueram
 fidem assensum dico alium formidinem de opere futurum genitum ex
 priori fidei assensum & ex penetratio ueritatis ueritatum, quo prudenter
 proceditur hinc & merito futurum Dei auxilium, ex quo assensum in vo-
 luntate oritur fiducia seu confidentia forma, quam sapienter exegit
 Christus ad miracula: ex quo potest ad apta pro prima sententia, neg. e.
 necesse est ex defectu huiusmodi fidei apertum habitum fidei, tum quia ha-
 bitus fidei si penditur ex dubitatione & formidine leuem & uenalem,
 quam tamen excludit etiam fides regulariter ad miracula & quam sur-
 tane habuerunt Petrus & alij in praedictis casibus, tum etiam quia
 maxime fidei potest aliquis culpabiliter non habere iudicium illud subsequens
 de miraculo futurum vel confidentiam firmam in uoluntate, qui
 actus meliorantur etiam vel uoluntatis ad fidem miraculorum.

Tertio difficultas est potest: an fides sit prima uirtutum
 in quo non est dubium de ipso habitu, nam res habitus infunduntur simul
 in Baptismo, an uero catechumens in Baptismo infundatur prius
 tempore habitus fidei quam habitus charitatis. dicemus sectione
 pte. difficultas ergo de ipis actibus, an actus fidei praecedat ne-
 cessario actus uerum uirtutum: & quidem loquendo de actibus uirtu-
 tum moralium acquiratarum non potest esse controuersia, respondet e.
 ex mte de Deo in homine infidelis reperiri bona opera moralia

ad

ad qua h̄ præcedit actus fidei. solum ergo ē dubium de actu fidei res-
pectu virtutum cognationum, de quibz̄ conis theologorum sentias ē
eas oēs præsupponere priorem actum fidei negle. p̄o. solum actum
supradictum bonum antecederet ad fidem, de hoc s̄ dixi late in Tra-
tatu de Gr̄a, vti ex professo probavi ita ē saltem regulando ē
in eo sensu fidem ē virtutem humanam salutis fundam̄. aḡ. viderem
oēs iustificatis, vt docuit Tridentinum sess. 6. cap. 8.

SECTIO III

An habitus Fidei sit informis, et quomodo formetur?

Suppono fidem p̄o. manere in peccatore, p̄dita gr̄a ē charitate,
vt definitur in Trico sess. 6. cap. 15. ē can. 28. ē ex scriptura ē
Patribus probat late Valentia in p̄enti q. 4. puncto 4. ad hunc h̄er-
eticos nro temporis, qui ponunt fidem inseparabilem a habitibus
doctores h̄erem per totam fidem infirmam. neg obstat fidem p̄o.
charitate appellari mortuam, nam fides etiam mortua, vera fides
ē, nec eorū mortuam ē veram eorū, licet n̄ sit verū h̄o, ē licet
fortam n̄ sit aperte definitum manere in peccatore, fidem quodam
habitu infirmam, vt notavit etiam Vasquez in p̄mā 2da disp. 17. q. 1.
certum t̄n reputatur apud oēs Theologos manere peccatore h̄erem
modi habitum qui non nisi per peccatum infidelitatis expellit,
an vero maneat eodem numero habitus fidei qui erat in h̄o, vnde
an vero alius qui dicitur fides informis h̄ conueniunt, nam
aliqui quorū meminit S. Thomas in p̄anti art. 4 dicunt ē pati-
rum dixerunt, h̄c t̄n sentia ad mixtū ē improbabiles, tum p̄
Conciliū de eadem fide, videtur loqui quando dicit eam manere ab-
lata gr̄a, tum etiam q̄a frustra ponatur ille habitus dicens a p̄o-
cedenti cum vtriusq̄ sit eodem actu fidei ē m̄alū, q̄o vero fides sit
formata vel informis h̄ p̄tinet ad fidei eorū, sed auditis eio fidei,
vt potest negem.

Hoc ergo supposito due p̄nt ē difficultates circa hanc
conem doctrinam. prima ad quā relinqueretur in peccatore habitus
fidei abentibus cum charitate coctoris virtutibus. Et coniter
manere fidem vt peccator post iterum redire ad cor ē conuersi ad Deum,
iuxta illud Itraia 17. min. Dñs exercituum reliquies nobis semen
quasi sagma fuissemus ē quasi sormorcha similes eem, deo relin-
quatur habitus fidei vt conp̄atūz eliciatur actus, vt dixi in sectione
prima. Ter contra, q̄o etiam ablato habitu fidei p̄o. peccator
credere

credere per auxilium actuale. Et p̄ hoc quidem, sed in illos actus fidei
formamq; conualescunt iuxta ea quae diximus dicta sectione. j.

Dices Et etiam deberet relinquere in peccatore habitus
in suis aliarum virtutum moralium ut in earum statu p̄ hoc hō
per earum actus disponere se ad gratiam iustificatis. Sed ego sane
exhibeo peccatorem in eo statu si solum dicitur alij fidei, sed
etiam aliarum virtutum, ut constat in actu attritionis regulā huius
p̄ disponitur ad. Intra, nego tñ illos actus elici et habitus in
fidei, cum in Theologi coliter docent virtutes et in suis p̄ter
fidem et spem habere de facto connexionem perpetuam cum gratia
et charitate, tum etiam q̄ in peccatore penit voluit Deus solum
relinquere habitus ad eos actus qui per se requiruntur ad conver-
sionem quales et actus fidei et sp̄i, h̄ vero alij Temperantia vel h̄bitus et.

Propter adhaec: sicut fides et spes requiruntur ad conver-
sionem sic actus poenitentiae. Et ob eandem rācōm debet manere in
peccatore habitus poenitentiae. Sed actum poenitentiae necessariū
ad conversionem p̄ hoc elici ex diversis motivis diversarum virtutum,
nam si ut ex motivo dilectionis Dei pertinet ad charitatem.
si vero sit attritus qui sufficit cum h̄bitis p̄ hoc ex odio talis vel talis
surgit de peccati, vel fieri p̄ hoc ex cultu dei et pertinet ad Reli-
gionem, vel ex metu. Dehinc aut de desiderio Beatitudinis et
pertinet vel ad habitum sp̄i, vel ad alium, de quo dicemus infra
agentes de virtute sp̄i. Sed ergo magis horum actuum in particu-
lari exigitur, deo h̄ reliquit alij h̄bitus in particulari ad
detestandum peccatum, manet tñ habitus fidei et sp̄i, q̄ actus fidei
determinat requiruntur, sicut etiam spes vae quae nunquam
aut fore nunquam converti potest peccator.

Sed contra, q̄ etiam actus dilectionis Dei requiritur
per se ad conversionem et iustificatōem extra. Intra et in lege an-
tiqua erat medium sibi necessarium ad iustificatōem. Et quod huius
necessitatis deberet etiam manere habitus charitatis in peccatore,
nec satisfacit si dicat eo ipso q̄ haberet charitatem in futurum
iam peccatorem ad iudicium, contra hoc e. e. q̄ suppono charitate
dixi requiri recte a gratia, et h̄ iustificari hōiem solum per charita-
tem ad per habitum gratiae. Nec etiam satisfacit si dicat charita-
tem et amicitiam divinam, deoq; in p̄ hoc stare, vae amore mutuo
ex utraque parte, contra hoc e. etiam et charitatem creatam h̄ de
illud q̄ dicitur in scripturis a Deo sed quo diligimus Deum, quare sicut
meus amor, in Petrum p̄ manere habitualiter atq; amore Petri
in me, ut h̄ potuit manere in me principium habituale diligendi
Deum

Deum ab eo qd diligat a Deo.

Antes ergo videtur respondendum habitum charitatis
auferrí a peccatore, qd dicitur peccatum mortale eo qd opponit
charitati, quare sicut per peccatum infidelitatis aufertur habitus
fidei infortioria qd oppositionem perniciosam quom illud pecca-
tum hñ ex parte obñ cum sup eñt habitus fidei pñditur
peccato dependens qd nullam oppositionem, sic etiam habitus cha-
ritatis dependens quolibet peccato mortali, qd oia peccata mor-
talia opponuntur cum charitate. eñt obñ, eñt sicut post peccatum
infidelitatis peccator solus hñt auxilium cum quo potit iterum cre-
dere, eñt conditio, sic post solvet peccatum mortale solus hñt pecca-
tor ad auxilium actuale quo potit Deum diligere eñt conñcti.

Hinc infero nñ solum manere in peccatore habitum
intellectualem fidei, sed etiam habitum pia affectionis pertinentis ad
voluntatem, qd sicut requiritur actus fidei intellectualis ad conseru-
tionem, ita requiritur voluntas rignans ad credendum, ut supra videmus,
eñt sicut manet habitus fidei intellectualis debet manere ob eandem
rationem habitus voluntatis.

Quia sicut requiritur habitus actus pia affectionis ad
credendum, sic etiam videtur evidens eñt habitus rignans
eñt ob eandem rationem manebit in peccatore habitus prudentie in-
fusa a quo elicitur illud iudicium. Qd mihi probabile vide-
re manere etiam in peccatore aliquem habitum rignans ad
illud iudicium credendum, ex hoc thñ hñt sequi manere in peccatore
ad aptum habitum prudentie infusa, nam prudentia infusa
qua inseruit ad actus aliarum virtutum optus ex lumine fidei
eñt applicat doctrinam fidei ad circumstantias particularas, ut
ostendit supra disp. j. atq dicit hñt saltem paralleliter pro motus
fidei ultimo auctoritatem divinam, at vero prudentia infusa
quod dicitur honestatem fidei hñt mitius auctoritate divina, sed
pñditur vñ evidenter eñt motus ad honestate credendi evidenter
cognita, quare hac par prudentia infusa hñt habitum distinctum
qui ex hoc capite manere pñt in peccatore sine illo alio habitu
prudentie, an vero ille a hac maneat etiam in peccatore eanñt
idem cum Theologia practica hñt eñt hñt loci.

Propter ad hñt eñt etiam in eo qui pñditur fidem per
peccatum manebit ille habitus infusa prudentie particularis,
qd hñt etiam hñt pro eo statu elicitur rñmpñt iudicium evidens eñt
dñtatis, sicut alij peccatores eliciunt actum fidei eñt sicut alij
peccatores retinent habitum fidei ut in eo statu eliciant actus
fidei

fidei connaturalis, qui actus per se requiruntur ad conversionem, 91.

hinc etiam ille habitus retinetur habitum infusum presentia, cum in eo statu actus prudentia quos creat & qui per se requiruntur ut possint converti ad fidem connaturalis fiant. imo demeretur de eodem de habitu pia affectionis, nam etiam in eodem habitu fiant aliqui actus voluntatis rationales circa fidem & effectus, sed inefficaces & per modum simplicis amoris & affectionis ad credendum, qui ex se petunt connaturaliter fieri ab habitu infuso, & per se ordinantur ad conversionem hæretici. Et ad hos actus non debet eliciendi, deberent etiam retineri habitum pia affectionis.

Pro contrario negari manere in hæretico aliquem habitum infusum, res a se dicitur sed sicut nō dicitur de hincmodi habitibus sine merito & dignitate, quibus hōis, nec præcipiuntur etiam ut hōis connaturalis eliceret primum actum rationalem, ne noluit eos conservari quando ex parte hōis ponitur demeritum, sicut aliqui actus fiant contra minus connaturaliter. hoc hoc a demeritum si attenditur aguntur ad auferendum oēs habitus, nam coactum tolluntur quolibet peccato mortali, habitus spei per desperationem, hoc vero, pia affectio, & prudentia in ipsam requiruntur per peccatum infidelitatis, sicut infidelitas & desperatio si sit graviora peccata quam orum Dei, hinc in maiorem proportionem ut cum hoc genere poena.

Restat nunc ad differantiam: an & quomodo fides formetur per charitatem. in qua suppono charitatem si in favore, charitate, fiam, unus a habitus nec inheret alteri, nec ex consortio charitatis imprimatur fidei alio accidentis phisice intrinsecum, ut voluisse dicitur. Sic habitus in 3. d. d. 28. art. 6. p. j. curus fundata nullius est ponderis. restat ergo charitatem solum esse pbe moraliter formam fidei, & hoc ex duplici titulo: primo quatenus ex consortio charitatis actus fidei creduntur meritorij vite æternæ, qui sine charitate nullum haberent valorem, hoc a. si e proprium fidei sed vult vobis aliis virtutibus qua sine charitate nullius etiam est precij, an vero ad actum hanc informacionem exigatur virtualis relatio, an solum virtus habitus significatio proveniens ex græaustificante, si e huius loci, sed pertinet ad miam de charitate vel de græa.

Secundus titulus e speculis in fide rade cum in peccatore dicit fides mortua in hōis, sicut dicitur vita, sicut dicitur fides informis hōis per motum radicis in arboris si ferens fructum, in quo statu regulatur quasi mortua, dicit B. habitus in natura

ista Canonica dicit fidem sine operibus esse mortuam, vel ut
Augustinus legit serm. 53. de temporibus esse fidem otiosam, quem
modum loquendi vixit etiam concil. Trid. sess. 6. cap. 7. &
in eodem tenet B. Judas. Apoll. appellavit periculosos arbores autem
nales, his mortuas, quia nec fructum habent boni operis nec radicem
fidei, & ideo ipse utroque mortuus est.

Hinc infero in eo sensu quo proceditur mortua
& informis, hoc etiam dici mortuam fidem & informem in pecca-
tore, sic et dicitur spes vana jma Patri cap. 5. quia nihil ad
ad fidem etiam pertinet excitare ad opera meritoria, sed dum h
præbuit, mortua videtur & otiosa.

SECTIO IIII

Utrum habitus fidei infundatur de novo sine habitu
Gratia?

De parvulis h. e. difficultas, hi. e. accipiunt simul in Baptis-
mo et habitus infusus. de adultis e. non dubitandi, sed eduly
tunc tempore credit quam infundatur per contritionem vel hnta.
habituatur ergo cum primam credit accipiat habitum fidei, an
vero postea quando iustificatur. eadem difficultas e. de illo qui
amens fidem per heresim an reciperet habitum fidei cum firmam
credit antequam iustificetur.

Tres s. in hac controversia potissima sententia. prima
affirmat habitum fidei infundi in prædictis casibus sine habitu
gratia. in Suarez 3. tom. in 3. partem. disp. 28. sect. 3. de
fienti disp. 7. sect. 8. num. 6. Vasquez in man. dea disp. 203.
num. 117. Salas 2. tom. in man. dea tract. 11. disp. 5. sect. 3.
Valentia infra q. 6. parit. 2. dicens ab eo q. dixerat 2. tom.
disp. 8. q. 2. parit. 2. e. alij quos refert e. sequitur Curtius
Turranus in fienti. 4. disp. 91. dub. 9. e. eandem tenet Homani
in fienti disp. 76. in fine. e. supra disp. 6. dub. 9. Præcipuum
fundam. demonstratur ex eo qd habitus fidei conservatur sine cha-
ritate, nisi obest impeditas & potest etiam sine charitate
introducui in hoiem iam credentem.

2da sententia contendit licet habitus fidei h. infundatur
extra Baptis. infundi. h. in Baptismo non disposito per fidem actu
alem, habentia tamen obicem ad habitum gratie, ita solus; de par-
e. gratia cap. 8. e. quidam alij, quia cum Baptismo ut habitu fidei
habetur

sufficiens ut Pontifex supponit tanquam certum adultis in bap-
tismo accipere habitum fidei.

Confirmari potest ex Trid. sess. 6 cap. 7. dicente (sechame-
num potulare ab lacte fidem antequam baptizetur, ubi sermo vi-
detur esse de habitu, ut supra diximus, nam actum fidei iam habet
antequam accedat ad petendum baptismum, in quo petit habere actum
sed habitum, & per consequens non supponitur habere iam ipsum habi-
tum antequam iustificetur.

Præsertim baptismum habere, de se efficaciam de se ad
conferendum habitum fidei abstrahendo ab habitu fidei quod
primam conditionem vel quoad augmentum, nam licet a bap-
tismo totam habitum fidei in hunc, arguetur tamen per virtu-
tem Baptismi. Sed contra, quia in primis in prædicta Conciliana
sermo videtur esse de efficacia baptismi ad conferendam primam
fidem determinate, alioquin non argueretur bene ab efficacia
quam baptismus habet in adultis ad efficaciam eandem baptismi ad
infundendam per se primam fidem, neque enim bona consequentia
habet hinc habet vim augendi gratiam & hinc vim cadendi primam
gratiam, ut condat in Eucharistia, quæ per se habet vim augendi
gratiam, & tamen non habet vim per se cadendi primam gratiam, imo nec per
accidens, ut dicitur in Tractatu de Eucharistia. Et ut Pontifex ex-
plicite baptismi circa ad alios probet efficaciam eandem bap-
tismi ad eandem per se primam fidem in parvulis, debet suppo-
nere baptismum per se efficacia ad eandem pri-
mam fidem etiam in adultis & non solum eius augmentum.

Deinde ne augmentum fidei caret baptismus sem-
per in adultis si præcederet habitus fidei infusus sine charitate,
propterea accideret dispositionem ad fidem fuisse intentionem
quæ dispositionem quæ postea ponitur ad gratiam, & per conse-
quens habitum fidei infusum fuisse intentionem gratiam postea
infundatur charitas, quare fides & aliæ virtutes solum augen-
tur quando infundatur charitas propter connexionem quam
habet eam gratia & charitate. Et iuxta mensuram illius non augeret
fides in illo caso, cum iam supponeretur exiens mensuram
charitatis.

Ex quo probari potest deo concesso; quia si fidei habitus
infundatur sine charitate, eo quod actus fidei non sufficiens disponi-
tus parte ad habitum & etiam in statu peccati ante iustificationem
augeretur habitus fidei quoties reperitur fidei actus, immo non solum
quoties datur actus fidei intentionis sed etiam quoties datur actus
fidei

fidei remissus, sicut charitas augetur etiam per actus remissos, ut infra. videtur & conjungit requiritur, aliquem habere habitum fidei valde rationem et habitum charitatis valde remissum, si licet aliqui contendant, videtur tamen esse contra naturam horum habituum inferiorum in quibus quantum fieri potest seruanda est aequalitas et uniformitas cum mensura gratiae sanctificantis.

Restat solvere agitur prima sententia de sumptum ex eo quod fides conseruetur sine charitate, ex quo videtur fieri pro etiam sine charitate infundi. Sedent aliqui actum fidei non esse sufficientem ad infusionem habitus, quod per actum fidei non tollitur peccatum infidelitatis, ad hoc ex hoc manet in peccato, cum a fidei habitus appellatur per peccatum infidelitatis, non potest deliquitum donec tollatur illud peccatum, quod tamen non fit ante justificationem. hoc responso licet in aliquo casu locum haberet quando scilicet processit peccatum infidelitatis, non tamen hoc locum in alijs in quibus ante actum fidei licet processerint alia peccata non processit peccatum infidelitatis, quod ignorantiā inuincibilem fidei quae multum habet et in illis sufficeret fidei actus ante justificationem ut dignerentur de habitum fidei.

Ad agitur ergo aliter. Res minus requiritur ad conseruandum habitum fidei quam ad eius introductionem, nam ut ille dicit: Impius excutitur quam si admittitur hoies. aliqui sicut ad conseruandum habitum fidei sufficit carentia infidelitatis, etiam sine actu fidei sufficeret haec eadem carentia infidelitatis in peccatis ad introduendum habitum fidei sine ullo actu, quod tamen nemo concedit.

Proes habitum fidei conseruari quod carentiam infidelitatis, sed per actum fidei praeteritum per moraliter peruenientem non retractatur. Sed contra, quod pono habitum fidei intentum memorie quod actus charitatis vel misericordiae boni elicitus, et intentio fidei perueniens in peccatore non per illos actus charitatis vel misericordiae moraliter peruenientes, nam si des potuerint non retractari per actus contrarios et adhuc peruenire habitus fidei intentos et minus requiritur ad conseruationem habitus fidei quam ad eius introductionem. concedimus ergo in prima conseruatione. Deum exigere eadem dispositionem ad infundendum habitum charitatis et fidei, atque adeo dispositionem requisitam ad conseruandum habitum charitatis debuisse ex natura rei exigi ad conseruandum habitum fidei, de facto tamen Deus noluit auferre habitum fidei nisi per peccatum infidelitatis quod ex obiecto suo

oppositio =

opponitur alicui principaliter ad quem datur habitus fidei.

Obijciunt 2do aly. qd habitus conuersionis est fides sicut
dicitur in iustificato, iam in dicitur de simpliciter fidelis
Et sicut aly peccatores qui in statu peccati dicitur et si fideles
retinent habitum fidei, sic etiam concedi debet qd ille habitus
conuersionis ad fidem hanc iam in se habitum fidei antequam iustifi-
cetur.

Hoc argu probaret etiam qd peccator qui prius habebat
omnes virtutes morales infusus est peccata, a misit etiam qd peccati
impeditio v. g. debeat retinere adhuc habitum Temperantie
vel castitatis infusa, suppono ex. et antea et postea, cum ee
vatic affectum de castitatem, atq. adeo p. simpliciter appel-
lari cadum sicut antea. non sufficit ergo ee de denominari
cadum ut retineat habitum infusum castitatis nec sufficit ee
de opinari fidelem cam hanc iam habitum infusum fidei, nec
ideo tamen retinebit ille habitus a peccatore, qd adhuc e fidelis
sed ob alias rationes supraadductas.

Obijciunt 3tio. Tridentinum ass. 6. cap. 7. ubi dicit
fidem nisi ad eam spes et Charitas accedat, nec vultu p. felle cum
Christi nec corporis eius vitam membrum efficiere. supponit ergo
conclusionem hominem adultum, de cuius iustificato per Baptismum
ibi loquitur, p. prius accipere fidem quam charitatem, atq. adeo
p. manere cum sola fide, id e. significat dum dicit qd nisi
accedat charitas fides sola non facit salutem vnam cum Christo,
qua ratio verissime dicitur fidem tunc operibus mortuam et oti-
osam ee.

Ad verbum illud accedere non significare ibi successionem
temporis, nam conclusionem ibi promittit, hoc via simul in fidei et in
iustificato fidem semper et Charitatem, solum ergo significat ordina-
tionem, nam sicut illud e prima pars ordine nature cui accedit vna-
tas et non conuersione, sic fides in ordine naturali quatuor prima pars
cui accedit spes et charitas que pertinent ad voluntatem. dicit qd
conclusionem non fieri salutem vnam cum Christo per fidem solum, qd
in ea sola in iustificato daretur, ut volebant heretici, non est hoc mem-
brum vitam Christi, qd fides sine operibus mortua e, ut constat in pecca-
toribus in quibus spes manet absq. charitate mortua tamen e et otiosa,
non dicit ergo conclusionem qd in iustificato datur fides sine aut prior
tempore charitate, sed qd datur simul, qd si daretur sine charitate
est mortua prout e in peccatore retinente fidem solam absq. chari-
tate.

Dies:

Dices: in peccatore manet habitus fidei ut carnaliter elici- 94.
at actus quibus se disponat ad conversionem, cur ergo si datur de
novo habitus fidei & novo peccatori iam credenti ut carnaliter
etiam credat & disponatur ad effectam conversionem? Respondeo: si hoc ratio
valeret deberet etiam dari habitus ante primum actum fidei ut con-
nataly illum eliceret, sed tñ aduersarij plerumq; negant. dicendum
ergo e. Deum nolle infundere hanc dona habitus extra nisi hōc prius se
disponat ad eorum receptionem, hanc a. disponitio ea debet e. quam
hōc ex se p̄t. conere, quare ante contritionem sed dilectionem Dei
super ora: si qui actus excellentiorum e. inter eos qui ab hōc pōt.
exigi: n̄ infunditur habitus nisi ad exigentiam gr̄a sanctifi-
catis collata in hōc, sed interim supplet Deus per auxilium ab-
solute, qd̄ prestaret habitus ut pōt. hōc credere. & disponi ad per-
fectam conversionem per quam disponatur sufficienter ad recepti-
onem habituum. vnde etiam obiter condat contra dam sententiam
supra relata nec in Baptismo infundi fidem sine charitate,
q̄a n̄ ponitur sufficiens dispositio ad vnum habitum nisi ponatur
ad oēs nec vllum fundi legaret in scriptura vel consuetudine con-
cedendam illam efficaciam Baptismi dimidiatam in tali casu.

Ultimo opponunt contra nr̄am sententiam S. Thomas infra
q. 6. art. 2. ad 3. ubi proponit fidem donari a Deo sine charitate, qui
loq; videtur expresse aduersarijs pro sua sententia. ceterum de mente
S. Thomae iam vidimus supra quoties exprimat nr̄am sententiam, nec
in praedicto loco contrarium docet, nam ibi solum loquitur de fide
actuali, ut ostendunt illa verba: per hunc modum, inquit, datur
aliquando hōi a Deo qd̄ credat: credere. e. n̄ significat habitum,
sed actum. deinde S. Thomas loquitur de fide per quam cessat hōc
a culpa n̄ habituali sed actuali infirmitatis, q̄a n̄ remouetur, in-
quit, culpa praecedens infirmitatis, sed sanatur secundum quod est
actus cessat a tali peccato. a peccato a. actuali n̄ cessat formaliter
per habitum sed per actum fidei. S. Doctor ibi praeter loquitur
de actu fidei qui soepe datur a Deo sine charitate.

De charitate.

[Faint, mostly illegible handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript.]

[Faint handwritten text visible on the right edge of the page, possibly from an adjacent page.]